D. ANSELMI BANDURII ... BIBLIOTHECA NUMMARIA, SIVE AUCTORUM QUI DE RE NUMMARIA...

Anselmo Banduri, Johann Albert Fabricius

R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE DI FIRENZE

OPERE BIBLIOGRAFICHE E BIOGRAFICHE

RACCOLTE DAL

DOTT. DIOMEDE BONAMICI

di Livorno (1823-1912)

Novembre 1921.

D. ANSELMI BANDURII

MONACHI BENEDICTINI, REGIÆ MAGNI ETRURIÆ DUCIS BIBLIOTHECÆ PRÆFECTI, ET IN REGIA ACADEMIA PARISIENSI INSCRIPTIONUM AC BONARUM LITTERARUM ACADEMICI HONORARII,

BIBLIOTHECA NUMMARIA,

SIVE

AUCTORUM QUI DE RE NUMMARIA SCRIPSERUNT,

IN ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΦΙΛΩΝ GRATIAM CUM NOTULIS ET INDICIBUS RECUSA

CURANTE

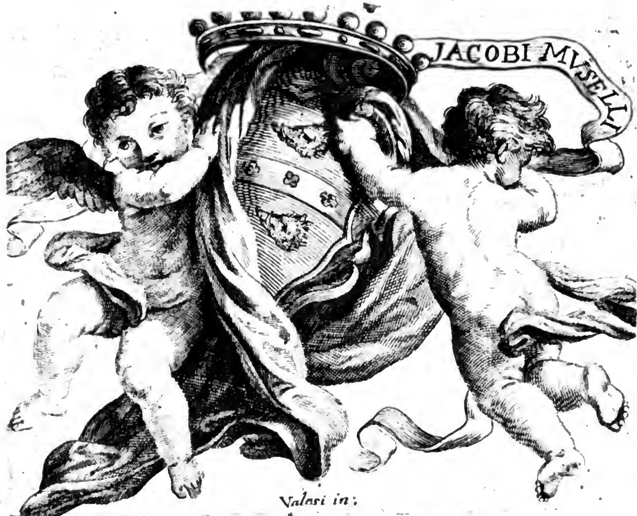
JO. ALBERTO FABRICIO,

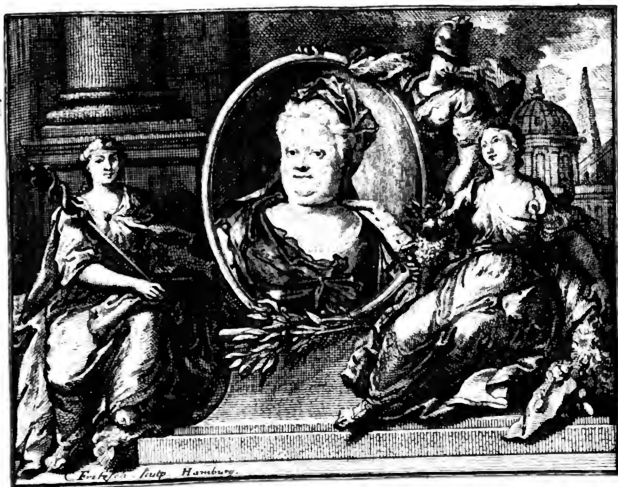
D. ET PROFESS. PUBL. IN GYMNASIO HAMBURGENSI.

HAMBURGI,

APUD C. LIEBEZEIT ET T. C. FELGINER, 1719.

JACOBI MVSELLI
Valesi in:

DOMINÆ.

ERat hoc apud veteres in more poſitum, DOMINA, ut quo munere Deorum quisque maxime delectari cenſeretur, id illi Deo munus rite porrigerent. In quo ſane videbant plurimum. Nam qui probe intelligerent

rent naturas illas qui Dii immortales haberentur, divitiis hominum non indigere, iis immolabant non quod esset hominibus pretiosissimum, sed quod Diis gratissimum judicabant.

Ad hoc exemplum, ut hodie pro tenuitate mea, summis Tuis in me beneficiis reponerem aliquid, particulam hanc scriptionum mearum seposui, quam velut acceptissimum Tibi donum Regiæ C. T. consecrarem. Enimvero cum præcellentis ingenii Tui lumen possit magna cum laude in qualibet doctrinæ parte versari, pulcherrimam certissimamque veteris Historiæ partem nummos veteres selegisti, quorum contemplatione & studio proficeres ac delectarere. Itaque, quod tempus a negotiis, a beneficentia, a Divini Numinis cultu vacuum habes, in cognoscendis Augustorum Augustarumque imaginibus & factis præclarissime impensum existimas.

Hinc mirifica ista Tua numismatum gaza (ut de gemmis cælatis cæteroque doctioris elegantiæ instrumento sileam) quam incredibili cura ex eruditis Europæ totius Asiæque divitiis congestam novis quotidie accessionibus amplificas. Hinc doctorum hominum ad Regiæ C. T. adyta, quotidiana & plena comitatis admissio, qui quidem, benignitate Tua ditati, minus suo commodo capiuntur, quam quod scientiam in

tam

tam excelſo loco poſitam vident. Nimirum ſingularis eſt ac prope divinæ cujusdam indolis id habere feminam principem remiſſionis ingenuæ ac delitiarum loco, quod ſagaciſſimi cujusque critici lucubrationi proprium ac reſervatum videbatur.

Erat ſane rationi conſentaneum, Principem tot prognatam Heroum ſanguine, tot Heroum ſtirpi Regiæ inſertam, Imperatoris Conjugem, Herois parentem, LUDOVICO MAGNO ut cariſſimam, ita devotiſſimam NUMINI MAJESTATIQUE EJUS, ſuorum ſimiles, non ſine ſumma animi delectatione, alterum alteri comparando recenſere. Eam vero cujus virtutes AURO, ARGENTO, ÆRE, FLANDO FERIUNDO conſignari merito ſuo debeant, par erat easdem in primariis ſæculorum omnium feminis recognoſcere. Habet hoc ſcilicet vera virtus, ut OPTIMORUM MERITORUM mercedem ampliſſimam, quæ gloria eſt, libenter in aliis intueatur.

Neque tamen nummis teſtibus indigent laudes Tuæ, DOMINA, ut poſteritatem omnem admiratione Tui compleant. Hærent illæ in animis hominum, nec delebit ulla temporum injuria bonitatis Tuæ, munificentiæ, pietatis, quibus præſentes fruimur, jucundiſſimam recordationem. Habebunt exemplar in Te ſibi propoſitum feminæ Principes, ex quo formam du-

cere ac totam vitæ ſuæ compoſitionem & actionem poſſint quodammodo delineare. Si enim doceri volent, qua ratione Regi, Marito, Liberis ac Nepotibus, Familiæ, potentioribus, tenuioribus, literatis, indoctis, & præcipue Deo Optimo Maximo ſatisfaciant, non aliâ officii norma indigebunt, quam una conſtantis vitæ Tuæ conſideratione.

Quæ cum ita ſint, neminem omnium eſſe nunc, neminem fore in poſterum jure confido, qui quod hanc rei nummariæ hiſtoriam in auguſto Nomine Tuo apparere voluerim, conſilii mei rationem reprehendat. Felicem me, ac diuturni laboris mei ſucceſſu fortunatum, ſi munuſculum hoc qualecunque non abnuas. Ex benevolentia enim Tua & ſcriptioni meæ auctoritas, & interiorum reconditarumque litterarum ſtudio dignitas accedet, & quod enixe cupio, conſtabit obſequii erga Te mei non obſcura ad omnem ætatem ſignificatio.

ANSELMUS BANDURI.

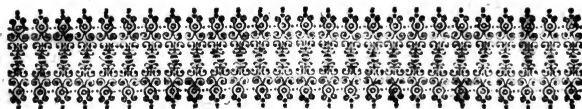
LECTORI
S. D.
JO. ALBERTUS FABRICIUS.

Cum ante quatuor menses e Gallia ad nos allatum est prædives opus Celeberrimi Viri D. ANSELMI BANDURII, quod de nummis Cæsarum inusitato studio ex amplissimis gazis collegit, & locuplete ingenii ac doctrinæ apparatu exornavit pulcherrime: fateor BIBLIOTHECA NUMMARIA, quam eidem ab accuratissimo Scriptore & acri judicio atque insigni cum in aliis tum in his maxime litteris usu & peritia conspicuo adjunctam vidi, ita me lecta cepit mirifice, ut Bibliopolæ nostro auctor fuerim eam in nostrorum hominum gratiam, quibus numismatum veterum curiosior lustratio in deliciis est, prælis separatim subjiciendi, atque adeo consulendi voto eorum, qui per tenuitatem argentariam pretiosum illud Numismatum Cæsareorum opus sibi comparare cum nequeant, tam utili tamen ad studium numismaticum recte tractandum subsidio ægre volent carere. Dum autem liber excuditur, adsperssi in tuam gratiam notulas quasdam, in quibus aliqua saltim puto reperiri, quæ Bandurius ipse, si ejus oculis scribentis illa se obtulissent, vel si in mentem ei venissent, adjungere non fuisset dedignaturus. Alia probe novi talia esse quæ ab ipso de industria prætermissa fuere, sed quæ ego ratus sum a Tuis, Lector, usibus non plane aliena: unde veniam impetraturum me confido ab eruditissimo viro, quod ejus purpuræ pannum huncce nostrum assuere non dubitaverim. Longe certe absum ab illa stolida arrogantia vel præsumptione puerili, ac si cum illo certare de

palma

palma, aut me in hoc genere qui ſcirem aliquid, quod ipſum latuerit, jactare voluerim: ſed cum ob multitudinem rerum & librorum, locorumque diſtantiam, eruditisſimum quoque fugere quædam ſit neceſſe, quæ alibi locorum obvia, aliisque longe minus eruditis in promtu ſint, exiſtimavi dum liber egregius præla fatigat, non recte me facturum, ſi non, Ariſtarchorum ſecurus, in uſus tuos ea quæ ipſe inter legendum obſervasſem, adjungerem quantumque poſſem breviter & accurate annotarem. Præterea tres ſubnexui indices, per quos utilisſimum hunc librum ſpero me adbuc reddidiſſe utiliorem, atque ita ſimul effeciſſe, ut cum laudatisſimo inſtituto ordinem chronologicum ſecutus Auctor in hac ſua ſcriptorum rei nummariæ Hiſtoria fuerit, ſimul etiam habeas Bibliothecam nummariam ordine ſcriptorum diſpoſitam Alphabetico, tum ordine Nationum quibus ſinguli ortum debent, & poſtremo per claſſes rerum quas tractant atque illuſtrant, digeſtam. Cæterum, ut ipſe diſerte profitetur, eorum ſolummodo Numiſmatum ſcriptores Bandurius perſecutus eſt, quæ Græcæ & Romanæ Hiſtoriæ & Antiquitati illuminandæ inſerviunt: itaque ſcripta illa quæ de Hebraicis, Samaritanis, Punicis, Arabicis, aliarumque Gentium nummis in lucem emiſſa a Viris doctis ſunt, nec non de medii ævi (præter Græcos Cæſareos) & recentis ætatis numiſmatibus quibuſcunque prætervectus eſt omnia, quemadmodum & illorum lucubrationes qui de jure monetas cudendi officinisque monetariorum, & de monetarum pondere ac valore ſunt commentati. Quorum omnium notitiam ſimili judicio & accuratione conſignatam ſi quis uno vel duplici Volumine in publicum emiſerit, is jucundo & inſigni munere apud ſtudioſos harum litterarum non mediocrem inierit gratiam, atque utili commentatione nomen ſibi haud inficiandum comparaverit. Vale.

V. CL. ANSELMI

V. CL. ANSELMI BANDURII

BIBLIOTHECA NUMMARIA,

SIVE

AUCTORUM QUI DE RE NUMMARIA SCRIPSERUNT.

CUM Nummos Imperatorum *) deſcribere, ac Notis illuſtrare inſtituerim, omnium etiam Auctorum, qui de illis agunt enumerationem ab initio ordiri, & ad hanc ætatem uſque perducere viſum eſt; quod tametſi à multis præſtitum ſit, quia tamen ex iis nemo artem criticam adhibuit, ſine qua hujusmodi Indices jejuni omnino ſunt & exiles, ac præterea non paucos libros ab iis prætermiſſos eſſe deprehendimus, non inutilem fore operam noſtram exiſtimavimus, ſimulque non ingratum fore lectori, ſi rem paulo altius repeteremus, hoc eſt horumce ſtudiorum hiſtoriam jam inde ab initio perſtringeremns. Non enim altero, aut ad ſummum tertio ab hinc ſæculo, ut imperiti opinantur, nummi veteres aliquo in loco apud eruditos haberi cœpere, ſed una cum artibus ac ſcientiis floruere; & ut quiſque ingenio & eruditione polluit,

A ita

*) A Decio ad Palæologos usque. Prodiit opus elaboratiſſimum Pariſ. 1718. fol. 2. Vol. numiſmata Latina, Græca, Ægyptiaca ex omni metallo ac modulo complexum.

ita nummos plurimi fecit. Primum enim, ſtatim atque Græcarum Antiquitatum amor Romæ viguit, Græca etiam numiſmata in honore fuisſe ſatis conſtat; nam & ea Romani intelligebant vetuſtatis monumenta eſſe multo tutiora quam auctores, à quibus multa aut amore erga patriam, aut in alias urbes odio in falſum aucta erant; prætereaque cum Græciæ operibus mirum in modum delectarentur, hæc aſpernari non poterant, in quibus artificum induſtria eo mirabilior erat, quo magis in anguſto rerum naturæ majeſtatem coarctaverant. Nec vero ſi fuere olim in Urbe, qui Victoriatos ex Illyrico advectos, ante quam lege Clodia cuderentur, perinde atque cæteras merces diſtraherent, quod Plinius prodit lib. XXXIII. ſect. III. exiſtimandum eſt neglectos fuiſſe cæteros nummos qui nec arte inferiores iis erant, & utilitate longe præcellebant. Atque ea de cauſa Auguſtus, *a*) cum varia munera Saturnalibus divideret, nummos omnis notæ, etiam veteres regios & peregrinos amicis dediſſe videtur, quod eos ipſe magni faceret, & à vetuſtatis amatoribus magni fieri ſciret. Sane quod de Victoriatis ſcripſit Plinius, mercis loco habitos fuiſſe, idem de tetradrachmis & drachmis teſtatum reliquit Volus. Mæcianus: *b*) nec mirum cuiquam videri debet, fuiſſe olim qui ejuſmodi numiſmata, in quibus ſingularum urbium originis, jurium & decorum memoria conſignata erat, ſummo ſtudio conquirerent; cum illi ipſi qui præ cæteris elegantes videri volebant, quibuſque idcirco Romana vetuſtas rudis videbatur, in quibus Ovidius nomen ſuum profeſſus eſt, alienum à ſe non putarent quærere, cur in perantiquis Italiæ nummis *c*) Janus ex una parte expreſſus eſſet, ex altera navis. Quanto porro in honore fuerint nummi Conſulares, facile intelliget, qui Romanorum erga majores ſuos pietatem perſpexerit: quorum manes cum prope divinis honoribus proſequerentur, eorumque imagines ſummopere colerent, quod ad earum conſpectum animos ſuos ad virtutem inflammari conſcii ſibi eſſent, conſequens erat, ut eorum res geſtas, quæ hujuſcemodi monumentis mandatæ erant, æternitati etiam mandatas vellent. Poſtquam Republica everſa, Princeps unus munia Senatus, Magiſtra-

a) Sveton. Auguſto c. 75. *b*) Mæciani verba ſunt libro de aſſe p. 398. *Victoriatus nunc tantundem valet quantum Quinarius olim, ac peregrinus nummus loco mercis, ut nunc tetradrachmum & drachma habebatur.* *c*) Ovidius 1. Faſtor. 229.

Magistratuum, Legum in se traxit, non una caussa fuit cur nummi servarentur; præterquam quod enim juvabat eorum vultus conspicere, quorum imperium ad deorum potentiam proxime accessisse viderant, atque idcirco Pomponii ætate, ut ipse monet l. Numism. D. de Usufr. leg. nummis aureis aut argenteis pro gemmis uti solebant; eam Triumviri Monetales rationem instituerant, qua nulla erat tutior ad historiam rerum gestarum incorruptam servandam; cum Consulatus Imperatorum & Cæsarum, & Tribunitiæ Potestatis annos, *d)* & honorum ac devictarum gentium titulos plerumque exprimi curarent. Ab Historiæ igitur studiosis comparati olim, qui nunc Principum & eruditorum musea ornant, nummorum thesauri, nam si quis eos à privatis idcirco servatos malit, quia mortuorum Principium numismata consueti usus moneta perinde atque vivorum erant: huic referemus, legem illam de veteris numismatis, ut loquuntur, potentia interdum fefellisse, ac perdidisse officium suum: omne enim æs, quod quidem reperiri potuit cum Caligulæ effigie, jussu Senatus conflatum fuisse Dio Cassius *e)* prodidit; & verosimillimum est non benigniorem eum fuisse erga Domitianum, cujus, si testem Svetonium *f)* audis, eradendos ubique titulos, abolendamq; omnem memoriam decrevit. Quid porro censeamus factum de Maximino, quem adhuc vivum hostem publicum *g)* appellavit, quid de Commodo, Macrino, Elagabalo? Atqui horum omnium numismata supersunt, quæ ab ementibus & distrahentibus suscipi non magis poterant quam tyrannorum, quæ omnia aliis de caussis servari, & ad nostram ætatem pervenire potuisse non diffitemur, veluti quod interdum in sepulcris, in fundamentis ædium sacrarum, & ædificiorum publicorum condita sunt; quodve in terram defossa sunt ab iis qui rei familiari adversus Barbarorum avaritiam consultum volebant; sed eorum partem tamen hominum his elegantiis deditorum diligentiam immortalitate donavisse negari non potest. Hos inter fuit olim Severus Archontius,

A 2 qui

d) Spectat huc diagramma Consulatuum & tribunitiæ potestatis per Imperatores gestæ, ab Augusto ad Alexandrum, quod ex nummis concinnavit V. Cl. Joannes Vignolius diss. 2. Apologetica de primo Anno Severi Alexandri Aug. cap. 8.

e) Dio Cassius lib. LX. p. 679. *f)* Sveton. Domitian. c. 23.

g) Jul. Capitolinus in Maximin. c. 16.

qui disceptationem & quæstionem de Firmo Ægypti tyranno ortam num Imperatorem se appellasset, ea ratione qua Vopiscus *b*) narrat, hoc est prolatis Firmi nummis, decidit: ac ne de hoc uno mentionem à Scriptoribus factam censeas, audi Ulpianum l. 27. D. de aur. & arg. leg. *Si autem, inquit, aurum & argentum signatum legatum est, id paterfamilias videtur testamento legasse, quod ejus aliqua forma est expressum, veluti quæ Philippi sunt, itemque numismata, & similia.* Vides in supellectile patrisfamilias regale numisma *i*) Philippos; vides numismata, non ea quæ publica moneta adhuc erant, (qui enim de his monere attinuisset?) sed quæ in Museis servabantur, Regum, Urbium, Familiarum, Imperatorum quorum memoria abolita erat, ac denique Tyrannorum. Atque hoc Ulpiani effatum in Digesta retulit Trebonianus, idem scil. qui Celsi mentem secutus, scripserat l. 4. & 5. De legib. Senatusque Consf. ex his quæ forte uno aliquo casu accidere possunt, jura non constitui: nam ad ea potius debere aptari jus, quæ & frequenter & facile, quam quæ perraro eveniunt. Haud omittendum videtur, Theodosii M. jussu conflatam fuisse pecuniam quæ Juliani παραβάτε effigiem referebat: utut enim id à recentiori Græculo, Scriptore Demonstrationum Chronographicarum *k*) quas libro V. Antiquitatum C P. edidimus, memoriæ proditum sit; quia tamen nemo adeo mendax est, ut non aliquando verum dicat, prætereaque Theodosii pietati consentaneum hoc est maxime, quin fides Scriptori huic adhibeatur, causa nulla esse videtur. Atqui nummorum Juliani haud multo minor, quam cæterorum Principum, copia ad nos pervenit: quos nummos si quis dicat ab interitu vindicatos fuisse ab iis, qui veteres religiones colebant, non refragabimur quidem omnino, monebimus tamen ne eos quidem desiderari, in quibus nulla ejus impietatis vestigia expressa erant. Quanquam, ut verum fateamur, hominum erga Antiquitates studia nimium quantum jam deferbuerant; nam & Symmachus *l*) se unum veteris monetæ spectatorem

b) Vopiscus in Firmo c. 2. *i*) Horat. II. Epist. 1. 234. Ez. Spanhemius diss. 1. de usu numism. p. 8. edit. Lond.

k) p. 96. *l*) Symmachus III. Epist. 11. ad Naucellium: *Itaque ut ipse nonnunquam prædicas, spectator veteris monetæ solus supersum, cæteros delinimenta aurium capiunt.* Videtur eo loco per veterem monetam, antiquum dicendi genus Symmachus intelligere.

ctatorem superesse alicubi testatus est; nec aliter ferme evenire potuisse, facillime quilibet conjectura consequetur. Cum enim Romanum Imperium discerperent ac dilacerarent barbari; cum eorum qui adolescentes literis instituerant, plerique ob pertinaciam in avita superstitione, cui etiam fœdas cæremonias addebant, exularent; & qui in eorum locum suffecti erant, auditorum suorum animos ad pietatem informare, quam ingenia artibus imbuere mallent: cum eos potius in honore haberi viderent homines, qui Romanum orbem virtute in bello tuerentur, quam qui illum eruditione & doctrina ornarent: cum denique Christianorum Antistites abolendæ idololatriæ intenti, aras, fana, Deos disjicerent, consequens erat ut gravissima hac rerum omnium ruina opprimerentur numismata, quæ & nostris non minus invisa & odiosa erant, quam statuæ Deorum quos toties repræsentabant, maxime cum eorum usum nonnulli Principes interdixissent; nec à barbaris cædi aut prædæ incumbentibus magni fieri poterant. Intermissum igitur longo intervallo, ac pœne deperditum est una cum Romani Imperii majestate veterum nummorum studium; nam si quis eos apud Francos in honore fuisse existimet, quia in tumulo Childerici I. aliquammulti reperti sunt, *m*) quorum pars in Thesauro Regio, pars in gaza Cæsarea asservantur; vehementer errare nobis quidem videtur; quippe hoc idcirco evenisse vero propius est, quod Franci ac cæteri barbari Romanorum monetam cum novam, tum veterem probaverint: quæ res cum in confessum veniat, tyrannorum etiam nummos, modo probi essent, in usu apud eos fuisse, atque inde, ut hi quoque ad nos pervenirent, factum esse colligi potest.

Primus quem deinde nummos veteres magni fecisse comperimus, idem est qui ad bene sperandum de literis facundiaque signum sustulit, FRANCISCUS PETRARCHA, anno 1304. natus in Vico Florentini agri, cui Ancisæ nomen. Hic enim cum Mantuam accitus esset à Carolo IV. Imperatore, atque ille à docto viro petiisset, ut librum de Illustribus Viris, quem pœne ad umbilicum perductum audierat, secum communicaret, seque in illorum numerum referret; utrumque à se præstitum iri spopondit Petrarcha, modo & Imperatori virtus, & sibi vita suppeteret: tum enim demum hoc munere dignum fore illum, cum a-

 nimum

m) Tornaci Nerviorum effosso A. 1653. Vide Jo. Jacobi Chifletii Anastasin Childerici. Antwerp. 1655. 4to.

nimum natalibus, & dignitati quæ summa erat, æquasset, veteresque ita legisset, ut ipse à posteris legeretur: indeque arrepta occasione, nummos aliquot eorum Imperatorum qui virtute & clementia sese commendarant, aureos & argenteos, quos in deliciis habebat, huic obtulit, ut ipse narrat lib. x. Epist. I I. I. & *Ecce*, inquit, *Cæsar, quibus successisti; ecce quos imitari studeas & mirari; ad quorum formulam & imaginem te componas: quos præter te unum nulli hominum daturus eram; tua me movit autoritas. Licet enim horum mores & nomina, horum ego res gestas norim; tuum est non modo nosse, sed sequi; tibi itaque debebantur.*

Post Petrarchæ mortem, quæ anno 1375. accidit neminem reperimus qui numismata conquisierit, donec parens Regiæ Medicææ domus bono literarum natæ, Cosmus Magnus, Florentiæ in speciem civis, revera Princeps, cui nihil ad regnum, præter nomen ac pompam defuisse testantur auctores, quanti facienda essent hæc vetustatis monumenta exemplo suo docuit. Fuit ille vir summa liberalitate, prudentia singulari, jucunda gravitate, cæteris artibus quibus magni Principes fiunt, præclare instructus; itaq; apud cives suos ut auctoritate, ita etiam gratia pollebat, nec intra patriæ mœnia virtutum ejus fama constitit, sed Italiam pervagata est, ejusque consilia Principes ac liberæ Civitates non raro expetiisse dicuntur. Divitiis quibus abundabat, non ad fastum, nec ad libidinem usus, cives suos juvit, Monasterium Divi Marci singulari opere extruxit, ædes sacras alias instauravit, alias à fundamentis erexit, veteres Codices Græcos ac Latinos, statuas, marmora, gemmas cælatas, numismata ingentibus sumtibus comparavit, ipse literis Latinis probe excultus, nec rudis Græcarum, præterea eruditæ Antiquitatis studiosissimus. Cosmi exemplum secuti sunt Petrus filius, ac Laurentius nepos, cui literarum restitutionem acceptam referri debere nemo nescit: quamobrem Angelus Politianus in Præf. Miscellaneorum ad Laurentium, declarabat vetustatem Codicum, Numismatum fidem, & in æs aut marmor incisas Antiquitates, quæ sibi Laurentius suppeditaverat, plurimum suis Commentationibus suffragari: qua etiam de causa Laurentius Pignorius Epist. Symbol. XVI. si nummos antiquos in pretio primum habitos à Medicæis contenderit, neminem repugnaturum contestabatur. Eadem ætate fuere & alii Principes qui nummos veteres magni facerent, Alfonsus Neapolis, ac Siciliæ Rex, & Antonius S. Marci Cardinalis,

Euge-

Eugenii IV. Pontificis Maximi nepos; ab illo enim Antonius Panormitanus, ab hoc Æneas Sylvius, *magnam numiſmatum vim collectam eſſe prodiderunt; nec in poſterum defuere æqui harumce elegantiarum æſtimatores; ſed eos omnes recenſere alienum eſt ab inſtituto noſtro; prætereaque id à doctiſſimis viris, ac præſertim *n*) à Patino, & Spanhemio præſtitum eſt; quamobrem ſeriem Auctorum protinus ordiemur, poſtquam tamen de conſilio noſtro breviter præfati fuerimus.

Primum enim lectorem monitum volumus, ſi quis ſolas Principum ac virorum illuſtrium, tametſi è nummis expreſſas imagines ediderit, huic locum à nobis datum in hacce Bibliotheca non fuiſſe, *o*) quod ejusmodi librorum enumeratio tam injucunda, quam inutilis viſa ſit; eaque de cauſa rationem non habitam fuiſſe ejus, qui primus *Illuſtrium Imagines* Romæ edidit anno 1517. ſive Andreas Fulvius *p*) fuerit, ut plerique exiſtimant, ſive Jacobus Sadoletus, à quo librum Leoni X. oblatum fuiſſe conſtat.

Deinde è duabus Bibliothecæ Nummariæ *q*) partibus, eam à nobis ſuſceptam fuiſſe profitemur, quæ Numiſmata ſpectat, quatenus antiquitati illuſtrandæ conducunt; alteram vero, quæ numiſmatum pondus & valorem expendit & æſtimat, omnino eſſe prætermiſſam. Ad cæteros libros additi illi, in quibus horum ſtudiorum rudimenta traduntur, eorum etiam auctorum habita eſt ratio qui Indices Scriptorum in his ſtudiis verſatorum contexuerunt.

Tertio tametſi pleriſque βιβλιογράφοις ſolenne ſit omnes librorum, quos recenſent editiones enumerare, quia tamen id emendate præſtari vix poſſe alieno periculo didicimus, hanc nobis ipſi legem impoſuimus, ut

*Antonius Pan. de dict. & fact. Alfonſi, lib. 2. Æn. Sylvius p. 480. Opp.

n) Carolus Patinus Hiſtoria numiſmatum cap. 25. Cimeliarchia nummaria recenſens. Ez. Spanhemius de uſu numiſm. præfat.

o) Quidam tamen interdum attinguntur, ut num. XVIII, 2. XXXV. &c.

p) Præneſtinus, cujus Antiquaria Urbis, Carmine expreſſa prodiere Rom. 1513. 4to. Et alius de Antiquitatibus Romanis liber ibid. 1527. fol. & 1545. 8vo. & Italice cum auctario Hieron. Ferrucci, Venet. 1588. 8.

q) Philippi Labbei S. I. de quo infra, num. LXXXIV.

ut ne quam editionem indicaremus, quæ diligentiam noſtram fugiſſet: quam legem eo ſanctius obſervavimus, quo pauciores editiones nos latuiſſe conſcii nobis eramus.

Quarto, in concinnando hoc indice, non literarum ordinem ſecuti ſumus, ut fecere olim Philipus Labbe, Rudolfus Capellus r) plerique alii; nec opera, de quibus agendum nobis erat, in genera digeſſimus, quod utcunque præſtitit Struvius; s) ſed temporis, quo quiſque ſcripſit, t) rationem habuimus, niſi ſicubi occurrit vir longævus, qui multa variis annis ſcriptitarit: hunc enim inter coætaneos verſari juſſimus, & ita quidem ut eum locum obtineret, quo maxime floruit familiaritatibus doctorum hominum, & operum gloria.

Poſtremo non ſolos librorum titulos, quod hactenus factum eſt, ordine repræſentamus; ſed quid in ſingulis, qua ratione præſtitum ſit; quodnam de auctorum diligentia, judicio, eruditione, quodnam de cælaturæ, ſi quæ occurrat, artificio judicium ferendum ſit; quæ denique ex ſingulis utilitas ad Hiſtoriam veterem Græcam, Romanamve illuſtrandam, ad reſtituendam aut firmandam temporum rationem, ad cæteras Antiquitates inveſtigandas, percipi poſſit, examinamus, & quidem ſine ira & ſtudio, quorum cauſas procul nos habere facile quivis intelliget.

I. ZACHARIAS ZACHIUS.

QUi literatis prodeſſe voluerit, numiſmata publicando, neminem reperimus antiquiorem ZACHARIA ZACHIO, magni nominis ſtatuario; qui cum non artis ſuæ intelligens ſolum, verum etiam hiſtoriæ, & rerum antiquarum peritus admodum foret; quæ in patria urbe, hoc eſt, Volaterris, memorabilia erant, ſtatuas, Numiſmata u) aquas

r) de hoc num. C. s) de hoc num. CXXXVII.

t) Hunc optimum ordinem ſecutus etiam Carolus Patinus cap. 24. Hiſtoriæ numiſmatum, quod eſt de iis qui numos antiquos ſcritis illuſtraverunt, & Caſpar Sagittarius introductione ad Hiſt. Eccleſ. T. I. p. 591. ſeq. Sed paucos illi & breviter attingunt.

u) Leander Albertus in deſcriptione Italiæ p. 49. b. edit. primæ, ubi de Volaterris Zachii patria: *Queſt' anni paſſati diede gran nome à queſta patria Zaccheria Zacchio excellente ſtatuario, come dall' opere da*

quas medicatas, & alia literis signavit; sed illud opus auctoris morte interceptum est, jaceretque in oblivione, nisi Albertus Leander in Descriptione Italiæ, pleraque ex illo se hausisse monuisset.

II. JOANNES HUTTICHIUS.

Primum igitur qui Numismata à se collecta publici juris fecerit, protulit Germania JOANNEM scil. HUTTICHIUM, Moguntinum, hoc nomine profecto commendandum, nisi eorum scalptura admodum impolita esset, ac plane rudis:

> *Imperatorum & Cæsarum Vitæ, cum imaginibus ad vivum expressis. Libellus auctus cum elencho & Iconiis Consulum ab Auctore.* Anno 1534. 8o. x)

Quæ iconia vocat, hæc Cousularia, sive Familiarum Romanarum Numismata sunt duo supra quadraginta in buxo, anno demum 1537. ad libellum addita, nec ullius aut notis uut descriptionibus illustrata.

III. ANTONIUS ZANTANUS.

Huttichio proximus ANTONIUS ZANTANUS, Comes & Eques Italus, primorum XII. Cæsarum imagines, una cum perbrevi horum Vitæ descriptione duodecim æneis tabellis in 4. exprimi curavit, iisque subjunxit quadrigentorum circiter Numismatnm aversas partes accurate & perquam eleganter scalptas, indistinctis quidem modulis, sed metallorum ratione habita, hoc est, quæ singulorum Principum numisma-

B ta ex

da lui fatte in Bologna & in Roma conoscere si può. Fu Zaccheria non solamente scoltore, ma etiandio curioso vestigatore dell' antichitati & delle cose rare, onde descrisse le cose della patria maraveglios, si come le minere delli metalli, (nulla hoc loco de numismatibus mentio) *& de altre cose minerali, & dell' acque medicinevoli, come à parte à parte io dimostriro, havendo io veduto la descrittione che'l fa di simili cose.*

x) Labbeus testatur primum prodiisse Argentinæ A. 1525. in eadem recusum urbe A. 1534, & 1537. nec non Lugduni 1550. & 1554. In his posterioribus editionibus eosdem semper errores retentos fuisse Carolus Patinus observavit.

ta ex uno eodemque metallo conflata erant, hæc curavit incidi in eandem tabellam. Hisce porro tabellis nec adjectæ notæ, nec titulus præfixus est præter unum, in quo privilegia, ut vocant, sibi cum à variis Principibus, tum à summo Pontifice Paulo III. concessa denuntiavit Zantanus, ex quibus librum hunc editum ante annum 1550. *y)* fuisse didici.

V. JACOBUS DE STRADA.
VI. JOANNES LOUVEAU.

Jacobi de Strada, Mantuani, extat opus, quod olim magnopere commendatum, nunc piperi condendo, quam illustrandæ veteri Historiæ utilius, nec immerito quidem videtur: in hoc enim tametsi de aversis nummorum partibus interdum meminit, solas tamen Principum Romanorum effigies consulto repræsentat, hasque in buxo, cum impolite expressas semper, tum aliquoties imperite confictas exhibet. Hunc librum anno 1551. in 4. cum superbo *Thesauri Antiquitatum* titulo prodiisse scribit Philippus Labbe; sed quam ejus editionem his oculis conspexi, ea modestiorem titulum præfert:

Epitome Thesauri Antiquitatum z) hoc est imperatorum Romanorum &c. iconum, ex antiquis Numismatibus, quam fidelissime delineatarum. Lugduni 1553. 4to.

idem etiam titulus Gallicæ versionis, quæ à Joanne Louveau, *a)* Aurelianensi adornata, & Stradæ cura in lucem edita est:

Epitome du Thresor des Antiquitez, &c. Lyon 1553. 4to

Haud paulo commendabiliores decem MSS. Codices *b)* Bibliothecæ Cæsa-

y) altera editio lucem vidit Venetiis 1554. 4. multis numis auctior, Ænea Vico scalptore. Vide Martinum Hankium τὸν μακαρίτην lib. 2. de Romanarum rerum scriptoribus c. 23. p. 137. Et infra num. VIII. ubi etiam de editione tertia Rom. 1614. 4to.

z) Hæc quam à thesauro ipso Labbeus distinguit, recusa etiam Tiguri, 1557. 4. *a)* Labbeo *Joannes Lupanus.*

b) Eosdem etiam extare Mss. *Dresdæ* in Bibl. Regia & Electorali, testatur W. E. Tentzelius (monatl. Unterredungen A. 1695. p. 401.) Et *Monachii* in Bibl. Electoris Bavariæ, Carolus Patinus, auro contra non caros & editione dignissimos testatus, qui eos prolixius descri-

Cæsareæ in fol. in quibus idem Strada Numismata antiqua, & quidem pleraque rarissima, pœne incredibili studio & elegantia depinxit: nimirum Consularia duobus voluminibus, tribus Latina Principum Romanorum à C. Julio Cæsare ad Claudium Gothicum, tribus etiam eorundem Græca, postremo duobus reliquorum Imperatorum cum aliquot barbaris, uti monet Lambecius tom. 1. Comment. de Biblioth. Cæsar. pag. 75. & seq. c) qui etiam speciminis loco nummos duos Petiliæ gentis & Papiriæ, qui in Familiis Romanis Ursini & Patini desiderantur, necnon aliquot Imperatorum tom. 2. ut à Strada expressi fuerant, exhibet in æs incisos. Ex iis autem libris probabile est *Octavium de Strada*, Jacobi filium excerpsisse pleraque Numismata maxima, quæ una cum Imperatorum Vitis publicam in lucem edidit semel anno 1615. & iterum anno 1629. Vide infra * Onuphrium Panvinium.

VII. GUILELMUS DU CHOUL.

Guilelmus duChoul, d) Delphinas, & in patria Juri dicundo præfectus, sive ut vocant, Baillivus, Commentarios tres Gallice scripsit, de Religione, de disciplina militari, de balneis & exercitiis, si ita cum Gellio e) loqui fas est, Romanorum, in quibus nec judicium, f) nec diligentiam requiras: ex his eum solum qui Religionem tractat, nummis illustravit, iisque sane multis; sed adversas duntaxat partes, quæ scil.

 solæ

scribit p. 184. seq. Historiæ numismatum. Modo autem octo memorat libros, modo ut p. 154. Codices quatuor. Sed Lambecius lib. 1. p. 77. diserte meminit Voluminum decem.

c) Adi eundem Lambecium lib. 2. p. 524. 685. 739. * num. 54. & 18.

d) Latine *Caulius* aliis, aliis *Brassicanus*. e) Gellius lib. 2. cap. 1.

f) Carolus Patinus c. 21. Historiæ numismatum, quo errores quorundam rei numariæ scriptorum persequitur, notat eum plurima obtrundere conatum quæ neutiquam ab Antiquis percussa sunt. Ut statim Agrippæ numisma cum pantheo in aversa parte, & Herculis cum quadriga & Zodiaco, adscriptoque lemmate *ἀδύνατα ζητῶν*. Inscriptiones etiam non paucas adduxisse corruptas & parum emendatas. Laudandam tamen ejus industriam singularem in investigendis partim, partim delineandis numismatis.

solæ ad institutum ipsius pertinebant, exhibuit ut in buxo non inelegantes, subinde monens cujusnam Imperatoris caput prætulerint.

Discours de la Religion des anciens Romains, illustré de Medailles, & figures retirées des marbres antiques, &c. Lyon 1556. fol. *item* Lyon 1567. 4to. *g)*

Omnia ejus opera *h*) in Hispanicam linguam vertit Balthazar Perez del Castillo, Canonicus Burgensis, ediditque Lugduni anno 1579. 4to.

VIII. ÆNEAS VICUS.

Æneas Vicus, Parmensis, cum præclarum nomen hisce studiis adeptus est, tum hæc non parum promovit brevi & erudito tractatu de Nummis antiquis:

1. *Discorsi di Enea Vico i) Parmigiano sopra le Medaglie de gli Antichi, divisi in due libri.* In Vinegia 1558. 4to
deinde à Joanne Bapt. Duval restituti, Parisiis 1619. 4to.

Duabus partibus constat hic liber: prima hæc tractat quæ in nummis fere observari solent, metalla è quibus conflati sunt, Principum aut illustrium virorum vultus iis expressos, adversarum partium typos, utrisque adjunctas inscriptiones, literas singulares ac notas: simul de nummis

g) Titulus alterius operis ita se habet: *Discours sur la Castrametation & discipline militaire des Romains: des bains & antiques exercitations, Grecques & Romaines.* Lugd. 1557. fol. Dolendum est non extare Guilelmi du Choul libros integros duodecim, quibus Systema Antiquitatum priscis è monumentis illustratum, complecti instituerat, ut narrat ipse libri de Religione p. 17. edit. Gallicæ Versaliensis 1682. 4. qui prodiit etiam Latine Amst. 1685. 4. ut Italicam 1569. & Belgicam versionem omittam.

h) de Religione, & militia Romana, balneisque & exercitiis.

i) recusi sunt hi duo libri Italica lingua in Tomo secundo Miscellaneorum Gaudentii Roberti, Parmæ 1691. 4. Vicus eos Cosmo Medici diicavit Venetiis A. 1555. 4. Ab eodem sunt: *le imagini con tutti i riversi trovati, & le vite degli Imperadori, tratte delle Medaglie & delle Historie degli antichi, da Enea Vico.* Rom. 1548. 4. De Antonio Pisone qui in suo de numismatis libro Gallice edito Vicum est secutus, vide infra, num. XXI.

mis maximæ formæ, & iis quos *conturniatos* vocant, disputat, indicataque recentiorum quorundam in supponendis Numismatibus vel adulteratis fraude, genuina gemmis ad veteris ævi memoriam antecellere demonstrat. Parte altera Vicus exempla ostentat ejus fructus qui ex nummis capi potest ad cognoscenda deductarum Coloniarum rationem & tempus, ædificiorum formam, clarorum virorum prænomina, nomina, cognomina, varia denique honorum ac Magistratuum genera.

Ejusdem opera duo circumferuntur haud ignobilia; sed quæ huic passim attribuntur,

2. *Primorum XII. Cæsarum verissimæ Imagines ex antiquis Numismatibus desumptæ, addita perbrevi cujusque Vitæ descriptione, ac diligenti eorum quæ reperiri potuerunt Numismatum aversæ partis delineatione.* 1554. 4to.

hæc Antonii Zantani sunt, de quo supra *k*) loquebamur, ab Ænea Vico recusæ ac leviter immutatæ, cum locupletissimo indice; eædem Romæ tertium prodierunt anno 1614. *l*) cum nullo discrimine, nisi quod titulo adjectum est: *Libri primi editio tertia*; quod brevi explicabimus, Æneæ Vici indubie sunt

3. *Le Imagini delle Donne Auguste intagliate in stampa di rame, con le Vite & Isspositioni di Enea Vico sopra i riversi delle loro Medaglie antiche. Libro primo* In Venetia 1557. 4to.

opus eodem anno à *Natali Comite* Patritio Veneto latine versum: *Augustarum Imagines m) areis formis expressæ: Vitæ quoque earundem breviter enarratæ, signorum etiam quæ in posteriori parte Numismatum efficta sunt, ratio explicata,* Venetis 1557. 4. Parisiis 1619. 4.

Item Cæsaris Vita & Cumismata:

4. *Ex libris XXIII. Commentariorũ in Vetera Imperatorum Numismata Æneæ Vici Parmensis, liber primus.* Venetiis 1562. *n*) 4. Parisiis 1619. 4.

Vetustiorem editionem Carolus Patinus viderat; sed ut horum titulorum ratio percipi possit, monendus est lector, susceptum ab Ænea Vico

k) num. IV. *l)* in 4to.

m) à Marcia Julii Cæsarius avia ad Domitiam Domitiani conjugem.

n) quædam exempla præferunt Annum 1560.

co fuiſſe ingens opus, quod omnium Imperatorum *o*) ſi fata ſiviſſent, Numiſmata ampliſſimis commentariis illuſtrata complexum fuiſſet, tribuſque ac viginti libris conſtitiſſet. Atqui hujus operis ſegmina ſunt quæ ſupra memoravimus, quorum illud Auguſtarum ac nobilium fœminarum imaginibus plerumque confictis,& earundem nummis ad Domitiam uſque diſtinctum eſt, hoc Caii Julii Cæſaris Numiſmata quæ reperiri potuerunt fuse explanantur.

Ad idem opus, qnod immatura, adeoque ſubita Vici morte interceptum fuiſſe produnt viri eruditi, referuntur

5. *Reliqua librorum Æneæ Vici ad Imperatorum Hiſtoriam ſpectantia, à Jacobo Franco Chalcographo Veneto in lucem edita.* Venetiis 1601. 4.

Sed illorum Commentariorum conſilium à Vico omiſſum, aut verius immutatum, hæcque alterius Operis reliqua fuiſſe, cujus primus liber XII. Zantani Cæſares complectebatur, duabus de cauſis conjicimus: prima, quod ita raſo conſtet ejus tituli qui tertiæ Zantani editioni præfixus eſt; altera quod Reliquorum eadem omnino ſcalptura ſit quæ XII. Cæſa-

o) à Julio Cæſare ad Gallienos. En Vici verba: *Numiſmata ſex Imperatorum tam aurea & argentea quam ærea ad veram magnitudinem expreſſa, dominante Cæſare percuſſa, a principio belli civilis usque ad Neronem Imp.* ſex *libris digeſſimus:* ſeptimus *inde liber ea quæ ſunt Galbæ, Vitellii & Othonis continet: inde Veſpaſianorum & Domitiani,* tres *qui ſequuntur. A Nerva ad Antoninum Pium* quatuor *reliqui. L. Veri & M. Aurelii* quintus decimus. *Deinceps Commodi quæ fuerunt in* ſextum decimum *conjecimus. Pertinacis usque ad Peſcennium Nigrum Juſtum, (ſic enim in ejus numo aureo lego) Clodium Albinum & Severum, in* ſeptimum decimum. *Geta & Caracallæ in* decimum octavum. *Macrini & Elagabili in* decimum nonum: *poſtremo Alexandri numis explanandis* viceſimus *liber eſt dicatus: Maximini usque ad Hoſtilianum ſenem* viceſimus primus. *Duorum Philipporum* viceſimus ſecundus, *Decii usque ad Gallienos* viceſimus tertius. Hæc Vicus, cujus exſtat etiam tabula ſtematum, conſanguinitates & affinitates primorum duodecim Imperatorum complexa, & per numiſmatum imagines,additasque annotationes illuſtrata, Venet. 1554. fol.

Cæsarum, ab utrisque vero primi Operis segmina plurimum differant. Cæterum his in Reliquis Numismatum aversæ partes repræsentantur, Imperatorum à Nerva ad Lucium Verum, Augustarum à Plautina ad Saloninam; *p)* atque illæ cum Zantano, hæ cum priorum Augustarum Imaginibus compingi solent.

IX. WOLFGANGUS LAZIUS.

WOLFGANGI LAZII, Viennensis Medici, opera aliquot habemus, è quibus hunc Numismatum utilitatem cognovisse intelligimus, quanquam in illis plurima ægri commenta reperiri moneat Gutherius, *q)* Reinesius *r)* vero ejus ὡς ἀνοργιάστου τινὸς καὶ ἐξεμοῦντος ὃ οὐκ ἔπεψεν, errores infinitos esse testetur: sed hæc inter libros XII. de variarum gentium Migrationibus *s)* & Commentarios rerum Viennensium *t)* cur Philippus Labbe recensuerit non videmus, in quibus nummi aut nulli sunt, aut sane pauci: nos tria tantum memorabimus, atque ex his ipsis primum,

1. *Republica Romana in exteris Provinciis bello acquisitis constituta, libri XII.* Basileæ 1551. fol, Francofurti 1598. fol.

ne prætermittamus, temporum quibus conscriptum est conditio facit; perpauca enim illic Numismata occurrunt in buxo, libri ornandi magis, quam orationis illustrandæ causa expressa: alterum

2. *Commentationum rerum Græcarum libri II. in quibus tam Helladis quam Peloponnesi, quæ in lucem antea non venerunt, explicantur.* Viennæ 1558. fol. *item* Hanoviæ 1605. fol.

ad institurum nostrum magis pertinet; sed cum duæ hujus editiones prodierint, Viennensis quæ ab ipso Lazio adornata est, Helladis primum, ac deinde Peloponnesi Numismata quæ in universo opere explicantur, item utriusque tractus Chorographiam, nummorum aversis partibus inter-

p) Hæc secunda pars Augustarum à Plotina ad Saloninam è schedis Vici lucem vidit primum Romæ 1584. 4. Exstant & à Vico scalpta aliquot antiqua monumenta ex gemis & cameis. ibid. 4to.

q) Gutherius lib. 2. de officiis domus Augustæ cap. 7.

r) Reinesius III. Variar. Lect. p. 612. cui geminum quod Velserus de Lazio, *ingessisse eum multa, digessisse pauca.* Ep. 3. ad Lips. p. 817. Opp.

s) Basil. 1572. Francof. 1600. fol, *t)* Basil. 1540. fol.

tertextam, authoriſque non conſilio ſolum, ſed manu etiam deſcriptam, quatuor buxeis tabulis comprehenſa exhibet; contra in Hanovienſi nummi omnes in ſua quique loca diſtributi ſunt.

Enimvero cum ſuperioribus operibus ſi minus docti, at ſaltem diligentis & ſtudioſi ſcriptoris famam Lazius retulit; tum egregiam laudem retuliſſet ex numiſmatum ſerie prope immenſa quam publicare parabat, cujusque conſpectum dedit in una tabula longiuſculis Commentariis illuſtrata.

3. *Commentariorum veterum Numiſmatum, maximi ſcil. Operis, & quatuor ſectionibus multarum Rerumpublicarum per Aſiam. Aphricam & Europam antiquitatis hiſtoriam &c, comprehendentis, ſpecimen exile, ceu ex tecto tegula quadam, C. Julii Cæſaris, Auguſti & Tiberii Cæſarum monetam, ſi quæ ex argento in forulis S. R. R. M. extat, explicans, tabulam videl. Sectionis tertiæ partis ſecundæ primam.* Viennæ 1558. fol.

ſed cum ingentem Numiſmatum vim collegiſſet, (ſeptingenta millia fuiſſe ſcribit, quod nemini ſano unquam perſuaſerit, quanquam de hoc numero deinde nimium à quibusdam *u*) detractum fuiſſe infra monebimus) Chalcographum qui hæc in æs incideret nullum Viennæ reperit; quamobrem hæc ipſe in æneis tabulis deſcribere aggreſſus eſt, quales præter eam quæ in ſpecimine viſitur, aliquot à ſe conſpectas Andreas Morellius teſtatur: quod quidem ab uno homine perfici non potuiſſe conſtat; præſertim intra ſeptem annorum Spatium; immatura enim morte raptus fertur anno 1565. *x*) cum annum ætatis quinquageſimum primum vix eſſet auſpicatus. Cujusmodi porro eſſent quatuor illæ ſectiones quæ in ſpeciminis elogio memorantur, cum id ſilentio prætermiſerit Lazius, fruſtra quæras; quanquam tertiam Numiſmata Imperatorum tot partibus, quot è metallorum generibus fere conflata ſunt, complexuram fuiſſe ſatis conſtat. Atque inde intelligitur ſuſceptæ hujus ſerici laudi nimium detraxiſſe laudatum Morellium, dum hanc ſeptuaginta omni-

u) ab Andrea Morello in ſpecimine rei nummariæ antiquæ p. 9. ſeq. ubi ipſe V. Cl. pollicetur collectionem 25000 nummorum, longe majorem quam ſperare potuit aliquis qui Carolo Patino crederet vix 7000 in cimeliarchiis reperiri.

x) 19. Junii. Vide Lambecium lib. 1. p. 37. ſeq.

omnino tabulis comprehendi, nec ultra quatuor nummorum millia excrescere debuisse conjecit; quod enim ille de universo opere opinatus est intelligi debere, septuaginta scil. tabulis absolutum iri, hoc Lazium de altera tantum sectionis tertiæ Parte scripsisse nemo negaverit, opinor, qui trium duntaxat Cæsarum Numismata argentea in una tabula expressa esse didicerit.

X. SEBASTIANUS ERIZZO.

Sebastianus Erizzo, y) Patritius Venetus, qua genere, qua scriptis clarus, tractatus tres ad rem Nummariam pertinentes patria lingua composuit; primum in quo perdifficilem & perobscuram de antiquo Numismatum usu quæstionem agitat, num a veteri moneta distinguenda sint, & distinguenda esse censet: z) alii duo observationibus constant in nummos Familiarum Romanarum, & Cæsarum ad Constantinum usque. Horum porro tractatuum editiones aliquot ab illustrissimo auctore recognitæ & auctæ circunferuntur; sed omnium amplissima titulum hunc præfert:

Discorso di M. Sebastiano Erizzo sopra le Medaglie de gli Antichi, con la Dichiaratione delle Monete Consulari, e delle Medaglie degli Imperatori Romani: di nuovo in questa quarta editione dall' istesso Authore revisto & ampliato. In Vinegia 1559. 4. a)

in qua, si cælaturæ elegantia scriptionis diligentiam æquaret, nihil propemodum ut in illius ætatis opere desiderari potuisse videtur, nunc illa omnino destituitur; quamobrem sola Imperatorum Numismata buxo incisa, omissamque Consularium scalpturam minus dolendum est.

XI. GABRIEL SIMEON.

XII. ANTONIUS CHAPPUYS.

Gabriel Simeon, Florentinus, cum vetera monumenta studiose conquireret, nummos non neglexit, sed opera ejus indicasse sufficiet:

C 1. *Illu-*

y) *Ericius* Lambecio lib. 7. p. 37. Thuano *Echinus* ad A. 1585. qui emortualis illi fuit. Erizzo Italis, quod Græcis & Latinis Echinus.

z) Hanc Erizii sententiam oppugnat Ludovicus Savotus de numis antiquis parte 1. licet nonnulla numismata ab usu monetæ exemta fuisse nec ipse diffitetur. T. x1. thesauri Antiquitat. Rom. Græviani p. 1149. seq.

a) Exstat & editio Venet. 1568. 4. in quibusdã exemplis 1571.

1. *Illustrationi de gli Epitafi e Medaglie Antiche.* In Lione 1558. 4.

quæ eodem anno Gallice versæ, cum hocce titulo prodieruut:

Les illustres Observations Antiques b) du S. Gabriel Simeon Florentin en son dernier voyage d'Italie; l'an 1557. Lyon 1558. 4.

2. *Dialogo pio e speculativo.* In Lyone 1560. 4.

postremo Italicam Limanes Arverniæ Provinciæ descriptionem, quæ diligentiam nostram adhuc effugit; sed eam in Gallicum sermonem ab ANTONIO CHAPUYS, Delphinate, vorsam vidimus:

3. *Description de la Limagne d'Auvergne en forme de Dialogue, avec plusieurs Medailles, c) &c.* Lyon 1561. 4.

varia quidem eruditione referta; in quibus tamen præcipuam Numismatum rationem à Simeone habitam fuisse constat; plurimis enim in buxum incisis distincta sunt, quæ doctus Florentinus solerter & accurate exposuit.

XIII. CONSTANTIUS LANDUS.

Duobus Italis temporum ordo exigit ut tertium adjungamus, CONSTANTIUM LANDUM, Complani Comitem Placentinum: ab hoc primum edita

In D. Antonini Pii Consecrationem, & Claudii Neronis Cæsaris decursionem, Castorisque & Pollucis Numisma explicatio. Mediolani 1556. 4.

cum eruditorum plausu excepta esset, eandem post quadriennium una cum enarratione aliorum octoginta circiter Numismatum Romanorum (duo tamen sunt Lysimachi *d*) Græca) in publicam lucem protulit,

Constantii Landi &c. in veterum Numismatum Romanorum Miscellanea e) Explicationes. Lugduni 1560. 4.

lauda-

b) in hoc opere quod Carolo Cardinali Lotharingo Simeon inscripsit, subinde allegat Observationes suas militares.

c) Statues, Oracles, Epitaphes & autres choses memorables de l'Antiquité. *d)* & Antiochi Soteris, Syriæ Reg. Numi Romanor. Imperatorum sunt à Cæsare ad Justinianum, sed nullo certo ordine. *e*) Subjicitur etiam explicatio inscriptionis veteris sepulchralis M. Crassi civis Rom. Caspar Sagittarius p. 594. introduct.

laudabili sane consilio, quanquam Numismata illic non pauca, & minus accurate descripta, & perverse exposita occurrant; sed præterquam quod habenda est ratio ætatis qua scribebat, plurima etiam habet, quæ non Romanæ solum, sed veteris quoque superstitions historiæ, necnon Virtutum emblematis & symbolis non modicam lucem affundunt. Hunc librum annis ab hinc viginti, & quod excurrit, procudit Balduinus Vander Aa, eique cælaturam nummorum addidit, quæ in veteri editione desiderabatur: titulum etiam hunc in modum recudit:

Constantii Landi, &c. selectiorum Numismatum, præcipue Romanorum expositiones, elegantibus nummorum ectypis, & indicibus necessariis instructæ. Lugduni Batav. 1695. 4.

XIV. HUBERTUS GOLTZIUS.

Hubertus Goltzius, Herbipolita Venlonianus, natus A. 1526. *f)* diligentia in conquirendis, & sagacitate in interpretandis Numismatibus qua Latinis qua Græcis immortalem gloriam sibi peperit; quanquam quæ edidit, pleraque à *Marco Laurino* Brugensi, *g)* doctissimo, & Antiquitatis studiosissimo viro conscripta nonnulli produnt: sed sive Laurini, sive Goltzii opera quinque locum sibi hoc in Indice vindicant; primum,

1. *Thesaurus rei Antiquariæ huberrimus, ex Antiquis tam Numismatum quam Marmorum Inscriptionibus pari diligentia qua fide conquisitus ac descriptus, & in locos communes destributus.* Antverpiæ, 1575. fol. ibid. 1618. & 1644. fol. *Jacobi Biæi cura.* C 2 quo

troduct. in Hist. Eccles. ait Venetiis antea opus Landi prodiisse, Hankiumque auctorem laudat. Sed Venetam illam editionem neque Hankium neque alium qvenqvam video memorare.

f) Goltzius pictor scalptorque peritissimus natus Venlonæ in Geldria, patre Rutgero Goltzio Herbipolitano sive Würtzburgensi, ut post alios recte notat idem Hankius 1. de Rom. scriptor. c. 67. p. 238.

g) Vide Goltzii præf. ad Cæsaris numismata, Valerium Andream Bibl. Belg. p 639. Francisci Sweertii Athenas Belgicas p. 523. seq. Jac. Rævardum præfat. ad Laurinum, commentario in Leges XII. tabular. præmissa.

quo in libro recludit Goltzius, quidquid ex universis veterum monumentis, hoc est prope infinitis marmorum, tabularum æncarum, & numismatum inscriptionibus collegerat; quæ ad Deos & res sacras, necnon ad Urbem Romam spectant; Imperatorum, Augustarum & Cæsarum seriem, nomina, titulos & honores; quæ ad rem militarem pertinent, cum Legionum & Cohortium nominibus; Magistratus, Dignitates, & munera publica; necessitudines varias; Officia Domus Augustæ, privataque, Collegia, corpora, artes; Fastos Kalendares; Tribuum Romanarum, Regionum, Oppidorum & Fluminum, Coloniarum & Municipiorum, Regum ac Reginarum, denique eorum qui vel Romæ, vel in Coloniis ac Municipiis, vel in urbibus Græcis Magistratum aliquem gessere nomina; cum elenchis duobus, Historico qui res maxime memorabiles, & Grammatico qui varias scribendi formas minus usitatas, dictionesque obsoletas & raras complectuntur; necnon explicatione perutili notarum & literarum singularium, dictionumque per compendium scriptarum. Thesauro recte subjungetur

2. *Sicilia & Magna Græcia, sive Historiæ Urbium & populorum Græciæ ex antiquis Numismatibus restituta liber primus.* Brugis Flandrorum 1576. * fol.

in quo Siciliæ urbium duodecim, Regum duæ, Græcorum etiam in Italia oppidorum, necnon Massiliæ, & ejus coloniæ Antipolis tres ac viginti æneæ Numismatum tabellæ affabre scalptæ visuntur, cum accurata Siciliæ & Italiæ descriptione, amplissimaque eorum quæ ad singularum urbium origines, situm & varios casus spectant, enarratione. Additi indices duo nummis intelligendis apprime utiles; in quorum primo notæ singulares, & ea quæ per nexus comprehensionesque literarum sibi implexarum, vel alioqui per compendium in nummis scripta sunt, explicantur; alter quæ in iisdem aut leguntur aut spectantur memoratu digna, recenset: cæteras velut appendices, dissertationem de Coloniis Græcorum, Inscriptiones quæ ad Italiæ urbes pertinent, Siciliæ historiam ab Augusto, ut titulus præfert, verius à Saracenorum Imperio ad Carolum Quintum, ejusdem & Italiæ Regum, necnon clarorum Siculorum Elenchos indicasse sufficiet. Porro cum perpauca hujus libri exemplaria, velut in specimem deprompta prodiissent, *Jacobus Bians*, vir

* Quibusdam exemplis præfixus Annus 1581.

vir in ſcalpendi arte celeberrimus, Goltzianas tabulas aliquot Numismatibus auctas iterum publicari curavit Antuerpiæ anno 1618. hisque *Andreas Schottus* Hiſtoriam & cætera quorum meminimus à ſe interpolata & recenſita, ſubinde expreſſis in margine Auctorum locis, adjecit. Cæteræ quæ ſecutæ ſunt editiones, *b*) hanc omni ex parte repræſentant.

Similem operam populis omnibus, apud quos Græca lingua olim viguit, impendere conſtituerat Goltzius, cum univerſum Græciæ Nummis antiquis illuſtratæ opus quatuor in libros diſtribuiſſet, quorum primum deſcripſimus; ſecundus univerſum illum tractum qui à Pontico litore ubi Iſter amnis immergitur, ad Mediterraneum mare porrigitur; tertius Aſiam, quam vocamus, Minorem, Syriam, Phœnicen, Ægyptum & Africam, quartus denique plerasque Inſulas complexuri erant; ſed affecto opere, cum præſtantiſſimus vir annos octo ferme ſupra quinquaginta natus, ex hominum numero exemptus eſſet anno 1583. *i*) disjecta quæ ſingulari diligentia ære expreſſerat, Numismata aliquandiu delituerunt, donec eorum partem comparavit laudatus Biæus, cujus cura factum eſt, ut *Ludovici Nonnii* Comentario illuſtratæ prodirent reliquiæ auro quovis, ut ipſe dicebat, contra caræ,

3. *Ludovici Nonnii Commentarius in Huberti Goltzii Graciam, Insulas & Asiam Minorem.* Antuerpiæ 1620. fol.

Cæterum quid à Nonnio hoc in opere præſtitum ſit, alio loco *k*) dicturi ſumus; ſed de æneis Numismatum tabellis pauca hic adnotanda videntur, ut appareat quantam jacturam Antiquitatis ſtudioſi fecerint. Quæ igitur ſecundo libro deſtinatæ erant, viginti octo Urbium, Macedoniæ Regum decem, omnes publicatæ ſunt: perpaucæ etiam in tertio quem Nonnius quartum eſſe voluit, cujusque tabulas XXI. exhibuit, dnſiderari videntur, ſed tertii interciderunt pæne omnes, ex clariſſimis enim XIX. Aſiæ & Africæ Provinciis, quinque ignobiliorum duntaxat, Colchidis, Cappadociæ, Galatiæ, Ponti, Bithyniæ Numismata quatuor tabulis expreſſa ad nos pervenerunt.

Ut in Græcis, ita in Romanis Antiquitatibus cum ingenti ſucceſſu ſeſe exercuit Huberti Goltzii induſtria; tametſi enim ſuere olim *l*) qui laudi

b) Antverp. 1644. fol. *i*) Brugis Flandriæ. *k*) num. XLVII.

l) Finxiſſe nummos quosdam Conſulares, gravis eſt ſuſpicio, inquit,

laudi ejus detraherent, ſuſpicione injecta, quaſi plurimis genuinis numismatibus, nonnulla quæ in mundo non erant ſciens ac volens admiscuiſſet; eorum tamen quæ in dubium revocaverant, non pauca è tenebris deinde eruta fuiſſe certum eſt; in iis vero de quorum falſitate conſtat, deceptum hunc fuiſſe eo libentius credimus, quod idem Vico, Lazio, & cæteris qui rem Nummariam illa ætate tractaverunt, uſuvenit, ut recentes confictos Nummos ab antiquis haud ſatis certo judicio diſcernerent: quæ cum ab aliis jam animadverſa ſint, Eruditi Antiquarii famæ & exiſtimationi abunde conſultum exiſtimamus; quanquam nonnulla quoque in eandem ſententiam monere neceſſarium erit. Nunc incœptam ejus operum deſcriptionem exequamur. Primum Romanarum opus, hoc eſt

4. *Faſtos Magiſtratuum & Triumphorum Romanorum ab Urbe condita ad Auguſti obitum, ex antiquis tam Numismatum quam marmorum monumentis reſtitutos S. P. Q. R. Hubertus Goltzius &c.* DEDICAVIT. Brugis Flandrorum 1566. fol. *m)*

ſeptingentis propemodum Numismatibus diſtinctos: ſed ut Authoris diligentia, indefeſſumque ſtudium cognoscantur, quid hic præſtiterit, breviter ediſſeremus. Igitur Faſtos Magiſtratuum Romanorum, cum ex antiquis monumentis, tum ex aliorum ſcriptis in ordinem digeſſit, nominaque Magiſtratuum & Triumphos in æneas tabulas ſcitis- ſime

Carolus Patinus p. 62. Hiſtoriæ numiſm. & 192. Idem præf. ad numiſmata Imp. ait ſe ex nummorum typis nullum admiſiſſe niſi quorum ipſe prototypos oculis uſurpaſſet. *Ne*, inquit, *in ullum errorem vel inciderem ipſe, vel alios inducerem quo Hubertus Goltzius tantâ cæterum ex his artibus fama celebris, tertiam partem faſtorum ſuorum conſularium iis numiſmatum exemplis implevit, quorum genuinas origines nemo unquam hominum vidit, nemo fortaſſe videbit unquam.*

m) Gabriel Dartis, Gallus qui A. 1694. Diarium eruditorum Hamburgi Gallice dedit in 8vo. *Journal d' Hambourg* T. 1. p. 77. memorat & p. 81. ſeq. prolixius deſcribit Gallicam horum faſtorum verſionem MS. paginis 710. in folio conſtantem, pluribusque in Goltzii Opus & ejus tabulas æneas obſervationibus copioſis magnaque induſtria compoſitis neſcio quo auctore refertam.

ſime tranſcripſit; iisdem vero tabulis nummos adjunxit, primum eos in quibus veterum Regum vel expreſſi vultus, vel præclare geſta in hominum memoriam revocata ſunt; deinde quoscunque reperire potuit, in quibus Conſulum, Dictatorum, Magiſtrorum Equitum, Cenſorum, & eorum qui triumphum aliquem egerunt ab anno V.C. CCCCLXXXIV. nomina impreſſa ſunt, quanquam horum nummorum plerosque, non in iis quidem Conſulatibus, quibus adſcripti & adſignati ſunt, ſed vel ab iisdem illuſtribus viris in alio Magiſtratu, vel ab eorum poſteris indulgentia Senatus percuſſos fuiſſe conſtet. Subtexta ſunt à Goltzio velut corollaria quædam, Catalogus, ſive enumeratio Conſulum qui poſt Auguſti obitum ad Juſtinianum ſub uno quoque Imperatore fuere, una cum triumphis (& Tyrannis;) Diſſertatio de origine & ſtatu Populi Romani, Magiſtratuumque apud Romanos initiis & mutationibus; & animadverſiones in aliquot Faſtorum locos: verum ſi genuina ſunt Numismata quorum illic meminit, quæque in Theſaurum etiam ſuum congeſſit, Marci Marcii, & M. Aurel. Severi Hoſtiliani Auguſtorum, necnon plerorumque Tyrannorum qui Romanum Imperium Gallieni ætate dilacerarunt, miſeros profecto nos & infelices, quibus hæc tantum oſtenſa ſunt, ut ſciremus quibus divitiis res literaria careret; ſed fucum hic factum fuiſſe Goltzio, cujus nimirum eximio veterum monumentorum amori illuſerint impoſtores quidam, quales illa ætas plurimos tulit, eruditis viris jam olim ſoboluit; quanquam haud improbabilis eſt Jo. Vaillantii ſententia, quem ferunt ſæpe dixiſſe, vix adulterinos & recentes videri ſibi eos nummos, quos harum rerum adeo peritus vir tam accurate, tamque eleganter expreſſiſſet: viderat enim in Theſauro Regio M. S. Codicem, *n*) qui antea Joan. Jac. Chiffletii fuerat, in quo ſervantur *Numismata Imperatorum, Imperatricum, & Cæſarum Romm. aurea, argentea & ærea (pleraque Latina, nonnulla Græca) à Julio Cæſare ad Juſtinianum* à Goltzio deliniata; & in ejus Appendice, quæ Tyrannorum Gallieni ætate numismata complectitur, forte adverterat numismata Juniæ Donatæ & Lolliani, quæ laudatus Chiffletius inde expreſſa edidit in Luminibus Prærogativis. * Faſtos Goltzii Andreas Schottus recudi curavit, iisque notas perpaucas & Faſtos Siculos adjecit, titulum etiam mutavit:

5. *Faſti*

n) De hoc codice Claudius Nicaſius in præf. ad diſſ. de nummo pantheo.
* infra, num. LXXI.

5. *Fasti Magistratuum & Triumphorum Romanorum ab Urbe condita ad Augusti obitum ex antiquis tam Numismatum quam marmorum monumentis.* Antuerpiæ 1620. fol.

Romanorum etiam Imperatorum Historiam *o*) è Numismatibus restituere aggressus erat Goltzius; sed ejus concertationis duos tantum libros habemus, quos, quia eodem consilio compositi sunt, simul describemus:

6. *C. Julius Cæsar; sive Historia Imperatorum Romanorum ex antiquis Numismatibus restituta, liber primus.* Brugis Flandrorum 1563. *p*) fol.
7. *Cæsar Augustus, sive Historia Imperatorum, Cæsarumque Romanorum ex antiquis Numismatibus restituta, liber II.* Brugis Flandrorum 1574. fol.

His in libris C. Julii Cæsaris Numismatum sedecim, Bruti, Cassii, aliorumque Cæsaris percussorum tres, Lepidi novem; Marci Antonii, decem & octo; Augusti una supra octoginta tabulæ æneæ visuntur; cum pleniori de eorum vita ac rebus gestis Commentario. Quæcunque autem singulorum Numismata in hisce tabulis continentur, in plura capita distribura sunt; quorum primum eorum vultus exhibet, sequentia partes aversas, sive diversa rerum simulacra & symbola, quæ in posteriore Numismatum parte spectantur, proponunt, in eum ordinem digesta, quem temporum & rerum gestarum ordo, & ipsa argumentorum similitudo exigere videbantur. Additæ notæ, præter eas quibus nummorum magnitudo & metallum significantur, (quales in omnibus libris suis accurate expressit Goltzius) aliæ in aversis partibus, quæ, cui capiti sive faciei singulæ respondeant & attribuendæ sint, indicant. Hos deinde libros simul compactos edidit Ludovicus Nonnius, idem cujus mentionem supra * fecimus; ad eosque addidit tabulas quatuor in qui-

o) Exstat & aliud Goltzii opus compendiarium, quo Imperatores Romanos & Orientis atque Occidentis à Julio Cæsare ad Ferdinandum primum persequitur, singulorumque imaginem ex numis, & vitam breviter descriptam exhibet. Antwerp. 1557. fol. non Latine modo sed etiam eodem anno Italice, *li medaglioni e le vive imagini di quasi tutti gl' Imperatori.* Et Gallice, Antwerp. 1561. fol. Latine iterum ibid. 1645. fol.

p) & 1573. * supra pag. 21.

quibus plerasque Tiberii numorum adversas partes cælaverat Goltzius, cum aliis quinque aversarum partium, Nicolai Roccoxi Equitis, & Consulis Antuerpiani cura & sumptibus, è XII. Cæsaribus Zantani ab Ænea Vico restitutis excerptarum; sed Historiam à Goltzio scriptam suppressit, & in ejus locum singulorum Vitas ex Svetonio, brevesque in Numismata Commentarios substituit: libri titulus hic est:

Ludovici Nonnii, Commentarius in Numismata Imp. Julii, Augusti & Tiberii, Huberto Goltzio scalptore. Antuerpiæ 1620. fol. *o*)

XV. JOANNES SAMBUCUS.

JOANNES SAMBUCUS, Tyrnaviensis Pannonius, Goltzio suppar, anno scil. 1531. natus, eodem quo ille anno 1583. *p*) obiit: hujus mentionem facere plerique solent, quanquam in his studiis parum utiliter versatus sit: quid enim attinebat Numismatum admodum quinquaginta, Romanorum à Græcis indiscretorum, rudem in buxo picturam cum nullis Commentariis proponere? sæpius repetitæ hujus libelli editiones; sed primam omnium, quam cæteræ *q*) repræsentant, indicasse suffecerit:

Emblemata, r) *& aliquot nummi, antiqui operis.* Antverpiæ 1566. 4.

XVI. ABRAHAM ORTELIUS.

ABRAHAMUM ORTELIUM, Antuerpianum, quia Numismatibus ad urbium nomina è tenebris eruenda *s*) subinde utitur, tametsi ea Indicat tantum, ac plerumque ne describit quidem, inter rei Nummariæ scriptores referre quibusdam placuit, sed ut horum meminisse juvat, qui Nummorum

D

o) recusus ibid. 1644. fol.

p) Viennæ Austriæ A. 1584. Idibus Junii. Vide Lambecium T. 1. p. 41. & Dav. Czvittingeri Hungariam literatam p. 324.

q) ut Antwerp. 1576. 8vo. & minore forma. *r*) CCL.

s) in thesauro Geographico, Antwerp. 1596. fol. Hanov. 1611. 4. & parergo, quod theatro orbis terrarum subjectum exstat ibid. 1573. 1603. fol. atque veterem Geographiam illustrat. Nec non in Synonymis Geographicis, Antwerp. 1578. 4.

morum ope vel Chronologiam, vel Geographiam restituere, cæteras antiquitates illustrare conati sunt, ita singula eorum opera recensere tædet. Ac mihi quidem videtur, si hic referri debeant scriptores omnes, qui integerrimis illis veteris ævi monumentis usi Ortelii ætate fuerunt, non magis hujus quam JOANNIS PIERII VALERIANI rationem habendam fuisse, quippe qui in eo libro quem inscripsit, *Hieroglyphica*, & Basileæ anno 1566. in fol. prodire jussit, *t*) præter Ægyptiorum mysteria, exposuit etiam numismata aliquot antiqua: nec omittendum etiam esse JOANNEM ROSINUM, Jsennacensem Thuringum, qui ex *Romanarum Antiquitatum libris decem è* variis scriptoribus summa fide & singulari diligentia collectis, [Basileæ 1583. fol.] alterum de Romanorum Diis, & tertium de collegiis sacerdotum, nummis nonnullis in buxo incisis distinxit: postremo JUSTUM LIPSIUM, Jscanum Belgam, ob Commentarios in Corn. Taciti opera, librum de Cruce; de Vesta & Vestalibus syntagma: unum tamen Ortelii opus memorari hic potest;

Deorum Dearumque capita ex antiquis Numismatibus collecta. Antuerpiæ 1573. 4.

quanquam in ipso non Numismata, sed singulorum quos vana superstitio fecit, Deorum effigies cum signis suis, qualia his in variis Numismatibus attribuntur, exhibeat; nec omnium quidem, sed eorum duntaxat quos juxta Græci Romanique coluerunt. Alteram hujus libelli editionem quæ Antuerpiæ anno 1602. prodiit, *x*) eruditis notis auxit Franciscus Swertius Antuerpianus.

XVII. ONUPHRIUS PANVINIUS.

Ut Geographiæ Ortelius, ita Fastorum parens merito dicitur ONUPHRIUS PANVINIUS, Veronensis *y*) qui tametsi in variis operibus, quibus

t) recusa Basil. 1567. 1575. fol. Lugd. 1602. 1626. fol. Venet. 1604. fol. & Francof. 1678. in forma quarta majore.

u) sæpissime deinde recusis cum paralipomenis Thomæ Dempsteri quæ lucem viderunt primum Paris. 1613. fol.

x) Hæc editio cum Swertii notis recusa in Tomo VII. thesauri Antiquitatum Græcarum curante V. Cl. Jacobo Gronovio. Lugd. Bat. 1699. fol. Obiit Ortelius A. 1598. Antwerpiæ major septuagenario.

bus præclaram eruditionis famam consecutus est, quanti veteres nummos faceret, quantumque per eos profecisset sæpe ostenderit, uno tamen in quo ludos Circenses tam accurate quam eleganter descripsit, lo, cum sibi in Bibliotheca nostra vindicat. Hoc Venetiis anno 1570. prodiisse ferunt, nos editionem multo recentiorem vidimus cum hoc titulo:

> *De Ludiis Circensibus libri duo, de Triumphis liber unus cum notis Joan. Argoli, & additamento Nic. Pinelli. Adjectis &c. Joachimi Joh. Maderi notis, & figuris in libro de Triumphis.* Patavii 1681. fol. *z.*)

in qua quidem Numismata ferme quinquaginta, eximia veterum Theatrorum & Ludorum monumenta, apparent à Jac. de Strada Panvinio impertita, & cum eo communicata, eadem omnino forma qua depicta sunt in Bibliotheca Cæsarea *a*) nisi quod Onuphrius noster, ut sumtui parceret, omissis capitibus, intra aversarum ambitum, cujusnam Principis quæque foret, monuit.

XVIII. FULVIUS URSINUS.

Fulvium Ursinum, Romanum, sempiternæ gloriæ commendant

D 2 *Fami-*

y) Obiit Onufrius (quem Patrem Historiæ appellant Scaliger & Casaubonus) Panormi A. C. 1568. ætat. 39. Scripta ejus accurate ac diligenter enarrat præter Dan. Guil. Mollerum diss. de Onufrio, Altdorfii 1697. editam, Martinus Hankius ὁ μακαρίτης libris de Rom. rerum scriptoribus. Ex illis hic locum etiam poterat invenire Onufrii Fastorum editio Veneta 1557. fol. quæ imagines Imperatorum ex numis Jac. Stradæ adpictas habet, commentarios Onufrii non habet, qui additi sunt in editione Heidelbergensi, 1588. fol. sed imagines illæ prætermissæ.

z) Libri de ludis Circensibus & triumpho ex hac Patavina editione recusi sunt Tom. IX. thesauri Antiquitat. Romanar. Græviani Ultraj. 1699. fol. Liber de triumpho cum Maderi notis viderat lucem Helmst. 1675. 4. Libri de ludis Circensibus cum notis Argoli & additamento Pinelli, Patav. 1600. fol. Omitto editiones sine notis Venetam 1600. & Parisiensem 1601. 8.

a) In opere Stradæ MS. de quo supra, num. V.

Familiæ Romanæ quæ reperiuntur in antiquis Numiſmatibus ab Urbe condita ad tempora D. Auguſti. b) Rom. 1577. fol.

quod opus divinum appellare ſolebat Joſeph Cæſar Scaliger, c) Spanhemius vero in illo non tam priſca Romanorum ſtemmata agnoſcere, quam ipſam veteris Reipublicæ imaginem cernere d) ſibi videbatur. Accuratiſſimam Familiarum Romanarum hiſtoriam hic exhibet Urſinus, ſeptingentis propemodum Numiſmatibus diſtinctam, è quibus ſeptem aut admodum octo in Regio Galliarum Theſauro deſiderari Vaillantius e) monuit: hæc ad unum exemplum æneis tabellis expreſſa ſunt, cum notis quæ cujusque metallum & formam indicant; cur vero eorum enarrationem neglexerit doctiſſimus vir non video, quam apprime utilem fore ignorare non debuit, & ipſe optime omnium præſtare poterat; quanquam hæc ipſa non omnino deeſſe videtur; utut enim non omnia quæ in nummis conſignata ſunt Antiquitatis monumenta explicaverit; quæ tamen in iis ſingularum Familiarum originem demonſtrarent, clarorumque ex iis virorum geſta illuſtrarent, diligentiſſime indicavit. Cæterum alia Fulvii Urſini opera videre contigit, in quibus Numiſmatum ope ad renovandam veteris ævi memoriam ſubinde utitur; qualia ſunt, Notæ ad varia Hiſtoricorum fragmenta, f) ac

Imagines & Elogia Illuſtrium virorum. Romæ 1570. fol. g)

ſed

b) *Cum adjunctis XXX. familiis ex Antonio Auguſtino.* Archiep. Tarraconenſi, à quo ſummopere dilectum Urſinum narrat Joſephus Caſtalio in ejus vita. Hoc illius opus auxit poſtea *Carolus Patinus*, & multis partibus anteivit *Joannes Foy Vaillant.* Vide infra, num. CVII. 1. & CLIX. 4. & de *Abrahamo Gorlæo*, XXXIV.

c) Joſephus Juſtus Scaliger, Cæſaris F. in Scaligeranis p. 364.

d) Ez. Spanhem. diſſ. X. de uſu numiſm. T. 2. edit. novæ p. 3.

e) Opere de familiis Rom. in præfat.

f) Fragmenta Hiſtoricorum Vet. Latinorum collecta ab Antonio Auguſtino, & à ſe emendata edidit Fulvius Urſinus, Antwerp. 1595. 8. quibus notæ ejusdem non in illa fragmenta ſed in Cæſarem, Salluſtium, Livium, Vellejum, Tacitum, Sveton. & Hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptores leguntur, inquibus advocantur quandoque nummi etſi rariſſime ut p. 120. ſeq. 186. 489. ſeq.

g) Hoc opus auctius excuſum Antwerp. 1598. 4. à Theodoro Gallæo, & cum Joannis Fabri Medici commentario 1606. 4. cujus

ſed ad Bibliothecam Hiſtoricam ableganda videntur; cum in hoc viginti ſolum nummi qua Conſulares qua Græci; in illo haud multo plures, atque ex iis quidam falſi ſuſpecti exhibeantur.

XIX. ANNIBAL CARO.

Urſini amicus fuit ANNIBAL CARUS, Eques Melitenſis, vir apprime doctus, qui Numiſmata quidem bene multa collegerat, ſed nihil quo illuſtrarentur edidit, præter Epiſtolam ad Urſinum, in qua typos Hilaritatis, Lætitiæ, Pacis, Munificentiæ, Securitatis, Annonæ, Æquitatis, quot viderat, exhibuit: hæc cum cæteris ejus Epiſtolis *b*) a nobis conſpecta eſt.

XX. LÆVINUS TORRENTIUS.

LÆVINUS TORRENTIUS, *i*) Gandenſis, Antuerpianæ Eccleſiæ Præſul, mirum quam impenſam operam Suetonio dedit; eximium enim Scriptorem non à Librariorum ſive incuria, ſive imperitia vindicavit ſolum, ſed comparatis etiam undique ad reſtituendam XII. Cæſarum Hiſtoriam ſubſidiis illuſtravit: inter quæ præcipuam Numiſmatum rationem haberi debere cum doctiſſimus vir non ignoraret, in buxum incidi curavit haud pauca, quibus Commentarios ſuos appoſite intertexuit:

C. Suetonii Tranquilli XII. *Cæſares, & in eos Lævini Torrentii Commentarius auctior & emendatior.* Antuerpiæ 4.

anno ſcilicet 1578. *k*) quam editionem ſecutus eſt Hadrianus Beys in Collectione Variorum in Suetonium, Pariſiis excuſa anno 1610. fol.

Gallica etiam verſio memoratur infra num. XXXV. Denique pleraque omnia ex Imaginibus Urſini iterum luculenter deſcripta ære exſtant in tribus primis voluminibus Theſauri Antiquitatum Græcar. Gronoviani Lugd. Bat. 1697. fol.

b) Epiſtolæ Annib. Cari lucem viderunt lingua Italica, Ven. 1592. 4.

i) obiit Bruxellis A. 1595. 6. Kal. Maj. ætatis 70. Ejus commentarius poſtumus luculentus in Horatium, cujus quoque Labbeus in numaria Bibl. facit mentionem, prodiit Antwerp. 1608. 4. Sed in eo nummorum rarius meminit.

k) Prodiit etiam Antwerp. 1591. 4. & in Svetonio Grævii, Variorum notis illuſtrato, Trajecti ad Rhen. 1672. 1691. & 1703. 4to. cui poſtremæ editioni etiam Caroli Patini commentarius adjunctus,

XXI. ANTONIUS LE POIS.

ANTONIUS LE POIS, *l*) Lotharingiæ Ducis Medicus, libro singulari de Nummis ac Gemmis antiquis ita disseruit, ut inter scribendum oculos in Æneæ Vici Opus, cujus conspectum superius *m*) dedimus, subinde reflexisse videatur; nam adeo simili argnmento sunt Tractatus hi duo, ut qui utrumvis recte norit, ambos norit; quanquam specimen utilitatis quæ ex nummis percipi potest, duplo amplius est in Lotharingi opere, quam quod à Vico exhibitum fuerat in altero concertationis libro: hic enim Numismata ex omni genere supra septuaginta in æs incisa cum gemmis aliquot antiqui operis, proponuntur & exponuntnr:

Discours sur les Medailles & Graveures antiques, principalement Romaines, avec une exposition particuliere de quelques planches ou tables étant sur la fin du livre, &c. Paris. 1579. 4.

XXII. CLAUDIUS GUICHARD.

CLAUDIUS GUICHARD, *n*) Allobrox, cum usurpatos olim à variis gentibus funeris & consecrationis ritus exponeret, Numismata quæcunque reperire potuit, in quibus symbola hujus expressa erant, in æneis laminis scalpta ad disputationem suam ita accommodavit, ut mutuam lucem sibi præstarent. Libri titulus hic est:

Funerailles & diverses manieres d'ensevelir des Romains, Grecs, & autres Nations, tant anciennes que modernes. Lyon 1581. 4.

XXIII. REINERUS REINECCIUS.

REINERUM REINECCIUM, Germanum, inter eos qui rem Nummariam illustrarunt, referebat Rudolphus Capellus, ac nos quoque libenter referremus, quippe qui seriem hanc auctorum non parum ornaret; fuit enim, quantum illa ætas tulit, in historia veteri & nova pereruditus: sed unum superest opus, quod nummis distinxit, *Historia* scil. *Julia, sive Syntagma Heroicum*, quod aliquoties editum est, *o*) in eoque opere,

qui ex numismatibus antiquis Svetonium illustravit. De eo infra num. CVII.

l) Labbeo, *Piso.* *m)* num. VIII.

n) amplissimis dignitatibus functus obiit A. 1607.

o) mihi tantum constat de una editione Helmst. 1594. 95. 97. fol.

opere, quod tribus voluminibus constat, quatuor duntaxat ac viginti nummi apparent, inter quos nonnulli demonstrant, Reineccium in hoc studiorum genere non multum profecisse.

XXIV. ANTONIUS AUGUSTINUS.
XXV. DIONYSIUS OCTAVIANUS SADA.
XXVI. LÆLIUS PASQUALINUS.

Sequitur Hispanorum longe doctissimus ANTONIUS AUGUSTINUS, Archiepiscopus Tarraconensis, cujus opere nullum ad suam ætatem prodiisse vel elegantius, vel ad rei Nummariæ studium utilius monebat optimus harum rerum æstimator Ezechiel Spanhemius. *p*) Hispanica lingua scriptus, & Tarracone in lucem editus est præstantissimus liber:

Dialogo de Medallas, Inscriciones y otras Antiguedades. En Taragona 1587. 4. *q*)

deinde in Italicam linguam semel atque iterum versus est. Prima editio hunc titulum præfert:

I Discorsi del S. Don Antonio Agostini sopra le Medaglie & altre Anticaglie. In Vinegia 4. *r*)

In altera quam adornavit DIONYSIUS OCTAVIANUS SADA, immutatum ejus elogium in hunc modum:

Dialoghi di Don Antonio Agostini, &c. intorno alle Medaglie, Inscrittioni & altre Antichita, &c. In Roma 1592. fol. *s*)

Undecim in Dialogos universum Opus tribuit Antonius Augustinus; & in primo quidem postquam de veteri Romanorum moneta disseruit, utilitatis

p) præf. ad edit. A. 1671. libri sui de usu & præstantia numismatum.

q) Nicolaus Antonius in Bibl. Hispana T. 1. p. 79. etiam antiquiorem editionem commemorat A. 1575. 4. Sed dubius, ut videtur.

r) Cum nec interpres, nec bibliopola nec annus expressus sit, Labbeus notat locum editionis perhiberi Romam.

s) Mihi ad manus est editio Rom. 1650. fol. ubi duodecimus etiam dialogus additus extat, versus Italice ex Latino Andreæ Schotti. Adjungitur etiam ad calcem Catalogus brevis scriptorum de re nummaria, in quo Italica dialogorum Ant. Augustini editio memoratur Veneta A. 1592. non buxeis ut Romana, sed æneis ornata iconibus.

litatis quæ ex Numiſmatibus ad illuſtrandam Hiſtoriam percipi poteſt, ſpecimen præbet. Quatuor ſequentes in averſis nummorum partibus explicandis verſantur, quæ Virtutum emblemata, Provinciarum, Urbium, ac fluminum ſymbola, Romana ædificia; denique animalia Diis ſacra, horundem arbores, atque ipſa Deorum Dearumve ludibria repræſentant. Sextus Africæ & aliquot Galliarum Hiſpaniarumque nummos complectitur: ſeptimo denique & octavo veterum Hiſpaniæ urbium Numiſmata illuſtrantur; cæteri ad inſcriptiones magis pertinent, quanquam in undecimo nonnulla haud nauci habentur de adulterinis Numismatibus, ac de auctoribus qui operam ſuam vel ad colligendos, vel ad enarrandos veteres nummos contulerunt. Operi præfixa ſunt tribus & ſeptuaginta æneis tabulis affabre inſculpta Numiſmata omnis generis propemodum quingenta, quorum perpauca ad tertium Dialogum, cætera ad duos primos pertinent; nam quæ in aliis Dialogis memorantur, hæc ære exprimere per nimiam Roderici Capata *t)* cui ſcribebat Auguſtinus, properantiam non licuit, eademque effecit ut in poſtremis viginti tabellis eorum nummorum, qui Imperatoribus cuſi ſunt averſa pars duntaxat exhiberetur una cum appendicula, in qua adverſæ partis epigraphe & typus deſcripta ſunt.

Hiſpanicam editionem prima Italica propemodum repræſentat; altera multis partibus auctior: præterquam quod enim huic acceſſere Numiſmata quæ antea deſiderabantur ſupra trecenta, aliquot etiam Sadæ obſervationibus intertexta eſt ſane non aſpernandis: inſerta quoque in primum Dialogum, LÆLII PASQUALINI *u)* de Conſtantini nummis Diſſertatio eruditiſſima, ac ne operis ſeriem turbaret, in Dialogi formam converſa eſt. Illud etiam meliori conſilio factum videtur, quod nummi per univerſum opus in ſua quique loca diſtributi ſunt; ſed plane in horum

t) Labbeus in mantiſſa antiquariæ ſupellectilis, ubi de Anton. Auguſtino: *Franciſcus Ximenius de Urrea Capellanus Regiæ Maj. & Regni Arragonici Chroniſta, ut vocant, qui non pœnitendas aliquot annotationes Mſs. ad marginem* (Hiſpanicæ edit. A. 1587. in Bibl. Raphaëlis Trichet du Freſne) *Hiſpanico pariter idiomate adſcripſit, Dialogos illos obſervavit ſcriptos fuiſſe ab Auguſtino* à inſtancia de Don Rodrigo Capata, ſuyo ſobrino.

u) obiit Romæ A. 1614.

horum ſcalptura majorem elegantiam requireres; hic enim in buxo inciſi ſunt, atque ut ſumptibus parceretur, horum qui Imperatoribus cuſi ſunt, ſingulorum unus ſculptus eſt integer, cæterorum averſam duntaxat partem tabellæ repræſentant intra circulum, in quo deſcripta eſt capitis epigraphe. Cæterum cujus quæque metalli & moduli fuerint, quæ publici juris faciebant numiſmata, Auguſtinus & Sada accurate monuerunt.

Hic monendus es, eoſdem Antonii Auguſtini Dialogos in Latinum ſermonem verſos *x)* ab Andrea Schotto fuiſſe; de cujus lucubratione ſuo loco, ad annum nempe 1617. ediſſeremus.

XXVII. PROSPER PARISIUS.

Laudabilis eadem tempeſtate PROSPERI PARISII, Conſentini, *y)* induſtria: ejus enim cura Tabulam Geographicam Regni Neapolitani anno 1591. item alteram Calabriæ anno 1592. ſuis numiſmatibus ornatas & illuſtratas, à Natali Bonifacio in ære expreſſas vidiſſe ſe teſtatur Philippus Labbe in Bibliotheca Nummaria, quæ quidem tabulæ diligentiam noſtrom hactenus effugerunt; ſed eam qua Regnum Neapolitanum deſcribebatur, reſtituit ante annos triginta Joannes Georgius Volkamerus, Norimbergenſis Medicus; quo etiam accurante Numiſmata Magnæ Græciæ ſuperioribus tabulis circunjecta, publico redonata ſunt tredecim buxeis tabellis inſculpta, ad centena & quinquagena numero:

Proſperi Pariſii, &c. Rariora Magnæ Græciæ Numiſmata, cum &c. Magnæ Græciæ Tabulis inter ſe diviſis, altera editione renovata anno 1683. *fol. z)*

Quam Neapoli vidit idem Volkamerus Siciliæ Geographicam Tabulam ſimili Numiſmatum limbo circundatam, de ea nihil compertum habemus.

E XXVIII.

x) & duodecimo dialogo auctos qui ſacra Rom. & Deos ex nummorum penu explicat. Vide infra, num. XLVI.

y) Patricii Romani, qui numos quosdam accuratius quam Golzius exhibet.

z) Noribergæ in 4. una cum Chriſtophori Arnoldi præfat. in qua de præſtantiſſimis Medicæ ſimul ac nummariæ rei ſcriptoribus diſſerit. Vide Acta Erud. A. 1684. p. 14.

XXVIII. HELISÆUS ROSLEIN.

HELISÆI ROSLEIN, Medici, ferunt extare opus Germanica lingua ſcriptum cum hoc titulo:

Des Elſas und gegen Lotharingen Vvaſgavviſchengebirgs gelegenheit, a) &c. Strasburg 1593. 8.

hoc eſt deſcriptionem Alſatiæ, cum plurimis Numiſmatibus quæ ejus ætate in ruderibus ejus Provinciæ reperta ſunt: nos opus illud hactenus non vidimus; ſed quod infortunium noſtrum lenius ferimus, acceptum referimus Càrolo Patino Introd. cap. 24. monenti pleraſque illius Medici interpretationes adeo ludicras eſſe, ut ipſi Heraclito riſum movere poſſint.

XXIX. MARCUS VELSERUS.

MARCUM VELSERUM, Auguſtanum, præcipuam inter Germanos ſuæ ætatis Antiquarios, eruditionis, diligentiæ, judicii laudem merito jure conſecutum eſſe conſtat: hujus ſunt

Rerum Auguſtanar. Vindelicarum libri VIII. b) Venetiis 1594, fol.

cujus in operis libro ſexto numiſmata quædam in Rhætia, & Auguſtæ Vindelicorum, ut quidem opinatur, cuſa, necnon alia in ſeptimo, & affabre ſculpta exhibuit, & accurate interpretatus eſt,

XXX. MARQUARDUS FREHERUS.

Varia ſunt, nec inelegantia MARQUARDI FREHERI opuſcula; ſed è duobus c) quæ in hanc Bibliothecam compingenda ſunt, unum acceptum

a) Von alten Monumenten und Gedächtniß-Zeichen in alten Moneten und Müntzen/ Schrifften und Characteren der alten Gebäuen und Häusern. Hic eſt Roslinus, cujus liber de opere Dei creationis ſive Mundo Hypotheſes, artium variarum principia continentes viderunt lucem Francof. 1597. 4.

b) Hi libri nitide recuſi leguntur etiam inter Velſeri opera, V. C. Chriſtophoro Arnoldo curante junctim excuſa Norimberg. 1682. fol. Velſerus ſumma dignitate cum laude maxima apud Auguſtanos functus obiit A.C. 1614.

c) His addendi libri duo ejuſdem Freheri de re monetaria & legibus

ceptum debemus peſtilentiæ quæ in urbem Heidelbergam anno 1593. incidit: perterritus enim Freherus votum concepit, ſi abs ſe Deus exitiabile malum averteret, tum ſe orationem habiturum de verbis Domini: *Date Cæſari, quæ ſunt Cæſaris*, &c. quod votum anno ſequenti perſolvit:

1. *De Verbis Domini*,* Date Cæſari, *&c. Sermo Votivus Theologiſtoricam loci explicationem continens.* Heidelbergæ 1598. 4. *d*)

Ibi vero cum Chriſti Domini mentem explicat, tum pleraque nova de nummis in univerſum, & de conditione Judæorum, poſtquam Romano Imperio acceſſerant, veterum nummorum in buxo inſculptorum ope demonſtrat: ſed orationem deformat appendix in qua ſummos Pontifices acerbiſſime criminatur in Cæſarum jura involaſſe, & in eos tam veſane invehitur, ut appareat, ſi morbi contagia in ejus corpuſculum non penetrarunt, at mentem ejus veneni & peſtilentiæ plenam fuiſſe.

2. Altera Freheri lucubratiuncula eſt *de Conſtantini* Imperatoris Byzantini *Numiſmate argenteo*, plane inepta, anno 1600. ſeorſim, deinde anno 1604. 4. poſt Joſephi Juſti Scaligeri de eodem nummo Diſſertationem elegantiſſimam *e*) edita.

XXXI. ADOLPHUS OCCO.

Integram Numiſmatum Imperatorum Romanorum ſeriem à tribus ſummis Antiquariis Vico, Lazio, & Goltzio fruſtra ſuſceptam primus abſolvit ADOLPHUS Occo Medicus Auguſtanus, *f*) ſed eam ad-

E 2 umbra-

numariis veterum Romanorum, Gothorum, Francorum, Byzantini item & hodierni apud Germanos Imperii, qui poſt editionem Lubodunenſem 1605. 4. recuſi in tomo XI. theſauri Antiquitatum Rom. Græviani. Ultraj. 1699. fol. * Matth. XXII. 21.

d) Editio auctior ibid. 1599. 4. unde iterum excuſa fuit cum Abrahami Sculteti Evangelicis Obſervationibus, atque etiam inſerta Criticis ſacris Anglis, poſt Londinenſem editionem in Belgio & Germania recuſis, Tomo nono ſive ultimo.

e) Hæc ad Freherum ſcripta, inter Epiſtolas Scaligeri eſt CXXXIII. ubi etiam icon nummi exhibetur.

f) defunctus A. 1605. de quo Melchior Adamus in Vitis Medicor. & Martinus Hankius de Rom. rerum ſcriptoribus, lib. 1. c. 78.

umbratam magis quam expreſſam, quæque horum induſtriæ deſiderium, nedum leniret inflammavit, pro eleganti enim cælatura, nudam nummorum deſcriptionem, atque ipſam non admodum accuratam propoſuit:

Imperatorum Romanorum Numiſmata à Pompeio Magno ad Heraclium. Antuerpiæ 1579. 4.

eadem multis miliibus aucta Auguſtæ Vindelicorum 1600. 4. *g)* Nummos Imperatorum ex auro, & ære Adolphus Occo hocce libro complexus eſt, non hos ſolum qui Romæ, ſed qui etiam in Coloniis ac Municipiis Latio jure donatis, item qui in urbibus Græciæ, Syriæ & Ægypti cuſi ſunt, quorum maximam partem cum aliena tantum fide noſſet, factum eſt ut ex iis perpauci integri deſcriberentur, plerorumque averſa pars duntaxat exhiberetur una cum capitis epigraphe; nonnullorum etiam Latinorum, & Græcorum, Ægyptiorumque ad unum omnium ſolæ inſcriptiones comparerent. In iis collocandis ordinem Chronologicum ſervaſſe videri voluit Auguſtanus Medicus; ſed peſſimo ut verum fatear, conſilio; primum enim tametſi aliquot nummi certas annorum quibus cuſi ſunt notas præferunt, plures tamen iis notis deſtitui conſtat, quos aut ſeorſim à cæteris deſcribi oportebat, aut ſi confunderentur, inſtitutum ordinem ab iis interverti neceſſe erat. Deinde quos Faſtos quoſve auctores in adornanda Chronologia ſecutus fuerit Occo, fruſtra quæras; in qua omnia ita perturbata ſunt, ut in nullo opere ſeſe magis prodat ſcriptoris inſcitia & imperitia: quis enim unquam fando audivit Treb. Gallum cæſum anno 257. Æmilianum tamen, Valerianum, & Gallienum anno 254. imperare cœpiſſe? Quis unquam Carini cædem in annum 287. & tertium Diocletiani annum diſtulit? Haud magis ferri poteſt quod illic legitur; Licinium Jun. Cæſarem anno 325. creatum fuiſſe; ſed cætera Occonis in temporum deſcriptione σφάλματα ſi recenſeam, vereor ne ea tædium lectori creent; quamobrem hoc unum monebo, obtrudi illic recentia quædam numiſmata pro Ægyptia-

g) Hæc auctior editio recuſa ibid. 1625. 4. Sed & eam multis partibus vincit quam Auguſtorum iconibus, perpetuis Hiſtorico Chronologicis notis, pluribusque additamentis illuſtratam dedit illuſtriſſ. comes Franciſcus Mediobarbus Biragus, Mediolan. 1683. fol. de quo infra, num. CXIII.

gyptiacis, in quibus Imperii anni descripti sunt, quæque eruditos viros complures fefellere.

XXXII. LÆVINUS HULSIUS.

Quæ ab Occone descripta fuerant Numismata Lævinus Hulsius, Gandensis, æneis tabulis consignare aggressus est, egregia quidem animi alacritate, quando paucissima ex iis sibi deesse anno 1603. affirmabat, sed cum hæc ipsa curiosius conquireret, morte præventus, pulcherrimam amisit de re literaria bene merendi, & æternam gloriam consequendi occasionem; nihil enim *b)* posteris reliquit ad sui memoriam insigne, præter immensi operis specimen exile;

Imperatorum Romanorum Numismatum series à C. Julio Cæsare ad Rudolphum II. Francofurti 1603, 8. *item.* 1605. 8. *i)*

in quo singulorum Imperatorum, qui summæ rerum in utraque Roma præfuerunt ad Constantinum Irenes filium, nummum unum affabre scalptum proposuit, raritate aut elegantia præcipuum, cum perbrevi expositione, ac vitæ cujusque descriptione.

XXXIII. PHILIPPUS II.

Inventus est etiam inter Principes viros Philippus II. *k)* Pomerano-

b) Exstant & ejusdem Hulsii XII. primorum Cæsarum & LXIV. ipsorum uxorum ac parentum ex numismatibus effigies in ære incisæ ac vitæ, Francof. 1596. 4. & Spiræ Nemetum 1599. 4.

i) Præfixit illi libro Hulsius syllabum Auctorum qui de numismatibus ante eum scripserunt, *quem*, inquit Labbeus, *si semel inspexisset Antiquarius nescio quis Bruxellopolitanus, auctiorem sane elenchum Serenissimo Archiduci Leopoldo, cæterisque rei Antiquariæ studiosis indagatoribus obtulisset.* Inter primos hic fuit Hulsius qui de raritate numorum monuit licet, longe rectius de illa audiuntur recentiores, qui ditissima cimeliarchia curioso oculo lustrarunt.

k) defunctus Dux desideratissimus A. 1618. 3. Febr. cujus elogium exstat in B. D. Danielis Crameri libro IV. Chronici Pomeraniæ, Germanica lingua editi p. 216. ubi inter alia de illo refertur quod maximopere delectatus fuerit antiquis monumentis ac numismatibus. Hatte grosse Lust zu Antiquitæten/ Numismaten und Me-

ranorum Dux, qui famam ex his studiis quæreret; ejus enim brevis Commentrrius extat in Nummum Zenonis Augusti anno 1603. Germanico idiomate scriptus, quem è sua Bibliotheca Rudolphus Capellus procudi curavit annis abhinc ferme quinquaginta:

> *Magni Principis Philippi II. Pomeranorum Ducis Commentariolus in Nummum aureum Dn. Zenonis Isaurici, Græci Imperatoris.* 1667. 4.

sed in hoc opere nihil commendatione admodum dignum præter egregiam Authoris de re Nummaria bene merendi voluntatem; cum enim in male lecta epigraphe sese exercuit, tum etiam in interpretatione harum, CONOB. *l*) quæ maximam Commentarii partem complectitur, eruditis minus satisfecit.

XXXIV. ABRAHAM GORLÆUS,

ABRAHAM GORLÆUS, *m*) Antuerpianus, novam post Fulvium Ursi-

daglien/ Kunst-Stücke und allerhand seltsamen sichtwürdigen Sachen/ Emblematen und dergleichen.

l). Totus Principis commentariolus sive Epistola novem paginis absolvitur, quarum octava tribus verbis affert conjecturam suam quod CONOB videatur positum pro CONOP & intelligatur insula Conopum ad ostium Danubii pseudostomum, Lucano *barbara Cone.* Cæterum editor B. Capellus, qui Latine notas addidit, plurimas conjecturas affert de litteris illis à p. 11. ad 18. Cedreni locus exstat p. 264. (edit. novæ 322.) qui interpretatur κιβιτατες ομνες νοστραι οβεδιαντ βενερατιονι. *Civitates omnes nostræ obediant Venerationi.* Sed nugari putatur viris doctis. Neque rem acu videntur tangere, qui cum Antonio Augustino, Fulvo Ursino ad Svetonii Neron. c. 44. & Sertorio Ursato de notis Rom. T. XI. thesauri Græv. exponunt *Constantinopoli obryzatum.* Vel cum Jo. Hemelario, Jo. Tristano & aliis *Constantinopoli moneta obsignata:* (in pluribus enim numis COMOB occurrit, non CONOB) Vel cum Tho. Reinesio *Comes obryzi* p. 273. & 435. Epist. ad Rupertum. Vel denique cum Jo. Harduino *Civitates* (Corporati) *omnes Narbonenses obtulerunt.* p. 112. & 435. Opp. select. Sane litteræ illæ exstat in pluribus nummis quæ nec ex auro nedum obryzo sunt nec cusi Cpoli nec in Narbonensi provincia.

Ursinum Consularium Nummorum, quibus Museum suum locupletaverat, seriem adornavit; nec aspernandum sane ejus consilium, quem plurima vel edidisse Fulvio ignota, vel ab eo minus accurate expressa restituisse constat; sed hanc operis rationem instituit, quæ suspicionem moveat, hunc non tam publico prodesse, quanquam illud quoque, sed tamen non tam prodesse, quam divitias suas ostentare voluisse:

> *Thesaurus Numismatum aureorum, argenteorem, æreorum ad Familias ejus Urbis spectantium, usque ad obitum Augusti. &c.* Antuerpiæ 1605. *n*) fol.

cum enim duabus partibus constet hic liber, prima nummos supra quadringentos continet in quinque & quadraginta æneis tabulis cælatos, ad unum exemplum omnes, cum adjunctis notis quæ singulornmmetallum indicant: altera *o*) vero nudas eorundem Nummorum, ac præterea prope septingentorum qui à sculptis non fere multum differebant, descriptiones continet, nullis vel ad Historiam, vel ad Nummorum typos observationibus intertextas.

XXXV. THEODORUS GALLÆUS ET JOAANNES FABER.

An hic memorandi sint Theodorus Gallæus, *p*) Antuerpianus, & Joannes Faber, Bambergensis, Medicinæ Professor Romæ, haud satis scio; quorum ille Illustrium Imagines ex antiquis Marmoribus, Numismatibus & Gemmis expressit, hic Commentarium in easdem edidit Antuerpiæ anno 1606. 4. nulla tamen ille, hic perpauca Nu-

m) Cum Latinæ linguæ non studuisset, tamen libros omnes circa rem nummariam Latine scriptos intellexisse, refert Gassendus in vita Peirescii lib. 2. ad A. 1609. qui Gorlæo emortualis.

n) quædam exempla libri præferunt Lugd. Bat. A. 1608. vel. 1609.

o) Inscribitur: *Paralipomena, seu typi nummorum Romanorum, quos ab Ursino partim non editos, partim non ita editos idem possidet.*

p) Pictor & scalptor, qui imagines illas Romæ (apud Fulv. Ursinum maximam partem) delineavit, & deinde Antwerpiæ incidit æri. Prima editio prodiit Antwerp. 1598. 4. in qua ex imaginibus CLXVIII. postremæ XVII. & Jo. Fabri commentarius desiderantur. Confer quæ supra num. XVIII. in Fulv. Ursino.

Numismata exhibuere; ſed horum in tranſcurſu meminiſſe vitio nobis haud dabitur, opinor; cum eosdem Philippus Labbæus in Bibliothecam Nummariam olim retulerit: prætereaque opus illud ad uſum Sereniſſimæ Ducis Regentis Matris in Gallicum ſermonem verterit noſtri amantiſſimus Carolus Cæſar Baudelot *q*) cum hoc titulo:

Portraits d' Hommes & Femmes illuſtres. Paris 1710. 4.

XXXVI. JULIUS CÆSAR CAPACIUS.

Ad hanc ſeriem indubitate pertinent à JULIO CÆSARE CAPACIO, cive Neapolitano, & huic Urbi à Secretis

Neapolitanæ Hiſtoriæ libri II. r) Neapoli 1607. 4.

in his enim Narratio plurimorum Numismatum ectypis ita diſtincta eſt, ut iis non ornetur ſolum, ſed etiam mirifice illuſtretur.

XXXVII. CÆSAR BARONIUS.

Nec omittendus qui ſine honorifica præfatione nominari nunquam debet, CÆSAR BARONIUS, Soranus, Congregationis Oratorii Presbyter Romæ, ac deinde S. R. E. Cardinalis, & Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus, qui anno 1607. die 5. Septembris obiit Romæ: nam in XII. Annalium Eccleſiaſticornm tomis *s*) Numismatibus antiquis ad reſtituendam Chronologiam & Hiſtoriam uſus eſt, cum acri & limato judicio ſemper, ſæpe etiam cum ingenti ſucceſſu.

XXXVIII.

q) notis etiam quibusdam adſperſis, quibus à Fabri ſententia Clariſſ. Interpres quandoque diſcedit.

r) Hunc hiſtoriæ Neapolitanæ tomum primum, nec non Puteolanam hiſtoriam, quam cum libello de balneis, Neap. 1604. 4. Capacius edidit, non Capacium ſed *Fabium Jordanum*, JCtum Neapol. habere auctorem contendit Nicolaus Toppi in Bibl. Neapolitana p. 79. & 166.

s) Annales Baronii in A.C. 1198. deſinentes noviſſime prodierunt Venetiis A. 1705-1713. poſt editiones Romanam primam 1588. ſq. iteratasque Venetiis, Coloniæ, Antwerpiæ & Moguntiæ. Nummos Baronio ex cimeliarchiis tum aliorum Antiquariorum tum Lælii Paſqualini, (cujus ſupra num. XXVI. mentio) inſpectos Labbeus annotavit.

XXXVIII. JACOBUS GRETSERUS.

Jacobus Gretserus, Marckdorfensis Acronianus, qui Societatem Jesu ingressus anno ætatis 17. Theologiam Ingolstadii docuit annos duos & viginti, famaque magnus, & pietate major, vita hac decessit anno 1625. die 29. Januarii, anno ætatis 63. eximii operis *t*) quo Sanctæ Christi Crucis honorem asseruit, eamq; ab adversariorum calumniis, criminationibus, ludibriis vindicavit, volumina duo prima veteribus nummis subinde distinxit; sed tertii librum primum totum fere esse voluit de iis numismatibus in quibus salutare signum vel seorsim, vel cum Christi monogrammate conjunctum depictum est: cujus generis numismata plurima in buxeis lamellis insculpta à Constantino M. ad Leonem Philosophum, aut in lucem protulit, aut antea prolata collegit; ut veterum Principum exemplo Crucis usum, cultum, amorem doceret:

Jacobi Gretseri &c. De Cruce Christi Tomus tertius quinque libris comprehensus; quorum primus est de Nummis Crucigeris, &c. Ingolstadii 1605. 4.

Quanquam vero pietatis fœtus ille magis quam eruditionis prima fronte videatur, hanc tamen ibi, sat scio, non desiderabis, imo fortasse majorem quam in plerisque illius ætatis operibus elucere fateberis: primum enim de nummis in universum, deinde de nummis crucigeris & de labari forma accuratissime disserit; mox singulos nummos ordine ita explicat, ut nihil in illis paulo obscurius sit, quod non indaget, inveniat, ac velut ex tenebris eruat: quamobrem omnibus numeris absoluta videri poterat hæcce concertatio, si de monumentis quibusdam quæ Antiquarii tum in diversum trahebant, diligentius anquisivisset, nec crucem in iis continuo perspexisset: qua in re tamen pietate magis quam negligentia peccavit, ut Baronio etiam interdum accidisse alii jam monuerunt. Seriei Numismatum interseruit Gretserus Dissertationem prolixiorem *u*) de nummo Constantini Byzantini Imp. qua in dissertatione, Freheri & Scaligeri *x*) conjectationes acerrime confutat.

t) Gretseri, docti viri & laboriosi, sed cui volupe fuit in omnes ab Romani Pontif. partibus dissidentes crebris certare & acerrimis maledictis, opus de Cruce, luculentius excusum auctiusque Ingolstad. 1616. fol.

u) Gretserus cap. 25. seq.. *x*) de quibus supra num. XXX.

XXXIX. LAURENTIUS PIGNORIUS.

Laurentius Pignorius, Patavinus, quem anno 1571. natum, anno vero 1631. obiisse ferunt, in brevi & erudito opere quod inscripsit,

Characteres Ægyptii, hoc est Sacrorum quibus Ægyptii utuntur, simulacrorum accurata delineatio & explicatio. Francofurti 1608. 8. y)

nummos nonnullos in buxo incisos edidit, seu verius eorum aversas partes tantum, è quibus fidem confirmat veteribus scriptoribus, dum ipsas ex iisdem scriptoribus illustrat.

XL. PAULUS PETAVIUS.

Paulus Petavius, Aurelianensis, in suprema regni Francorum Curia Senator, cum antiquaria supellectile Museum suum ditasset, hujus portiunculam, ut ipse vocat, simulque

Veterum Numismatum γνώρισμα. Parisiis 1610. 4. z)

publicavit: hoc viginti quinque tabellis constat, in quibus Numismata ex omni metallo Romana, Græca, Barbara ad unum exemplum scalpta sunt, sed ita ineleganter & impolite ut nihil supra: notæ desiderantur; quibus destitutæ ejusmodi tabellæ vix ulli usui esse possunt.

XLI.

y) ante prodierat Venetiis 1600. 4. Idem Pignorius etiam nummos quosdam plumbeos affert in libro de servis, Augustæ Vindel. 1613. 4. p. 123. & pulchram nummorum variorum supellectilem servasse in Museo suo memoratur à Jo. Philippo Tomasino in vita Pignorii p. 86. Ejusdem notæ & accessiones ad Vincentii Chartarii imagines Deorum Italica lingua editæ Patavii 1615. 4. nummis quibusdam veteribus lucem afferunt.

z) Hunc antea raro obvium, & plenum insigni rerum pulcherrimarum copia libellum tabulis ære nitide descriptis lustrandum exhibet Nobilissimus Vir, Albertus Henricus de Sallengre in tomo secundo novi thesauri Antiquitatum Romanarum, Hagæ 1718. fol. Cætera hujus Petavii scripta sunt, Syntagma de Nithardo Caroli M. nepote ac tota ejus prosapia, Paris. 1613. & in tomo II. scriptorum Gall. Andreæ du Chesne: nec non diss. de epocha annorum Incarnationis Christi, de indictionibus & varis ab annis Christi supputandi modis. Paris. 1604. 4.

XLI. PHILIPPUS PARUTA.

Philippus Paruta, Siculus, & Panormo urbi à Secretis, eandem operam patriis Nummis impendit, quam Consularibus ante paucos annos Gorlæus; *a*) cum enim universam de Sicilia concertationem duas in partes dividi oportere judicaret, primam, quæ Numismata complectebatur, cum alacriter suscepit, tum absolvit feliciter; alteram quæ circa Nobilis Insulæ Historiam, &Antiquitatum in ejus Nummis consignatarum explicationem versabatur, ingenio suo diffisus, ut quidem ipse monet, plane omisit: quanquam hanc ipsam à Paruta deinde cœptam, eumque in opere immortuum esse nonnulli aiunt. *b*)

Della Sicilia di Filippo Paruta descritta con Medaglie, Parte prima. In Palermo 1612. fol.

Quatuor Nummorum genera continet hic liber; primum eorum qui à singulis civitatibus cusi sunt, vel sub Regibus, vel postquam Romanis parere cœpit hæc Insula; atque hi mediam ferme voluminis partem complectuntur: alterum Romanorum, qui Sicularum rerum memoriam referunt: tertium eorum in quibus Gothicorum Italiæ & Siciliæ Regum expressi vultus: postremum recentiorum Nummorum, qui ad institutum nostrum non pertinent; sed ex superioribus tribus generibus octingenti ferme hic repræsentantur totidem æneis laminis insculpti, cum literis singularibus, quibus cujusque metallum & forma indicantur. Eadem Numismata cum aliis propemodum quadringentis Romæ anno 1649. *à Leonardo Augustino*, iterum Lugduni anno 1697. à *Marco Maiero* recusa sunt: hic etiam brevem Siciliæ ac Numismatum descriptionem aliquot observationibus intertextam adjunxit; sed de utroque alias. *c*) Parutæ vero liber inscriptus,

Tesoro de las Medallas Esbannolas:

cujus in Bibliotheca Nummaria meminit Philippus Labbe, *d*) quid sit,

a) de quo supra num. XXXIV. & de Goltzii Sicilia ex nummis, XIV. 2. *b)* Vide Antonium Mongitorem Bibl. Siculæ Tom. II. *c)* infra num. LXIX. & CXLVI.

d) Quod Labbeo tum hoc loco, tum infra num. LXXXIV. atque iterum num. ult. vitio vertitur, ac si Parutæ numismata Hispanica li-

ſit, imo an in mundo ſit, aut unquam fuerit, neminem reperimus qui pro certo affirmaret.

XLII. VINCENTIUS MIRABELLA.

VINCENTIUS MIRABELLA, Nobilis Syracuſanus, anno poſt Parutam, Syracuſarum hiſtoriam conſcripſit, & duas in partes diſtribuit, quarum prima conſtat deſcriptione ejus urbis, altera notis uberioribus in Numismata ſex ſuprà triginta, quæ Syracuſis vel à Republica, vel Principum juſſu cuſa olim fuere:

Dicciarazioni della pianta dell' Antiche Siracuſa, e d' alcune ſcelte Medaglie d' eſſe e de' Principi che quelle poſſedettero.
In Napoli 1613. fol.

Numismata porro in tribus æneis tabellis inſculpta, & quidem ea forma, quæ nummorum *Medaglioni* vulgo dictorum magnitudinem æquet, vel etiam excedat.

XLIII. JACOBUS GUTHERUS.

De JACOBO GUTHERIO, Calvimontano Lingone, J. C. veriſſime teſtatus Thomas Reineſius lib. III. Variar. Lect. *e)* hunc multa variæ & reconditæ eruditionis feliciter eruiſſe è tenebris; ideoque dignìſſimum eſſe cui juxta clariſſima Europæ lumina, togata ſtatua in memoriæ

brum, qui nusquam terrarum exſtat, exſtititve, lectoribus ſuis falſo venditaverit, haud dubie totum nititur typographi vitio, qui Philippi Parutæ nomen illo loco plane alienum, atque inferius debito ſuo loco ac ordine iterum recurrens, ante verba: *Liber inſcriptus*, *Teſoro de las Medalas Eſpannolas*, temere poſuit, cum illa pertineant ac neceſſario referenda ſint ad *Paulum Albinianum de Rajas*, cujus nomen ſtatim ibi ſequitur, & cujus partes fuere in opere numiſmatum Hiſpanicorum Vincentii de la Stanoſa, de quo infra num. LXI. Non omittendum porro quod monet idem Labbeus, exhibita à Paruta numiſmata Panormitanorum antiqua Annalibus ſuis Panormitanis Italice ſcriptis inſeruiſſe explicaviſſeque *Auguſtinum Juveges*, editis Panormi 1649. tribus Volum. in fol. Idem fecit in nummis Catanenſibus *Petrus Carrera*, infra num. LVII. & LXVIII.

e) p. 611.

moriæ fano ponatur. Opera ejus elegantiarum studiosis commendat quod ea veteribus nummis in æs incisis, & marmoribus, tanquam lemniscis quibusdam & clavis in purpura aureis exornat; quæ quidem, ut laudatus Reinesius monet, & fidelius repræsentat, & applicat eruditius, & exponit dexterius quam à plerisque antea factum fuerat, quanquam ne ipsum quidem satis concoxisse ea quæ legerat, haud pauci eruditi demonstrarint. E tribus doctissimi viri operibus, duo tantum *f*) ad hanc Bibliothecam Nummariam pertinent;

De Veteri Jure Pontificio Urbis Romæ libri IV. Parisiis 1612. 4. *g*)

De Jure Manium, seu de more, ritu, & legibus prisci funeris libri III. Parisiis 1615. 4. *h*)

illud enim, quo de Pontificum, Regis Sacrorum & Flaminum dignitate, muneribus, Jurisdictione: de locis sacris; de festis diebus, ac denique de sacris differuit, variis nummis distinctum est: in hujus lib. II. de consecrationis ritu disputat, numismataque omnia quæ reperire potuit ad materiam hanc jam olim, ut monuimus, *i*) à Claudio Guichard tractatam pertinentia exhibet.

XLIV. JOSEPHUS CASTALIO.

JOSEPHI CASTALIONIS, Anconitani, J. C. extat

Numismatum Ostiensis & Trajani portus explicatio. Romæ 1614. 4.

f) Præclara etiam sunt quæ de procuratoribus monetæ & monetariorum corpore apud Romanos differit Gutherius libro 3. de officiis domus Augustæ cap. 19. Paris. 1628. 4. & Lipsiæ 1672. 8. sed illa à Bandurio de industria, ut ab ejus instituto aliena prætermittuntur.

g) Recusi Tomo quinto thesauri Antiquitatum Rom. Græviani, Ultraject. 1696. fol.

h) Recusi in eodem thesauro, Tomo duodecimo. A. 1699. & separatim Lipsiæ 1671. 8. In libro II. cap. 35. refert Gutherius instrumentum quo jus Civitatis Romanæ ipsi honoris causa tributum fuit ob editum opus de jure Pontificio veteris urbis Romæ.

i) Num. XXII.

opus duodecim paginarum, in quo Numismata duo Claudii & Trajani, ut à Sada *k*) expressa fuerant, in buxo repræsentat, & primum quidem negat, recte scripsisse Ant. Augustinum in Ostiensi portu columnam cochlearem fuisse, & è Claudii, cujus statua columnæ imposita erat, manu pependisse laternam: deinde adversus cæteros Antiquarios probare conatur, Trajani portum, nec Ostiensem, quippe qui à Claudio perfectus fuerat, nec Anconitanum, verum Centumcellensem fuisse.

XLV. JOANNES DU VAL.

Joannes Du Val, Linguarum Orientalium interpres, de Gallis optime meruit, cum Æneæ Vici tabellas æneas comparavit, ejusque opera Parisiis prodire curavit anno 1619. sed quia in hac editione nihil novi inest, quæ de Vico suo loco *l*) diximus, lectorem quærere haud pigebit.

XLVI. XLVII. ANDREAS SCHOTTUS. DUCIS ARESCHOTANI NUMMI. ALBERTUS RUBENIUS. JACOBUS BLÆUS. LUDOVICUS NONNIUS. &c.

De Andrea Schotto, Antuerpiano, Societatis Jesu Sacerdote, scribendi occasio jam sese aliquoties obtulit, sed & nova nunc de eo succurrunt, & quæ antea breviter ac strictim diximus, ea diligenter retractare libet, maxime cum ejus viri gloria agatur, qui publicæ utilitati quam famæ suæ consulere, & æternitatem aliorum scriptis conciliare, quam sibi ipsi eximii ingenii monumenta edendo, comparare plerumque maluit. Igitur erud. vir cum Toleti, Cæsar-Augustæ, ac deinde Romæ Eloquentiam, Græcas literas, & Historiam publice docuisset, in patriam denique reversus, *m*) cum Stephanus Vinandus Pighius Anna-

k) ad dialogum 3. Antonii Augustini de numismat. Italica versione donatum.

*) Nomen integrum, Joannes Baptista du Val, sive ut Colomesio in Gallia Orientali appellatur, J. B. Vallius, Autissiodorensis, defunctus A. 1634. *l*) supra, num. VIII.

m) diem obiit in patria A. 1629. 23. Januar.

Annales Romanorum Numismatibus subinde illustratos condidisset, qui Commentarii vicem supplerent in omnes veteres Romanæ Historiæ Scriptores, & è tribus tomis in fol. quibus constabant, unum duntaxat edidisset, *n*) Andreæ Schotti cura integrum opus prodiit Antuerpiæ anno 1615. *o*) Idem Huberti Goltzii *p*) Siciliam & Magnam Græciam anno 1618. necnon Fastos Magistratuum & Triumphorum Romanorum anno 1620. restituit; & Siciliæ quidem & Magnæ Græciæ urbium historiam interpolavit, singulaque auctorum quibus Goltzius usus ad eam adornandam fuerat, loco adnotavit; Fastis vero notas perbreves & Fastos Siculos subjunxit. Idem laborem suscepit utilissimum studiosis, quibus Hispanica lingua & Italica minus familiares erant, dum undecim Antonii Augustini Dialogos, opus, ut quidem videtur, immortale, quod pro ingenii nostri viribus deliniavimus supra, *q*) latine vertit, iisque præter scholia aliquot, duodecimum adjecit de Prisca religione Diisque Gentium:

1. *Antonii Augustini, &c Antiquitatum Romanarum Hispanarumque in nummis veterum Dialogi XI. Latine redditi &c.* Antuerpiæ 1617. fol.

quanquam, ne quid dissimulem, Dialogis adjungi debuerant tabellæ numismatum, quibus eos doctissimus Hispanus & Sada *r*) distixerant; & minus recte Andreas Schottus scripsit earum vicem supplere posse septem & sexaginta æneas tabulas nummorum Arschotanorum, tametsi earum una ad præclarum opus tota pertineat. Atque hæc quidem pro more nostro candido: nunc de ipsis Arschotanis nummis dicendum.

Ita appellantur ab Ill. Carolo, Duce Croyaco & Arschotano, cujus impensis collecti sunt ex auro, argento & ære, Latini omnes, & quidem plerique Principum Romanorum, nullus omniuo Græcus præterquam Antinoi, & Antonini Pii, perpauci Familiarum. Aurei seorsim prodiere annis 1615. & 1627. in 4. cum notis *Joannis Hemelarii*, de quo

n) Antwerp. 1599. fol. post quem editum, vita Pighius excessit A. 1604. 19. Octobr. ætatis anno 84. *o*) fol. 3. Volum.
p) supra, num. XIV. *q*) num. XXVI.
r) Sada, qui dialogos illos Italica lingua est interpretatus.

quo sermonem brevi *s*) instituemus: aurei, argentei & ærei, confusi inter se & indistincti anno 1617. in septem & sexaginta, ut supra *t*) dicebamus, tabulis integra folii magnitudine, à Julio Cæsare ad Valentinianum; deinde anno 1654. *u*) cum accessione centum & octoginta Numismatum, à Romulo ad Justinianum, & quidem tum demum cum *Alberti Rubenii* Commentario perpetuo. Omnes in ære incidit Jacobus de Bye celeberrimus illa ætate chalcographus, qui singulorum Principium, præter Cæsarem & Antonium & Augustum, effigiem plerumque duntaxat unam exhibere contentus, omnes aversas partes deinde exequitur, nullis notis adjectis, quibus nummorum metallum ac modulus dignosci queant.

Restituit idem Jacobus de Bye anno 1618. Huberti Goltzii Thesaurum *x*) & quarum jacturam eruditi gravissime ferebant, Goltzianas tabulas Numismatum Græciæ & Insularum & Asiæ, non tamen omnes publicavit, quinetiam ad Goltzii Tiberium addidit in tabulis quatuor, aversas partes nummornm è XII. Zantani Cæsaribus *y*) ut quidem videtur, excerptas: sed in eas tabulas Commentarium conscripsit Ludovicus Nonnius, Antuerpianus Medicus, cujus nomen iis præfixum est:

1. *Ludovici Nonnii Commentarius in Hub. Goltzii Græciam, Insulas & Asiam Minorem.* Antuerpiæ 1620. fol.
2. *Ludovici Nonnii Commentarius in Numismata Imp. Julii, Augusti & Tiberii, Hub. Goltzio scalptore.* Antuerpiæ 1620. fol.

Et quoniam, quid in his Commentariis præstitum sit dicere spopondi *z*)

III. Span-

s) infra, num. L. *t*) pag. 47.

u) Post hanc editionem Ferdinando IV. Romanorum Regi inscriptam à Caspare Gevartio, nec Rubenii nomen præ se ferentem, extat & nova, Rubenii nomine præfixo, & editoris *Laurentii Begeri* brevibus notis ad calcem voluminis subjectis auctior. Coloniæ Brandenb. 1700. fol. In hac numismatum icones in tabulis LXVIII. satis nitide quidem, at itidem sine ullo metalli vel magnitudinis discrimine exhibentur.

x) supra, num. XIV. 1. 3. & 7. *y*) de quibus num. III.

z) supra, XIV. 3.

Ill. Spanhemio *a*) & Triſtano me accedere profiteor; egregiam nimirum interpretis de re literaria bene merendi voluntatem, nec vulgarem diligentiam videri, dubitari tamen poſſe, an ſatis inſtructus fuerit his artibus quæ in perfecto Antiquario requiri ſolent: nam facillimos quoſque nummos pluribus verbis enarrare, eos qui difficilem explicatum habent ne ſtrictim quidem attingere; in Græcis vero numiſmatibus cum ſæpe turpiter hallucinari, tum ignorationem interdum in temeritatem vertere, obſcura quævis & incomperta ad lubitum mutando & reformando: quod vitium laudatus Spanhemius non immerito dolet commune illi fuiſſe cum viris magnis, qui putaverunt licere ſibi eadem arte graſſari in primæva illa & incorrupta priſcæ ætatis monumenta, qua uti ſolet Criticorum gens in libros editos, aut deſcriptos olim à librariis codices.

XLVIII. JOANNES DE QUINONES.

Joannes De Quinones *b*) Hiſpanus. Diſſertationes ſeptem de Numiſmatum origine, & de nummis ſex aureis *c*) Galbæ, Trajani, Hadriani, M. Aurelii, Lucii Veri, & Fauſtinæ ſimul compactas edidit cum hoc titulo:

Explicacion de unas Monedas de oro de Emperadores Romanos, donde ſe refieren las vidas dellos, y el origen dellas, &c. Anno 1620. 4.

Iſtas vero diſſertationes ita confecit, ut inter politicos viros, quam inter Antiquarios referri maluiſſe videatur; in iis enim nihil ferme; niſi brevem vitæ ſingulorum Principum quos nominavimus hiſtoriam conſcripſit, aliquot ſententiarum ornamentis diſtinctam.

XLIX. JOANNES SPEED.

Joannes Speed, *d*) civis Londinenſis, Magnæ Britanniæ Hiſtori-

G am

a) Ez. Spanhem. diſſ. 2. de uſu numiſm. f. 109. T. 1. edit. Lond. Triſtanus T. 1. Commentar. p. 26. 77. &c.

b) defunctus A. 1650. vide Nic. Antonium T. 1. Bibl. Hiſpan. pag. 585. ubi alia ejus ſcripta commemorat, ſed in quibus nihil quod ad numiſmata facit.

c) inventis ad portum Gvadaramenſem novæ Capellæ.

d) obiit Londini 1629. ſartoriæ primum addictus, ſed Hiſtoriarum

am à ſe conditam, & ſemel anno 1614. iterumque anno 1623. editam cum hoc titulo,

The Hiſtory of Great Britaine, under the conqueſt of the Romans, &c. London 1623. fol. *e*)

illuſtravit nummis in buxo inciſis, primum viginti veterum Cambrorum aut Britonum, ut quidem arbitratur, libro V. deinde libro VI. omnium Principum Romanorum ad Joannem uſque, ſingulorum plerumque duntaxat uno, ut eorum ſcilicet effigiem exhiberet qui Britanniæ olim imperitarunt, niſi quorum reperit ad eam Inſulam propius pertinentes: atque iis etiam aliquot patrios nummos interſeruit.

L. JOANNES HEMELARIUS.

JOANNIS HEMELARII, *f*) Hagienſis Batavi, & Canonici Antuerpienſis, cum antea totum ſexennium in familia Cardinalis Cæſii vixiſſet, extat nobile opus cum hoc titulo:

Impera-

& antiquitatis ſtudio ad quod à natura ferebatur, feliciter vindicatus à Fulcone Grevillo. Vide Tho. Fulleri Hiſtoriam clarorum Angliæ virorum (the Hiſtory of the worthies in England) p. 181. Summi & eruditi antiquarii nomine vero Rob. Sheringamo p. 42. de Anglorum origine. In Hiſtoria ſua componenda adjutus à Rob. Cottono, Wilh. Burtono, Cambdeno, Barchamo, ut poſt Fullerum notat Wilhelmus Nicholſon in Bibliotheca Hiſtorica Angliæ p. 73. Idem p. 248. docet Speedium in nummis quos affert exponendis ſecutum Cottoni & Seldeni conjecturas.

e) Exſtat & *Latine* hoc titulo: Johannis Speedæi Theatrum magnæ Britanniæ, Scotiæ, Hiberniæ & adjacentium inſularum, ex Anglico Latine redditum & editum à *Philemone Hollando*, apud Conventrianos Medicinæ Doctore. Amſt. 1616. fol. Prolixius hoc opus deſcribit ac magnis evehit laudibus Dejoreus Whear in methodo legendi Hiſtorias Civiles Sect. 31.

f) Hic Juſti Lipſii diſcipulus, & avunculus Iacobi Golii, obiit admodum ſenex circa A. 1640.

Imperatorum Romanorum à Julio Cesare ad Heraclium usque Numismata aurea, Coroli ducis Croyi & Arschotani studio collecta, g) &c. Antuerpiæ 1615. 4. & 1627. 4.

sed inter duas ejus editiones nonnihil interest: in posteriorem h) enim addita sunt numismata aliquot è Museo *Nicolai Roccoxi*, quæ quidem vir diligens una cum Arschotanis complexus est quatuor & sexaginta æneis tabellis, si omnium simul numerum subducas, ferme sexenta: notæ etiam, cum novæ adjectæ ad nummos novos, cum veteres correctæ & reformatæ: quas profecto eruditas esse & utiles plerique fatentur; in iis tamen desiderantur descriptiones capitum, & quidem eo magis, quod hæc in tabellis quoque omnia, præter unum cujusque Principis desunt.

LI. LUDOVICUS SAVOT.

Ludovicus Savot, Regius Medicus, & Medicæ artis in Academia Parisiensi Professor Gallica lingua scripsit librum eruditissimnm de Re Nummaria i) quem quatuor in partes tribuit:

Discours sur les Medalles antiques, divisé en quatre parties. Pa*ris* 1627. 4.

In prima Sebastiani Erizzi k) opinionem, pleraque Numismata à veteri moneta distinguenda esse, confutat, nec ea argumenta solum quibus ille usus fuerat, sed nova etiam quæ acumen ejus fugerant, expendit: in altera de materia numismatum, hoc est metallis auro, argento, ære regulari sive Cyprio, ære Mariano quod & Cordubense dicebatur, ære caldario, cæteris æris speciebus, plumbo albo & nigro, stanno disputat accuratius quidem quam quivis alius; ad absolutam tamen eorum cognitionem quartæ partis caput octavum huic adjungas censeo; perinde profecto

g) a Jacobo de Bie ex archetypis in æs incisa.

h) hæc repetita Antwerpiæ 1654. fol.

i) Savoti præclarum opus è Gallico Latine redditum à *Ludolpho Neocoro*, Grævius inseruit Tomo XI. thesauri Antiquitatum Romanarum. Ultraj. 1699. fol. Præterea Judicium Savoti de raris & vulgaribus Imperatorum Rom. nummis ex ejusdem operis parte quarta excerptum, interprete & abbreviatore *Patricio Junio* nuper edidit Thomas Hearne in appendice ad collectanea Historica Jo. Lelandi, Tom. V. p. 269--282. Oxon. 1715. 8.

k) de quo supra, num. X.

fecto atque nonum tertiæ parti, quæ circa pondera & menſuras tota verſatur, & varias quæſtiones complectitur quæ ad nos minus pertinent. Quarta pars de raritate & pretio nummorum veterum, eadem ratione confecta eſt qua cæteræ, ut nec ordinem in ea nec diligentiam requiras; ſed tot poſt Savotum numismata è terræ viſceribus eruta ſunt, quot ne cogitatione quidem complecti potuit; quamobrem quæ illic ſubinde occurrunt errata, navo & induſtrio viro imputare durum admodum foret & iniquum; maxime cum in hoc ipſo argumento principia ſolerter ac diligenter explorata poſuerit: ideoque non immerito proditum ſit olim, melius hunc in Gallica lingua, quam alium quemvis in ſua, de Nummis in univerſum diſſeruiſſe.

LII. CLAUDIUS CHIFFLETIUS.

Savoti opus excipit ejuſdem pene argumenti liber poſtumus* *de Numiſmate antiquo*, conſcriptus à Claudio Chiffletio, Sequano, J. C. primum quidem Lovanii editus *l*) anno 1628. in 8. deinde vero Henrici Thomæ Chiffletii cura Antuerpiæ *m*) & Hamburgi *n*) ſtudio Rudolfi Capelli iterum cuſus. Hoc in libro nummus unus alterve illuſtratur; cæterum auctor in eo potiſſimum argumento verſatur, quod doctiſſimus Harduinus ad ** Sect. XIII. Plinii, cæteris omnibus acutius pertractavit, hoc eſt in pondere & valore nummorum, quibus Romani adhuc liberi uſi ſunt.

LIII. JOANNES LE MENESTRIER.

Joannes *o*) le Menestrier, Divionenſis, Numismata aliquot in duo-

* Obiit Claudius Chifletius, Dolanæ Academiæ JCtus A. 1580. æt. 40.

l) una cum Erycii Puteani tabulis rei nummariæ, ſive pecuniæ Romanæ ratione ad noſtræ ætatis calculos revocatæ.

m) 1656. 4. ad calcem diſſertationis H. Th. Chifletii de Othonibus æreis, de qua infra, num. LXXII.

n) 1678. fol. una cum Capelli τῷ μακαρίτῃ nummophylacio Luderiano de quo infra num. C. Ab eo tempore idem Claudii Chifletii liber quartum recuſus in tomo primo theſauri Antiquitatum Rom. V. C. Alberti Henrici Sallengre, Hagæ Com. 1716. fol.

**) lib. XXXIII. & ad calcem libri de nummis Urbium p. 539. ſeq.

o) Joannes Baptiſta.

in duobus libris à se editis collegit, de hisque ita egit, ut potuit, hoc est tenuiter admodum & jejune: & primum quidem Augustarum ab Livia ad Helenam quinque & viginti exhibuit, mediocri, aut potius ferme nulla arte in buxum incisa; deinde in æneis lamellis Principum Romanorum à Julio Cæsare ad Ælium Verum viginti supra centum, atque iis titulos hosce præfixit,

Medailles, Monnoyes & Monuments antiques d'Imperatrices Romaines. Dijon 1627. fol.

Livre de Medailles du Sieur le Menestrier. Premiere partie. Dijon 1627. 4.

altera tamen editio amborum operum simul compactorum prodiit in eadem urbe anno 1642. 4. cum titulo, *Medailles illustrées des Anciens Empereurs & Imperatrices de Rome.* Haud dubium vero quin plura numismata continuerit MS. codex olim in bibliotheca Heinsiana *p*) asservatus, cui titulum hunc præfigere libuit: *Le Cabinet des Medailles, Monnoyes, & Monumens antiques du Sieur le Menestrier.*

LIV. OCTAVIUS DE STRADA.

OCTAVIUS DE STRADA A ROSBERG, *q*) Civis Romanus, Jacobi *r*) filius, & Rudolfi II. Antiquarius, Imperatorum omnium qui vel universum orbem Romanum, vel Occidentem, aut Orientem tantum rexere à Julio Cæsare ad suam ætatem, item Augustarum, Cæsarum & Tyrannorum vitas, & numismata maxima ex auro, argento & ære tribus libris complexus est; & in primo quidem eorum, quorum maxima, ut ipse dicit, imperia in Italia fuerunt, hoc est Imperatorum omnium

p) Memoratur in Catalogo Bibliothecæ Nicolai Heinsii parte 2. p. 133.

q) Germanus patria.

r) de quo supra, num. V. Nec dubium est, ex Parentis opere filium profecisse, quod ejusdem argumenti in pluribus Bibliothecis exstat Mstum ac præter ante memoratas in Gothana quoque, Vide Rev. Ernesti Salom. Cypriani Catalogum Mss. Bibl. Gothanæ p. 83. seq. In eadem Bibl. servatur etiam Octaviani Stradæ Historia Ms. Romanorum Pontificum à Petro Apostolo usque ad Gregorium XIII. cum imaginibus ex veteribus marmorum monumentis, picturis & numismatibus antiquis.

omnium ad Theodosium Jun. & Plac. Valentinianum, * deinde eorum qui Italiæ præfuerunt ad Romulum usque, ac postremo Regum Gothorum: in altero vero Constantinopolitanorum Principum, quorum agmen ducit Marcianus; nam tertius de Imperatoribus Francis & Germanis ad nos minus pertinet. Duæ hujus operis editiones prodierunt, prima *s*) anno 1615, altera post quatuordecim annos cum hoc elogio:

Vitæ Imperatorum Cæsarumque Romanorum Orientalium & Occidentalium, uxorum liberorumque eorumdem, item tyrannorum, &c. una cum eorum effigiebus &c. ex *aureis, argenteis & æneis Numismatibus delineatis.* Francofurti 1629. fol. *t*)

in utraque singulorum Principum nummus plerumque duntaxat unus, sed rarissimus aut singularis, & quidem accurate, quanquam sine magno artificio in æs incisus: sed illud gravissime feras, in tanta paucitate numismatum, recens conflata cum antiquis admista esse; quæ quidem eorum à quibus obtrusi sunt fraudem vel ipso conspectu produnt.

LV. SAMUEL VEYREL.

Haud paulo vilius est opus Samuelis Veyrel, Vivisci sive Santonensis Pharmacopolæ, in quo numismata à se comparata edidit:

Indice du Cabinet de Samuel Veyrel. *u*) Bourdeaux 1635. 4.

in hoc scilicet Numismata Familiarum quidem nec pauca nec indiligenter descripsit, Imperatorum vero à Julio Cæsare ad Gratianum pleraque perfunctorie, aversarum partium typis duntaxat indicatis, adeo ut nulli usui esse possint. Eo accedit, quod nonnullos quoque Augustarum nummos adulterinos illic deprehendimus: quas vero notas seriei numismatum subjunxit auctor, eæ perpaucæ numero sunt, nec adeo magni momenti.

LVI. IGNA-

* Valentinianum III. Placidiæ F.

s) Francofurti in fol.

t) Huic editioni accessit Historia & series belli Bohemico Germanici & Genealogia Ducum, Archiducum, Regum & Imperatorum Sereniss. familiæ Austriacæ.

u) avec un recueil de quelques antiquitez de Saints, & observations sur quelques Medailles.

LVI. IGNATIUS BRACCIUS.

Paulo minoris etiam momenti est IGNATII BRACCII Presbyteri Recinetensis, S. Theol. M. Dissertatio inscripta, *x*)

Phœnicis effigies in Numismatis & gemma, &c. & ejusdem avis Vindiciæ. Romæ 1637. 4.

in qua agitur de nummo Constantii, *y*) in quo Phœnix cum epigraphe FEL TEMP REPARATIO. nihilque profertur aut novi, aut singularis.

LVII. PETRUS CARRERA.

PETRUS CARRERA, Agetheus Siculus ex Urbe Militello, Presbyter, Catanæ Historiam tres in partes tributam condidit; sed prima duntaxat locum sibi in hac Bibliotheca vindicat, in qua doctissimus Siculus quatuor libris nobilis urbis originem & primam progressionem persequitur, situm & vetera ædificia describit, Inscriptiones antiquas & Numismata explicat. Huic primæ parti elogium istud præfixum est:

Delle Memorie Historiche della Citta di Catania, spiegate in trè volumi da D. Pietro Carrera Volume primo, nel quale in quattro libri si discorre dell' antica origine e sito di essa, de gli edificii, &c. Medaglie, &c. In Catania 1639. fol.

Numismata porro octoginta fere è *Paruta*, & *Mirabella*, *z*) & *Archangelo* descripta sunt, quem ultimum scriptorem qui nosset, hactenus reperi neminem: nec descripta solum, sed in buxeis laminis insculpta, & quidem ut in Mirabella, ea forma quæ ad nummorum, quos *Medaglioni* appellare solemus, magnitudinem proxime accedit: singula vero prolixioribus Commentariis illustrata sunt, qui libri tertii maximam partem implent.

LVIII. ALEXANDER DONATUS.

ALEXANDER DONATUS, Senensis, è Societate Jesu, inter eos qui in hisce studiis versati sunt, à quibusdam refertur, quia in opere inscripto

Roma

x) Prima editio lucem vidit Maceratæ. 1622. 8.
y) De similibus nummis erudite ut solent Tristanus T. 3. p. 610. & Ez. Spanhemius T. 1. edit. Lond. p. 287.
z) de Paruta & Mirabella dictum num. XLI. & XLII.

Roma vetus ac recens, utriusque ædificiis ad eruditam cognitionem expositis. Romæ 1639. 4.

triginta circiter numismata, ac ne ea quidem integra exhibuit; sed ut libenter fatemur eximium esse opus illud, & quo nullum foret ad omnes ædificatæ Urbis ætates perdiscendas, ædificiorumque situm intelligendum utilius, nisi in eodem argumento versata deinde esset *Famiani Nardini a)* industria, ita locum inter rei Nummariæ interpretes dandum esse negamus erudito viro; quod perpaucos nummos, eosque vulgares, obiter ac veluti aliud agens, libro suo ornamenti vice accedere voluerit. Sed hæc de prima editione; nam ut ne hoc quidem opus prætermitti posset, effecit Cl. vir Joannes Georgius Grævius, à quo interpolatum hoc est, & rursus editum anno 1696. in tertio Antiquitatum Romanarum volumine, cum æneis tabulis haud paucis, in quibus plurimorum nummorum aversæ partes ad illustrandam lucubrationem maxime appositæ cælatæ sunt. Nimirum in his tabulis, non solum veterum ædificiorum vestigia, qualia adhuc extant, aut superiori sæculo extabant, repræsentari, sed hæc etiam integra delineari curavit, sæpe quidem ex conjectura, non raro etiam fide nummorum, quibus tabulas tanto studio distinxit, ut iis quoque locum esse voluerit, in quibus Deorum, Dearumque, & Virtutum, quarum vestigia supersunt, necnon Consecrationis Augustarum rarissima quæque symbola expressa sunt.

LIX. JOANNES HAULTIN.

De Joanne Haultin, Consiliario, ut vocant, Regio in præfectura Parisiensi, nonnulla eo æquius monebimus, quo majori & rei literariæ &

a) Ut Alex. Donati de urbe Roma veteri ac recente libros IV. tomo *tertio*, ita Nardini libros VIII. Romæ veteris, à Jacobo Tollio Latine ex Italico versos & nitidissimis tabulis æneis ornatos tomo *quarto* thesauri Antiqv. Romanarum recudi curavit doctissimus Grævius. Nardini opus postumum primus Italice in lucem edidit & Alexandro VII. Pontifici dicavit Octavius Falconerius Rom. A. 1666. Idem Nardinus Antiquos Vejos simili studio descripserat Rom. 1647. itidem Italice. Alex. Donati libri de urbe Roma ad Urbanum VIII. nitidis illustrati iconibus ære descriptis prodierunt ante Grævii editionem separatim, Amst. 1695. 4.

riæ & gloriæ ſuæ damno mortalitate interceptus eſt anno 1640. dum opus pararet, quod ſatis conſtat futurum fuiſſe in hoc genere omnium quæ ad illam ætatem prodierant, multo utiliſſimum & elegantiſſimum: numiſmata enim non unius aut alterius ætatis, ſed urbium Græcarum, Regum, Illuſtrium virorum, Familiarum Romanarum, Imperatorum, Auguſtarum, Cæſarum, Tyrannorum omnium temporum rariſſima magnis ſumptibus à ſe collecta, cum ſtudioſis communicare meditabatur, eaque jam in tabellis æneis incidi curaverat, nec minus affabre quam Triſtanus, de quo mox, *b)* ſua, & multo accuratius, integra ſcilicet, & ſingulorum ſua forma ſive magnitudine, cum notis quæ metallum indicant. Atque utinam una cum eruditiſſimo viro non interiiſſet Commentarius, quem probabile eſt affectum jam tum fuiſſe! majore cum animi voluptate conſpexiſſem pulcherrimam illam numiſmatum ſeriem, *c)* quam ex æneis tabellis expreſſam ſervat Bibliotheca vere Regia cum hoc titulo:

> *Joan. Bapt. Altini Numiſmata non antehac Antiquariis edita, anno* 1640. fol.

ubi profecto hanc videant cenſeo, quicunque elegantias noſtras ſectantur, donec amicus noſter Carolus Cæſar Baudelot, qui tabellas ipſas cum aliis eximiis veteris ævi monumentis comparavit, aut omnia illa numiſmata, aut ſaltem ſi quæ nondum prodiere, cum eruditis, quales ab ipſo expectari fas eſt, Commentariis edat.

Librum cujus titulum huncce profert Philippus Labbe *d)* in Bibliotheca Nummaria:

> *Hiſtoire des Empereurs Romains depuis Jules-Ceſar jusques a Poſtumus, avec toutes les Medailles d'argent qu'ils ont fait frapper de leur temps.* A Paris 1641. fol.

in inſtructiſſimis Bibliothecis hujus urbis fruſtra quæſivi; imo qui de eo

H quid-

b) num. LXVI.

c) De hoc opere Haultini ſive Altini, quod Claudius Clemens pro libris Gallicanis centum & ſexaginta quinque redemtum Regis Chriſtianiſſimi Bibliothecæ, cui tunc præfectus erat, intulit, plura leguntur in libro Gallico, Eſſais de literature T. 1. p. 14. ſeq. 124.

d) ad calcem primæ partis, velut Anonymo auctore.

quidquam audierit, hactenus reperi neminem: an hunc quoque jamjam proditurum immatura auctoris mors communi luce privavit?

LX. CASPERIUS GEVARTIUS.

Casperius Gevartius, Antuerpianus, J. C. Historiographus Regius, & Antuerpiæ Urbis Archigrammateus, non vulgarem ostentat in

Pompa Introitus honori Seren. Princ. Ferdinandi Austriaci &c. à S. P. Q. Antuerpiano decreta & adornata, &c. Antuerpiæ 1642. fol. maj.

Magnificentissimæ scil. Pompæ Rubenius artifex fuit primarius; Commentarii vero à Gevartio idcirco scripti sunt, ut intelligeretur quam erudite & ad veterum monetariorum mentem emblemata pleraque excogitarit celeberrimus pictor: quod profecto nisi ab eo viro qui studiosissime in ea arte in qua versamur sese exercuisset, præstari non poterat. Ac mihi quidem vere dici posse videtur, numismata in his commentariis cum plurima omnis generis sculpta esse elegantissime, tum etiam eruditissime exposita & demonstrata esse: quanquam quod de serpentibus in nummis expressis commentus est, bellorum eos semper symbolum esse, Tristano e) & Alb. Rubenio non probavit: & ab illo quidem, quem aperte læserat, acerrime confutatus est: hic vero lenem, & quæ familiaritatem non dissolveret, adversus eum disputationem instituit, cujus arbitrum esse voluit Lud. Nonnium, qui litem quidem secundum tabulas, ut ita dicam, Gevartii dedit; sed Nonnii judicium eruditorum consessus rescidit. Gevartii dissertatio f) edita est Antuerpiæ anno 1665. in 4. post Dissertationem Rubenii de nummo Augusti inscripto

ASIA

e) Gevartium oppugnat Tristanus addition. ad Tom. I. Commentar. in numismata Imperatorum. edit. Paris. 1644. fol. A Gevartii & Rubenii sententia discedit etiam Laur. Begerus in disquisitione de nummis Cretensium serpentiferis, de qua infra, CLXII. 11.

f) Pro his verbis puto eruditissimum Bandurium scribere voluisse: *Rubenii dissertatio edita est Antwerpiæ 1665. 4. de nummo Augusti* &c. Sane nec Gevartii dissertatio Ann. 1665. nec post Rubenianam, quam illo anno lucem constat vidisse, prodiit.

ASIA RECEPTA. Cæterum Gevartio perdiu attributus eſt Commentarius in Numiſmata Arſchotana, qui anno 1654. ejus cura prodiit; ſed nunc laudati Rubenii eſſe conſtat, de quo vide ſuo loco *g*) quæ moneamus.

LXI. VINCENTIUS JOANNES DE LA STANOSA
LXII. PAUL. ALBINIANUS DE RAIAS,
LXIII. JOAN. FRANC. ANDRES.
LXIV. FRANC. XIMENES DE URREA.

VINCENTII JOANNIS DE LA STANOSA, Oſcenſis, honorifice meminit Ill. Spanhemius, *h*) ejuſque in hoc ſtudiorum genere & delectu induſtriam cum abunde laudatam à peregrinis teſtibus eſſe ait, tum erudite aſſertam vernaculo opere: profecto intelligit

Muſeo de las Medalas deſconocidas Eſpannolas, In Hueſca *i*) 1645. 4.

in quo Nobilis Hiſpanus nummos octoginta ferme ſupra centum, quos opinabatur *ſignatos Oſcenſes* fuiſſe *k*) exhibuit in buxeis tabellis ad idem exemplum, & profecto non affabre inciſos, cum notis quæ ſingulorum metallum indicant: ſimulque tres de iis nummis diſſertationes edidit: primam PAULI ALBINIANI DE RAIAS é Societate Jeſu, alteram JOANNIS FRANCISCI ANDRES, Cæſarauguſtani: utramque eruditam, ſed

H 2 hujus

g) infra, num. LXXVI.
h) de uſu numiſmat. T. 1. edit. Lond. p. 36.
i) Exemplum hujus libri, quo uſus ſum, præferebat Cæſarauguſtam, & annum 1644. exſtatque Gluckſtadii apud Rev. Virum, Guſtavum Schrœderum.
k) Similes plane ſunt nummi quos è nobiliſſimi Barii cimeliarchio exhibet, & ex lingua Punica ſive Phœnicia illuſtratos à viro doctiſſimo Jo. Rhenferdo commendat Jo. Clericus V. C. Tomo XI. Bibl. ſelectæ p. 104. ſeq. Quanquam Guſtavus Peringerus in Ecloga ſive Catalogo librorum Illuſtris Sparwenſeldii p. 48. cum narraſſet nummos ejuſmodi triginta ab eodem illatos Bibliotheca Regiæ Holmenſi, addit felicius poſſe explicari è linguæ Scripturæque Runicæ penetralibus. Idem p. 60. aliorum Laſtanoſæ librorum meminit.

hujus prolixiorem, & in qua Antiquitates Hispanicæ non mediocriter illustrantur: tertiam denique FRANCISCI XIMENIS DE URREA, Castellani, turpissimis erroribus deformem, cum sedecim aliis numismatibus.

LXV. FRANCISCUS ANGELONI.
LXVI. JOANNES TRISTANUS.
LXVII. JACOBUS SIRMONDUS.

FRANCISCUS ANGELONI, Italus, *l*) brevem Romanorum Principum à Julio Cæsare ad Constantinum Magnum Historiam patria lingua conscripsit, & nummis bene multis in buxo incisis illustravit:

La Historia Augusta da Giulio Cesare à Constantino il Magno, illustrata con la verita delle antiche Medaglie. In Roma 1641. fol. *m*)

in hoc vero opere commendando nulla est causa cur immoremur; utilissimum enim esse, etiam nobis tacentibus, facile existimabit qui noverit idem cura Joannis Petri Bellorii *n*) recusum post viginti & amplius annos fuisse, cum postumis Angeloni emendationibus, ut suo loco *o*) dicemus. Quanquam JOANNIS TRISTANI, Nobilis Galli, censuram effugere non potuit; hic enim cum plerosque omnes superiorum temporum Antiquarios ita de nummis scripsisse arbitraretur, ut vix eorum appetentiam facerent, tum Angelonum videri sibi eorum interpretationem mala prorsus avi *p*) suscepisse, semel atque iterum testatus est. Sed Angelonus, ut illatam sibi injuriam propulsaret, primum Commentariorum Tristani volumen perstrinxit scripto Italico anno 1649. ut videtur edito, cui titulum hunc fecit,

Il Boni-

l) Interamnensis, Academicus insensatus, & Hippolyti Cardinalis Aldobrandini à secretis. Vide Allatii Apes urbanas p. 103. ubi alia Angeolni scripta commemorat. Obiit Angelonus A. 1650.

m) Hendreichius in pandectis Brandenburgicis p. 185. testatur hunc librum exstare versum Germanice à duobus Hamburgensibus. Sed priorem tantum partem à Christophoro Bernardi translatum una cum Bonino habuit MS. atque editurum se promisit Rud. Capellus ὁ μακαρίτης.

n) hic Angeloni ex matre nepos fuit. *o*) infra CXXVI. 2.

p) Tristanus T. 1. p. 669. *Angeloni qui est si malhereux en ses conjectures & explications des revers le plus faciles.*

Il Bonino, o vero Auvertimenti al Tristano intorno gli errori nelle Medaglie, nel primo tomo de' suoi Commentarii Historici. 4. q)

quo in scripto non ea solum numismata, quorum interpretationem in controversiam adducebat, sed nonnulla etiam quæ ad eam dirimendam facere videbantur, curavit incidi in æs. Porro utrum docti Itali censura æquior fuerit, quam ea de qua conquerebatur, viderint quibus ejusmodi lites inter eruditos probantur: profecto non effecit ut Gallicum scriptorem operis sui pœniteret: sed cum forte timeret ne quis vires ipsi ad sese tuendum deesse opinaretur, etiam ad ingerenda aversario probra superesse demonstravit in epistolis duabus, quarum primam Roma missam fuisse nescio cur finxerit:

Lettre écrite de Rome par M. de la Mothe-Humont sur le sujet d'un libelle intitulé, il bovino overo. &c. *Reponse du S. de Crapin, &c.* Paris 1650. 4.

Enimvero nihil hic Tristanus nisi solens more suo fecit; cum enim prodiisset illustratus à JACOBO SIRMONDO, Ricomagensi, Societatis Jesu Sacerdote, quem unum illa ætate doctissimum fuisse constat,

*Triplex Nummus antiquus Christi Domini, Perperenæ * Civitatis, & Hannibaliani* Regis. Parisiis 1650. 8.

Tristanusque iniquissime ferret à se descitum esse in eorum nummorum interpretatione, & descriptione, rebus levissimis scilicet, ac nullius ferme momenti, mirum quot maledicta in eum virum, qui nunquam sine laude nominandus erat, conjecit in *Epistola* & *Antidoto* eodem anno editis: quibus cum respondisset Sirmondus *Anti-Tristanis* duobus, sequenti anno confutatus *Antisophistico*, tandem didicit temere initam à se pugnam fuisse cum eo adversario, qui certamen ipsum non minus, quam victoriam appetere videbatur.

Porro omnes isti libelli Parisiis editi sunt in 80. r) in quibus quicquid

q) In Catalogo Bibl. Barberinæ p. 171. liber hic non Angelono sed Jo. Petro Bellorio tribuitur. Et Bellorius ipse hoc professus est amicis, vide Placcii nostri τȣ̃ μακαρίτȣ Pseudonymos p. 133.

* hæc postea Theodosiopolis, in Asia minore.

r) Sirmondi non diu post A. 1651. 7. Octobr. defuncti triplex nummus & anti Tristani duo recusi sunt in Tomo IV. operum summi illius Viri, quinque Voluminibus junctim excusorum Paris. 1696. fol.

quid peccat Tristanus, nimia diligentia peccat in tuenda fama quam è Commentariis Historicis collegerat. Et profectò hi Commentarii ita scripti sunt, ut omnium superioris & suæ ætatis Antiquariorum Princeps merito jure habitus sit: s) de singulis enim Principibus Romanis plerumque ita disserit. Primum eorum vitam brevissimam, & deliniatam duntaxat in conspectu ponit: deinde eorum mores, natales, res gestas expendit: & mores quidem non populari trutina, sed aurificis statera examinat: in cæteris vero eruditus, solers, ingeniosus, studiosorum votis forte satisfecisset, si quem ordinis rationem habuisset, itemq; si ipsis virtutibus suis moderari potuisset: nunc dum omnia miscet ac veluti coacervat,

s) Sirmondus in anti Tristano primo sub extrem. *Exegisti opus bonorum omnium approbatione dignum, multiplici doctrina refertum, Græcis Latinisque ornamentis distinctum, & veterum nummorum, quos in lucem primus extulisti, numero, varietate, præstantia & subtili eorum explicatione suspiciendum. Gaude præcellenti conscientiæ tuæ testimonio, Deoque immortali, cui debes, acceptum refer. Cæterum cave putes in opere tam longo somnum tibi nullum obrepsisse, atque in lucro tuo potius deputa, quod in errores tuos severus censor nullus inquirit.* Ezech. Spanhemius diss. IX. de usu numism. p.774. edit. Amst. in 4. *Neque vero hoc agimus aut ita sumus adfecti, ut quicquam veris viri nobilis ac insigniter de his studiis meriti laudibus detrahamus; quod nullus hac aut superiori ætate pluribus iisque selectis nummorum monumentis hanc Romanæ historiæ supellectilem antiquariam locupletavit hactenus, aut congestis undique litterariis subsidiis, diligenter adeo atque operose, addam & felicissime frequenter illustravit. Mitto majorem aut nitorem dictionis vernaculæ aut amœnitatem ingenii, aut lectionis delectum, quæ in eo desiderant elegantiora, sed nimis nonnunquam fastidiosa ingenia. At in Græcis nummis Historiæ Augustæ explicandis solus ferme regnaret hactenus sine æmulo, si (quod in tyronum gratiam monemus, qui utilissimos ejus Commentarios terunt) in interpretandis & refingendis ad lubitum eorum numismatum, quæ non adsequebatur, inscriptionibus minus improvide aut licenter versatus fuisset, & majorem quendam usum habuisset interiorum litterarum, quæ per avia sæpenumero vagantem domum continuo revocassent.*

cervat, dum commentitias fabellas é Scriptoribus recentissimis ac vilissimis corradit, & pro veris obtrudit, dum levissimis conjecturis inductus, novas stripium series contexit, maxima sane molestia devoranda illi est, si quis Romanam Historiam in ejus Commentariis discere voluerit. Commentarium sequitur manus haud exigua numismatum Latinorum, Græcorum, Ægyptiacorum, ex auro, argento & ære, quæ Tristanus curavit incidi in æs veteri exemplo atque instituo, hoc est, ita ut in eorum sculptura chalcographus suum magis, quam veterum monetariorum artificium ostenderet: hoc enim lectorem semel monitum volo, nummos ad idem exemplum omnes olim incisos in æneis vel buxeis tabellis fuisse; sed cum præter symbola in iis expressa, juvet etiam varias artium mutationes ac veluti ætates perspicere, eaque cognitio non jucunda solum, verum etiam necessaria sit ei, qui certum de unoquoque veteris ævi monumento judicium ferre velit, celeberrimos Antiquarios Tristano recentiores morem à prioribus traditum solvisse, majoremque utilitatis quam elegantiæ rationem habendam censuisse, tametsi ne elegantia quidem in his desideratur; quo magis mirum videtur veterem morem servatum à Ducangio & Begero. Mille ferme & quadringenta numismata à se collecta Tristanus ipse monet, è quibus perpauca in primo volumine ea ingenio ita cælata sunt, ut ab Occone descripta erant, cætera ipse conspexerat: singulis uberiores notas subjunxit, in quibus flores eadem ratione sparsit, qua collegerat, hoc est haud magno delectu, eruditionemque ita congessit, ut timuisse videatur ne scrinia sua non satis cito exhauriret; quam ob rem in Ducangii sententiam libenter imus, quem ajunt dicere solitum, Tristanum & à conjectura in interpretandis nummis plerumque aberrare, & nunquam non docere. Commentarii isti tria volumina implent, vitasque Principum, Augustarum & Tyrannorum à Julio Cæsare ad Valentinianum complectuntur; t) sed in priori editione uno volumine circumscripti, nec ultra Crispinam Commodi perducti erant; & huic quidem, in qua numismata omnia sedecim æneis tabellis insculpta erant, titulum hunc addiderat Tristanus:

Commentaire

t) Tomus I. definit in Commodo. II. in Decio, III. in Joviano cui Valerianus successit.

Commentaire Historique contenant en abregé les vies des Empereurs, &c. jusqu'à Pertinax, &c. Paris. 1635. fol.

in posteriori vero cum titulum immutavit in hunc modum,

Commentaires Historiques contenant l'Historie generale des Empereurs, &c. Paris. fol. 3. vol.

tum etiam numismata singula suis notis præfixit, primumque volumen & compluribus nummis novis, & aliquot additamentis ornavit, inter quæ Appendix ad numismata Claudii & Vespasiani inscripta PACI AUGUSTÆ, in qua conjecturas suas contra Gevartium *u)* tuetur, pro justa dissertatione haberi potest: in ea namque omnes omnium Antiquariorum de serpentibus in nummis expressis opiniones expendit, & quatuordecim his insignia numismata exhibet in ænea tabella.

LXVIII. AUGUSTINUS INVEGES.

Ut Catanæ historiam ante decem annos Petrus Carrera, ita Panormi Annales, aut verius primam eorum partem à natali ejus urbis ad felicissimum illud Tempus quo sacro Evangelii lumine recreata est, nummis è Peruta excerptis distinxit AUGUSTINUS INVEGES, *x)* Sacerdos Siculus eosque nummos in buxo eadem forma qua Carrera & Mirabella, insculpi curavit: totius autem operis titulus hic est:

Annali della felice cità di Palermo. In Palermo 1649. fol. 3. vol.

LXIX. LEONARDUS AUGUSTINUS.

Eodem anno LEONARDUS AUGUSTINUS * omnia Siciliæ Numismata à Paruta collecta restituit, cum accessione quadringentorum ferme numismatum, sed cum hæc quoque editio notis destituatur, eam indicasse sufficiet:

La Sicilia

u) de quo supra num. LX.

x) Præter *Augustinum Inveges* etiam *Marianus Valguarnera* in Antiquitatibus Panormitanus Italice 1614. 4. editis (Antichità di Palermo) ad nummos subinde provocat.

* Senensis, Idem qui gemmas antiquas edidit Rom. 1657. 4. cum enarratione quam Latine à se versam ex Italico addidit Jac. Gronovius in editione Franequ. 1694. 4.

La Sicilia di Paruta y) descritta con Medaglie, e ristampata con aggionta da Leonardo Agostini. In Roma 1649. fol.

LXX. GAILLARDUS GUIRANUS.

Gaillardi Guirani, Nemausensis, *z)* extat non sane contemnenda

Explicatio duorum vetustorum numismatum Nemausensium ex aere. Arausione 1655. 4.

in qua in hoc potissimum incumbit, ut civibus suis probet, non colubrum maleficam bestiam, sed coloniam Nemausum consignatam fuisse in illis nummis quibus inscriptum est Col Nemausus. Quae tria volumina idem Guiranus ad calem opusculi illius pollicitus fuerat, *a)* ac Philippus Labbe sperabat proditura aliquando tandem in lucem, haec novimus ante bienium comparata à Nobilissimo Barone ab Hohendorff, non ita quidem male descripta; sed nummi ita deliniati erant, ut iis, nisi harum artium peritissimus, uti non posset.

LXXI. JOANNES JACOBUS CHIFFLETIUS.

Joannes Jacobus Chiffletius, Visuntinus Archiater, ac deinde Medicus Cubicularius Isabellae, homo liberali eruditione atque

I doctrina,

y) de Parutae opere dictum supra, num. XLI. Hodie pleniorem & perfectiorem Siciliam numismaticam molitur *Joannes Maria Amati,* de quo vide Memorias literarias Trevoltinas A. 1705. p. 1640. & A. 1713. p. 1290.

z) in Nemausensi Senescallia Praesidialique curia Regii Consiliarii & in suprema Arausionensi Senatoris.

a) illorum tertium fuit de re nummaria veterum, cujus haec capita praecipua: *Catalogus Auctorum qui de numismatibus scripserunt & qui ad illorum intelligentiam faciunt. De utilitate capienda ex numismatibus. An numismata sint monetae annumeranda? De materia & falsitate nummorum. De fabricatione & notis nummorum diversi generis. De characteribus, numeris & litteris in illis expressis diversa forma. De numismatibus incognitis vel saltem obscuris & abstrusis. Explicatio DXXXV. antiquorum numismatum, ex diversis auctoribus & solo Nemausensi collectorum, ordine alphabetico cum figuris.* Quicquid sub terra est, in apricum proferet aetas.

ſtinæ Suecorum Reginæ Capellanus, & ipſe hæc ſtudia non ignave coluiſſe fertur; unum tamen duntaxat ingenii fœtum edidit, ac ne illum quidem vitalem: ſcilicet ut patris & patrui opinionem, nullos eſſe in mundo Othonis numos æreos confirmaret, ſingularem ea de re diſſertationem ſcripſit, quæ Antuerpiæ anno 1656. *g*) prodiit una cum aliis operibus, hoc eſt libro poſtumo *Claudii Chiffletii b*) de antiquo Numiſmate, Epiſtola *Nicolai Drackwitz* de Othone æreo falſo, ſerie Chronologica Impp. Romm. à C. Julio Cæſare ad Ferdinandum III. Auguſtum, & Elencho [admodum jejuno & imperfecto] auctorum qui Impp. Rom. Numiſmata peculiari Commentario, aut pro re nata ſcriptis ſuis illuſtrarunt. Atque in ea quidem fraudes hominum quorundam rei ſuæ quam publicæ diligentiorum in fingendis Othonianis nummis, fortaſſe detexit; ſed quod ſimul quæſivit, cur ejus Principis nummi ex ære cuſi non fuerint, id fruſtra à ſe factum deinde comperit, ſuamque opinionem non remiſit ſolum, ſed palam etiam retractavit in Epiſtola ad Car. Patinum *i*) quam inter ejus Numiſmata ex ære mediæ & minimæ formæ leges, ſi voles.

LXXIII. LUDOVICUS MOSCARDO.

Ludovicus Moscardo, Patritius Veronenſis, ob illud opus quod inſcripſit,

Note, overo Memorie del Muſeo di Lodovico Moſcardo, &c. dal medeſimo deſcritte. In Padoa 1656. fol. *k*)

I 2 inter

g) in quarto. Hæc diſſertatio nuper recuſa in tom. primo theſauri Antiquitatum Rom. curante nobiliſſimo Viro Alberto Henrico Sallengre, Hagæ Com. 1716. fol. *h*) de quo ſupra, num. LII.

i) Hæc Chifletii ad Patinum Epiſtola exſtat etiam Latina inſerta vitæ Reginæ Chriſtinæ quæ Germanica lingua prodiit Lipſiæ 1705. 8. p. 398. In Patini numismatibus Imperatorum occurrit p. 131.

k) Hujus Muſei editio ad manus mihi eſt ſecunda locupletior Veronenſis A. 1672. fol. in qua acceſſit altera pars inter varia monumenta antiqua pulcherrima paucorum etiam numiſmatum faciens mentionem. Sed p. 449 - 460. extat index locuples numiſmatum Moſcardi Imperatoriorum & p. 461. Conſularium, aliorumque varii generis antiquorum & recentium p. 462 - 467.

inter eos qui in hisce studiis versati sunt numerari fortasse potest; quanquam ibi triginta admodum numismata, aut certe non multo plura, ac ne ea quidem semper integra appareant in æs incisa sine Commentariis; ideoque hoc unum egisse videatur, ut statuas quas è museo repræsentat, veterum nummorum authoritate demonstraret similitudinem referre illorum virorum, quibus eas ipse tribuebat.

LXXIV. CLAUDIUS MENETREIUS,

Claudius Menetreius, * Visuntinus, Bibliothecæ Barberinæ Præfectus, Antiquariorum locum aliquanto potiori jure tenet; nam in Dissertatione quæ titulum præfert,

Symbolica Dianæ Ephesiæ statua exposita. Romæ 1657. 4. *l)* viginti circiter illius Deæ πολυμάστου (multimammiam dicere solent, ut Plinius multicaulem, multiforam, multipedam) numismata non in ære incisa exhibet solum, verum etiam veterum Scriptorum ope illustrat.

LXXV. RAPHAEL TRICHET DU FRESNE.

Raphael Trichet Du Fresne, Burdegalensis, elegans *de Charonda effigie in nummo Catanensi expressa*, hoc est de nummo Græco Catanensium, in quo caput quoddam invenustum, & cornu insigne, quod Charondæ eorum legislatoris esse existimat, & sceptrum alatum eloquentiæ symbolum expressa sunt, Epistola ad Petrum Seguinum, *m)* cum Parisiis edita est anno 1658. in 8. tum etiam in Selectis Numismatibus Seguini: *n)* sed quam vir, ut ferunt, eruditissimus meditabatur Cretæ

* Non confundendus cum Claudio Menetreio Soc. Jes. qui obiit Paris. 1705. 21. Jan. pluribus & ipse scriptis inclytus.

l) recusus hic libellus postumus cum Jo. Petri Bellorii auctario, Rom. 1688. & in tomo septimo thesauri Antiquitatum Græcarum, curante V.C. Jacobo Gronovio. Lugd. Bat. 1699. fol. Ediderat illum primum & Francisco Barberino Cardinali, cujus cimeliarchio Menetrejus præfuit, inscripserat Fredericus Ubaldinus.

m) recusa etiam in eodem thesauro Gronovii, tomo decimo. Cæterum Vir illustris Ez. Spanhemius, non Charondam sed Silenum illo capite denotari existimabat, diss. VII. p. 401. T. 1. edit. Lond.

n) p. 189. seq.

Cretæ Insulæ Descriptionem veteribus nummis illustratam, hanc mortalitate interceptus perficere non potuit.

LXXVI. ALBERTUS RUBENIUS.

Diu addubitatum est, cujusnam esset

In Numismata Regum & Impp. Romm. à Romulo & C. Julio Cæsare usque ad Justinianum Aug. [in Arschotana gaza olim asservata] *perpetuus & succinctus Commentarius.* Antuerpiæ. 1654. fol.

plerique Gevartio tribuebant, *o*) quia ab illo sciebant Bibliopolæ traditum in manum fuisse: nunc constat esse Alberti Rubenii, Belgæ, qui eum à se admodum juvene conscriptum fuisse *p*) palam professus est: atque hujus etiam sunt dissertationes duæ, *De Urbibus Neocoris*, & *De Nummo Augusti, cujus epigraphe* Asia Recepta, simul editæ Antuerpiæ anno 1665. 4. *q*) In Commentario singula numismata describit, atque ubi opus est, brevibus, sed plerumque eruditis, & ad Symbola in iis expressa maxime appositis notis illustrat. In prima dissertatione non de Urbibus Neocoris disputat solum, verum etiam variis Græciæ Antiquitatibus, quæ in orationem ejus ob argumenti cognationem, ut ita dicam, incurrebant, lucem affundit. In altera nummum Augusti, huicque similes aliorum Principum nummos, hoc est serpentibus duobus, & cista insignes in Creta Insula cusos fuisse opinatur, atque ut illud probet, eruditionem suam intendit: in neutra nummos ipsos exhibet, quia in aliis libris, hoc est in Goltzii operibus, & in Thesauro Arschotano jam prodierant.

LXXVII. JOANNES LAURENBERGIUS.

Joannes Laurenbergius, cum Græciæ Antiquitates describeret, aliquot urbium & Insularum numismata indicaverat, quæ vir doctissimus Samuel Puffendorf, cujus opera Laurenbergii opus in publicam lucem editum est, in æneis tabellis incidi curavit, sed quod mendis epi-

I 3 graphæ

o) Vide supra, num. LX.

p) diss. de nummo, *Asia recepta*, p. 261.

q) una cum aliis Rubenii scriptis postumis, cura Jo. Georgii Grævii, qui utramque diss. illam quoque recudi curavit Tomo XI. thesauri Antiquitat, Rom. Ultraj. 1699. fol.

graphe ſcatent, elegantiæ magis quam lectorum utilitati attendiſſe videtur. Operis titulus eſt

Græcia Antiqua. Amſtelodami 1660. 4. *r)*

LXXVIII. MARTINUS GUICHARD.

Martinus Guichard, in eo libro quem inſcripſit

Noctes Granzovianæ de antiquis Triumphorum ſpectaculis. Amſtelodami 1661. in 12.

numiſmata aliquot exhibuit, quæ ad argumentum *s)* quod tractare inſtituerat, pertinebant.

LXXIX. FAMIANUS NARDINI.

Famianum Nardinum hic idcirco nominamus, ne quis eum à nobis imprudentibus prætermiſſum exiſtimet; cæterum perpauca numiſmata occurrunt, eaque nec integra, & ab aliis ſæpe deſcripta in ejus Opere inſcripto,

Roma Antica di Famiano Nardini. In Roma 1666. 4. *t)*

quod quinto anno ab ejus morte prodiit Octavii Falconerii cura, eximium illud quidem, & ordine ac ipſa argumenti tractatione abſolutum; ſed ejus auctor ſibi ipſe nondum ſatisfecerat, illudque variis additamentis ornaturus erat, cum ejus conſilia mors immatura diſturbavit.

LXXX PAULUS MARIA TERZAGUS.

Qua ratione ſuum Samuel Veyrel, *u)* eadem

Muſeum Septalianum, Dertonæ 1664. 4.

hoc eſt, Manfredi Settala, *x)* Nobilis Mediolanenſis, deſcripſit Paulus Maria Terzagus, Mediolanenſis; nimirum plerumque de averſa

r) Etiam hic liber recuſus in tomo quarto theſauri Gronoviani Antiquitatum Græcarum. Lugd. Bat. 1699. fol. Cæterum de tabulis Geographicis in eodem Laurenbergii libro obviis ita judicat Iſ. Voſſius p. 155. ad Melæ II. 3. tales paſſim eſſe, ut ſi nomina locorum in unum collecta caſu & temere in chartam conjiciantur, vix tamen perverſiorem ordinem & ſitum habitura ſint.

s) poſt Onufrium, de quo ſupra num. XVII.

t) Vide, ſi placet quæ annotavi ad num. XVIII.

u) de quo num. LV. *x)* ſive Septalii.

aversa duntaxat nummorum parte, atque in ea de solo typo mentionem fecit, inscriptiones ut inutiles prætermisit; atque ita laconismo suo, de quo in operis titulo, nemo non intelligit quam inepte, gloriatus est *y*) effecit, ut nulli propemodum usui lucubratio ejus, in hoc quidem studiorum genere, haberi posset; nam quid in aliis musei illius patribus præstiterit, ut perpendamus, lectores nostri non expectant. Quoniam vero idem Museum Italica lingua descriptum iterum Dertonæ anno 1666. in 4. edidit Petrus Franciscus Scarabelli, illudque à se auctum testatus est, ne quem forte insciens fallat, necessarium est monere nummorum descriptionem, ut à Terzago confecta primum fuit, latino sermone hic quoque prodiisse.

LXXXI. CLAUDIUS BOUTEROUE.

Claudii Bouteroue, in Parisiensi Monetarum Curia Senatoris, librum inscriptum

Recherches curieuses des Monnoyes de France. Paris 1666. fol. rectius fortasse ad eam Bibliothecæ Nummariæ partem quæ circa pondera versatur, ablegassemus, nam & prævia Dissertatione quæ tertiam ferme voluminis partem complectitur, totus esse videtur in veteri jure monetarum apud Judæos, Romanos & Gallos declarando ac definiendo: sed fines quos ipsi nobis præscripsimus, nemo, ut quidem speramus, nos excessisse queretur, si monuerimus pleraque illic antiquorum Gallorum numismata *z*) diligenter explicata, itemque ea quæ à Romanis, & dum Respublica vigebat, & cum Principibus paruere, cusa sunt cum notis quæ eorum pondus & valorem indicarent, in æneis lamellis perquam accurate scalpta exhiberi.

LXXXII. LUCAS HOLSTEINIUS.

Ex omnibus qui scripta sua nummis illustrarunt, nescio an ullus hic potiori jure recenseatur, quam Lucas Holsteinius, Hamburgensis,

y) *industrioso labore constructum, Pauli Mariæ Terzagi Mediolanensis Physici collegiati geniali laconismo descriptum*, ita titulus Musei Septal.

z) Etiam Hebræorum ac Samaritanorum. Vide Rich. Simonis Bibl. selectam Gallice editam T. 2. cap. 8. p. 133. seq.

fis, & unus è Bibliothecæ Vaticanæ Præfectis: quem anno 1661. *a*) obiisse ferunt; nam *Notas & Castigationes postumas in Stephani Byzantii* ΕΘΝΙΚΑ, quæ Theodori Ryckii cura prodiere Lugduni Batav. 1684. fol. tot numismatum ex editis libris, è Pyrrhi Ligorii Schedis, *b*) è Principum virorum, & amicorum museis collectorum luminibus distinxit, ut præ illo operam lusisse Ortelius * videatur: & ea quidem integra non exhibuit, quod aversæ partes solæ ad institutum suum pertinerent; sed cui Principi cusa essent accurate monuit, perinde atque à se exscripta sunt; nec eorum ope Stephanum, & cæteros Geographiæ Scriptores singulis ferme paginis illustrare aut emendare contentus, quod ipsum per se magnum erat, typos etiam nummorum descripsit, & subinde explicavit tam erudite, quam breviter.

Ejusdem est *Epistola* erudita *c*) *de fulcris seu verubus Dianæ Ephesiæ simulacro*

a) IV. Non. Febr. ætat. 65. Vide Lambecium lib. 1. Bibl. Vindol. p. 12. & lib. 6. p. 235.

b) Pyrrhi Ligorii triginta circiter volumina in fol. lingua Italica de antiquitatibus ex numorum, inscriptionum & aliorum veterum monumentorum penu illustratis ordine Alphabetico congesta servantur MSS. in Bibl. regia Taurinensi: aliqua etiam Romæ in Bibl. Reginæ Christinæ, Farnesiana, Barberina in quibus magnum inter alia studium Ligorius posuit illustrandæ veteri Geographiæ, & nominibus populorum, civitatum, coloniarum, fluminum emendate scribendis. Ex immenso hoc opere in quo πολλὰ μὲν ἐσθλά, πολλὰ δὲ λυγρά, præclara multa, multa etiam dubiæ fidei aut confessæ novitatis, potius spicilegia à viris peritis colligi edique, quam integrum proferri in lucem optabat Ezechiel Spanhemius diss. IV. de usu numismatum p. 191. seq. T. 1. edit. Lond. De eodem opere consulenda Epistola illustris Scip. Maffei ad Apostolum Zenum de Codicibus MSS. Bibl. Taurinensis inserta Diario eruditorum Italiæ T. VI. p. 482. seq.

* De quo supra num. XVI.

c) Hæc Epistola ad Franciscum Cardinalem Barberinum una cum Claudii Menetreii expositione statuæ Dianæ symbolicæ (de qua supra num. LXXV.) recusa est in tomo VII. thesauri Antiquitatum Græcar. Gronoviani. Lugd. Bat. 1699. fol. Eadem Holste-

ſimulacro appoſitis, quæ cum Menetreii opere, de quo ſupra, publice prodiit.

LXXXIII. OCTAVIUS FALCONERIUS.

OCTAVIUS FALCONERIUS, Romanus, Diſſertationem ſcripſit *De Nummo Apamenſi Deucalionei diluvii typum* exhibente, hoc eſt, de nummo Philippi Auguſti Apameæ, in Syria, ut quidem ipſe mavult, cuſo, in quo Deucalion & Pyrrha in arca aquis innatante, iidemque extra arcam magnæ parentis oſſa poſt tergum jactantes expreſſi ſunt, una cum columbis duabus. Ac primum quidem de Apamearum numero, & de earum appellatione atque ἐτυμῷ accuratiſſime diſputavit; deinde vero ad ipſius nummi explicationem venit, & pleriſque congeſtis, quæ de Deucalioneo κατακλυσμῷ prodita ſunt à veteribus, demonſtravit manifeſta eorum, quæ ſacer ſcriptor de Noëmi diluvio prodidit, veſtigia in illorum fabulis apparere; Noëmum Deucalionem vocatum fuiſſe à Græcis, quibus ſolenne fuit peregrina nomina in notiora, & ſuis auribus accommodatiora commutare; eoſdem & Barbaros plurima è Judaïcis Antiquitatibus, atque ex ipſis libris ſacris tranſtuliſſe ad ſuperſtitiones ſuas & ſacra: denique ipſius diluvii monumenta quædam extitiſſe cum Athenis in templo Jovis Olympici, tum etiam maxime Hierapoli in Syria, quæ urbs Apameæ vicina fuit, in templo Deæ Syriæ, quæ è Luciani libello de Deâ Syriâ exſcripſit, ac diligenter expoſuit. In eadem Diſſertatione Falconerius plurima è nummis collegit ſacrorum inter diverſas urbes communionis exempla, indeque ὁμόνοιαν urbium non deſignare ſolum fœderis inter duas pluresve urbes initi ſocietatem, ob quam in ſingularum numiſmatibus apponi ſolitæ erant numinum, quæ in unaquaque potiſſimum colebantur, icones; verum eam vocem aliquando etiam ad illam communionem ſignificandam adhibitam fuiſſe oſtendit. Denique cum alia hic notatu digna occurrunt, tum haud aſpernandæ eruditiſſimi viri conjecturæ ad nummos duos, unum Hadriani, in quo Apamea Phrygiæ ΚΙΒΩΤΟϹ appellatur, alterum Commodi, in quo leo cum Bacchi ciſta, & thyrſo. Edita eſt hæc Diſſertatio primum Romæ cum *Inſcriptionibus Athleticis*, ab eodem Falconerio collectis & illuſtratis,

K

nii Epiſtola legitur in Jacobi Gronovii Minucio Felice p. 209. ſeq. Lugd. Bat. 1709. 8.

•tis, anno 1668. 4. deinde post selecta Numismata è Museo Petri Seguini. c)

LXXXIV. PHILIPPUS LABBE.

PHILIPPI LABBE, Biturici, è Societate Jesu, extat

Bibliotheca Nummaria, ex Theologis, Jurisconsultis, Medicis ac Philologis concinnata, & in duas partes tributa. I. de antiquis Numismatibus, Hebrais, Gracis, Romanis, &c. Rothomagi 1678. in 8. d)

cujus Bibliothecæ titulus, cum plura polliceatur e) quam præstamus, tum etiam plura præstat quam pollicetur: illic enim libri, in quibus Jcones Principum & illustrium virorum cælatæ sunt, enumerantur; sed ita ut eorum, perinde atque cæterorum, titulus tantum exscribatur, & quidem aliquando deformatus; f) ac præterea nonnunquam laudentur,

c) in editione Numismatum Seguini secunda Paris. 1684. 4. Denique hæc Falconerii dissertatio exstat in Gronovii thesauro Antiqu. Græcarum tomo X. sicut inscriptiones Athleticæ recusæ tomo VIII.

d) Prima editio Bibliothecæ nummariæ duplicis 1. de antiquis numismatibus & 2. scriptorum de monetis, ponderibus & mensuris, una cum mantissa antiquariæ supellectilis vidit lucem •Paris. Anno 1674. 8. ad calcem Bibliothecæ Bibliothecarum, curis secundis auctioris. Deinde sæpius prælum exercuit hic liber ut Lipsiæ 1682. 12. addito Jo. Seldeni de nummis libello, & curante D. Adamo Rechenbergio 1692. 4. una cum scriptis Matthæi Hosti, & Guil. Budæo de asse. Subjicitur etiam Labbei Bibliothecæ Bibliothecarum auctæ ab Antonio Teissierio Genev. 1686. 4. sed ita ut Bibliothecam nummariam sine auctario recusam adjunxerit. Etiam in Anglia & Hollandia cum Seldeni libello editam sine nomine auctoris, indignatur Hadr. Bailletus in judiciis de Criticis Historicis quæ vulgavit Gallice, p. 28. Obiit Labbeus Parisiis. A. 1667. e) Vide supra, p. 7.

f) Rarissime hoc poterit Labbeo jure exprobari, qui primus diligentiam singularem in annotandis de re nummaria scriptoribus attulit. Nam quod ad Parutam attinet, plane præter rem hoc Labbeo impingitur. Vide quæ notavi supra, num. XLI.

tur, qui in mundo nunquam fuerint, ut Parutæ Thesaurus nummorum Oscensium.

LXXXV. JOANNES CAPPONIUS.

JOANNES *g*) CAPPONIUS, Bononiensis Medicus, cum Othonis nummum Ægyptium ex ære, Christianissimo Francorum Regi obtulisset, officii duxit refellere errorem Th. Chiffletii, * qui illius Principis nummos æreos reperiri posse ante aliquot annos negaverat; idque præstitit in Dissertatione edita Bononiæ anno 1669. 4. *b*) in qua etiam nummum suum protulit, & accurate interpretatus est.

LXXXVI. JOANNES ANGELIUS CANINI.
LXXXVII. MARCUS ANTONIUS CANINI.

JOANNES ANGELUS CANINI, Romanus, è familia Card. Chigii, in nummis veteribus nihil ferme quæsivit præter imagines regum & illustrium virorum; sed quia inscriptiones quæ capita ambiebant repræsentavit cum fide, prætereaque in notis alteram nummornm partem plerumque descripsit, inter Antiquarios quos recensemus numerari debet: libri titulus hic est:

> *Iconografia, cioe Disegni d' imagini de famosissimi Monarchi, Regi, Filosofi, Poeti ed Oratori dell' antichita, cavati &c. da frammenti de marmi antichi, e di gioie, medaglie, &c.* In Roma 1669. fol.

In eo imàgines tres supra centum, pleræque è nummis Græcis & Familiarum expressæ, perpaucæ è numismatibus Impp. aliæ è marmoribus & gemmis. Notas in tres & sexaginta primas scripsit Angelus Canini, hoc mortalitate intercepto, in reliquas ejus frater MARCUS ANTONIUS CANINI: utriusque non ineruditæ videntur, tamen non semper εὐςόχȣς esse monuit eruditus amicus.

LXXXVIII PETRUS SEGUINUS.

PETRI SEGUINI, Parisiensis, S. Germani Autissiodorensis in patria Decani, duæ seorsim editæ extant Epistolæ, prima ad Raphaëlem Tri- K 2 chet

g) Jo. Baptista Capponius. * supra, num. LXXII.
b) *De Othone æreo suo Commentarius ad Ludovicum XIV. Regem Christianissimum.* Alia ejus scripta refert Gregorius Leti in Italia regnante T. 3. p. 89.

chet du Fresne *de Nummo Britannico*, Claudii scil. in quo post victoriam de Britannis consignatus est militaris jocus in incuriam illius Principis, & Narcissi ejus liberti, cui se mancipaverat, audaciam: altera ad Franc. Gottifredum *super dubiis quibusdam ad nummos Familiarum Romanarum F. Ursini spectantibus*, in qua Cn. Pompeii effigiem sæpius in nummis expressam esse demonstravit, quam vulgo crederetur, aliaque, præsertim de tribus Corneliæ Familiæ, & Papiriæ nummis admodum utilia congessit. Utraque Epistola Parisis in 8. prodiit, illa anno 1659, hæc anno 1660. ambæ deinde recusæ, & cum Selectis doctissimi viri Numismatibus compactæ sunt anno 1665. 4. Ejusdem Seguini est *Agathodæmon* Epistola ad Ill. Joan. Bapt. Colbertum, de serpentibus in nummis expressis, cum adjunctis Felicitatis & Abundantiæ symbolis; item ad Octavium Falconerium *Regius Nummus*, in qua Dissertatione primum Antiquariorum Romanorum sententiam, Sallustiam Barbiam Orbianam Severo Alexandro nuptam fuisse, variis argumentis confirmat; deinde è Regio nummo Rhesænæ cuso demonstrat Her. Etruscillam Trajani Decii conjugem fuisse. Porro ut elegantes & eruditæ epistolæ quas recensuimus, ita eruditissima quæ Vaillantii cura una cum iis iterum prodiere, post erud. viri mortem quæ anno 1673. accidit,

Selecta Numismata Antiqua ex Museo Petri Seguini, &c. ejusdem observationibus illustrata. Editio altera, &c. Paris. 1684. 4.

hæc enim centum circiter numero sunt, rarissima omnia, accuratissime scalpta in æneis tabellis, & quidem ea magnitudine qua singula olim cusa sunt, cum notis quales peritissimus quisque Antiquarius plerumque optaret à se conscriptas fuisse; *i)* tametsi professus fuerit Seguinus, non justos Commentarios scribi, nec illustrandam dedita opera rem nummariam hic à se esse susceptam; sed promissa duntaxat rariorum numismatum ectypa, quorum aspectu, & brevi prolusione, ad ulteriora quædam de iis edenda judicia, eruditorum industriam provocari posse sperabat. Hic Deorum icones scenam aperiunt, hoc est Serapidis, Fortunæ, Jovis Labradei, ejusdem infantis, Junonis Monetæ, Dianæ Persicæ, Liberæ & Hipponæ

i) Meritis laudibus extollitur Seguini ingenium non modo in Ephemeridibus Paris. A. 1666. sed etiam à Sirmondo in anti Tristano 1. pag. 30. Flechierio Espritio præf. ad Vitam Commendoni, Ezech. Spanhemio &c.

ponæ, quam nonnulli Eponam male appellant, Sortis, Cabiri, Idæorum Dactylorum, Damnis & Calmi, qui vulgo Damnamenes & Celmis sive Celmus, Sylvani denique, & quinque numinum Asiæ in Mytilenæorum numismate; sed ex hac serie Sortem porro exulare jubet Erud. amicus noster Baudelot, *k)* & à Petro Petit monitus, hujus loco Copam Syriscam reponit, de qua sunt notissimi Maronis *l)* versus,

Copa Syrisca caput Graia redimita mitella, &c.

Alterum caput Numismata Regum & virorum illustrium complectitur; in his Cyzici, Hectoris, Idriei, Thraciæ Regum, Sauromatæ, Herodis Chalcidensis, Ptolemæorum duorum, Seleuci, Pyrrhi, Alexandri Epirotæ: virisque haud minus illustres fœminæ adjunguntur, Smyrna Amazon, Pythodoris, Agrippina Claudii, Augusti Livia, Cleopatra Physconis, Jotape, Julia Procla, & sexus sui maximum decus Septimia Zenobia. Tertio capite Familiarum Romanarum numismata exhibet Seguinus, superioribus haud minus rara & eximia: quarto denique totus est in Imperatorum nummis qua Latinis, qna Græcis enarrandis. Selectis Numismatibus subjuncta est Ezechielis Spanhemii *de nummo Smyrnæorum* [quod inter ea prodierat] *seu de Vesta & Prytanibus Græcorum Diatriba*, de qua commodius suo loco *m*) dicemus. Hanc sequuntur ad eadem *Notæ & observationes* Joannis Vaillant, in quibus Thraciæ & Sarmatiæ Regum historiam illustrat; Ptolemæo Jubæ filio, Mithridati Pontico, & alteri ejusdem nominis Pergamenorum Archonti, & Neroni restituit numismata, quæ Seguinus Pollioni Mævio, Mithridati Pergameno, & Othoni contra jus fasque adjudicarat; aliorum inscriptiones emendat, aut saltem conatur emendare, nonnulla nova ratione interpretatur; ac denique doctissimi viri sententiam novis argumentis subinde confirmat. Cæterum lectorem nostrum scire fortasse juvabit, Seguini ætate Thesaurum Regium locupletissimis incrementis auctum fuisse, quod in eum ipse numismata sua, ut ita dicam, transfudit, & Carolo Patino ut idem faceret persuasit.

K 3 Eadem

k) Vide librum Viri doctissimi Gallice editum de fructu ex itineribus capiendo p. 645. (676. seq.)

l) in Copa, inter catalecta Virgilii.

m) infra num. CLXI. 4.

Eadem tempestate Thesauri Regii Numismata omnia quæ maximæ formæ esse videbantur, Imperatorum Romanorum ab Augusto ad Phocam, cum nonnullis Urbium, in sex & triginta æneis tabulis cælata sunt à peritissimo artifice *de la Boissiere*; quibus tabulis aliæ quinque additæ postea sunt, sed non ad superiorum magnificentiam, quibus nihil hactenus prodiit elegantius. Sed ut fructum aliquem ex hisce cælaturis percipere possint studiosi, monendi videntur, trecenta illic numismata maximi moduli exhibita esse, octoginta circiter primi; cætera quæ cælata sunt aut in Thesauro desiderari, nonum scil. tabulæ XII. decimum-tertium tab. XX. item decimum-tertium tab. XXVI. tabulæ XXX. nonum, & sextum tab. XLI. aut fusilia, recentiave & adulterina esse, in tabula I. sextum, in II. alterum, primum in VIII. sextum & nonum in X. in XII. decimum, in XIX. nonum, in XX. secundum, in XXV. tertium, quartum & sextum: tertium in XXVI. quintum in XXX. denique in XXXVI. quartum, qui Phocæ effigiem præfert. Hæc inter recenseri etiam poterat numisma duodecimum tab. X. in quo Caracallæ oris lineamenta mutata sunt, ut M. Aurelii effigies videretur; sed nec omittenda sunt chalcographi ipsius σφάλματα, qui in nummo septimo tab. VI. pro ficu ruminali, virum è turri quadam sese præcipitem dantem expressit: in septimo tab. XII. IMP. III COS III. scripsit, ubi erat IMP II TR P COS II. in septimo item tab. XIII. non COS VI PP. ut oportebat, sed C V PP. perperam: in tertio tab. XVI. ΔAC epocham pro AAC. in quarto tab. XVIII. TR P XVII. pro TR P XVI. in primo tab. XXIV. LIBERALITAS AUGUST IIII. pro LIBERALITAS AUGUSTI II. obtrusit, ut alia levioris momenti omittamus. Hoc etiam incautos fefellerit, quod tabula XII. primus nummus M. Aurelii aversa pars est, quam præcessere Commodi numismata: item quod tabula XIX. & tabula XX. in utraque nummi duo, sextus & septimus Caracallæ effigiei subjuncti sunt, cum sint Elagabali.

LXXXIX. ÆGIDIUS LACARRY.

ÆGIDIUM LACARRY, Occitanum è Diœcesi Castrensi, Societatis Jesu Sacerdotem, commendat

Historia Romana à Julio Cæsare ad Constantinum M. per Numismata & Marmora antiqua testata, & illustrata. Claromonti 1671. 4. *n*)

quæ

quæ tamen Annalium potius, quam historiæ nomine censenda erat; nam quæ singulis annis in Romano orbe accidisse memoratu digna auctores produnt, hæc quam paucissimis fieri potuit verbis enarravit, suæque orationi subjecit descriptionem numismatum, si quæ putavit esse ad firmandam vel chronologiam, vel rerum narratarum fidem opportuna: quæ quidem Numismata si ex amicorum Museis, quam ex Occonis libro petere maluisset, multo utilior foret ejus labor. Historiam præcedunt Monita quædam in gratiam eorum qui in nummis veteribus minus versati sunt: item Epitome Chronologica, in qua tota concertatio, ut ita dicam, deliniatur. Sequuntur appendices duæ; prima seriem & Numismata Regum Syriæ, Ægypti, Siciliæ & Macedoniæ complectitur; altera constat Oratione, in qua Laccarryus antiquorum Numismatum intelligentiam interpreti Scripturæ Sacræ necessariam esse contendit.

XC. ANDREAS MARMORA.

Andreas Marmora, Nobilis Corcyrensis, patriæ suæ historiam Italico sermone scripsit, in octo libros distributam, quorum primi duo historiam complectuntur, ex quo incoli cœpit Insula, donec libertatem amisit, tertius eandem continuat usque ad Constantinum. His libris addita sunt in quinque tabellis æneis numismata ad sexaginta in Corcyra cusa; qua in re cum de patria sua bene, tum etiam de literatis non male meruit Marmora, tametsi in eorum descriptione à vero sæpiuscule aberraverit. Libri *o*) titulus hic est:

Della Historia di Corfu &c. libri otto. Venetia 1672. 4.

XCI. SERTORIUS URSATUS.

Sertorius Ursatus, Patavinus, Meteororum Professor, hic quoque

n) Idem ab eo tempore commendavit se Historia Galliarum sub Præfectis Prætorio Galliarum à Constantino M. ad Justinianum Imp. Claromonti 1674. 4. & Historia Coloniarum à Gallis in exteras nationes missarum, tum exterarum nationum Coloniis in Gallias deductis, ibid. 1677. 4. nec non diss. ad Abbatem Gallois de anno primo & ultimo regni Hugonis Capeti, & de anno mortis Regis Roberti ejus filii. ibid. 1680.

o) Hunc videre desiderabat illustris Vir Ezech. Spanhemius p. 428. ad Callimachum, ubi nummos *κορκυραίων* memorat.

que memorandus eſt ob librum de *Notis Romanorum* Patavii editum anno 1672. fol. *p*) quod in eo notas tam in nummis, quam in lapidibus ſculptas explicare conatus eſt.

XCII. JACOBUS ZABARELLA.

Eſt Patavii nobilis, ut vocant, Academia doctorum virorum qui *Ricoverati* dicuntur: hos inter communis eſt Bibliotheca, quam, quia illuſtrium virorum elogiis à *Joanne Cavacio* ornata eſt, *Aulam Heroum* appellare ſolent: atque ut hæc elogia à materno proavo conſcripta in publicam lucem ederet Comes JACOBUS ZABARELLA, *q*) novos Faſtos condidit cum hoc titulo:

> *Aula Heroum: ſive, faſti Romanorum ab Urbe Condita uſque ad an. Dom.* 1674. Patavii 1674. 4.

iiſque numiſmata à Romulo ad Theodoſium uſque impolite admodum ſcalpta nonnunquam interſeruit.

XCIII. JOACHIMUS OUDAAN.

Librorum plerorumque quos hactenus recenſuimus quoddam veluti compendium eſt JOACHIMI OUDAAN, Batavi, opus inſcriptum,

> *Roomſche Mogentheith of Naeuvvkeurige beſchriving, &c. h. e.* Romana potentia accurate deſcripta, & per nummos teſtata & illuſtrata. t' Amſterdam 1671. 4. *r*)

quod

p) Hoc utiliſſimum opus Urſati integrum recuſum eſt in tomo undecimo theſauri Antiquitatum Rom. Græviani. Ultraj. 1699. fol. Epitome ejus exſtat ad calcem marmorum Arundelianorum Humfredi Prideaux. Oxon. 1676. fol. Altero tanto auctius & ſimili de notis Græcorum numiſmatum locupletatum vidi à Nobiliſſ. Viro Chriſtophoro Woltereck, Glückſtadienſi. De aliis Urſati ſcriptis qui etiam Occonis numiſmata obſervationibus ſuis illuſtrata edere habuit in animo, videndus Gregorius Leti in Italia regnate T. 3. p. 245. ſeq.

q) Ejus alterum librum memorat Labbeus hoc titulo: *gli arronzi, o vero de' marmi antichi, con la vita di Lucio Arronzio Stella, e di Mario Arronzio Aquila.* Patav. 1655. 4.

r) Exempla quædam hujus libri præferunt annum 1664. Idem hic eſt Oudaanus qui ſupplemen tum edidit in Bizoti hiſtoriam Hol-

quod opus si latina lingua scripsisset, rem pergratam fecisset eruditis, quorum plerisque Batava lingua minus familiaris est. Septem Dialogis constat hæc lucubratio, quorum primus est de nummis in universum; in altero recensentur à C. Julio Cæsare ad Julianum Apostatam & Eugenium Tyrannum, quicum idololatria funditus interiisse videtur, Principes omnes qui Romano Imperio præfuerunt, & plerorumque effigies exhibentur: tertius complectitur Numismata Latina Provinciarum & urbium, è quibus Romanus orbis constabat: quartus & quintus Numismata item Latina Deorum Dearumve, quos Romani olim coluere: sed in quinto recensentur qui cœlestes semper habiti sunt, hoc est majorum gentium Dii, quibus admiscentur nonnulli Indigetes, quos merita vocasse in cœlum videbantur; quartus vero totus est de Virtutibus propter quas datur hominibus ascensus in cœlum. In sexto & septimo disputatur de re militari, de triumphis, præmiis, ludis, Consecrationibus, ædificiis publicis, votis, rebus sacris, ac denique de omnibus, quæ eruditus Batavus reperit in nummis Latinis insignia ad memoriam Romanæ potentiæ, quam demonstrare volebat. Porro quam accurate materiam hanc tractaverit, libenter discemus ex aliis; hoc unum, de quo in operis titulo sanequam inepte gloriatus est, monere possumus, virum Calvinianæ sectæ mancipatum, cum veterum Romanorum cæremonias religionesqne in deos describeret, easdem à nobis capessitas testatum esse, arreptoque maledicto è trivio, idololatriam nobis affinxisse. Quod vero ad ejus diligentiam in colligendis nummis spectat, hoc primum lectorem scire volumus, plerosque antea editos, & è libris petitos ab Oudaano fuisse; deinde omnes ad idem exemplum cusos in centum & quindecim tabellis æneis, é quibus quatuordecim effigies Imperatorum repræsentant, cæteræ aversas duntaxat partes, quas ille in Dialogis monet ad quem Principem pertinuerint; illud quoque non inutile erit monere, cum cæteræ Augustæ hic desiderentur, & inter Augustos desit Constans, Victorinam tamen hic exhiberi, ex Octavii Stradæ cælatura expressam: item quarto Dialogo de Diis & Deabus plus ferme typorum & inscriptionum adjici posse, quam quod illuc congestum est; quod postremum tamen vitio huic dare nolumus, quem satis constat tantum

L ferme

landiæ ex numis illustratam. Vide Acta Eruditor. A. MDCXC. pag. 538.

ferme præstitisse, quantum vir diligentissimus præstare illa ætate potuit.

XCIV. JACOBUS OISELIUS.

Cum è tabulis Oudaani cura cælatis lucrum iterum facere vellent typographi, JACOBUM OISELIUM, s) Juris Publici Professorem Groningæ, ut in eas Commentarios latina lingua conscriberet hortati sunt; quos ille succisivis horis intra quadriennium confecit, ut plurimum eruditos & ad symbola in nummis expressa maxime appositos; & ita quidem, si ipsi credere fas est, ut quod maximis occupationibus implicatus quotidiana opera absolverat; prælo committeretur continuo, nec deinde per otium politius limaretur. Operis titulus est:

> *Thesaurus Selectorum Numismatum Antiquorum, &c. cum singulorum succincta descriptione & accurata enarratione.* Amstelodami 1677. 4.

quo in opere primum Numismata ex Oudaani tabellis expressa exhibuit, decem in classes tributa, in eundem tamen propemodum ordinem, quem Batavus scriptor ipse sibi præscripserat dispositа, nisi quod in postremam classem quæ Miscellaneorum est, rejecit tabellas duas, quæ primo illius Dialogo illustrabantur: deinde singula breviter descripsit, & ad quem Principem quamve Familiam pertineant monuit, & si quid in illis reperit quod negotium facere posset iis qui in hoc studiorum genere minus versati sunt, plane & aperte explicavit.

XCV. MATHIAS LINCK.

MATHIAS LINCK, Germanus Saxo, *Exercitationem Historicam* edidit *de bello Trojano*, in qua ostendere conatus est, Trojam à Græcis in illo bello, quod Poëtarum fabulis toties decantatum est, flammis ruinisve non fuisse deletam, in eamque rem tribus potissimum nummis usus est, quos profecto Exercitationis Præsidi *Eberh. Rudolfo Roth t)* placuisse nemo

s) Obiit diem supremum A. 1687. vir pluribus scriptis editis, & instructissima Bibliotheca, quam A. 1688. publica auctionis lege distrahi contigit, clarus.

t) Hic (non Linckius) auctor istius dissertationis, qui etiam de bello Trojano Exercitationem ediderat Jen. 1672. in qua confutat Jacobum Hugonem, qui sub Trojæ imagine excidium Hierosoly-

nemo non mirabitur: primus scil. Priamum cum βασιλέως titulo exhibet, in aversa Trojam; alter Menelaum & pugnam; tertius Helenam, quæ illic βασιλίσση est, cum Felicitate, ara & face. Mirum illic est Rudolfi Capelli acumen, qui in Museo Luederiano hujuscemodi quisquilias Claudii ætate ab Iliensibus cusas opinatur. Exercitatio prodiit Jenæ anno 1674. in 4.

XCVI. ULRICUS OBRECHT.

Ulrici Obrecht, *) Historiæ & Eloquentiæ Professoris in Academia Argentoratensi, extare dicitur *Dissertatio de Domitiani nummo Isiaco*, Argentorati edita 1675. 4. sed eam hactenus videre non licuit: at ejus est

Dissertationum selectiorum quondam in Academia Argentinensi propositarum liber. Argentorati 4. *u*)

quas inter Dissertationes, una est *de legione fulminatrice*, *x*) cujus historiam ex nummis conjicit referendam esse ad TR POT XXV. M. Aurelii; & altera de *Tribunitia Cæss. Romm. potestate*, *y*) in qua, postquam omnes, quas alii antea inierant, rationes annos Tribuniciæ Potestatis numerandi

mitanum & alias res sacris litteris traditas ab Homero fuisse decantatas scripserat in libro cui titulus: *Vera historia Romana seu Origo Latii vel Italiæ ac Romanæ urbis è tenebris longæ vetustatis in lucem producta.* Rom. 1655. 4.

* obiit 6 Augusti A. 1701. in patria summis dignitatibus functus & Præses Regius ab Anno 1685.

u) A. 1704. edente V. C. Joanne Caspare Kuhnio. In hac collectione p. 459-470. legitur Obrechti Epistola ad Eliam Brackenhoverum, Quindecimvirum Argentoratensem de numo Domitiani Isiaco, cujus altera facie capiti Imperatoris laureato circumscriptum legitur: *Cæsar Domitianus AUGustus GERManicus Pontifex Maximus TRibunitia POtestatis XV.* Altera facie exstat figura sedens in corona, caput galero tecta tunicam induta manicatam cinguloque correptam & ad ima vestigia defluentem, dextra instar cordis protendens, læva qua crucem lateri applicat, lunæ dimidiatæ, pede autem sinistro in puppim liburnæ innixa.

x) diss. XVIII. p. 361. seq. *y*) diss. XXII. p. 426. seq.

merandi ſolerter ventilavit, hanc opinionem ſibi placere profitetur: quo quiſque tempore Imperator Tribuniciam Poteſtatem acceperit, ab eo primam periodum Tribuniciam numeratam fuiſſe ad tempus, quo Tribuni ordinarii Magiſtratum inibant: ab eo autem tempore TR. POT. II. computari ſolitam ad Nonas, vel IV. Idus Decembr. anni Juliani ſequentis, à quo principio TR. POT. III. cœpit procedere: eaque ratione difficultates aliquot è nummis ortas evitat.

XCVII. LAURENTIUS LEGATI,

LAURENTIUS LEGATI, Cremonenſis, Græcæ Humanitatis Profeſſor Bononiæ, cum ſuſcepiſſet editionem Muſei, quod patriæ ſuæ donaverat *Ferdinandus Coſpi* Patritius Bononienſis,

Muſeo Coſpiano, &c. donato alla ſua patria dall' Ill. Signor Ferdinando Coſpi, &c. In Bologna 1677. z) fol.

Numi-

z) Eodem anno 1677. Argentorati in 4. lucem vidit etiam Muſeum Brackenhoverianum *Eliæ* illius *Brackenhoveri*, ex cujus cimeliarchio petitum Domitiani numum Obrechtus modo laudatus illuſtravit. In eo quoque numi quidam inſignes commemorantur. Quoniam vero titulus Muſei Coſpiani teſtatur illud Muſeo Aldrovandi à Bononienſibus adjunctum eſſe, *Muſeo Coſpiano, anneſſo à quello del famoſo Uliſſe Aldrovando*, hoc mihi in memoriam revocat, *Aldrovandum* quoque in hac Bibliotheca locum non ſine cauſa promereri, cujus hæc ſunt verba libro IV. Ornithologiæ ubi de aquila: *Ut modo ſtudioſi omnis Antiquitatis utilitatem aliquam ex noſtris hiſce Naturæ hiſtoriis percipiant, ſuis propriis ac aptis locis numiſmatum Imperatorum, aliarumque familiarum antiquiſſimarum & præſertim ubi aquilæ inſcribuntur, utrumque latus declarare decrevi. Atque id eo lubentius facio, cum cognoſcam hoc eruditiſſimo ſæculo in maximo haberi honore illa ſtudia, in quibus variæ traduntur hiſtoriæ, & præſertim illa quæ ad numiſmatum marmorumque antiquorum lectionem ſpectant. Multa enim ſub eorum cortice latent myſteria naturæ, quæ maxime & perſcrutantium palato arrident, animumque oblectant. Fateor equidem, me ex hiſce ſtudiis maximum ſemper fructum percepiſſe, atque hic inter alios authores, Æneæ Vici, Huberti Goltzii, Guilelmi Chouli, Galli, Sebaſtiani Erizzi opera uſum*

Numismata quæ in illo asservabantur exhibuit quarto libro, hunc in ordinem disposita; primum Imperatorum Romanorum à C. Julio Cæsare ad Justinianum; deinde Augustarum à Julia ad Soloninam: mox Familiarum, & ea quorum pondus & valorem indicant notæ adjectæ, postremo Græca tum Regum, tum Urbium; & hæc quidem perpauca numero, sed accurate descripta, Latina vero ut ab Occone & Mediobarbo. Numismatibus breviores notas interdum subjunxit, simul quænam in libris editis antea prodiissent (prodierant autem pleraque) accuratissime monuit; quod quidem nullo exemplo fecit, sed ipsius exemplum iis qui in Museis describendis operam ponunt, ad imitandum proponi posse videtur.

XCVIII. JOANNES SMETIUS.

JOANNES SMETIUS, Batavus *a*) & ipse Museum à se vel à patre conquisitum edidit, cum hoc titulo:

Antiquitates Neomagenses, sive notitia rarissimarum rerum antiquarum, &c. Noviomagi Batavorum 1678. 4.

sed cum multam nummorum veterum manum uterque collegisset, ea tantum in rei nummariæ serie *b*) descripsit, quæ vel in Fulvii Ursini Familiis, vel apud Occonem desiderabantur, hoc est Consularia aliquot, XII. Cæsarum singulorum unum, nonnulla Gallieni & Postumorum, iisque notas breviores subjunxit.

XCIX. JOANNES SEOBALDUS FABRICIUS.

Singularem profecto & reconditam eruditionem ostentat JOANNES SEOBALDUS FABRICIUS, Spiræ Nemetum natus anno 1622. & Logicæ ac Græcæ linguæ in Academia Heidelbergensi professor, *c*) in eo libro quem inscriqsit,

C. Julius Cæsar Nomismaticus, sive Dissertatio Historica, Dionis

L 3

fuisse. Sed studia isthæc inprimis promovet αὐτοψία ipsa, ideoque tum Romæ, Florentiæ, Ferrariæ, tum etiam in aliis locis apud Serenissimos Principes rarissima multa vidisse mihi plurimum profuit.

a) Filius editor libri, Patri cognominis, Pastori Ecclesiæ Noviomagensis, qui defunctus A. 1651. 30 Maj.

b) à pag. 169. ad 248. sive finem usque libri.

c) ab A. 1653. Vide si lubet Centuriam Fabriciorum p. 56. seq.

nis Cassii Scriptoris Græci Commata, C. Julii Cæsaris ortum, dignitates, connubia, interitum, rogum, & apotheosin complexa Nomismatum comparatione illustrans. Londini 1678. 8.

quam arduum enim fuerit numismata C. Julii Cæsaris & aliquot virorum ejusdem ævi illustrium ex editis libris exscribere, eorumque convenientiam cum Dione, Græco Scriptore scilicet, demonstrare quis non intelligit? quod ille tanta diligentia præstitit, ut ne Corneliæ quidem, & Calpurniæ Cæsaris uxorum numismata ab Ænea Vico expressa omiserit. Extra jocum, singula commata in plures observationes distributa sunt, in quibus ut nihil novi præter ipsam scribendi rationem, ita plerumque nihil mali deprehendimus. Dissertationem præcedit epistola prolixior, tertiam ferme libri partem complexa, in qua numismatum præstantia, non demonstratur quidem (id Ill. Spanhemius jam confecerat) sed grandibus verbis prædicatur: sequuntur cum aliæ appendices quæ ad nos non pertinent, tum una in qua Anglos ita ferme nunc scribere, ut veteres solebant, veterum nummorum ope demonstrare conatur.

C. RUDOLFUS CAPELLUS.

Inter Scriptores qui in eodem argumento, quod nunc tractamus, versati sunt, hoc est, Indices librorum quibus nummi illustrantur, conscripserunt, nescio an quisquam diligentior fuerit RUDOLFO CAPELLO, *d*) S. Theol. Doctore & Hamburgensium Professore: ille enim opera omnia quæ vel minimam cum re nummaria affinitatem habere videbantur, in suam seriem congessit. Sed ut libere dicamus, nimia ejus diligentia non minus noxia videtur quam aliorum negligentia; quippe quæ turbat magis quam juvet, nec studia promovet, sed ab illis deterrere potest

d) obiit vir optimus A. 1684. 20 April. cujus exstat etiam alter liber ad Bibliothecam hanc spectans, & illo ipso A. 1684. Hamb. in fol. editus qui inscribitur *Rariora Becceleriana*, nam in eo refert ac describit numos quam plurimos non recentes modo sed etiam antiquos Græcos Latinosque aureos, argenteos, æreos, asservatos in cimeliarchio Amplissimi Viri *Georgii Beccleri*, Senatoris Hamburgensis τȣ̃ μακαρίτȣ. De notis ad Epistolam Philippi II. Pomeranorum Ducis de numo Zenonis Isaurici, dictum supra, num. XXXIII.

eſt. Alia ſunt ejus Bibliothecæ incommoda: primum, quod varias ejuſdem operis editiones recenſet, quarum tituli cum inter ſe non raro differant, in fraudem inducitur lector, ac duorum operum mentionem fieri exiſtimat; alterum, quod cum maximam partem librorum de quibus agendum erat, oculis ipſe ſuis non vidiſſet Capellus, & ea tamen quæ per ſe noverat ab aliorum commentariis diſtincta ac ſeparata eſſe vellet, ne in plagii crimen incurreret, πολυχεάφυς ſcriptores, ut ita dicam, diſtrahere, varioſque Indices in ſuo indice deſcribere coactus eſt; prout nimirum ordinem literarum ſectanti ſeſe obtulit Bibliographus, qui meminiſſet librorum quos ipſe nondum contrectaverat. Hæc Bibliotheca, pars eſt operis inſcripti

Nummophylacium Luederianum antiquum & recentius, Hamburgi 1678. fol.

quo in opere, eorum qui Muſeum Luederianum e) adibant, ſtudia juvare cum ſibi propoſuiſſet Capellus, primum typis iterum commiſit librum Claudii Chifletii de numiſmate antiquo f) deinde Indicem de quo locuti ſumus compoſuit, tres ejus qui Muſeum deſcripſerat præfationes edidit, poſtremo numiſmatum quæ illic ſervantur, numerum iniit; quamobrem merito jure nummophylacium illud *in ſciagraphiâ* à ſe *exhibitum* fuiſſe profeſſus eſt; ſed idem falſo tradidit *uſui* eſſe *accommodatum*.

CI. JOSEPHUS MONTERCHI.

JOSEPHUS MONTERCHI numiſmata maximæ formæ tria ſupra viginti g) è Muſeo Emin. Card. *Caſparis Carpegna*, in æs elegantiſſime inciſa exhibuit, & Commentariis illuſtravit:

Scelta de Medaglioni piu rari nella Bibliotheca dell' Em. & Rev. Principe il Signor Card. Gaſparo Carpegna. In Roma 1679. 4.

ex his unum Antinoi eſt, cætera Principum Romanorum à Pio ad Conſtantinum uſque, ſicut & alia circiter viginti, quæ in Indice accurate deſcripta ſunt. Sed hujus operis Mediobarbus non Monterchium, verum *Joannem Petrum Bellorium* auctorem laudavit, ipſeque Commentariorum ſcriptor ad nummum quintum monuit, ſe primum omnium

e) Viri nobiliſſimi, Georgii Luederi. f) Vide ſupra, n. LII.

g) longe plura poſtea vulgavit illuſtravitque Philippus Buonaroti, de quo infra, num. CXLVIII.

omnium publici juris fecisse Columnam Antoninianam Petri Santi-Bartoli opera sculptam, quam columnam satis constat Bellorio * acceptam esse referendam. Qui tamen hunc ipsum librum latine versum rursus edidit cum hoc titulo,

Rariora maximi moduli Numismata, selecta ex Bibliothecc Emin. & Rev. Principis Carpegnæ, &c. b)

is Monterchii solius meminit; sed utriuscunque sit hic ingenii fœtus, ille profecto non mediocriter eruditus fuisse videtur.

CII. JACOBUS PERIZONIUS.

Jacobi Perizonii, Batavi, *i)* habetur

Dissertationum trias; in quarum. &c. tertia de variis Antiquorum nummis agitur. Daventriæ 1679. in 8.

In ea primum è Familiarum Romanarum numero Heliam expungit, & in nummo in quo L H TUB. non *Lucius Helius Tubero,* ut Patinus, sed *Lucius Hostilius Tubulus* legit, & quis ille Tubulus fuerit docet: deinde in nummo M. Arrii Secundi, quem laudatus Patinus ob literas F P R. Fecialem Populi Romani fuisse opinatus erat, Fortunam Populi Romani expressam esse demonstrat, ac de ea fuse & accurate disserit: mox rationem nomina quædam inter alia interjiciendi illustrat, & cum varios doctorum virorum errores emendat, tum in nummo C. Flavii apud Ursinum Themidem restituit, quam à Carmenta haud diversam fuisse, & idcirco cum horrentibus comis & cum lyra effictam monet, quia fatidicum nomen fuit. Illud quoque notandum videtur, Cl. Seguini opinionem,

* Rom. 1676. fol. *b)* Amsterd. 1685. 12.

i) Hic Antonii Perizonii, Theologi Daventriensis filius, cum Franequeræ primum deinde Lugd. Batav. humaniores literas summa laude docuisset, diem obiit 1715. die 16. April. Ex ejus scriptis ad hanc Bibliothecam quoque spectant nonnulla quæ nummis quibusdam familiarum Rom. illustrandis attulit in *animadversionibus Historicis*, vulgatis Amst. 1685. 8. unde ansam sumsit Andreas Morellus ad Perizonium scribendi: nec non Perizonii *responsio ad Epistolas Andreæ Morelli de variis consularibus familiarum Romanarũ nummis*, quæ exstat ad calcem dissertationis de ære gravi quam Perizonius edidit Lugd. Bat. 1713. 12.

nionem, nulli Romano, dum Respublica fuit, pecuniam sua effigie signare licuisse, hic in dubium vocari, & aliquot exemplis impugnari; sed nec illud omittendum, in nummo Rhodiorum apud eundem Seguinum cap. 2. non Agrippinæ Claudii, sed Hyperionis cujus nomen ibi legitur, sive Solis caput cælatum esse turrita corona cinctum. Cætera in eruditissima dissertatione legere potes.

CIII. JOANNES FRIDERIC. HEKELIUS.

Joannis Friderici Hekelii, Germani Saxonis, epistolas duas *k*) indicasse sufficiet; primam *De Nummo aureo, quem Constantinus M. accepto sacro-sancto Baptismate jussit signari.* Dresdæ 1679. 4. alteram *De Nummo argenteo, quem Constantinus M. cudi jussit, cum anno Imperii sui ultimo filiis suis Imperium est partitus.* Dresdæ 1680. 4. Uterque scil nummus adulterinus est, & quidem imperite confictus.

CIV. SEBASTIANUS FÆSCHIUS.

Extat etiam Sebastiani Fæschii, Basileiensis, elegans & erudita *De Nummo Pylemenis Evergetæ Regis Paphlagoniæ Epistola.* Basileæ 1680. 4. quam Gallice versam Jac. Spon iterum edidit in Miscellaneis eruditæ antiquitatis Gallicis, *l*)

CV. JOAN. JOACHIMUS MADERUS.

Joannis Joachimi Maderi, Hannoverani, notæ ad Onuphrii Panvinii librum de Triumpho, anno 1681. editæ Patavii, ut supra *m*) monuimus, cum eruditæ sunt, tum numismatibus aliquot in buxo incisis distinctæ; quæ Numismata & lucem concertationi non modicam affundunt, & ab ipsa non parum illustrantur.

CVI. JOANNES CROPHIUS.

Joannes *n*) Crophius Germanus Saxo, & ipse inter Antiquarios, qui hæc M studia

k) ambæ junctim recusæ Francof. 1693. 4.

l) Lugd. 1683. 4. Occurrit etiam Epistola Fæschii in Tomo IX. thesauri Antiquitatum Græcarum Gronoviani Lugd. Bat. 1699. fol.

m) Vide quæ dicta num. XVII.

n) Joannes Baptista Crophius, cujus Antiquitates Macedonicæ recusæ in Tomo sexto thesauri Antiquitatum Græcarum curante V. C. Jacobo Gronovio.

ſtudia coluere numerari debet ob Theſes, de quibus in Jenenſi Academia publice diſputavit, quaſque edidit cum hoc elogio:

Antiquitates Macedonicæ, ſive de Regio Macedonum Principatu, moribus, atque militia Diſſertatio. Jenæ 1682. 4.

ibi enim Mecedonum Regum numiſmata aliquot rariſſima è Muſeo Caſparis Sagittarii, de quo ſuo loco * dicemus, exhibuit in ænea tabella, breviterque expoſuit pag. 76. & ſeqq.

CVII. CAROLUS PATINUS.

Carolus Patinus, *o*) Medicus Pariſienſis, natus anno 1632. vir præclara eruditione atque doctrina, plurima edidit opera, in quibus Numiſmata vel ſua, vel à ſe conſpecta, & plura quidem quam ante eum nemo, exhibuit & notis illuſtravit. Primum ejus opus Familiarum Romanarum, ſive Conſulares nummos complectitur in æneis tabulis expresſos olim à Fulvio Urſino, ** quibus ipſe quidem non paucos adjecit; ſed hos inter aliquot ad Colonias referri debuiſſe Antonius Galland, *p*) & Joannes Vaillant ante nos monuere. Operi titulum hunc præfixit:

1. *Familiæ Romanæ quæ reperiuntur in antiquis Numiſmatibus ab V. C. ad tempora D. Auguſti, ex Biblioth. Fulvii Urſini, Car. Patinus &c. reſtituit, recognovit, auxit.* Lutetiæ Pariſ. 1663. fol.

Alterum deinde opus edidit, in gratiam eorum qui nummis dare operam volunt; atque in eo de materia ac pretio Numiſmatum antiquorum, de arte dignoſcendi genuina ab adulterinis, de inſcriptionibus inſignioribus quæ in averſa nummorum parte leguntur, de notis ſingularibus disſeruit; cæteraque perſtrinxit; quorum ignoratio tyroni vel in comparandis vel in contrectandis nummis nocere poſſe videbantur; quæ omnia, aut pleraque ſaltem cum à Savoto *q*) enarrata eſſent, merito repre- henſus

* infra, num. CXL.

o) Carolus Guidonis Patini, Medici celebris Pariſ. F. in patria primum Medicam artem exercuit deinde Patavii docuit ab A. 1676. obiitque A. 1694. Vide quæ ipſe de ſe in Lyceo Patavino p. 77. ſeq. Ejusque Epitaphium in Actis Eruditor. A. 1702. p. 85. Filia etiam *Gabrielis Carola Patina* in hac Bibliotheca locum ſibi vindicat, infra num. CXXI.

** de quo ſupra num. XVIII.

p) Antonius Galland in Epiſt. ad Perizon. de nova nummorum Conſularium editione, & Jo. Vaillant in numiſmatis Coloniar.

q) de quo ſupra, num. LI.

henſus videtur quod hunc per quem plurimum profecerat, ne nominarit quidem in Præfatione, dum recenſeret cæteros Scriptores qui prima rei nummariæ elementa antea tradiderant. Superioribus capitibus ſubjuncti ſunt Indices duo, primus Auctorum qui nummos veteres ſcriptis ſuis illuſtrarunt; alter celeberrimorum Europæ Muſeorum. Totius vero operis, quod Gallica lingua ſcriptum eſt, titulum hunc eſſe voluit;

2. *Introduction à la connoiſſance des Medailles.* Paris 1665. in 12. *r)*

ſed idem poſt decem & octo annos latine verſum, & novis acceſſionibus locupletatum prodiit:

Introductio ad Hiſtoriam Numiſmatum. Amſtelædami 1683. in 12.

Patini ſtudia poſtmodum turbavere varii quibus jactatus eſt Fortunæ caſus: interea tamen dum peregrinaretur, pleraque Europæ Muſea intentis oculis colluſtravit, & cum plurima ex iis excerpſit quæ ſibi poſtmodum uſui forent, tum Numiſmata omnia quæ in Theſauro Cæſareo Vindobonæ aſſervantur, deſcripſit, eamque deſcriptionem à ſe conſpectam teſtatur Struvius *s)* Studgardiæ in Cimelio Ser. Würtenbergiæ Ducis. Porro antequam è Galliis excederet, hoc eſt, ante anum 1668. Numiſmata Muſei ſui rariſſima, quæ Regium Theſaurum amplificarunt locuplete profecto incremento, in æneis tabellis ſcalpi curaverat; ſed hæc cum aliis à ſe inter peregrinandum comparatis publicam in lucem edere ante annum 1671. non potuit; & tum quidem prodiere,

3. *Imperatorum Romm. à Julio Caſare ad Heraclium Numiſmata ex are media & minima forma, deſcripta & enarrata &c.* Argentinæ 1671. fol.

quæ anno 1697. Amſtelodami recuſa ſunt nitidioribus typis, ſed cum nulla acceſſione; anno vero ſequenti

4. *Theſaurus Numiſmatum è Muſeo Car. Patini, &c. t)* Anno 1672. 4.

M 2 qui

r) & Amſterd. 1667. 12. atque Italice Venet. 1673. 12. *Prattica delle medaglie.*

s) Bibliotheca numiſm. antiquor. ſect. XI. p. 94.

t) Amſtelodami.

qui Numismata ex auro, argento, ære magno & maximo complectitur, non Imperatorum solum, sed etiam Græcarum urbium, Regum, virorum Illustrium, necnon Consularia quæ desiderabantur in Ursini Familiis recognitis & auctis. Atque hoc quidem opus superiori longe accuratius est; cum enim numismata integra in eo repræsentantur; (ea sunt numero ferme quingenta) tum illustrantur notis auctoris fama haud indignis: contra vero Numismatum mediæ & minimæ formæ aversa duntaxat pars ut plurimum scalpta est, effigies Principum, & quæ eas ambiunt inscriptiones plerumque ne descriptæ quidem; præterea in Commentariis Patinus indiligentior videtur; denique cum præter ea Numismata quæ in eo libro exhibentur, alia nec pauca numero nec obvia describere destinasset in Indice, destituit eum ex inopinato literarum & typorum, ut ipse monet, inopia; quamobrem Index ille admodum jejunus est atque aridus, ac nulli propemodum usui, nisi quod ibi quoque nonnulli nummi in æs incisi visuntur. Monendus etiam lector, in eam editionem compactos à Patino fuisse nummos aliquot Græcos, Alexandri M. Homeri, &c, ne scilicet horum memoria intercideret, quos in peculiari opere simul componi posse desperabat.

Superioribus operibus non minus elegans & utile est illud, quo

5. *C. Suetonii Tranquilli Opera quæ extant, Car. Patinus, &c. Notis & Numismatibus illustravit.* Basileæ 1675. 4. *u*)

hoc enim plurimis cum XII. Cæsarum, tum etiam Familiarum Romanarum nummis in ære incisis distinxit, iisque ad vetusti Scriptoris Commentarios ita accommodatis & appositis, ut oculos animosque legentium honestissima voluptate perfundat, simulque Suetonio fidem ex nummis confirmet, & nummos si quid in iis paulo ignotius, è Suetonio illustret. Extant

u) Patini Svetonius è nummis illustratus recusus est Basileæ 1707. 4. Ejusdem Patini commentario etiam tertiam suam Svetonii editionem ornavit locupletavitque Jo. Georgius Grævius Ultraject. 1703. 4. Post Patini industriam constat Virum insignem *Jo. Carolum Schottum*, potentiss. Regis Borussiæ ab Antiquitatibus & Bibliotheca in Svetonio uberius ex nummis & antiquis monumentis illustrando laborasse: sed præclaros ipsius conatus mors intervertit, obiit enim Berolini 12. Dec. A. 1717. ætatis quinto & quadragesimo.

Extant ejusdem Cl. viri Dissertationes aliquot, quæ ad hæc studia pertinent; sed prima *De Numismate antiquo Augusti & Platonis x)* Basileæ 1675. 4. haud magni momenti esse videtur; in altera vero quam scripsit jam Eques D. Marci, & Medicæ artis Professor Primarius in Academia Patavina, *De Numismate antiquo Horatii Coclitis per Trajanum restituto*, Patavii 1678. 4. cui subjuncta est descriptio numismatum à Trajano restitutorum, accuratus, elegans, eruditus, nobis omnino satisfacit: tertia ΘΕΩΝ ΚΡΙΣΙΣ. [h. e.] *Judicium Paridis de tribus Deabus latum in Num. Imp. Antonini Pii expressum.* Patavii 1679. 4. festiva, nec inerudita est: in quarta Italice scripta, dum ludos Vicetiæ celebratos describit, de veteribus ludis Equestribus, Agonalibus, Gymnicis disputat, nummosque in quibus eorum memoria consignata est exhibet in æs elegantissime incisos: hujus titulus est:

6. *Le Pompose feste di Vicenza fatte nel mese di Giugno del* 1680. In Padoua 1680. 4.

in quinta denique ΔΙΟΣ ΓΕΝΕΘΛΙΑ. *Natalitia Jovis in Numismate Imp. Anton. Caracallæ expressa.* Patavii 1681. 4. cum veterum scriptorum, tum aliorum nummorum ope illustrat. Judicium Paridis Jac. Spon iterum edidit Gallice versum in Miscellaneis eruditæ Antiquitatis *y*) Gallica lingua scriptis, Postremo à Patino descriptus est

7. *Thesaurus Numismatum Antiquorum & Recentiorum ex auro, arg. & ære, ab Ill. & Exc. D. Petro Mauroceno Senat. Veneto Ser. Reipublicæ legatus anno R. S. H.* 1683. Venetiis 4.

verum si quam hic secutus est numismata describendi rationem, hanc optimam esse existimavit, judicium ejus requiro; sin autem meliorem præstari potuisse scivit, virum doctum typographi, quam studiosorum commodis consulere maluisse miror: perpauca enim Numismata ibi in æs incisa apparent, præterquam ex ære maximæ formæ, quibus observationes etiam adjectæ sunt; cæterorum cum Græcorum, tum Romanorum moduli indistincti & confusi; Consularia vero certis duntaxat numerorum notis ad Fulvium Ursinum recognitum accommodatis indicata. Atque huic operi decennium integrum superstes fuit Patinus; cum enim

x) Hæc recusa in Jac. Gronovii thesauro Antiquitatt. Græcar. Tomo IX. p. 1598. Lugd. Batav. 1699. fol.

y) Recherches curieuses d'Antiquité Lugd. 1683. 4.

enim Patavii obiisse ferunt anno 1693. cum Christianissimo Francorum Regi legasset sigilla quædam eximia, ac præterea librum in quo numismata rarissima deliniaverat.

CVIII. JOANNES HENRICUS EGGELINGIUS.

Hic mentio facienda est literarum ἀμοιβαίων Patini, & JOANNIS HENRICI EGGELINGII, z) Bremensis, de tribus nummis maximis, quos eruditus Gallus in Thesauro publicaverat, & incertus quorsum pertinerent, palam testatus fuerat ei se donaturum, qui enarrasset. Hos nummos, quorum primi duo Smyrnæorum sunt, & juvenile caput, ac larvas duas exhibent, tertius Alexandrum Macedonem, & Sabinarum raptum repræsentat, Eggelingius Neroni cusos fuisse conjecit; sed argumenta quibus opinionem illam suam tuebatur, Patino minus firma visa sunt, nec Patino solum, sed etiam Scriptoribus Actorum Lipsiensium, qui de iisdem nummis breviter & erudite, pro sua consuetudine disputarunt mense Januario anni 1684. Literæ Patini & Eggelingii editæ sunt cum hoc titulo:

> *De Numismatibus quibusdam abstrusis Neronis Imp. Disquisitio per Epistolas inter &c.* Bremæ 1681. 4.

Supersunt quæ ab Andrea Morellio in altera Speciminis editione pag. 80. laudantur ejusdem *Patini delineationes è Cimelio Friderici Marchionis Badensis:* has ideo tantum indicamus, ne quis eas nos latuisse existimet, simulque ut Germanos hortemur, præclarum hunc, ita enim ominamur, Thesaurum tandem aliquando recludant, aut si minoris est ad rem nummariam

z) Eggelingius hic Reip. Bremensis Secretarius, vir doctissimus diem obiit XV. Febr. A. 1713. ætat. 76. Quanto studio in numismatibus colligendis lustrandisque versatus sit patet ex *Nummophylacio Eggelingiano*, sive edito Bremæ 1714. 8. Catalogo nummorum quos ille collegerat rariorum & selectissimorum ex omni metallo tam antiquorum Græcorum & Romanorum ultra 500. Gothicorumque & bracteatorum, quam recentiorum medaglionum missilium, & uncialium nummorum. Ejus diatriba de Mysteriis Cereris & Bacchi in vasculo prisco ex uno onyche expressis prodiit Bremæ 1682. 4. in qua passim etiam nummorum subsidium advocat.

mariam illustrandam, quam speramus momenti, de eo ut eruditos certiores faciant.

CIX. JOSEPHUS MARIA * SOARESIUS.

Cum Latina Patini Introductione *a*) ad Historiam Numismatum compacta est JOSEPHI MARIÆ SOARESII, Avenionensis, Episcopi Vasionensis, *de Numismatis & Nummis antiquis Dissertatio*: *b*) sed eam edendo typographus lucro suo magis quam studiosorum commodis consuluisse videtur, nam admodum brevis est, nihilque in ea fere Soaresius affert ad hæc studia promovenda utile, quod non melius à Patino pertractatum fuerit. Haud omittenda vero est ejusdem doctissimi viri brevissima Epistola de nummis duobus Lepidi & Augusti inscriptis, COL CABE. edita in libro cui titulus,

Lettere Memorabile dell' Abbate Michele Giustiniani, e d' altri.
In Roma 1667. in 12.

scilicet Ursini & Tristani, qui hosce nummos referebant ad urbem qandam Byzacenæ Regionis, quam veteres omnes Tacapen appellarunt, errorem deprehendit Soaresius, eosque nummos ostendit cusos fuisse in Colonia Cabellione. *c*)

CX. CAROLUS DU FRESNE DU CANGE.

Eos nummos quos Inferioris Imperii vocant, maxime Principum qui in Oriente post Heraclium regnaverunt, plerique ante CAROLUM DU FRESNE DU CANGE duplici de causa neglexerunt, prima, quod ita impolite cusi sunt, ut nihil supra: altera, quod plurima in iis occurrunt non obscura solum, sed etiam prava & inepta: sed vir doctus & acris judicii, cum vitia illa non ignoraret, non paucà tamen in iis deprehendit, quibus lumen Byzantinæ Historiæ Scriptoribus accendi posset; quamobrem omnia quæ vel in editis antea libris, vel in Thesauro Regio, vel in amicorum Museis reperire potuit à Constantino Chloro ad Palæologos usque, summo studio collegit, descripsit, in æs incidi curavit, atque interea dum in publicam lucem prodirent, quæ vel omnibus vel pluribus

* Svaresius. *a*) edit. Amstelod. 1683. 12.
b) Lucem primum viderat separatim Romæ 1668. 4.
c) hodie *Cavaillon*, in Comitatu Avenionensi. Vide Harduinum in nummis urbium illustratis p. 107.

bus conveniunt explicavit singulari Dissertatione, quam tertio Glossarii *d*) mediæ & infimæ Latinitatis volumini subjunxit cum hoc elogio:

De Imperatorum CP. seu de Inferioris ævi, vel imperii, ut vocant, Numismatibus, Dissertatio. Paris. 1678. fol.

Quatuor in partes concertationem hanc tribuit CL. vir, & in prima quidem totus est in effigiebus Imperatorum, hoc est, eorum vestimentis & adjunctis dignitatum insignibus illustrandis; sed primum disputat de nummis quos existimat cusos fuisse iis annis, quibus Consulatum gesserunt; & cum de cæteris quæ ad habitum Consularem pertinent, tum maxime de lato clavo, de fascia, subarmali, & loro, de aquila quæ scipione Consulari plerumque insistit, de volumine sive mappa, de nimbo quo Consulum capita effulsere, plurima adfert haud vulgaria; simul qua tempestate Consularis dignitas ab imperatoribus C P. usurpari desierit, investigat. Alia deinde Cæsareæ & Imperatoriæ Majestatis insignia recenset, & ea quidem quæ de Diademate, Camelaucio, aliis Augustorum coronis dici poterant, paucis absolvit, quod eam materiam in Notis ad Joinvillam * pene, ut ita dicam, exhauserat, sed cætera quæ manibus gestare solebant, globum cruce insignem, labarum, sive narthecem, Evangeliorum Codicem, Salutare Crucis signum pluribus enarrat; quibus eorum pietatis monumenta subjungit, sacri nominis Christi monogramma, ipsius & Sanctissimæ ejus Matris, & Sanctorum quos sua merita in cœlum vocarunt effigies in nummis expressas; item inscriptiones quibus Principes se ΦΙΛΟΧΡΙϹΤΟΥϹ appellant, prædicant Christum Victorem, ejus denique, aut SS. Deiparæ opem implorant: atque hæc ferme complectitur prima pars. Altera est de inscriptionibus huic veluti ætati nummorum peculiaribus ac propriis, quarum Erud. vir tria genera facit; primum titulorum qui Principibus tributi olim fuere, nimirum IMP. DN. *Despotæ, Flavii, Perpetui Augusti, Imper. & Tribun. Potestatis;* & qua singuli tempestate usurpari aut obsolescere cœperint, investigat:

d) hoc glossarium cum illa de numismatibus labentis Imperii dissertatione bis recusum Francofurti A. 1681. & 1711. atque proxime longe auctius iterum subjicietur prælis Parisiensibus.

* Jo. Joinvillæ Historiam S. Ludovici IX. Galliæ Regis observationibus & dissertationibus Historicis illustratam Cangius edidit Gallice Paris. 1668. fol.

vestigat: alterum Inscriptionum quæ in aversæ partis area occurrunt, h. e. Votorum, quorum originem ab ipsis primordiis repetit, annorum Imperii, Inscriptionum Græcarum: tertium denique earum quæ in extremo nummorum margine expressæ, qua quisque in officina cusus sit edocent, maxime literarum CONOB. In his porro duabus primis Dissertationis partibus, cum varia congessit quæ cum iis argumentis in quibus versabatur, cognationem quandam habebant, tum etiam nummos nonnullos explicavit, quanquam velut in transcursu, erudite tamen, & plerumque εὐςόχως; sed in tertia parte cum demonstrare destinasset, præclara in hisce nummis ænigmata interdum occurrere, quibus illorum temporum Historia non parum illustrari queat, aliquot in specimen interpretatus est, quos prolixioris Cammentarii egere videbat, nimirum nonnullos qui ad certam classem referri non poterant, deinde qui clarorum virorum, aut fortium Ducum honori à Principibus cusi sunt, mox quos vocant Conturniatos: his subjungit numismata adulterina, quæ eruditi in sua Musea admittunt, quia antiquioris ævi sunt, nonnullaque ad memoriam insignia in se continent; postremo disputavit de nummis quos viri docti, cuinam è duobus, pluribusve Principibus ejusdem nominis adscribant, ambigunt, quales sunt Helenarum, utriusque Theodosii, utriusque Justini, & qui Imperatorum ex Heraclii familia effigies referunt. Quarta & postrema pars de propriis Byzantinarum monetarum appellationibus, profecto eruditissima, sed quæ in ea tractantur ad alteram rei Nummariæ partem, quam aliis tractandam relinquimus, pertinent.

Hanc dissertationem Ducangius jungere distinaverat operi, quo Imperatorum CP. natales, familias, cognationes, & affinitates describebat; quod opus post quatuor demum annos prodiit cum hoc titulo:

> *Historia Byzantina duplici Commentario illustrata: prior Familias ac Stemmata Impp. CP. cum eorundem Augustorum Nomismatibus, &c. complectitur: alter Descriptionem Urbis CP. &c.* Paris 1682. fol.

Quid porro in duplici illo Commentario præstitum sit ab eo viro, quem eruditi omnes novere, & acerrimo judicio præditum fuisse, & tanta diligentia quanta fere neminem, lectorem ex ipso libro quam ex

me diſcere malo: pauca tamen de nummis dicenda videntur. Et primum quidem Conſtantinopoli Chriſtianæ præfixæ ſunt duæ æneæ tabulæ numiſmatum Græcorum, quæ à Byzantiis cuſa olim fuerunt; quæ vir doctus non deſcripſit ſolum, & brevioribus notis in adjunctis paginis illuſtravit; ſed de pleriſque etiam in *Originibus Byzantii veteris* quæ proxime ſequntur, diſſeruit: per ſingulas vero Familias Imperatorum digeſta ſunt eorum Numiſmata ex auro, argento & ære, ipſa quoque in æneis tabulis inciſa, quorum numerum ſi inire velis, breviter dicam, Principum omnium à Conſtantio Chloro, Auguſtarum, & Tyrannorum, necnon aliquot Gothorum & Francorum Regum, ad Heraclium uſque octingenta circiter: Heraclii vero & omnium qui deinceps in Oriente imperarunt, triginta ferme ſupra centum illic exhiberi. Omnia porro ad unum exemplum ſcalpta, præter admodum pauca poſtremorum Imperatorum, cum notis è quibus ſingulorum metallum & formam diſceremus: in his vero diſponendis hunc fere ordinem ſecutus eſt Ducangius: qui Cæſares fuere antequam Auguſti, horum numiſmata exhibuit quæ Cæſaribus cuſa ſunt, deinde quæ eorundem Auguſtorum effigiem referunt; & quidem eas effigies toties ſcalpi curavit, quoties quiddam novi præferunt, vel in inſcriptionibus quibus ambiuntur, vel in veſtibus, coronis, diadematibus, cæterisque dignitatis inſignibus. His ſubjunxit brevem deſcriptionem, in qua ſæpicule peccatum, à viro docto fuiſſe intelliget, qui noſtras ad ejus numiſmata quæ iterum exhibemus, *e*) notulas legerit: non contemnen-

e) in tomo ſecundo præclari operis Numiſmatum Impp. Bandurius ipſe præf. ad illum Tomum: *Præter tabulas numiſmatum quas cælari curavimus, eas etiam hic repræſentare libuit, quibus familias Byzantinas olim diſtinxerat doctiſſimus Ducangius. Quas quidem è Bibl. Regia commodari nobis juſſere LUDOVICUS MAGNUS Francorum, & Navarræ Rex, ac poſt Ejus mortem PHILIPPUS Aurelianenſium Dux, Galliarum moderator. Sed quod in iis aliquot chalcographi, nec pauca Ducangii ipſius σφάλματα, deprehenderamus, de quibus celari Lectorem non erat ejus diligentiæ quam à nobis expectant vetuſtatis ſtudioſi; præterea, quia non ſingulorum Principum ſed omnium qui ex eadem familia orti imperarunt, numiſmata iiſdem in tabulis collocata ſunt; idcirco Ducangianas tabulas præpo-*

temnenda tamen vel hac in parte ejus induſtria: nam & compluria numiſmata quæ in tabulis deerant, ab Occone & aliis deſcripta repræſentavit, & ſi quæ vel à ſe in Diſſertatione, vel à Triſtano, Patino, cæteriſque eruditis viris illuſtrata erant, lectorem monuit. Non omittendum etiam videtur in vigeſima tertia Diſſertatione ad *Joinvillam* plurima ab erud. viro congeſta eſſe quæ ad hæc ſtudia pertineant: hæc enim eſt de nummis Gothorum & Francorum Regum, qui ſchemata & inſcriptiones Imperatorum Conſtantinopolitanorum præferunt.

CXI. JOAN. GEORG. VOLCKAMERUS.
CXII. CHRISTOPHORUS ARNOLDUS.

De re literaria bene meruit JOANNES GEORGIUS VOLCKAMERUS, Norimbergenſis, Medicus, cum Tabulas Chorographicas Neapolitani Regni & Calabriæ à Proſpero Pariſio *f)* deſcriptas reſtituit; tametſi enim aut nulla aut ſane perpauca numiſmata in iis occurrerent, quæ non extarent in Magna Græcia Goltzii, eadem tamen à duobus diligentiſſimis Antiquariis expreſſa conſpicere juvabat: ſed fatendum eſt, in Volckameri opere ne ullum quidem veſtigium apparere ejus elegantiæ, quam in Proſperi tabulis commendabat Philippus Labbe: has enim numiſmatum accuratiſſime ſcalptorum veluti limbo circundatas fuiſſe diſcimus; in Germanica vero editione nummi in tredecim buxeis tabulis inciſi ſunt. Cæterum cum alia iis adjuncta ſint, quæ recenſere non eſt noſtri inſtituti, tum præfixa eſt CHRISTOPHORI ARNOLDI item Norimbergenſis, Medici, & Eloquentiæ, Poëſeos, ac Linguæ Græcæ Profeſſoris, de Medicis, qui in hiſce ſtudiis cum aliqua laude verſati ſunt Præfatio Epiſtolica, in qua paulo majorem diligentiam requiras. Libri titulus eſt:

Proſperi Pariſii, &c. Rariora Magnæ Græciæ Numiſmata, &c. Magnæ Græciæ Tabulis inter ſe diviſis, altera editione renovata. Anno 1683. fol.

ſuimus Vitæ ejus qui princeps ex unaquaque familia regnavit: ſimul, ſi quid inter cælaturam ac deſcriptionem numiſmatum differre, aut ſi numiſmata alii Principi, quam ad quem pertinerent, tributa eſſe perſpeximus, id indicavimus in peculiari capite, quod quidem tabulis præpoſitum eſt.

f) Vide ſupra, num. XXVII.

CXIII. FRANCISCUS MEDIOBARBUS.

Cum Adolphi Occonis opus, de quo ſuo loco *g*) diximus, una cum ſæculo ſeneſcere, & uberrimam nummorum qui vel Antiquarii illius diligentiam fugerant, vel poſt alteram editionem è terræ viſceribus eruti fuerant, ſegetem colligi poſſe perſpexiſſet FRANCISCUS MEDIOBARBUS, Biragus S. R. I. Comes, & Decurio Papienſis, novam ipſe nummorum Imperatorum ſeriem adornavit, de qua nonnulla monendus eſt lector neceſſaria magis, quam prima fronte videantur. Primum, cum exhibita ab Occone fuiſſent numiſmata Latina, Coloniarum, Græcarum urbium & quæ Ægyptiaca dicuntur, Mediobarbus cætera in proximum biennium pollicitus, quæ eruditi hactenus fruſtra expectarunt, Latina tantum & Coloniarnm edidit in hunc ferme modum. Numiſmatum ſeriei præfixit ſingulorum Principum effigies è nummis expreſſas à *Simone Durello* perito artifice, necnon breviſſimos de eorum Vita Commentarios ex Occone exſcriptos, ſed interpolatos nonnunquam, & emendatos: hæc vero Chronologico ordine digeſſit, multo accuratius quam Auguſtanus Medicus, *h*) tametſi nec difficultates, quibus ea nummos diſponendi ratio conflictatur, ſuperare potuit, prætereaque & erravit ipſe graviter, & eruditos viros non paucos in errorem induxit, quod certas annorum notas videre ſibi viſus eſt in literis ſingularibus quæ in imo numm orum ſæculi Diocletiani margine leguntur. Totius porro operis fundum eſſe voluit Occonis librum, cujus diligentia in deſcribendis nummis contentus, haud fere majori deſcripſit ea quæ ex editis libris, vel è locupletiſſimo Muſeo ſuo, vel ex amicorum cimeliis & ſchedis collecta exhibuit: adeoque in his quæ ex editis libris corraſit, non raro peccaſſe eum deprehendimus, cum finem imponere feſtino operi nimis properaret: in Occonianis vero nummis ſiniſtram ejus diligentiam ante nos arguit Erud. Pagius *i*) quod in iis quædam haud parvi ad Chronologiam momenti mutavit, nec de ea re lectorem monuit; alios omnino omiſit, ut in Domitiano eum qui hanc epigraphen præfert: IMP DOMIT AVG P M COS II. quem falſum eſſe arbitrabatur, quia neſciebat Conſulatuũ Domitiani ſuffectorum rationem à Monetario habitam non fuiſſe.

g) num. XXXI. *h*) Occo.
i) in Critica Baroniana in qua ſæpius nummos ad temporis rationes conſtituendas advocat, ad A. C. 83. n. III. & IV.

fuiſſe. Cæterum hic etiam occurrunt nummi Græci & Ægyptiaci perpaucorum Principum, quorum memoria conſignata non eſt in Latinis nummis: quod vero pertinet ad Numiſmata in Coloniis & Municipiis cuſa, ea nummorum Latinorum ſeriei ſubjuncta ſunt, & eruditos juvare fortaſſe potuerunt, cum Vaillantii *k*) ſtudio nondum collecta eſſent, nunc vix legi merentur. Adjuncti ſunt etiam varii Indices, quorum primus Inſcriptionum quæ in averſis nummorum partibus inſculptæ ſunt, perutilis nobis quidem videtur. Mediobarbi opus titulum hunc præfert:

> *Imperatorum Romanorum Numiſmata à Pompeio M. ad Heraclium, ab Adolfo Occone olim congeſta, nunc Auguſtorum iconibus, perpetuis Hiſtorico-Chronologicis notis,* (raræ tamen apparent; nec admodum commendabiles videntur) *pluribus additamentis illuſtrata & aucta.* Mediolani 1683. fol.

CXIV. HENRICUS MEIBOMIUS.
CXV. PETRUS RAINSANT.

Heinricum Meibomium, *l*) Hiſtoriæ & Poëſeos in Academia Julia Profeſſorem, prætereaque Archiatrum Guelphenſem, ideo tantum hic recenſemus, quia ab illo *veterum nummorum in illuſtranda Imperatorum Romanorum Hiſtoria uſus publico programmate oſtenſus*, aut verius commendatus eſt: quod programma editum eſt Helmeſtadii anno 1684. 4. & impune omitti poterat, tametſi haud ineruditum ſit; ſed mentio omnino facienda eſt Petri Rainssant, Rhemenſis, Medici, & Theſauri Regii cuſtodis, quem didicimus anno 1689. obiiſſe, ob diſſertationem de duodecim nummis *m*) Domitiani, in quibus Ludorum Sæcularium pompa expreſſa eſt:

N 3 *Diſſer-*

k) hujus Numiſmata Coloniarum laudantur infra, CLIX. 7.

l) Henricus hic Meibomius Hermanni Dieterici Pater A. 1700. defunctus, filius fuit Joannis Henrici qui A. 1655. & nepos Henrici Meibomii qui A. 1625. fatis conceſſit. Quæ rariora in Muſeo Henrici Meibomii nepotis luſtraverit numiſmata, V. C. Wilhelmus Erneſtus Tentzelius, exponit in Dialogis menſtruis vernaculis Anni 1692. p. 953. ſeq.

m) Nummi illi duodecim etiam occurrunt ære expreſſi in Actis Erud. A. 1685. p. 442. ubi de Rainſanti libro diſſeritur.

Dissertation sur douze Medailles des Jeux Seculaires de l' Emp. Domitien. Versailles 1684. 4.

hæc enim est sæcularium Sacrorum historia tam accurate & perspicue, quam facile scripta, in perpetua, eaque nitida oratione, nummorum ex ordine collocatorum aversis partibus distincta. Atque utinam huic similes prodiissent cæterorum sacrorum, ac ludorum, & omnium quæ apud antiquos miramur, omnibus vagæ eruditionis impedimentis liberæ descriptiones, non quales pleræque sunt, dissolutæ, & è diversis congestæ: haberent, quod sibi gratularentur harum elegantiarum studiosi, tametsi ex iis quas hactenus laudavimus, & laudabimus infra, maximam voluptatem, & uberrimos fructus percipi posse ultro fatemur.

CXVI. HENRICUS KIPPINGIUS.

Henrici Kippingi *n*) memorandi sunt

Antiquitatum Romanarum libri quatuor. Franequeræ 1684. 8.

quod iis res sacras, civiles, militares, domesticas complexus, ad fidem faciendam, non Historicorum, Fastorum, &c. duntaxat, sed etiam Inscriptionum & Numismatum testimonia subinde protulerit.

CXVII. JACOBUS SPON.
CXVIII. N. CHAILLOU.

Jacobus Spon, Lugduni natus anno 1647. Medicus Parisiensis, & Collegio Medicorum Lugdunensi * Aggregatus, eum librum quem inscripsit,

1. *Recherche des Antiquitez & Curiositez de la Ville de Lyon. o)* Lyon 1675. 8.

duabus

n) patria Rostochiensis, Conrector Bremensis scholæ A. 1678. defunctus, cujus libri IV. primores Antiquitatum (Rom. alios enim totidem ab Kippingio elaboratos, post ejus obitum perdito sdolendum est) editi primum Bremæ 1661. deinde recusi 1668. 1674. 1679. & Franeqv. 1695. ac denique Lugd. Bat. 1713. 8.

* Patavinæ quoque Recuperatorum & Regiæ Nemausensi Academiæ aggregatum se profitetur in Miscellaneis eruditæ Antiqu. filius Caroli Sponii Medici Lugd. defuncti A. 1684. 21 Febr.

o) *ancienne Colonie des Romains, & Capitale de la Gaule Celtique.*

duabus æneis tabellis Numismatum in patria sua olim cusorum *p*) ornavit: idem ut veterum monumentorum, ac præcipue Inscriptionum amori faceret satis, Italiam, Dalmatiam, Græciam & Asiam peragravit, coactisque luculentis divitiis domum reversus, Itinerarium edidit,

2. *Voyage q*) *d'Italie, de Dalmatie, de Grece & du Levant, fait en* 1675. & 1676. &c. Lyon 1678. in 12. 3. vol.

in cujus volumine tertio octoginta circiter numismata exhibuit: quæ quidem si integra in æs incidi curavisset, haud dubium quin meritus optime fuisset de literatis omnibus; pleraque enim Græca sunt, & typorum aut inscriptionum raritate & insolentia conspicua; sed quadraginta descripsit duntaxat, & quidem ita breviter, ut Jmperatorum ad quos pertinent nomina plerumque indicare contentus esset; è cæteris quidem integra cælari curavit, quorum utraque pars urbium numinibus, aut illustrium virorum, feminarumve iconibus insignita est; sed quæ Imperatoribus cusa sunt, eorum aversæ partes solæ hic apparent; nec omnino resartum est hoc damnum in Notis, in quibus alia etiam numismata singularia indicavit Sponius. Ab eodem editæ

3. *Recherches curieuses d'Antiquité.* Lyon 1683. 4.

hoc est Dissertationes plurimæ varii argumenti, è quibus septem ad nos pertinent, & hic recensendæ sunt, præter quatuor *r*) à Patino, Fæschio, Antonio Galland, & Cl. Abbate Decamps conscriptas. Igitur duodecima est de nummo Severi & Juliæ Domnæ Græco, in quo Bacchi triumphus cælatus est; & quarta decima de nummo Commodi, qui memoriam renovat classis Africanæ ab illo Principe institutæ: in vigesima quarta Sponius novum omnino, & ut dicam quod sentio, ludicrum argumentum tractat, nummos scil. apprime utiles esse ei qui velit artem multiplices hominum naturas è vultuum inspectione cognoscendi perdiscere;

p) Ex Strabone Sponius p. 18. observat Romanos Lugduni habuisse monetæ percutiendæ officinam.

q) recusum hoc itinerarium est Gallice Amstelod. 1679. 12. & Germanice Jo. Menudierio interprete, Norimbergæ 1690. fol.

r) Caroli Patini judicium Paridis, Sebast. Fæschium de nummo Pylæmenis, Gallandii diss. de nummo Treb. Galli à Colophoniis cuso, & Francisci de Camps diss. de nummo Cyziceno Caracallæ, funambulos exhibente.

discere; atque in eam rem singulorum Principum à Julio Cæsare ad maximinum Thracem, necnon virorum duorum re & nomine Magnorum Alexandri & Cn. Pompeii, singulorum nummum unum exhibet, eorumque oris & animi lineamenta inter se convenire probare nititur: in postrema denique, sive trigesima prima, Luciani Ψευδομάντιν, hoc est Alexandri Impostoris famosissimi Historiam ex nummis Græcis illustrat. Non omittenda est vigesima octava Dissertatio, quæ quatuor constat Epistolis ἀμοιβαίοις N. Chaillou & Jacobi Spon in nummos duos Melitensium, in quibus figuræ plane singulares expressæ sunt: quarum figurarum occasione in numina quæ Insulani illi coluerunt, inquiritur.

Quanquam Inscriptionibus destinata, locum tamen hic quoque sibi vindicant, collecta ab eodem

4. *Miscellanea Erudita Antiquitatis.* Lugduni 1685. fol.

nam in Sectione prima, cum de Hermathena & Hermanubi in nummis Hadriani & Juliani Apostatæ disseruit ipse breviter, tum etiam de hoc postremo *s*) viri olim Erud. *Petri Antonii Rascasii de Bagarris*, Christ. Regi Henrico IV. à Bibliotheca, cujus varias lucubrationes imperfectas à se collectas monuit Philippus Labbe, Dissertationem integram exscripsit. Idem in tertia Sectione cum Deorum cognomina rariora describeret, duos Jovis Acræi nummos Smyrnæ cusos, unum Seleucensium Syriæ in quo Jupiter Casius à Casio monte, tres Corcyrensium in quibus idem Cassius à Cassiope urbe, præterea que Corcyra Nympha, & Agreus, sive Pan exhibentur, in æs incidi curavit. Ibidem occurrunt octo nummorum aversæ partes tripodibus variis insignes: sed quarta Sectio, quæ est de Illustribus viris, cæteris locupletior videtur; in hac congesta, & breviter enarrata sunt Numismata Midæ Regis, Nausicaæ Heroinæ, Homeri, Solonis, Hadriani & Euclidæ Megarensis, Augusti & Platonis, Sexti Chæronensis, Frontini Proconsulis, utriusque Jubæ, & Jun. filii Ptolemæi, cum aversis partibus nummorum septem Augusti, Tiberii & Vespasiani, in quibus clypei votivi expressi sunt. Eodem anno 1685. immatura morte vir doctus interceptus est in Helvetia, quo se ob Calvinisticam hæresim receperat.

s) pag. 13.

CXIX.

CXIX. JOANNES DANIEL MAJOR.

Joannis Danielis Majoris, Vratislaviensis *t*) Philosophi, & Medici, extat *de Nummis Græce inscriptis Epistola; qua præcipue paradoxum* Julii Cæsaris Scaligeri, *u*) Isaaci Vossii, *x*) & Henrici Christiani Henninii *y*) *Linguam Græcam non esse secundum accentus pronunciandam, Orbi literato ulterius considerandum committitur*: necnon *Appendix de Iotorum subscriptione suspecta, eorumque præsertim ex nummis veterum Græce inscriptis irrefragabili perpetuoque exilio.* Kiliæ Holsatorum 1685. 4.

CXX. PETRUS PETIT.

Petrus Petit, Parisiensis, Philosophus, & Doctor Medicus, quem aiunt anno 1678 ætatis 71 decessisse, cum alia præclara ingenii monumenta reliquit, tum unum quod ad nos pertinet, cum hoc titulo:

Petri Petiti &c. de Amazonibus Dissertatio. Paris. 1585 in 12. *z*) hæc enim est accuratissima earum feminarum quæ novum Imperium sine viris fundaverunt Historia, quam plurimis numismatibus in æs incisis à capite 21. ad capud 37. distincta & illustrata: & primum quidem

O capite

t) Eliæ Majoris, Scholæ Vratislav. Rectoris bene meriti Filius, Kiloniæ Holsatorum docuit, A. 1693. defunctus. Ejusdem exstat *de nummis Rhedigerianis* (Vratislaviæ) *publico bono contribuendis desiderium*, cum commemoratione præcipuorum scriptorum, & brevi declaratione eorum quæ in studio rei nummariæ supplenda adhuc videntur. Kil. 1631. 4. Etiam in libro: Bevölckertes Cimbrien/ nonnulla habet de nummis Germanorum, bracteatis præcipue cap. 47. Quæ vero eodem auctore *Roma in nummis Augustalibus Germanizans* inscribitur, ibid. 1684. 4. excusa, titulotenus tantum ad hanc Bibl. spectat, Etymologicam enim divinationem non nummariam commentationem complectitur.

u) de causis Lat. linguæ II. 58.

x) lib. de poëmatum cantu & viribus rhythmi p. 15. seq. & 31.

y) Clariss. Henninii, ἑλληνισμὸς ὀρθῳδὸς sive dissertatio de novitate accentuum Græcorum prodiit Trajecti ad Rhen. 1684. 8.

z) in 8. Eadem Gallice versa Anno superiore 1718. in Belgio iterum lucem vidit.

capite 21. divinos, aut divinis proximos honores in aliquot urbibus decretos iis fuiſſe demonſtravit, mox de earum armis ſecuri, & clypeo diſputavit; poſtremo earum monumenta Epheſi, Smyrnæ, Thyatriæ, Myrinæ, Cumæ, Magneſiæ à Sipylo, Amaſi, Amaſtri & aliis urbibus recenſuit: tanta diligentia, quantam expectari fas erat à doctiſſimo viro, qui nihil, quod in hiſce nummis ad Hiſtoriam vel ad Geographiam pertineret, inexplanatum relinquere voluit.

CXXI. GABRIELIS CAROLA PATINA.

Laudabilis Heroinæ Gabrielidis Carolæ Patinæ, ejus Patini de quo ſupra locuti ſumus *a*) filiæ, mentio facienda eſt, quod cum in his ſtudiis perinde atque in aliis ſeſe gnaviter exercuiſſet, elegantem *De nummo Caracallæ in quo Phœnix expreſſa* Diſſertationem in lucem edidit Venetiis anno 1685. *b*) 4. in qua congeſſit omnia quæ prodita erant à veteribus de illa ave quam ex ſe mira quadam ratione renaſci fabulantur.

CXXII. FRIDERICUS FEVERLINUS.

Friderici Feverlini, Norimbergenſis, an habenda quoque ratio eſt quod cum orationem à ſe habitam *de Sirenis* ederet Norimbergæ anno 1687. 4. notis eam & aliquot numiſmatibus in æs inciſis illuſtravit? Quæ ſcribendi ratio Germanorum propria videtur, nec aliis in exemplum à nobis proponetur.

CXXIII. FRANCISCUS DECAMPS.

Inter Miſcellanea Gallica Jacobi Spon *c*) extat Cl. Abbatis Decamps Diſſertatio de nummo Caracallæ Cyzici cuſo, in quo funambuli expreſſi ſunt: quæ quidem Diſſertatio non elegantius quam eruditius conſcripta eſt, brevemque & accuratam funambulorum hiſtoriam continet.

CXXIV. ANDREAS ERASMUS A SEIDEL.

Andreæ Erasmi A Seidel, Nobilis Marchici, Diſſertatio prodiit anno 1687. in qua Vetranionis nummum inſcriptum SALVATOR REIPUBLICAE explicavit, ac primum de titulo Domini, qui ſequiore ævo Prin-

a) num. CVII. *b*) 1683. Adde Acta Eruditor. A. 1684. p. 587. & quæ de Ignatio Braccio ſupra num. LVI.

c) ſupra, num. CXVII. 3.

Principibus Romanis tributus est, ac de voce *Salvator*, num latina esset differuit; deinde uter Salvator dictus sit, Vetranio an Christus, cujus monogramma in labaro depictum est, quæsivit, postremo de variis Christi monogrammatis nonnulla notavit.

De nummo Vetranionis aureo singulari Vvratislaviæ reperto Epistola ad amicum. Wratislaviæ 1687. 4.

CXXV. CLAUDIUS DU MOLINET.

Claudii Du Molinet, nobilibus parentibus Catalauni in Campania nati, & Canonici Regularis, aliquot opera extant, quæ eruditorum plausu excepta sunt; sed ex iis unum ad hancce Bibliothecam pertinet, quod ejus sodalis P. Sarrebourse cura editum est anno 1692. quinto scil. postquam vir pius juxta ac doctus vitam hanc meliori commutaverat: fato enim concessit anno 1687. die 2. Septembris. Liber ille titulum hunc præfert:

Le Cabinet de la Bibliotheque de Sainte Genevieve. Paris 1692. fol.

& cum alia complectitur Antiquariæ supellectilis monumenta, tum in quatuor æneis tabulis nummos veteres ex ære, argento, auro, quibus ponderis ac valoris nota apposita est, ac in totidem tabulis nummos Imperatorum ex ære integros, exceptis nummis primi moduli, quorum aversæ partes solæ comparent cum epigraphe capitis. Omnibus breves nec ineruditæ notæ adjunctæ sunt. Sculpta etiam in quinque tabulis, & descripta numismata Patavina, hoc est ea quæ *Alexander Bassianus* & *Joannes Cavinus*, Patavini, è nummis veteribus expressa cælarunt vergente sæculo decimo sexto.

CXXVI. JOANNES PETRUS BELLORI.

Joanni Petro Bellori, Reginæ Christinæ Bibliothecario & Antiquario, Angeloni sororis filio, tribui solent *Il Bonino, overo auvertimenti al Tristano, & Scelta de medaglioni piu rari*, &c. de primo diximus in Angelono *d*); alterum Josephi Monterchii *e*) nomen præfert, quod verum esse nomen viri docti à Bellorio diversi, nec affirmo, nec nego. Alia sunt opera, quibus Bellorius nomen suum præfixit: primum enim cum Symbolica Dianæ Ephesiæ statua à Menetreio exposita, publicavit

d) supra, num. LXV. *e*) num. CI.

Romæ anno 1657. *Numiſmata Epheſia & aliarum urbium apibus inſignita, f)* in ſeptem æneis tabellis, quibus eruditiſſimos Commentarios adjunxit. Ejus etiam ſunt

4. *Nummus Antonini Pii de anni novi auſpiciis explicatus, ác Diſſert. de nummo Commodi & Annii Veri Caſſ.* Romæ 1696. 8.

quæ Diſſertationes ad calem Montcrchii iterum prodierunt Amſtelodami: *g)* & utiliſſimum opus,

5. *L' Hiſtoria Anguſta da Giulio Ceſare à Conſtantino il Magno, illuſtrata con la verita dell' Antiche Medaglie, da Franc. Angeloni, ſeconda impreſſione h)* In Roma 1685. fol.

Angeloni enim *σφάλματα* haud pauca, cum ex illius ſchedis, tum ex ingenio ſuo emendavit Bellorius, præterea averſas partes quæ deſiderabantur in Angeloni tabulis quam plurimæ, cælari curavit, expreſſas è nummis Reginæ Chriſtinæ.

Quidni etiam ad hanc referatur

6. *Colonna Trajana, &c. nuovamente diſegnata & intagliata da Pietro S. Bartoli, con l' eſpoſitione d' Alfonſo Ciaccone, i) accreſciuta di Medaglie, Inſcriptioni e trofei.* In Roma fol. *k)*

cum poſt columnam in grandi tabula ænea cælari curaverit Bellorius quadraginta numiſmatum, quæ ad expeditionem Dacicam pertinere videbantur, averſas partes. Poſtremo

7. *Veteres arcus Auguſtorum triumphis inſignes. Romæ* 1690. fol.

hic quoque memorandi ſunt, quod eos nummis ornavit vir doctus, ac præterea duodecim arcus è totidem nummis maxima forma expreſſis repræſentavit: quos nummos in extremo tabulæ æneæ margine deſcripſit integros, cum eorum averſas duntaxat partes cælari curaviſſet.

CXXVII.

f) Hæc Bellorii lucubratio exſtat etiam in tomo VII. theſauri Antiquitatum Gronov.

g) A. 1685. 12. Vide Acta Eruditor. A. 1686. p. 214.

h) Prima Angeloni editio lucem viderat Rom. 1641. fol.

i) Columna Trajana CXXX. iconibus ſive rerum in columna illa exſtantium ſimulacris expreſſa cum præmiſſa Ciacconii explicatione prodierat Rom. 1616. fol. De Raph. Fabretti commentario quo eandem columnam illuſtravit, dictum infra, num. CXXXII. *k)* Ann. 1673.

CXXVII. JOANNES REISKIUS.

JOANNIS REISKII, Guelferbytensis Scholæ Rectoris, quem hoc sæculo, die scil. 25. Maji *l*) anni 1701. obiisse legimus, vidimus

Exercitationes de Vaticiniis Sibyllinis, pluribusque quotquot Christi natalem præcessisse leguntur. Lipsiæ 1688. 8.

quarum mentionem idcirco facimus, quod iis accessit de nummo Sibyllino Imp. Commodi & Troadensium Dissertatio, in qua Reiskius Tristani & Patini sententiam, Herophilem illic expressam fuisse, propugnat, aliaque de sacris illis vatibus haud vulgo cognita congerit: sed viri docti aut ejus qui libelli edendi curam in se receperat, oscitantiam mirari subit, qui in titulo Dissertationem de duobus nummis pollicitus fuerit; prætereaque hanc iterum, & quidem continenter sub prælo sudare jusserit primum cum Appendicis elogio; deinde cum titulo fallo, quasi nemp Cumanorum fuisset nummus ille, qui Troadensium erat.

CXXVIII. FRANCISCUS GRAVEROL.
CXXIX. JOANNES PETRUS RIGORD.
CXXX CLAUDIUS NICAISE.
CXXXI. NICOLAUS TOINARD.

Ad hæc tempora pertinent aliquot eruditorum Gallorum dissertationes, quas breviter indicabimus: primæ tres FRANCISCI GRAVEROL sunt, Causidici Nemausensis, *de nummo Trajani*, *m*) in quo triumphus Serapidis depictus; *de nummo Tyriorum*, quem alexandri M. ætate cusum existimat; & *de nummo Græco in quo Panis nomen expressum*: quarta est JOANNIS PETRI RIGORD, nobilis Massiliensis, de nummo Herodis

O 3

l) 20 Martii die Viridium. Vide Jo. Georgii Eccardi V. C. Diarium Hanoveranum monatlichen Auszug 1701. mense Aprili p. 80. sq. Hic est Reiskius Vir egregie eruditus, qui in exercitationibus de imaginibus JEsu Christi Jen. 1685. 4. editis p. 183. seq. disseruit quoque de nummis imaginem Christi referentibus.

m) Extat Gallice etiam in Jo. Clerici Bibl. universali T. IV. p. 244. & Latine in Electis rei nummariæ à Christophoro Woltereck amico nostro clariss. vulgatis p. 94.

rodis Antipæ, * cujus ope Christi natalem annum investigat: hæ tres gallice scriptæ, & in 4. editæ sunt; sed prima anno 1687. altera & quarto anno 1689. tertia anno 1690.

Quinta Dissertatio à CLAUDIO NICASIO, nobili Velauno, qui octo & septuaginta annos natus in patria sua obiit mense Octobri anni 1701. scripta est *de nummo Pantheo Hadriani Imp.* in eaque vir doctus cum nonnulla de consecrationibus veterum haud vulgo nota monuit, tum etiam peculiarem inter Hadrianum & Alexandrum M. instituit comparationem, quæ vel ob argumenti novitatem & insolentiam legenda videtur. Edita Lugduni est anno 1690. 4.

Cæteræ sunt NICOLAI TOINARD, Nobilis Aurelianensis, viri eruditissimi, sed in his studiis minus versati: & in prima quidem *Trajani & Caracallæ Alexandrina duo Numismata* exhibuit, eaque ad Alexandriam Ciliciæ pertinere demonstravit: in altera vero quæ cum superiori edita est anno 1689. 4. *de Galbæ Numismate Ægyptiaco,* novam Imperii annos numerandi rationem inire voluit, quam pauci probaverunt. Operam etiam lusit in tertia, cujus titulus est,

De Commodi Imp. ætate in nummis inscripta. Paris. 1690. 4.

in hac enim Commodi non Imperii, sed ætatis annos in plerisque ejus nummis consignatos fuisse contendit; atque ut eam opinionem tueretur, quam huic in mentem venire potuisse persæpe miratus sum, varios nummos pro arbitrio suo emendat, *n*) ut appareat virum doctum non satis intellexisse quid interesset inter libros ab imperitis sæpe descriptos, & integerrima hæc veteris ævi monumenta.

CXXXII. RAPHAEL FABRETTUS.

RAPHAELEM FABRETTUM, *o*) Urbinatem, principem locum inter Antiquarios Romanæ urbis obtinuisse existimant viri eruditissimi, quorum judicium plurimi facimus. Hujus est,

De

* Hunc nova luce egregie perfudit illustriss. Henr. Noris in Epistola ad Pagium, infra, CXXXIII. 3.

n) Simili licentia utitur Toinardus vir doctus in notis ad Lactantii cap. XI. de mortibus persecutorum, ubi de duplici æra Amisemorum ex nummis disserit.

o) Obiit vir eruditissimus initio Anni 1700.

De Columna Trajani Syntagma p) Romæ 1690. fol.
quod cum nummis quamplurimis ubique distinctum sit, tum caput nonum complectitur numismata omnia quæ Fabrettus arbitratus est occasione utriusque in Dacos expeditionis percussa fuisse. Una vero cum eximio illo opere prodiit, & ipsa cum nummis non paucis *Explicatio veteris tabellæ anaglyphæ, q*) *Homeri Iliadem & Ilii excidium continentis*; quæ quidem auctoris fama dignissima est; sed in utroque syntagmate numismata omnia novo quodam ac prorsus singulari modo exhibuit Fabrettus; nam ut sumptibus consuleret, circulos duos in buxo cælari curavit, intra quorum alterum caput descripsit & capitis epigraphen, intra alterum aversæ partis epigraphen & typum, & quidem minutis, nec admodum nitidis literis.

CXXXIII. HENRICUS NORIS. Card.

Hic memorandus est Purpuratorum decus, Emin. Cardinalis HENRICUS NORIS, qui Veronæ natus est die 29. Augusti anni 1631. Augustinianorumque ordini adscriptus, & Pelagiana Historia jam clarus, Florentiam à Magno Etruriæ Duce literarum patrono accitus est anno 1674. primumque Ejus Theologus, mox Historiæ Ecclesiasticæ Lector in Pisana Academia fuit: & cum in utroque munere se & Principi suo, & Sanctissimo Patri approbasset, inter S. R. E. Cardinales allectus est exeunte anno 1695. summamque Bibliothecæ Vaticanæ præfecturam accepit: postremo decurso duorum & septuaginta annorum, prætereaque sex mensium spatio, vitam hanc meliore, ut speramus, commutavit anno 1704. die 23. Februarii. Hujus varia quæ huc pertinent opera Eruditorum manibus summa cum animi voluptate teruntur. Primum hunc titulum præfert:

1. *De duobus Nummis Diocletiani & Licinii Dissertatio duplex &c. cum*

p) In Lexico eruditorum, Lipsiæ edito Germanice, legas hoc syntagma reçusum esse in thesauro Grævii. Sed fefellit memoria virum præclarum qui hoc scripsit, neque enim usquam adhuc illud Fabretti opus post Romanam edit. rarius obviam præla fatigasse constat.

q) Hanc post Fabrettum illustrandam sibi sumsit vir & ipse egregius Laurentius Begerus, de quo infra. num. CLXII. 9.

cum Auctario Chronologico de votis Decennalibus Imperatorum & Cæsarum. Patavii 1676. fol. *r*)

quo in opere primum nummum singularem Diocletiani, è gaza Medicea, in quo ipse tertium & Maximianus Consules dicuntur, accuratissime explicavit, hujus ope Fastos ab Onuphrio Panvinio depravatos emendavit, de triumphis nova quædam, aut non satis diligenter ab aliis tractata congessit, ac denique Diocletiani & Maximiani res gestas, Carausiique tempora illustrare conatus est. Deinde singularem Licinii nummum enarrare aggressus, anni quidem παραχρονισμῷ semper peccavit, quod literis singularibus quæ illa ætate in imo nummorum margine expressæ sunt, memoriam annorum quibus cusi sunt consignatam fuisse crederet cum Goltzio, Occone, Mediobarbo, aliisque superioris ævi Antiquariis; nec minus in interpretanda inscriptione quæ Licinii caput ambit, LICINIUS AUG OB DV FILII SUI. conjectura aberrasse mihi quidem videtur; hanc tamen ipsam dissertationem eximiarum observationum quasi floribus consperfit. Postremo de Votis Decennalibus ideo disputavit, ut ostenderet soluta plerumque fuisse post exactum decennium, eorumque veluti historiam ab Augusto, à quo instituta sunt, veterum scriptorum & numismatum ope contexuit utilissimam profecto & eruditissimam. Alterum Norisii opus, quod inscripsit,

2. *Epistola Consularis.* Bononiæ 1683. 4. *s*)

superiori non minus utile videtur; in eo primum septuaginta Consulum Collegia ab anno Christi 29. ad annum 229. in Fastis depravata correxit, supplevit & illustravit; & Inscriptionibus quidem præcipue usus, nummos tamen non neglexit, imo nullam Fastos & Historiam ex iis restituendi occasionem prætermisit. Deinde quæ adversus Consulatuum Cæsareorum regulas ab Erud. Pagio * concinnatas objiciebantur à doctis quibusdam Italis, collegit, & illas regulas ex eorum mente, nescio an etiam ex sua, petitis è Domitiani Consulatibus exemplis oppugnavit. Tertium doctissimi viri opus titulum hunc in fronte præfert:

3. *Annus*

r) recusa hæc dissertatio duplex in tomo primo thesauri Antiquitatum Rom. V. Cl. Alberti Henrici de Sallengre. Hagæ 1716. in fol.

s) exstat etiam in tomo XI. thesauri Antiquitatum Rom. Græviani.

* in diss. Hypatica sive de Consulibus Cæsareis, Lugd. 1682. 4.

3. *Annus & Epocha Syro-Macedonum, in Vetustis Urbium Syriæ nummis, præsertim Mediceis exposita.* Florentiæ 1689. fol *t*)

& in quinque dissertationes tributum est, quarum prima de anno ac mensibus Macedonum, altera de Epocha sive æra Seleucidarum accurate disputat, tribus postremis urbium Syriæ, Phœnices, Palæstinæ Epochas demonstrat ex nummis, quos, ubi opus est, lectorum oculis objicit in æs incisos, atque ita describit, ut nihil quod vel ad conditarum urbium tempus, vel ad earum numina aut symbola spectet, si quæ illorum in nummis vestigia apparent, prætermittat. His Dissertationibus subjuncta est ad erud. Pagium *Epistola de nummo Herodis Antipæ*, qui in Museo D. Rigordi, de quo supra, *u*) asservabatur; & ex eo nummo doctissimus Cardinalis non annum solum quo Herodes in exilium ejectus est, colligit, sed infinitæ etiam & concertationum plenæ de anno Natali Christi disputationi finem imponi tandem posse indicat. Epistolam vero præcedit Appendix Numismatum plurimorum quæ in Dissertationibus deerant, & ad Norisium missa ab Eruditis Gallis fuere, cum ejus liber jam in lucem prodiisset.

Superest unum opus quod à Norisio suppressum, hoc vita functo editum est cum hoc titulo:

4. *Henrici Norisii S. R. E. Card. Parænesis ab V. C. Joan. Harduinum. &c.* Amstelodami 1709. in 12. *)

hoc in libello de nummorum aliquot qua Græcorum qua Latinorum interpretatione contra Harduinum *x*) disputat.

CXXXIV. JACOBUS DE WILDE.

De Jacobi De Wilde, *y*) Batavi opere, quod inscripsit,

P *Selecta*

t) Hic liber recusus Lipsiæ 1696. 4.

u) supra num. CXXIX. * in 8vo.

x) Harduinus contra Norisii librum de Epochis Syromacedonum, adventoriam Epistolam vulgaverat sub nomine Eumenii Pacati, atque in altera quoque ad Jo. Valentem Epistola de triplici nummo, Norisium oppugnaverat.

y) Ad hunc Virum Nobilissimum Hadr. Relandus suas de nummis Samaritanorum dissertationes scripsit.

Selecta Numismata antiqua; ex Museo Jacobi de Wilde.
Amstelodami 1692. 4.

nonnulla monendus est lector. Numismata hoc in libro centum & quinquaginta tria in quinque & viginti æneis tabellis cælata sunt integra, Regum, Populorum, Urbium Græcarum, Coloniarum, Imperatorum Romanorum, pleraque rarissima. Reges & Reginæ ab Amynta Macedone ad Herodem Agrippam Philoclaudii filium, quinque primas tabellas occuparunt: solus Pharnaces cum serius venisset, locum in tabella xxv. obtinuit: in cæteris omnia confusa & indistincta sunt, quod ut ipse monuit, non sculptor in exprimendis numismatibus scripta; verum scripta, enarrando & explicando, sculptorem secuta sunt. Vitium tamen hoc præclare emendavit Erud. Batavus in rerum Indice, quem unum omnium ad illam ætatem accuratissimum vidi, z) in hoc enim cum omnia ordine recensuit, tum peculiares indices confecit, Deorum Dearumque, Regum & Reginarum, Imperatorum, Augustarum, Regionum, Urbium, ac denique symbolorum. Quod ad Commentarios spectat, in his profecto Wildius nullius scripta sibi in exemplum proposuit, ita à cæteris omnibus diversi sunt: non enim singulos nummos, ut plerique omnes, explicare contentus fuit; sed de omnibus quæ in iis occurrunt, singulatim disseruit; ita ad primam tabellam, occasione exuviarum Nemæi Leonis, quem

Primus anhelantem duro Tyrinthius angens
Pectoris attritu sua fregit in ossa, *

duodecim Herculis labores enumeravit, & quibus in nummis antea editis depicta sint, indicavit: ita quod nummus 39. Dioscurorum pileis stellatis cælatus est, quæ de iis prodita sunt à veteribus enarravit, nec omisit urbes quæ nomen ab iis accepere: si cæteras ad idem exemplum descriptas observationes persequi vellem, totus pene liber exscribendus foret: quod enim in Diis & Deabus, idem in Urbibus præstitit; hoc est ad earum numismata congessit, quicquid vel ex aliis earum nummis antea editis, vel ab antiquis & à recentibus Scriptoribus quod ad earum originem, nomina, numina, symbola pertineret, discere

z) Præmisit etiam tabulam Geographicam sola illa loca notata exhibentem quorum in nummis hisce mentio occurrit.

* Statius VI. Theabaid. 270.

ſcere potuit: adeoque ſi quæ harum honorifico quodam titulo inſignis eſt, cæteras quæ eodem ornatæ erant, recenſuit: nec indiligentior ubi de Regibus, ac Reginis dicendi occaſio ſeſe obtulit, aut ubi alia in nummis notatu digna offendit, notas omnes ſuas ita ſcripſit, ut timuiſſe videatur, ne ſcrinia non ſatis cito exhauriret.

CXXXV. JOANNES CHRISTOPHERUS OLEARIUS.

Joannis Christophori Olearii, a) Hallenſis Saxonis, Philoſophi & Medici, ac denique Verbi Divini Miniſtri apud Arnſtadienſes, ſimulque Inſpectoris & Bibliothecarii, duæ extant Epiſtolæ; prima

De nummo (uti vocant) conturniato M. Aurelii Antonini. Jenæ 1692. 4.

in qua primum de nummis conturniatis in univerſum, mox de Tribunitia Poteſtate, deinde de Victoria & veterum trophæis diſputat, ac denique rationes profert, cur nummum hunc pertinere exiſtimet ad nobilem illam victoriam de Quadis, fulminatricis legionis precibus & armis partam. Altera eſt

De nummo L. Septimii Severi, in quo Mars cum ſcalis. Jenæ 1692. b) 4.

quo nummo Byzantii à Severo captæ memoriam conſignatam fuiſſe arbitratur. Ut auctorem indoctum non eſſe, ita multa ab eo reſecanda, aut accuratius pertractanda fuiſſe facile quivis intelliget. Utraque epiſtola iterum edita eſt Hamburgi anno 1709. cura Chriſtophori Woltereck. c)

a) Longe plura præclari hujus viri exſtant, ut *ſpecimen univerſæ rei nummariæ, ſcientifice tradendæ.* Jen. 1698. 8. *Iſagoge ad Nummophylacium bracteatorum.* ibid. 1694. 4. *Spicilegia Antiquitatis tria de nummis bracteatis XL* id. 1702. ſeq. *Diſſ. Epiſtolica de nummo argenteo in memoriam S. Norberti,* Arnſtad. 1704. 4. *Curieuſe* Müntz-Wiſſenſchafft. Jen. 1701. 8. *Epiſtola ad Rev. D. Jo. Andream Schmidium de nummo bracteato Gardolphi, Epiſcopi Halberſtad.* Arnſtad. 1700. 4. b) 1696.

c) in electis rei nummariæ p. 112. 131.

CXXXVI. FRANCISCUS CAMELUS.

FRANCISCUS CAMELUS, Italus, Chriſtinæ Suecorum Reginæ Antiquarius, * Numiſmatum quæ in ejus Muſeo Romæ aſſervabantur ſeriem ita edidit, ut eas divitias oſtentare magis, quam cum viris ſtudioſis communicare, theſaurumque illum non tam recludere, quam de eo Dominæ ſuæ gratulari voluiſſe videatur: deſcriptiones enim Numiſmatum Imperatorum hoc in opere non jejunæ ſolum, quales in Mediobarbo & Occone, ſed mancæ ac mutilæ ſunt, in quibus partem adverſam ſæpiſſime, averſæ etiam epigraphen non raro deſideres: Conſulares vero & veterum Regum nummos plerumque ne deſcripſit quidem, ſed horum numerum duntaxat dedit, illos certis quibusdam notis ad Fulvii Urſini Familias Romanas accommodatis indicavit:

> *Nummi antiqui aurei, argentei, ærei primæ, ſecundæ ſeu mediæ, minimæ & maximæ formæ, Latini, Græci, Conſulum Auguſtorum, Regum & Urbium, in Theſauro Chriſtinæ Reginæ Suecorum, &c. Romæ aſſervati &c.* Romæ 1692. *d*) 4.

Theſaurum merito appellat, in quo Numiſmata veterum Regum & Urbium argentea & ærea; clarorum virorum ærea maximæ formæ: Familiarum Romanarum aurea & argentea: Imperatorum, aurea ad Alexium Comnenum, argentea ad Phocam; ærea maximæ formæ ad Alexandrum Severum; primæ, ad Phocam, mediæ & minimæ ad Juſtinianum: poſtremo aurea quæ ad certam claſſem referri non potuerunt. Ex his numiſmata primæ formæ, Reginæ juſſu inciſa in quadraginta æneas tabulas fuiſſe, monet Vaillantius in Præfatione Numiſmatum in Coloniis cuſorum.

CXXXVII. BURCHARDUS GOTTHELFF STRUVIUS.

BURCARDUS GOTTHELFF STRUVIUS, in Jenenſi Academia Hiſtoriæ Profeſſor Primarius, cum variis in gratiam ſtudioſorum libellis conſcriptis prima ſcientiarum elementa tractavit, tum etiam Antiquarium informare conatus eſt

Biblio-

* Poſt Franciſcum Gottifredum: ſuccenturiato etiam Jo. Petro Bellorio, de quo ſupra, num. CXXVI.

d) 1690. Vide Acta Eruditor. 1691. p. 207.

Bibliotheca Numismatum antiquiorum. Jenæ 1693. in 12. Et in hac quidem *e*) primum recenset auctores qui de nummis scripsere; deinde seriem edit Familiarum & Principum Romanorum, quorum numismata ad nos pervenere; postea quæ nomina iis dari olim solita sint, & quibus è metallis constent edocet; mox eorum typos & inscriptiones in certa quædam capita distribuit, de iisque incertum majori brevitate an eruditione disserit; postremo voces litera singulari, aut alioqui per compendium scriptas explicat. Quoniam vero sunt qui arbitrantur Bibliothecam hanc ita accurate adornatam esse, ut vix quidquam absolutius confici posse desperent, hos pro more nostro candido monemus, idem Struvio in recensendis scriptoribus, quod antea Philippo Labbe, *f*) usu venisse videri, ut plerorumque titulos ex aliorum Bibliothecis jam editis peteret: alioqui nec Paulum Petavium ob *Veterum nummorum* ΓΝΩΡΙΣΜΑ retulisset inter eos qui Introductionem, ut cum ipso loquamur, ad rem nummariam scripserunt, & facile intellexisset superiorem libellum à Patino recenseri cum falso titulo *Numismata vetera atque nova:* nec duos velut diversos in Numismata Arschotana Commentarios Alberti Rubenii & Casperii Gevartii nominasset; nec denique capite quinto commendata Dissertatione Caroli du Fresne de Numismatibus inferioris ævi, mox laudasset Ducangii Dissertationem.

e) Vir eruditissimus scriptores de nummis in classes undecim digessit 1. eorum qui catalogos de hoc argumento ediderunt. 2. qui de nummo ejusque partibus sunt commentati. 3. introductionum ad rem nummariam. 4. eorum qui seriem nummorum ab Urbe Condita ad Heraclium vel etiam ulterius illustrarunt. 5. eorum qui de nummis consularibus. 6. & 7. Imperatoriis. 8. Populorum & urbium, scripsere. 9. eorum qui nummos singulares scriptis suis, 10. qui scripta sua ex nummis illustravere. & 11. denique eorum qui Nummophylacia & cimeliarchia descripserunt.

f) pro Labbeo vide si placet quæ dixi supra num. LXXXIV. Certe plerosque eum librorum titulos ex Bibliothecarum catalogis petiisse neutiquam sibi persuadebit qui totam vitam in Bibliothecis instructissimis consumsisse noverit. Pauci vero illi qui Struvio objiciuntur nævi, nec lucubrationis utilissimæ pretio, nec viri celeberrimi, qui juvenis illum ante hos fere triginta annos edidit, gloriæ detrahere hilum poterunt.

ætatem complexis, pluribus dicere alienum quidem est ab instituto nostro; sed tres quatuorve ejus observationes *i)* indicare haud inutile fortasse erit: scilicet cum omnes Hadrianopolitanorum nummos cæteri Antiquarii existiment cusos fuisse in Thracia aut in Cyrenaica, quod in utraque Provincia urbs nobilis, cui Hadrianopoli nomen, extiterit, duos nummos Sellerus ad Palmyram refert: primum Hadriani, ΑΔΡΙΑΝ... ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. in quo Mulier scopulis insidens, dextra pateram tenet, & lævo humero trophæum gerit; alterum Caracallæ, ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. cum Sagittario: suamque opinionem quadruplici argumento firmat, quod Palmyra ab Hadriano restaurata sit; quod eam Metropolim fuisse scribat Ptolemæus, quod tumulis passim cincta sit, quod sagittariis militibus olim præstiterit. Idem Odenathi, Ignatii, Egnatii nomina à se invicem diversa non esse scribit, indeque rationem reddit, cur in aliquot nummis Græcis Egnatius dictus fuerit Gallienus, cujus etiam nummos Latinos PAX AUGG. CONCORDIA AUGG. existimat tum cusos fuisse, cum Odenathum Augusti titulo auxit. Non minus singulare est quod monet in nummis Græcis Vabalathi, ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟϹ ΑΘΗΝΟΥ, distrahendum esse postremum nomen, ex iisque duo conficienda nomina ΑΘΗΝαίου ΟΥωρώδου, supple υἱός, ut intelligatur Vabalathum Herodis filium, Odenathi nepotem fuisse: in ejusdem Latinis, in quibus cum cæteris perperam legit UCRIMPR. *k)* & UCRIMPP. vel mentionem fieri *Urimæ* alias *Ucrimæ* Metropoleos Cyrrhesticæ, quam Provinciam Vabalathus nactus fuerit, vel eum dici *Virum Clarissimum*, *Rectorem Imperii Orientalis*.

CXLII. OLIGER JACOBÆUS.

Est Hafniæ in Regia Daniæ Bibliotheca Museum variis divitiis refertum, quas inter eminent Numismata, cum Daniæ Regum plurima, tum etiam haud pauca Imperatorum Romanorum: quod Museum describere cum instituisset OLIGER JACOBÆUS, nobilibus parentibus in Cimbrica Chersoneso natus, Medic. & Philos. Professor Regius Hafniæ, qui vivendi finem fecit anno 1701. die 18. Junii, duas operis sui partes esse voluit, & in prima quidem res naturales recensuit, in altera vero res artificia-

i) Confer si placet Acta Eruditor. T. 3. supplementi p. 91. seq.

k) pro UCRIMOR.

tificiales, & has inter Numiſmatis quintum locum aſſignavit:

Muſeum Regium, ſeu Catalogus rerum tam naturalium, quam artificialum, quæ, &c. Hafniæ aſſervantur. Hafniæ 1696. fol.

Numiſmata illic ſervantur Principum Romanorum à Julio Cæſare, aurea ad Anaſtaſium, argentea ad Tetricum, ærea ad Julianum: deſcriptio eadem quæ in Occone & Mediobarbo: notæ raræ, & breviſſimæ.

CXLIII. JOANNES BURCARDUS MENCKENIUS

Joannes Burcardus Menckenius, Lipſienſis J. C. Hiſtoriæ in Patria Profeſſor, Schediaſmate anno 1696. in 4. edito de monogrammate quo Chriſti nomen Sacratiſſimum indicare olim ſolitum eſt, quæſivit primum, quis fuerit in nummis Ægyptiis ante Chriſtum natum ejus monogrammatis ſenſus, variorumque ſententias, aut verius conjectationes collegit; deinde quis ejus uſus à Chriſto nato fuerit.

CXLIV. CHRISTOPHORUS CELLARIUS.

Utri adſcribenda ſit Diſſertatio adverſus Harduini librum de nummis Herodiadum, inſcripta,

Flaviana Herodum Hiſtoria aſſerta, & nummis antiquis conciliata, &c Halæ Magdeburgicæ 1696. 4.

Joanni

l) Hoc Muſeum deinde vidit lucem ibid. A. 1710. fol. inſignibus acceſſionibus locupletatum à *Joanne Laurentzen*, aſſeſſore Conſiſtorii Havnienſis Regio, qui præclaras etiam ſuas de nummis veteribus Danicis obſervationes adjunxit.

m) Si ad oculos Bandurii perveniſſet, daturus etiam in hac Bibliotheca fuiſſet locum alteri ejusdem Ampliſſimi Menkenii ſchediasmati A. 1694. 4. Lipſiæ vulgato, quo *Auguſtorum Auguſtarumque Conſecrationem ex nummis illuſtratam* admodum juvenis exhibuit. Longe plurimum porro eidem Nobiliſſimo & Erud. viro atque deſideratisſimo ejus Parenti Ottoni Menckenio τῷ μακαρίτῃ non nummaria ſolum ſed univerſa res litteraria debet. Hi enim ſunt quibus jam per quadraginta fere annos Eruditorum Acta in acceptis referimus, quibus tot ſcriptorum etiam de re nummaria traditur notitia locuples & accurata.

JOANNI JUSTO BDELUNG, qui eam ad disputandum proposuit, an CHRISTOPHORO CELLARIO, *n*) Historiæ & Eloquentiæ Professori Primario in Academia Fridericana, ac Disputationis Præsidi, haud satis scio; quanquam huic tribuere malim, viro, magni, dum vixit nominis, quod aliquot operibus nobilitavit; est enim plane elegans hic libellus, itaque scriptus ut nihil in eo luxuriet, nihilque brevius dici queat; qua de causa ejus σύνοψιν exhibere sine stultitiæ nota non possumus.

CXLV. CAROLUS HEIDANUS.

CAROLUS HEIDANUS, *o*) Lugduno Bat. à Secretis Ration. Publ. non parvam manum nummorum veterum collegerat, quam cum heredes ejus distrahere vellent, eorum indicem curaverunt parari quam brevissimum, qui quidem palam prodiit cum hoc titulo:

> *Thesaurus Elegantissimus Vett: tam Græcorum, quam Romanorum, aliorumque Numismatum ex auro, argento, ære, &c. quem &c. collegit D. Carolus Heidanus &c.* Lugduni Batav. 1697. in 8.

In hoc Thesauro Numismata Græca sunt & paucissima, & pessime descripta; Consularia sive Familiarum multo plura, sed quæ in Fulvii Ursini recognitione antea prodierant, ea ne quidem descripta sunt, sed numeris indicata, quæ vero desunt in Patino, perpauca numero sunt. Sequuntur nummi argentei Imperatorum, ac deinde ærei; in utrisque ordinem tabularum Arschotanarum anni 1654. secutus est qui Thesaurum digessit; sed eo artificio, quod cum ipse non prodiderit, nos libenter detegemus, ut usui esse possit Index ille in quo rarissima numismata interdum reperimus: qui scil. nummi illud Imperatoris caput habent, quod unum cælatum est in tabulis, agmen ducunt, eos sequuntur in quibus diversæ sunt capitis epigraphæ quæ in tabulis deerant; in utrisque vero non paucæ sunt aversæ partes, quæ in Arschotano Cimelio desiderabantur. Aurei nummi subjuncti sunt haud plures quinquagenis.

n) Inter Cellarii, meritissimi Viri dissertationes Academicas post ejus obitum junctim excusas iterum prodiit Lipsiæ cura V. Cl. Jo. Georgii Walchii, 1712. 8. Obiit Cellarius Halæ Sax. 1707. 4. Jun.

o) Abrahami Heidani Theologi Lugdun. Bat. filius.

CXLVI. MARCUS MAIER.

De re literaria optime meruit Marcus Maier, cujus cura prodiit tertium Parutæ Sicilia, p) cum hocce titulo:

La Sicilia di Filippo Paruta, &c, hora in miglior ordine disposta, &c. In Lione 1697. fol.

nimirum in hac tertia editione, cum omnia quibus alteram locupletaverat Leonardus Auguſtinus, tum etiam hæc nova occurrunt: Breves totius Inſulæ primum, deinde ſuis locis ſingularum urbium, quarum numiſmata hic exhibenter, deſcriptiones, ſimul notæ in ſingula numiſmata, ſuccinctæ quidem, eruditæ tamen, & quales expectari fas erat ab eo viro qui rem nummariam data opera illuſtrandam non ſuſceperat.

CXLVII. JOANNES EVELYN.

Joannes Evelyn, Anglus, * patria lingua conſcripſit Introductionem, ut vocant, ad nummorum ſcientiam, cui titulum hunc præfixit:

Numiſmata, a Diſcourſe of Medals antient and Modern, &c. London 1697. fol.

Hæc novem capitibus conſtat, in quibus diſſerit de præſtantia & uſu numiſmatum, quatenus memoriam rerum geſtarum ſervant, & tutiſſima ſunt veteris ævi monumenta; de effigiebus in iis cælatis, ac de ornamentis Conſulum & Imperatorum, de averſis partibus, de inſcriptionibus, de literis ſingularibus, ac de vocibus per compendium literarum ſcriptis, de ratione numiſmata vera à falſis cognoſcendi, de iis qui nummis colligendis & illuſtrandis operam dedere, de optimo nummos in ordinem diſponendi modo, poſtremo de arte multiplices hominum naturas è vultuum inſpectione cognoſcendi. In his porro argumentis, & in cæteris quæ omittimus, cum recentiores non pauci verſati ſint ante Evelynum, utrum novi quiddam conterraneos ſuos docuerit neſcimus; q) ſed profecto novam tyronem inſtituendi viam iniit: tametſi enim de nummis veteribus, non minus quam de recentibus acturum ſe eſſe promiſiſſet,

p) de prioribus duabus editionibus ſupra, num. XLI. & LXIX.

* Armiger.

q) Prolixior hujus operis analyſis occurrit in Actis Erud. A. 1698. p. 331. ſeq.

misisset, nullos tamen propemodum, nisi recentes & proxima ætate cusos in æs incidi curavit.

CXLVIII. PHILIPPUS BUONARROTI.

Numismata maxima è Museo Emin. Card. Gasparis Carpegna, sed perpauca numero, à Josepho Monterchi illustrata antea vidimus: *r*) eadem ad centum & triginta *s*) edidit PHILIPPUS BUONARROTI, Florentinus, Senator amplissimus, cum ejusmodi notis, quas doctissimus quisque suas esse vellet;

Osservazioni Istoriche sopra alcuni Medaglioni antichi. Roma 1698. fol. *t*)

cum enim vir acri & limato judicio non minus, quam præclara eruditione atque doctrina pollens, probe nosset, pleraque numismata nec sine Scriptoribus intelligi posse, & eos mirum in modum illustrare; in id unum incubuit, ut quæ ab Historicis traduntur, vel ad Imperatorum mores & res gestas vel ad Græciæ antiquitates pertinentia, eorum vestigia in nummis investigaret; ac vicissim si quæ in monumentis illis perspicue consignata sint, ut hæc à Scriptoribus non omissa demonstraret: & utrumque ita præstitit, ut eum modestiæ suæ obsecutum magis, quam veritati consuluisse appareat, dum librum suum rudem & indigestam dubiorum molem esse ita libenter confessus est, ut etiam profiteri videretur; nam & plurima quæ antea fortasse in dubitationem adduci poterant, gravissimis argumentis firmavit, & præclara luce perfudit ea, quorum fides nondum certa est.

CXLIX. ANDREAS MORELLIUS.

Quod ab Huberto Golzio, Wolfganga Lazio, & Jacobo Strada patrum nostrorum ætate, idem quadraginta ferme ad hinc annis susceptum est ab ANDREA MORELLIO, Helvetio Bernate: omnes enim Græcos & Latinos nummos, prætereaque Judaicos, & gentium barbararum, in æs incisos publico exhibere aggressus est, suæque in pretiosissimis monumentis exprimendis industriæ & accurationis specimen edidit,

Q 2 semel

r) num. CI. *s*) in tabulis XXXVII.

t) in 4to. charta regia. Pulchrum gustum hujus operis dedit Ludolphus Neocorus in Bibliotheca novorum librorum A. 1699. p. 600. seq.

ſemel Pariſiis anno 1683. deinde auctius poſt duodecim annos, cum variis caſibus jactatus, certam ſedem apud Ser. Principem Schwartzburgicum *u*) tandem reperiſſet.

Andreæ Morellii, &c. Specimen rei nummariæ antiquæ. Lipſiæ 1695. 8.

Præter abſolutiſſimam nummorum omnium qui in Theſauro Chriſtianiſſimi Francorum Regis ante annum 1690. ſervabantur, picturam, extant in ampliſſimo eodem Theſauro, ejuſdem Morellii libri ſex, quos aliquoties ſumma cum animi voluptate evolvimus; levi quidem, ſed erudita manu picti; nullius enim peritiam hac in arte magis enituiſſe fatendum eſt. Horum librorum primus numiſmata aurea & argentea complectitur; illa quidem ad Heraclium, hæc vero ad Zenonem; & quidem argenteorum plerorumque averſas partes ſolum; ſed quæ ex utroque metallo maximæ formæ erant, ſimul compegit Morellius, & cæteris præfixit. Altero collecta ſunt numiſmata ex ære maximo, Urbis Romæ, Auguſti, ac cæterorum Principum uſque ad Juſtinianum; deinde Alexandri, Olympiadis, Virorum aliquot illuſtrium: ſimulque compacta eſt ſeries nummorum ex ære primi moduli, quæ ad Juſtinianum quidem perducta eſt, ſed perpauci ſunt à Criſpo. Maximam etiam ſegetem æreorum ſecundi & tertii moduli, horum ad Iſaacium Deſpotam, illorum ad Joannem Zimiſcem, volumina duo, tertium & quartum, complectuntur: at quinto ſunt numiſmata Familiarum, & incerta: quibus Morellius ſubjecit nummos varios à Triſtano, Strada, aliiſque obtruſos, quorum ſinceritatem plerique nec immerito, in dubium vocant. Sextus denique liber Regum, Virorum Illuſtrium, Urbium numiſmata Græca exhibet: quamobrem eorum quæ deliniaverat molem ad viginti millia jam tum excreviſſe, cum in arcem *y*) quam Baſtilianam vocant, incluſus

u) Antonium Guntherum, Arnſtadii.

x) adjunctæ quinque Illuſtr. Ezech. Spanhemii ad Morellum Epiſtolæ, de quibus infra, n. CLXI. 5.

y) *Non ita multo poſt,* inquit Morellus p. 8. *quam ſpecimen* (A.1683.) *prodiiſſet, accidit ut LUDOVICUS MAGNUS Galliarum Rex Gazæ ſuæ nummos manu mea delineari poſceret: quam operam alacri animo aggreſſus, ſæpius Rege ipſo adſtante perfeci, non ſine gravi autem fortunarum mearum calamitate abſolvi. DEI enim, cujus nutu res noſtra*

inclusus est, non frustra jactitasse videtur. Postquam è carcere emissus, Germanico cælo restitutus est, intermissum, imo interversum opus adeo alacriter repetiit, ut supra quinque & viginti nummornm millia *z*) intra brevissimum tempus collegerit; sed prope immensi, & rei literariæ utilissimi operis nihil ad nos pervenit, præter hoc, de quo loquimur, Specimen, in quo centum & septuaginta quatuor numismata, ex omnibus generibus selecta, in æs incisa sunt, cum notis haud vulgaris saporis. Æneas tamen tabulas supra quinquaginta *a*) apud *Thomam Fritschium* Typographum Lipsiensem, cujus sumptibus scalptæ sunt, extare non ita pridem monebat Wilhelmus Ernestus Tenzelius Biblioth. Cur. tom. I. pag. 508. ipseque Morellius in Epistola ad Perizonium, año 1701 Numismatum imperatorum partem his tabulis contineri scripsit; sed quominus absolverentur, per valetudinem eruditissimi Antiquarii stetit, qui diuturniori morbo conflictatus, postremo vitam morte commuta-

stra gubernantur, permissione contigit, ut supremi eo tempore Regni moderatoris, Marchionis de Louvois animus mihi adversus redderetur, quum quæ denegabantur promissa petens Helvetica quadam uterer libertate: sic ut, pro moribus despoticis, labores meos triennali carcere remuneraret, absolutamque nummorum descriptionem, ceteras etiam deliniationes, & quicquid poterat, auferri juberet. Cujus tamen illatæ injuriæ & perpessorum malorum memoria animo meo effluxit, nec inepta cujusdam vindictæ me cupido sollicitat: satis habeo, maximum potentissimumque REGEM, post Marchionis illius è vita discessum me libertati redditum clementissimo colloquio fuisse dignatum, aliaque Regiæ clementiæ documenta dedisse, ut Majestatem ejus, dum spiritus hos reget artus, etsi longe ab ipso divisus, in exteris etiam oris nunquam non sim veneraturus.

z) *Quum viginti millia nummorum prior speciminis editio promiserit, affirmare possum me nunc quarta parte istum numerum superaturum.* Morell. p. 9. specim. edit. Lipsiens.

a) aliquoties centena, Tenzelius l. c. Nachdem aber etliche hundert Kupffer-Blatten schon gestochen/ so würden die Gelahrten schon Satisfaction haben/ wenn dieselben nur abgedruckt und zusammen edirt würden/ obgleich keine Auslegung dabey ist/ die ein jeder nach seinem Gout selbst machen kan und mag.

vit anno 1703. *b*) cum novam Consularium nummorum editionem, Patinianæ haud absimilem, sed accuratiorem & auctiorem urgeret, quæ & ipsa acerbo hominis fato intercepta est. Cæterum si quæ Morellii picturæ in Germanicis gazis delitescunt, has nemini magnopere profuturas conjicimus, nisi qui in veteribus nummis assidua contrectatione exercitus fuerit, ac peritissimo Chalcographo usus fuerit, qualem suisse *Ertingerum,* Helvetium, ante paucos annos experti sumus: idcirco enim omissam nummorum Imperatorum scalpturam testatus est vir doctissimus, quod eos, dextra manu captus, deliniare nequiret. Laudatam epistolam *c*) in *Electis Rei Nummariæ* Hamburgi editis anno 1709. leges, si voles, nec operam male collocaveris; eruditissima enim est; plurimasque in nummos Consulares observationes Morellius in eam congessit.

CL. JOANNES DU BOS.

JOANNES DU BOS, *d*) novam Gordianorum historiam ante viginti annos, & quod excurrit, Gallico sermone scriptam edidit;

Histoire des quatre Gordiens, prouvée & illustrée per les Medailles. Paris 1695. in 12.

in qua Gordianos quatuor statuit, duos ex his Africanos; tertium Africani Jun. filium, quem Cæsarem tantum fuisse, & eodem tempore, quo patrem & avum periisse conjecit; quartum, qui Pius dicitur, ac primum Cæsar, deinde Augustus fuit. Virum doctum in errorem impulit Capitolinus, * dum scripsit de Gordiani Pii parentibus non constare; plerosque enim hunc Gordiani senis filia natum; alios, atque in his Dexippum, alterius Africani filium fuisse testari: scil. cum aut veteres, & Gordiano Pio coævos scriptores cæcutiisse in suorum temporum historia, aut in his exscribendis Capitolinum errasse oporteret; hoc, quod benignius videbatur, secutus est; & è duobus Cæsaribus, quorum unus Africano Jun. alter Metia Faustina natus erat, unum Gordianum de cujus parentibus historici inter se turpissime dissentirent, conflatum

b) Arnstadii, 10 April. apoplexia correptus.

c) Morellii Epistola de nummis consularibus ad Perizonium prodierat separatim in 4. A. 1701. De Perizonii responsime dixi supra ad num. CII.

d) Johannes Baptista du Bos. * Capitolin. in Gordian. c. 22.

flatum ab hoc fuisse existimavit. Verum quid de ea opinione sentiendum sit; simul quam verum sit, quod ibidem legitur, Gordianum Cæsarem in nummis à Pio diversum videri, non Gallandius solum *e*) ostendit in Epistola Callica:

Lettre touchant l'Histoire des quatre Gordiens. Paris 1696. in 12.

verum etiam Cl. vir Gisbertus Cuperus in

Historia trium Gordianorum ex Numismatibus. Daventriæ 1697. 8.

nec mulrum profuit Erud. viro opinionem suam propugnasse in libro inscripto:

Pro quatuor Gordianorum historia Vindiciæ. Paris 1700. in 12.

nisi quod hinc apparuit, quantum in bona causa potuisset, qui tantum potuerit in mala. Ejusdem *f*) tom. x. Antiq Rom. breves sed eruditæ Animadversiones extant ad Nicolai Bergerii libros de Publicis & Militaribus Imperii Romani Viis; quatuor nummis distinctæ, inter quos eum Hadriani nummum qui epigraphem habet TELLUS STABILITA, de siccato lacu Fucino explicat.

CLI. OTTHO SPERLINGIUS.

OTTHONIS SPERLINGII, Dani, *g*) Historiæ & Eloquentiæ Professoris Primarii in Academia Hafniensi, exstat

Ad nummum Furiæ Sabinæ Tranquillinæ Aug. &c. Dissertatio. Amstelædami 1688. in 12.

quæ ita scripta est, ut nihil quod vel Augustæ *h*) ipsius historiam spectaret, vel in nummo expressum esset, inexplanatum reliquerit. Altera ejusdem

Dissertatio de nummis non cusis tam veterum quam recentiorum. Amstelædami 1700. 4.

& ipsa

e) Præter Anton. Gallandium & Gisb. Cuperum, Ezech. Spanhemius quoque diss. XI. de usu numismatum T. 2. edit. novæ p. 243. seq.

f) in Grævii T. X. thesauri p. 623. seq.

g) obiit vir doctissimus Hafniæ A. 1715. 28. Maji, major octogenario.

h) Gordiani tertii uxoris.

& ipsa ad hanc Bibliothecam quadantenus pertinet: *i*) ibi enim versatur in ea quæstione, quam institutorum rei nummariæ scriptores leviter perstringunt, quis monetæ cudendæ auctor fuerit; & veteres nummis non cusis diutius quam hactenus creditum sit, usos in commerciis fuisse, demonstrat aut saltem demonstrare conatur vir doctus, variis & multiplicibus argumentis quæ nunc recensendi otium non est.

CLII. PETRUS BURMANNUS.

Petri Burmanni *k*) Dissertationem, quæ hunc titulum præfert:

ΖΕΥΣ ΚΑΤΑΙΒΑΤΗΣ *in Cyrrhestarum Nummis*. Trajecti Batav. 1700. 4.

indicasse sufficerit; quo namque in argumento versatus sit, ex ipso titulo intelligitur; quod argumentum ejusmodi est, ut ipsum per se lectores alliciat, de eoque breviter, nisi obscure dici non possit.

CLIII. GISBERTUS CUPERUS.

Gisberrus Cuperus, Daventriæ Consul, & noster in Regia Inscriptionum Academia Collega, quem nuper *l*) amisimus, tam eruditione, quam natalibus, ac muneribus publicis quæ obiit; clarus, varia edidit

i) Exstat etiam ejusdem Sperlingii Epistola ad Rev. virum Jacobum à Mellen de nummorum bracteatorum & cavorum nostræ ac superioris ætatis origine & progressu. Lubec. 1700. 4. in qua disputat Lotharium secundum fuisse qui primus bracteatos in Germaniam introduxerit: licet aliud persvasum clarissimo viro Jo. Christophoro Oleario, qui longe antiquiorem bracteatorum usum, neque Anglis illum in acceptis referendum ostendit.

k) Clarissimus Burmannus in Trajectina nuper Grævii, hodie in Leidensi Academia Perizonii successor dignissimus, isto in scripto, quod ill. Cupero dedicavit, confutandam sibi sumsit *Eduardi Holtheni* sententiam, cui ζεὺς καταιβάτης est *Jupiter* non *fulgurator*, ut recte Vaillantius & alii, sed *descensor* sive *è cælo delapsus*. Holtheni Epistola ad Erudit. Grævium de eodem nummo exstat in Neocori Bibl. novorum librorum A. 1699. p. 345.

l) A. 1716. mense Decembri. Ex ejusdem illustris Viri scriptis quoq; huc pertinet ejus Harpocrates, sive explicatio imagunculæ per antiquæ,

dit opuſcula, in quibus quanti nummos faceret, oſtendit: ſingula quibus annis prodierint, indicabimus.

Obſervationum libri IV. Ultrajecti 1670. & Daventriæ 1678. in 8.

in iis, ut ipſe in titulo monuit, multi auctorum loci, qua explicantur, qua emendantur, varii ritus eruuntur, & nummi elegantiſſimi illuſtrantur.

Apotheoſis vel Conſecratio Homeri. Amſtelod. 1683. 4.

ad calcem additæ decem de totidem nummis Græcis ac Romanis diſſertatiunculæ, quæ habent quiddam novi: necnon Oratio qua demonſtratur utilitas, quam Principes ex nummis capere poſſunt.

Monumenta antiqua inedita. Trajecti ad Rhen. 1687. 4.

illic tria exhibentur ac illuſtrantur Græca numiſmata rariſſima.

Hiſtoria trium Gordianorum ex Numiſmatibus. Daventriæ 1697. 8.

in ea viri docti, *m*) de quo ſuperius locuti ſumus, opinionem, quatuor fuiſſe Gordianos, refellit. Poſtremo ejus ſunt Epiſtolæ undecim ad Zachariam Goeſium, *n*) de quibus infra dicturi ſumus.

CLIV. JOANNES GEORGIUS GRÆVIUS.

JOANNES GEORGIUS GRÆVIUS, Naumburgenſis Saxo, inter viros doctiſſimos locum ſibi vindicat, vel ob Theſaurum Antiquitatum Romanarum, qui duodecim in folio voluminibus complectitur doctorum virorum, qui rem Romanam illuſtrare conati ſunt, opera omnia, cum elegantiſſime edita, tum etiam nummis, ubi res tulit, diſtincta: in ſingulorum enim voluminum præfatione, quæ à ſcriptoribus quorum editionem accurabat, minus recte tradita erant, bene multa emendavit Grævius, & quidem tam candide quam erudite, nec quod aliis in ſimili

R argumento

antiquæ, quæ in figuram Harpocratis formata repræſentat Solem. Nam & in hoc nummi quidam illuſtrantur & in ſubjunctis ibidem Monumentis antiquis. Trajecti 1694. 4. Idem quoque ad prælum paravit opus de nummis in quibus expreſſi elephanti, quod propediem viſurum lucem ſperamus.

m) Joannis Baptiſtæ du Bos de quo num. CL.

n) Goetzium, de quo num. CXCV.

mento accidere solet, ex aliorum contumelia gloriam quæsivit; sed veris laudibus ita omnes ornavit, ut omnium laudes collegerit, ac sibi merito jure asseruerit. Atqui singula opera quæ numismatibus distincta sunt, cum suis locis descripserimus, hic iterum recensere inutile & odiosum foret: quamobrem sufficerit monuisse, ab eodem Grævio *o*) Amstelodami anno 1679. editos in 8. fuisse XII. Suetonii Cæsares cum eruditissimis notis, ac singulis Cæsaribus præfixam fuisse æneam tabellam, *p*) cui insculpta est eorum effigies, cum rarissimorum nummorum aversis partibus, iis præsertim, quæ Cæsarum uxores, liberos, agnatos, cognatosve exhibent. Obiit Grævius Ultrajecti anno 1703. die 11 Januarii.

CLV. JACOBUS GRONOVIUS

Grævio non minus eruditus JACOBUS GRONOVIUS, *q*) Joannis Friderici filius, Græcæ linguæ, Historiarum & Eloquentiæ Professor in Academia Lugduno Batava, quiddam etiam amplius præstitit in duodecim voluminibus Antiquitatum Græcarum, quæ ejus cura prodiere Lugduni Batavorum: tria enim prima volumina, r) quæ titulum hunc præferunt,

1. *Thesaurus Græcæ Antiquitatis reparatæ & digestæ ab Jacobo Gronovio.* Lugduni Batav. 1697. & 1698. fol.

singulis foliis exhibent, ut plurimum ex nummis antiquis, interdum ex marmo-

o) Florum quoque, numismatum & veterum monumentorum iconibus illustratum vulgavit Grævius Ultraject. 1680. 8. & additis variorum notis. Amst. 1702. 8.

p) exemplo Pitisci, de quo infra num. CLVI. At in novissima Svetonii Græviani editione notis variorum illustrata, Ultraj. 1703. 4. loco tabellarum illarum numismatis insignium, exstat Caroli Patini comentarius qui ex numorum veterum penu Cæsares Svetonii singulari studio illustravit, ut dictum ad num. CVII. 5.

q) obiit A. 1716. 19. Octobr. annos natus LXXI.

r) Nonnulla in illis reprehendit & suas nummorum quorundam interpretationes adversus Gronovium tueri studuit Laur. Begerus in edito sub Dulodori nomine Colloquio de quo infra, num. CLXII. 12.

marmoribus & gemmis, virorum ac feminarum illustrium effigies eleganti ssime in æs incisas, prætereaque oratio quam singulis tabulis subjunxit Gronovius, numismatibus quæ ad idem argumentum pertinerent non raro distincta est. Sunt etiam legenda quædam de nummis in quibus Amphitrite sculpta est in sexti voluminis præfatione, in qua etiam Sponium & Chaillovium gravissime peccasse, dum nummos Melitensium explicare conati sunt, demonstravit Gronovius, simulque eos nummos, in ænea tabella incisos, solerter explanavit. Ejusdem Gronovii cura prodiere

2. *Pomponii Melæ libri tres de situ Orbis, nummis antiquis & notis illustrati.* Lugduni Batav. 1696. 8.

quem librum hic ob unum fere titulum exhibemus; nummi enim in eo perpauci sunt, nullis notis illustrati, sed Pomponio ipsi velut assuti; quos Gronovius idcirco se adduxisse profitetur, ut *quod* lector *verbis auctoris descriptum animo percurreret, oculorum pariter delectatione in eo frueretur, aut planius hinc intelligeret, aut etiam rideret.*

CLVI. SAMUEL PITISCUS.

Hic etiam memorandus est, qui Antiquitatum Dictionarium utilissimum nuper s) edidit; vir doctissimus SAMUEL PITISCUS, quanquam non illo nomine, sed ob t) *Sexti Aureli Victoris Historiæ Romanæ breviarium*, seu verius ob utriusque Victoris opera, & librum inscriptum *Origo Gentis Romanæ*, quæ simul prodire curavit Trajecti ad Rhenum 1696. 4. Illic scil. omnium Principum, qui ab utroque Victore enumerantur, effigies è nummis expressæ comparent, cum aliquot Illustrium virorum effigiebus; additaque est tabella, quæ novem exhibet aversas nummorum partes ad Romanæ urbis originem spectantes.

CLVII. GOTH. GUILIELMUS LEIBNITZ.

Edita est primum in Eccardi u) excerptis menstruis, deinde in Ele-

R 2 ctis

s) A. 1713. cum jam quinque annis major esset septuagenario.

t) Merebat etiam memorari Svetonius ejusdem Pitisci cura luculenter illustratus, notis elaboratissimis, & præmissa singulis Imperatorum vitis tabula numismatum, Trajecti 1690. 8. duobus Volum. & Franequeræ 1713. 4.

u) Jo. Georgius Eccardus V. C. auctor Diarii Hanoverani quod inscri-

ctis rei Nummariæ Christophori Woltereck, *x*) Dissertatio de numis in quibus hinc Gratianus AUG G AUG. dicitur, inde commendatur GLORIA NOVI SÆCULI, ab eruditissimo viro GOTH. GUILIELMO LEIBNITZ conscripta. In ea Dissertatione, quæ sit literarum AUG G AUG. explicatio, vir doctus anxie quæsivit, & opinionem Cl. Harduini *y*) qui legerat *Augusti Gener Augustus*, ita oppugnavit, ut ab ea tandem se non alienissimum esse profiteretur: verum inde colligi posse, fuisse alterum Gratianum non Valentiniani filium, sed alterius Augusti generum, firmissime negavit. Quod vero ad aversam nummorum partem spectat, eam de primis centenariæ periodi annis intelligendam non esse demonstravit, duplici usus argumento: primo, de tempore intra quod sæculum circumscribendum foret, non constitisse inter veteres; altero, varie acceptam fuisse *sæculi* vocem. Cætera in perelleganti dissertatione legas censeo.

CLVIII ANTONIUS PAGI.

ANTONIUS PAGI, Rognis oppidulo Provinciæ natus anno 1624. & Minorum Conventualium ordini adscriptus anno 1641. magnam sibi famam comparavit opere inscripto,

Dissertatio Hypatica, seu de Consulatibus Cæsareis. Lugduni 1682. 4. *z*)

cum enim omnes hactenus in ea opinione versarentur, Consulatum à Principibus pro libidine capessitum fuisse; ecce tibi de improviso ille advenit, qui nova quadam lege eos constringeret, quam legem illi omnes,

inscribitur monatlicher Auszug aus allerhand neu heraus gegebenen nützlichen und artigen Büchern. In illo A. 1701. mense Augusto p. 95. hæc illustris Leibnitii Epistola legitur; qui vir summus diem obiit Hanoveræ A. 1716. 14. Novembr. *x*) p. 308. seq.

y) Harduin. de nummis sæculi Constantin. p. 419. Opp. select. Conferendæ etiam memoriæ literariæ Dombenses A. 1701. mense Jan. & Febr. p. 73. & Jul. atque August. pag. 101, 106. seq. edit. Amstelod.

z) Hanc dissertationem adversus objectiones quasdam defendit Pagius in alia brevi diss. quæ A. 1686 separatim edita atque integra etiam inserta est Ephemeridibus Parisiensibus illius Anni p. 462-482. edit. Amstelod.

nes, præter unum Elagabalum, ſanctiſſime, ut ipſi quidem videtur, obſervarunt. Atqui legis illius capita recenſere non eſt magis noſtri inſtituti, quam cæteras doctiſſimi viri obſervationes de Conſulatibus ordinariis, ſuffectis, honorariis; de Imperio Aureliani, de ludis Sæcularibus, &c. præſertim cum eas quæſtiones ita tractaverit, ut nondum intellexiſſe videretur, quæ eſſet nummorum utilitas in reſtituenda hiſtoria. Sed ne in eo quidem opere quo Baronii Annales emendavit, ut diu immoremur opus eſt: nam primum ejus volumen, quod ſolum ad nos pertinet, ediderat Pagius Aureliæ Pariſiorum anno 1689. *) ſed cum in illo Henrici Spondani, quam Baronii ordinem ſequi maluiſſet, conſilium mutaverat in ſequentibus voluminibus, ipſumque volumen primum recudere aggreſſus, mortalitate interceptus fuerat menſe Junio anni 1699. Quamobrem patrui ſchedas magno ſtudio collegit Franciſcus Pagi, ejuſdem ordinis, earumque ope primum tomum a) non ſarritum ſolum, ſed etiam novis incrementis auctum edidit:

Critica Hiſtorico-Chronologica in univerſos Annales Eccleſiaſticos Em. & Rev. Cæſaris Cardinalis Baronii. Antuerpiæ 1705. fol.

Atqui Annales illic frequenter è nummis reſtitutos animadvertas; & quidem felicius quam ab ullo factum antea fuerat: ſed cum nummos Imperatorum Pagius nullos fere noſſet, niſi qui aut à Mediobarbo & Occone deſcripti, aut cum eo communicati per literas ab amicis fuerant; hinc factum eſt, ut principia quædam non ſatis explorata poſuerit, aut ab aliis poſita receperit: prætereaque ſibi ipſe non ſatis conſtitiſſe videtur, dum aliquoties nummorum authoritatem cæteris omnibus veteris ævi monumentis, interdum nummis quidvis aliud præfert.

CLIX. JOANNES FOY-VAILLANT.

De JOANNE FOY-VAILLANT, Bellovaco, Medico, & Ser. Cenomanenſium Ducis Antiquario, **) omnes ita ſentiunt, neminem vel

R 3 noſtra

*) fol. a) una cum tribus tomis inſequentibus, è quibus ultimus ſive quartus, perinde ut quem Criticæ ſuæ ſubjicit, Baronius deſinit in A.C. 1198.

** In titulo libri de Seleucidarum Imperio, Regis ſe Antiquarium appellat. In aliorum ſcriptorum ſuorum fronte Antiquarium Sereniſſimi Ducis Cenomanenſis.

noſtra vel patrum ætate extitiſſe qui genuina Numiſmata ab adulterinis aut adulteratis, eruditioribus oculis diſcerneret; eundem his artibus quæ in Antiquario requiruntur, ſatis inſtructum, ad illa enarranda acceſſiſſe plerique negant: ſed utut in aliquot operibus indiligentior fuerit, alia ſunt in quibus nec induſtriam, nec eruditionem, nec elegantiam denique requiras. Ejuſmodi eſſe mihi videtur

1. *Seleucidarum Imperium, ſive Hiſtoria Regum Syriæ ad fidem Numiſmatum accommodata.* Luteciæ Pariſ. 1681. 4.

illic enim ſeries Numiſmatum ex auro, argento & ære, in quibus Regum Syriæ à Seleuco Nicatore ad Antiochum Epiphanem Nicatorem Callinicum expreſſi vultus plucherrime ordinata viſitur, arduum profecto & multi laboris opus, cujus inchoati & conſummati laus ad Vaillantium tota pertinet. Ita porro digeſtum eſt, *b)* ut rerum à ſingulis Regibus geſtarum narrationem ænea tabella eorum imagine cælata præcedat, eandem ſequantur Numiſmata in ære ſcalpta, deſcripta & diligenter expoſita.

Non minus nobiles quos idem Vaillantius confecit rerum Ægyptiarum ſub Ptolemæis Regibus Commentarii:

2. *Hiſtoria Ptolemæorum Ægypti Regum, ad fidem Numiſmatum accommodata.* Amſtelædami 1701. fol. *c)*

quo in Opere, cum idem facere inſtituerit, quod ante viginti annos in Regibus Syriæ præſtiterat, nihil opus diutius immoremur; ſed monere jam

b) præmiſſum operi ſtemma Seleucidarum, & Canon Chronologicus Regum Syriæ à Seleuco Nicatore usque ad regnum Syriæ in provinciam à Romanis redactum A. C. 63.

c) Utramque & illam Seleucidarum & hanc Ægypti Regum ex nummis ſeriem egregie illuſtrat Ez. Spanhemius diſſ. VII. de præſtantia & uſu numiſmatum edit. Lond. qui Vaillantium vel eo nomine, ſi non aliunde id præſtitiſſet, inſigniter de Hiſtoria veteri & hiſce Antiquitatibus meritum agnoſcit p. 403. Etiam huic Vaillantii operi Stemma Lagidarum præmittitur una cum Canone Chronologico Regum Ægypti à tempore ſatrapiæ illius Ptolomæo Lagi aſſignatæ à Perdicca Olymp. CXIV. 2. usque ad Alexandriam à Cæſare captam Olymp. CLXXXVII. 3. ante Chriſtum natum XXVIII.

jam debueramus, in his duobus libris Numiſmata omnia ſua quæque magnitudine excuſa fuiſſe, hiſque additas notas quæ eorum metallum indicarent. Ægypti Regum Hiſtoriæ appendix duplex ſubjuncta eſt; prima brevior conſtat explicatione numiſmatis Ægyptiaci Cæſari Auguſto cuſi, quod Cæſarioni tributum olim fuerat: altera titulum hunc præfert:

3. *Ægyptus Numiſmatica ex Imperatoribus Romanis deſumpta ordine alphabetico;*

& undetriginta nummorum à totidem Ægypti oppidis, poſtquam Provincia Populi Romani facta eſt, cuſorum averſas partes ære expreſſas complectitur, cum integra eorum deſcriptione & perbrevi expoſitione. Quæ ad ſingularum urbium originem, ſitum & varios caſus ſpectant, illic etiam breviter attinguntur.

Quam porro ex his operibus collegit Vaillantius eruditi ac diligentis Antiqnarii exiſtimationem, hanc profecto retinuit libro quem inſcripſit:

4. *Nummi Antiqui Familiarum Romanarum perpetuis interpretationibus illuſtrati.* Amſtelædami 1703. 2. vol. fol.

quid enim in hoc magnopere diſiderare poſſint doctiores, non video; in quo nummi prope infiniti in centum ac duabus æneis tabulis incertum accuratius, an elegantius ſcalpti cernuntur; in ſingulorum vero interpretatione nihil prætermiſſum eſt, quo vel Familiarum decora in memoriam reduci, vel cætera veteris ævi monumenta in nummis expreſſa illuſtrari poſſint. Non omittendum tamen utiliorem, & commodis lectorum aptiorem futurum fuiſſe librum, ſi tabulæ Numiſmatum in ſua quæque loca diſtributæ, hoc eſt, ſuæ enarrationi præfixæ fuiſſent; quas nunc in fronte operis inſimul collectas vidimus: nec in eo ſolum ab Urſino deſcivit; *d*) in Numiſmatibus enim ſingularum Familiarum diſponendis, prænominum ordinem ſecutus eſt, cum temporum ille ſecutus eſſet.

In

d) Aliquot etiam familias prætermiſiſſe Vaillantium, quarum apud Patinum fit mentio, notatur in Actis Eruditor. A. 1704. p. 407. De Urſino, Goltzio, Patino, qui ante Vaillantium familias Romanas ex nummis illuſtraverant, dictum ſupra, num. XVIII. XIV. & CVII.

In Nummis Imperatorum Romanorum Vaillantius haud paulo indiligentior fuit, forte quia cæteris illustriores & magis noti erant; ita enim nonnulli sentiunt, sed ut magis existimo, quia diligentior esse non potuit: horum seriei titulum hunc præfixit

5. *Numismata Imperatorum Romanorum præstantiora à Julio Cæsare ad Postumum & Tyrannos. Edito altera, e*) Lutetiæ Paris. 1692. 4. 2. vol.

Primum volumen Numismata ærea complectitur, alterum aurea & argenta: æreorum tres velut classes constituit Vaillantius; ea quidem quæ ad primam & mediam magnitudinem revocari posse visa sunt, simul collecta exhibet; separatim quæ maxima vocantur: horum porro descriptio non admodum accurata, illorum etiam manca & mutila; adversam enim nummorum partem plerumque prætermisit; quod necessarie magis quam consulto factum ab illo fuisse arbitror, cum pleraque Europæ Musea raptim ac trepide collustrasset, plurimaque Numismata non per otium, & dum ante oculos jacebant, sed memoriter domum reversus descripsisset: itaque non pauca reperies quæ negotium tibi exhibere poterunt, qualia sunt quæ Titum f) Antoninum TR P XX & TR P XXI. in tertio Consulatu, Commodum in sexto TR P XIIII. appellant, cum ille Consul quartum anno Tribunitiæ potestatis septimo fuerit, hic sextum consulatum anno decimo quinto demum auspicatus sit: alia sunt etiam quorum Vaillantium meminisse non potuisse apparet, quale est illud ejusdem Pii BRITANNIA P M TR P. &c. cum in memoriam non redisset cæterarum literarum quas in nummo legerat. Cæterum nullas omnino notas maximis Numismatibus adjunxit Vaillantius, eæ vero quas affixit Numismatibus primæ & mediæ magnitudinis, ejusmodi sunt

e) prima editio A. 1674. 4. Parisiis excusa est in quo subinde auctor monuit ubi nummi singuli illo tempore cum scriberet vel illos lustrasset, asservabantur. Etiam tertiæ editionis A. 1694. 4. mentio in Actis Erud. A. 1695. p. 186. ubi Vaillantius, quo pleniorem & exactiorem posset veterum nummorum Lectoribus suis notitiam tradere, nulli labori nec tempori, nullis denique sumptibus pepercisse traditur. Italiam peragrasse duodecies, ipsam Siciliam Græciamque adiisse, incredibili genuina conquirendi numismata ardore concitatum. *f) Pium.*

di sunt, Numismatopolis magis, quam viris doctis consulere voluisse videatur; nihil aliud enim quam singulorum formam & raritatem in his indicat; in qua hunc non raro falli & fallere deprehendimus.

Numismata aurea & argentea quibus alterum volumen constat, non accuratius quidem descripta, observationibus tamen non contemnendis illustrata sunt; horum series in Corn. Supera desinit, quam Vaillantius Valeriano Jun. nuptum collocarat. Non omittendum singulorum Imperatorum, Cæsarum, &c. in utroque volumine numum unum in ære cælatum exhiberi: nec tacendum etiam, quod imprudenti excidisse forte quis existimaverit; collectiones hasce Numismatum editas olim à Vaillantio fuisse; sed in iis desiderari Numismata maxima tam ex ære quam ex argento, omissos etiam Quinarios: quod vero tum instituerat, appellare eos è quorum cimeliis singula Numismata prodibant, in altera editione omisit, nec immerito sane, cum in prima sæpicule turbasset, mendæque ejusmodi non aliter eximi posse viderentur, quam totum hoc quicquid erat delendo. Tertium volumen, quod nummorum ex omnibus metallis seriem ad Heraclium usque producturum erat, pollicitus Vaillantius; sed hominum expectationem fefellit.

Alteram seriem Numismatum maximi moduli, eorum scil. quæ in Museo Abbatis de Camps *g*) asservantur, post duos annos edidit Vaillantius, plane elegantissimam, nec eruditis notis solum, sed accuratissimis etiam cælaturis insignem: hæc in Augusto incipit, & desinit in Decentio Magnentii fratre, constatque ex nummis qua Latinis qua Græcis prope centum & quinquaginta:

6. *Selectiora Numismata in ære maximi moduli, è Museo Ill.DD. Francisci de Camps, &c.* Parisiis 1694. 4.

Dignissimum etiam Vaillantii fama opus quod inscripsit,

7. *Numismata ærea Imperatorum, Augustarum, & Cæsarum, in Coloniis, Municipiis, Urbibus Jure Latio donatis, ex omni modulo percussa.* Parisiis 1688. 2. vol.

hic enim Numismata quotquot reperire potuit in Coloniis cusa à Julio

g) Francisci de Camps, Abbatis S. Marcelli & B. Mariæ de Siniaco. Vide supra, ad num. CXXIII.

Cæsare ad Saloniam *b)* usque repræsentavit, & singulorum quidem Imperatorum effigiem semel, aversas partes ad unam omnes ære exprimi curavit, notasque adjecit quæ cujusque urbis situm, varia cognomina, & jura explicent: subjuncta etiam Augustorum imagini enumeratio urbium in quas Colonias deduci jusserunt.

Restat ut de Numismatibus Græcis ab eodem Vaillantio editis mentionem faciamus, cujus duæ editiones intra breve tempus prodierunt, sed prima in 4. altera longe auctior in fol.

8. *Numismata Imperatorum, Augustarum, & Cæsarum à Populis Romanæ ditionis Græce loquentibus, ex omni modulo percussa, &c. Editio altera i) &c. septingentis Nummis aucta &c.* Amstelædami 1700. fol.

Hoc in opere gravirer peccatum à se Vaillantius ipse non dissimulabat, quod Numismatum nonnisi aversam partem descripsisset; commodius enim futurum fuisse, si rationem effigiei habuisset; & sane nummos aliquot alii Imperatori quam ad quem pertinent, adscriptos ipsi deprehendimus. Unius tantum nummi cælatura, eaque paulo rudior, cæteris cujusque Imperatoris Nummorum descriptionibus præfixa est; additæ ad calcem tabulæ aliquot, *) expressæ ex æneis laminis quas Carolus Patinus ad Numismata mediæ & minimæ formæ, & Jacobus de Wilde ad Numismata selecta scalpi curaverant. Notæ in universo opere nullæ, sed earum vicem subeunt Indices accurati, primus alphabeticus, alter Metropoleon, tertius urbium primatu insignum; quartus & sequentes urbium sacrarum, earum quæ Asyli jure gaudebant, item quæ legibus suis utebantur, separatim primo, deinde conjunctim: Urbium Liberarum, Navarchidum, Neocorarum: item earum quæ concordia junctæ erant; explicantur etiam urbium epochæ, si quæ in Nummis signantur: postremo earum Numina, conditores, viri illustres, Magistratus & dignitates, Festa & Certamina, denique fluvii recensen-

b) Gallieni uxorem. Huic de Coloniis operi oppositus Jo. Harduini antirrheticus, de quo infra, CLXXXII.7.

i) Prior lucem viderat Paris. 1698. 4. de qua consule Lud. Kusteri Bibliothecam novorum librorum illo anno editam Trajecti ad Rhenum p. 784.

*) nummorum circiter CCXL.

censentur: adjectus Index urbium Im[illegible]um nominibus insignium: nec omissa explicatio literarum singula[illegible], vocum per compendium scriptarum *k*) & Notarum Numeralium quæ in Numinis occurrunt.

Extant etiam Vaillantii notæ & observationes ad Selecta P. Seguini Numismata, anno 1684. una cum iis editæ; de quibus notis suo loco *l*)diximus: atque hæc ferme sunt quæ ipsius cura in publicum prodiere, nisi quod in diariis Trivultianis mense Aprili 1702. edita est Oratio, *m*)in qua demonstrare volebat comparationem inter Trajanum & Ludovicum Magnum institui posse, simulque illius Principis res bello ac pace gestas enarrabat, firmabatque autoritate nummorum veterum. Aliæ vero sunt ejusdem Dissertationes postumæ, quæ nuper in Monumentis Regiæ Inscriptionum Academiæ *n)* publicatæ sunt.

Prima, de ratione annum quo Christus Dominus natus est, ex nummis investigandi: Christum paulo ante Herodis mortem natum esse constat; atqui Herodes periit anno V.C.750 ergo extremo anni 749. natus est Christus. Sic Vaillantius, qui deinde mortis Herodis annum recte consignatum à se fuisse demonstrare conatus est ex Epocha quæ descripta est in nummis Antiochiæ, ac præterea ex annis Archelai, & Herodis Antipæ.

Altera est de Urbibus Neocoris, in qua varias cum de ipso titulo, tum de ejus multiplicatione eruditorum virorum opiniones accurate collegit.

Tertia de nummo Zenobiæ inter rudera Palmyræ urbis reperto, quem

k) Hunc indicem de notis Græcorum numismatum, decimo tanto auxit jam supra laudatus mihi Christophorus Woltereck, quem in lucem prolatum iri spero cum opere ejus longe etiam quam est Ursati uberiore de notis Latinis numorum & Inscriptionum veterum. *l)* num. LXXXVIII.

m) *Discours sur une Medaille de l'Empereur Trajan.* Mem. de Trevoux 1702. p. 294. edit. Amst.

n) Titulus libri: *Memoires de litterature tirez des Registres de l'Academie Royale des Inscriptions & belles lettres depuis le renouvellement de cette Academie jusque'en 1710.* Paris, 1717. 4. duobus Volum. Vaillantii dissertationes universæ quatuor tomo posteriore leguntur.

quem inter Addendos * Bandurius. Zenobiæ vitam hic descripsit Vaillantius, qualem potuit auctoribus destitutus.

Quarta de nummis Vabalathi plane singularis est, novamque exhibet illius Principis historiam; ille enim, si Vaillantium audis, non filius Zenobiæ fuit, sed acerrimus hostis; cum Ægyptum post Odenathi cædem occupasset, consilia consociavit cum Gallieno, cujus Ducem Heraclianum fudit ac fugavit Zenobia; copias deinde suas janxit cum Aureliani copiis, à quo Palmyram recepit, & quandiu ille vixit, *Vice Cæsaris Rector Imperii Orientis fuit*; post mortem denique Aureliani, Augusti titulum sumpsit. Præclaram profecto historiam, si argumentis firmetur, quæ quidem argumenta si protulit vir doctus, cæcutire nos necesse est qui ea non deprehenderimus, si non protulit, frustra expectaverimus. Obiit Parisiis Vaillantius die 23. Octobris anno 1706. *o*)

Haud omittendum est, quod de Vaillantii Schedis hac in urbe servatis didicimus; primum enim in Bibliotheca viri eruditi Alexandri le Roy Occonis liber extat, in quem addita sunt Vaillantii manu numismata Græca integra haud pauca in foliis à libro disjunctis, præterea que si quid ab Occone in iis nummis quos exhibuit, peccatum sit, id in ipso libro restituit Vaillantius: deinde vero apud alterum virum eruditum visuntur plurimorum nummorum qua Romanorum, qua Græcorum descriptiones è variis Italiæ Museis, quibus ita usus est vir doctus ad editionem Numismatum Selectorum & Græcorum, ut nonnulla, incertum qua de causa prætermiserit, quæ in illis adversariis cernere juvit

CLX. EUCHARIUS GOTTLIEB RINK.

De Eucharii Gottlieb Rink, Juris Professoris in Academia Altdorfensi, opere quod inscripsit,

De Veteris Numismatis potentia & qualitate lucubratio: sive Cognitio

* Bandurius T. 1. numism. Impp. p. 547.

o) Non diu post, nimirum A. 1708. 17. Nov. defunctus etiam est filius Jo. Franciscus Foy Vaillant, cujus dissertatio de Diis Cabiris exstat, & quem Pater continuatorem perfectoremq; scriptis suis, atque operibus nummariis exoptaverat. Vide Diarium Trivultinum A. 1709. mense Augusto p. 1393.

Cognitio totius Rei Nummariæ ad intelligentiam Juris accommodata. Lipsiæ & Francofurti 1701. 4.

pluribus verbis idcirco dicemus, quod ad hanc ætatem nemo tanta diligentia, quæ ad nummorum veterum cognitionem perfectam faciunt, quanta eruditus ille Germanus conquisivit: tametsi enim laudabilis sit plerorumque, qui in eodem argumento versati sunt industria; atque in iis R. P. Joberti opus, de quo brevi *p)* dicemus, ob elegantiam & accurationem satis commendari nequeat; varia tamen velut inutilia ab omnibus, præterquam ac hoc uno prætermissa ac neglecta sunt, quæ ut non admodum necessaria esse libentissime fateor, ita si certa quadam ratione tractentur, plurima in se complecti haud injucunda cognitu, & antiquitatis studiosis utilissima existimo. Igitur primum de nummorum appellationibus disputat, ac de eorum auctore, quem ubi incertum esse fassus est, Græcorum nummorum commendat elegantiam & artificium, eorum materiam & valorem multiplicem, & quæ in iis notatu dignæ sunt literarum figuras & affectiones breviter indicat. Idem deinde præstat in nummis Latinis ex ære, quorum præterea auctorem, & quænam in eis expressa antiquissimis temporibus fuerint symbola aut ænigmata investigat, monetque non unius Jani bifrons caput in nummis occurrere. His observationibus alias admiscet, de variis æris antiqui generibus, ac præsertim de ære Corinthio; mox cæteras viliores è quibus nummi interdum confecti sunt, materias persequens, de assibus scorteis, de nummis stagneis, plumbeis, ferreis, quicquid aut à veteribus proditum, aut à recentioribus animadversum ac notatum est colligit & illustrat: atque hæc omnia capitibus quinque complectitur. In sexto materia tractatur una ex iis, quam cæterorum plerique omisere,

— — — *quæ sit solidæ divisio libræ*
Sive assis. q)

Septimum est de nummis argenteis, hoc est, argento pustulato aut mixto factis, ærosis, incoctilibus, in quibus argentum æri incoctum est; sequenti eorundem valorem docet Rinkius, & denarii, ac libellæ divisionem exequitur: nono vero differit de nummis serratis, de perforatis, de iis quos alii Bracteatos & ferruminatos vocant, ipse Pelliculatos & Incrustatos

p) num. CXCII.
q) Rhemnius Fannius de ponder. & mensur. vers. 41.

cruſtatos appellare mavult, quod conſtant è duobus metallis, quorum unum altero cruſtatum, ut marmore paries, ac veluti pelliculatum eſt. In his quæ ad aureos & electreos nummos ſpectant, haud minus accuratus, quicquid de iis dici poteſt capitibus duobus abſolvit. Deinde has quæſtiones agitat, & obſervationum utiliſſimarum de nummis ſciſſis, de umbinis, quos incuſos dicunt, &c. veluti floribus conſpergit, ad quem pertineat jus condendæ monetæ, qua ratione cuſa olim fuerit, quæ veteris numiſmatis poteſtas, hoc eſt, pretiumne an merx fuerit poſt fata Principis cujus effigiem præfert; quis è nummorum cognitione fructus percipi poſit, quibus denique artibus detegi queant fraudes hominum quorundam, qui incautis vel recentes confictos nummos pro antiquis, vel pro integris adulteratos obtrudunt. Sequuntur vulgaria, ſed quæ omitti non poterant, de quinquepartita numiſmatum Regum, Urbium, Familiarum, Principum Romanorum, Deorum ac Dearum ſerie, ob varias effigies quas præferunt: mox de averſa nummorum parte duobus capitibus diſſeruit Rinkius, & in primo quidem, quod eſt operis XVIII. confuſe & ſine ordine varia congeſſit, quarum ignorationem tyroni nocere poſſe intelligebat: in altero vero plerumque exſcripſit ea, quæ Erud. Jobertus antea monuerat de inſcriptionibus; quæ vel ad privatos ſpectant, & officiorum ſive munerum publicorum cum dignitate conjunctorum mentionem faciunt; vel ad Urbes, & earum nominum, jurium, titulorum honorificorum memoriam ſervant, vel ad Principes, eorumque nomina, prænomina, cognomina, titulos, præclara facinora, beneficia, munificentiæ monumenta, vota pro eorum ſalute ſuſcepta, Deos Deaſve in quorum tutelam ſeſe tradiderunt, indicant. Ex eodem fonte hauſit, quæ capite XX. ſcripſit de Imperatorum, Auguſtarum, Deorum Dearumque ornamentis, coronis, veſtimentis, & de ſymbolis averſarum partium, his ſcil. quæ vel cum figuris conjuncta, vel ſine iis apparent, ſignis Deorum Dearumque, Virtutum, Provinciarum, & animalibus: poſtremo de nummorum veterum pretio diligenter diſſeruit. Utiliſſimo operi ſubjuncta de nummo uno Juridica diſſertatio, quam ad hæcce ſtudia non pertinere facile omnes intelligent: hanc vero ſequuntur indices varii: primus Imperatorum Romanorum, Cæſarum, Auguſtarum, Tyrannorum ex Erud. amici noſtri Baudelot *r)* maximam partem deſcriptus, atque ita confectus, ut omnia ſingulo- rum

r) l'utilité des Voyages p. 696. ſeq.

rum nomina è variis inſcriptionibus collecta ſimul complectatur, ſed haud paucis ſcriptoris erroribus, pluribus typographi mendis deformis: alter vocum per literas ſingulares, aut alioqui per compendium in nummis ſcriptarum: tertius cognominum, quæ uni genti aut familiæ Romanæ propria, vel pluribus communia fuere: quartus Familiarum: quintus denique Numiſmatum à *Joanne Cavino* Patavii olim cælatorum, quorum exemplaria in Muſeo San-Genoveſano Pariſiis aſſervantur. Non omiſſa etiam eſt ratio nummorum antiquorum ἐκτυπώματα faciendi, quam Morellius, hanc ab Erud. Joberto edoctus, Specimini ſuo * ſubjunxit.

CLXI. EZECHIEL SPANHEMIUS.

Ezechiel Spanhemius, nobilibus parentibus *s*) natus eſt Aureliæ Allobrogum menſe Decembri anni 1629. In Seren. Electoris Palatini Caroli Ludovici aulam vocatus adhuc adoleſcens, Principis Electoralis mores & ſtudia formavit; deinde in Italiam miſſus, ut Principum Italorum ingenia, & regnandi artes ediſceret, mox variis legationibus ſumma cum laude functus eſt. Anno 1680. ad Ser. Electorem Brandenburgicum, de quo in Britannica legatione optime promeritus fuerat, quique eum ſibi totum relinqui, ſæpe à Ser. Electore Palatino petierat, ſeſe adplicuit, eique utilem operam præſtitit cum intra Regnum ipſum, dum Miniſter, ut ajunt, ſtatus eſſet, tum in duabus Legationibus apud Francorum Regem tam re, quum nomine Magnum Ludovicum XIV. tum etiam in ea quam apud Ser. Britanniæ Inſulæ Reginam Annam obiit. Immatura morte, tametſi fere octogenarius, interiit Londini die 7 Novembris anni 1710. ex cruditate, ut ferunt, ſtomachi. Hoc porro an quisquam melius intellexerit, quantum utilitatis percipi è veterum nummorum

* p. 253. ſeq. edit. Lipſienſ.

s) Patre Frid. Spanhemio, qui Genevæ primum, deinde ab A. 1642. Lugduni Bat. Theologiam docuit, & ibi defunctus eſt A. 1649. Avus Wigandus Spanhemius, Theologus Palatinus, obiit A. 1620. Frater Fridericus, Theologus & ipſe clariſſimus quem ex hac vita conſtat migraſſe Lugduni Batavor. A. 1701. De Ezechielis Spanhemii incomparabilis Viri vita legere plura cupientem juvabit conſulere Bibliothecam ſelectam. V. C. Joannis Clerici Tomo XXII.

rum contrectatione possit nescio. Qui cum Romæ degeret, sæpeque prædicaret, hos multa in sese continere occulta in veterum cæremoniis, in historia nobilissimarum gentium mutila: multa inde educi & elici posse ad morum ac Reipublicæ regendæ normam & leges, ad historiam plantarum & animalium illustrandam spectantia, plurima præterea in iis occurrere ad notitiam temporum, Romanorum fastos, æras variarum gentium; ad urbium & regionum appellationes, origines, prærogativas, sacra, ludos, fœdera, conventus, Magistratus opportuna valde, & unice comparata: multa denique omnigenæ antiquitatis modo expressa & fixa, modo pressa leviter vestigia in iis apparrere, quæ literarum studium non parum promoveant, & quorum ope digitos ad fontes intendere continuo liceat: persuaderi sibi passus est, ut horum omnium specimina quædam peculiari opere exhiberet, statimque effudit Dissertationem

1. *De Præstantia & usu Numismatum Antiquorum.* Romæ 1664. 4.

Hac porto ut omnes superiorum temporum Antiquarios, qui idem argumentum tractaverant, superavit; quorum *Antonius Angustinus t*) Romanos, & patrios tantum nummos illustrandos susceperat, cæteri vix eximium aliquid & singulare præstiterant; ita cum probe intelligeret, omne hoc studiorum genus varietate quadam & comprehensione infinitum esse, toto animo ad idem opus qua ornandum, qua emendandum incubuit; & nonnullis, in quibus humani quiddam passus fuerat, recusis; multis quæ antea perquam breviter præstrinxerat & attigerat, plenius pertractatis; plurimis denique insertis, quæ omnino prætermiserat, novum veluti opus prodire curavit *Amstelodami* anno 1671. in 4. in novem dissertationes tributum, de quibus paulo diligentius dicendum nobis videtur. In *prima* doctissimus vir & acerrimi judicii nummos commendari posse existimat à dignitate & à multiplici voluptate, qua eruditos afficiunt: & eorum quidem dignitatis argumenta profert omni exceptione majora: in his non mutam ferme & mortuam, ut in columnis, statuis, lapidibus, urnis, pateris, fibulis, lampadibus, annulis, tesseris, aliisque veteris vel elegantiæ vel supellectilis monumentis, verum pene spirantem adhuc, aut quodammodo re-

t) in Dialogis de numism. de quibus num. XXIV.

do redivivam sese offerre antiquitatem universam: vix ulla posse reperiri monumenta vetustiora; nulla fuisse certiora æternitatis pignora: Sacram olim ac divinam habitam fuisse Monetam: denique ex quo tempore elegantissimæ quæque artes ac disciplinæ, è situ vetustatis erutæ, nitorem aliquem & cultum admisere, nullam aut candidatos nobiliores, aut patrocinium splendidius consecutam videri: eoque loco, postquam monuit domum Medicæam, æternam Musarum hospitem, quæ humanitatem omnem & eruditionem sinu suo excepit & aluit, primam omnium suam veteribus nummis dignitatem asseruisse; Principes, ac nobiles & claros viros recenset, qui vel colligendis, vel explicandis nummis laudabilem operam impenderunt. Quod ad voluptatem spectat, eam multiplicem & innoxiam ac suavissimam in nummorum contemplatione, vel ipso aspectu prodere sese & ostentare docet Spanhemius; ac primum quidem materiæ pretium & pluchritudinem, plerumque vel sola singulare quoddam habere lenocinium voluptatis; potiores tamen partes sibi vindicare artis commendationem, quæ ut omni elegantiæ genere spectabilis, ita hic quoque singularis, & admiranda frequenter occurrit; superesse enim numismata, quæ plura ostendant verius quam promittant, & de quibus idem dici possit, quod Plinius *u*) de gemmis scribebat, in iis coarctatam esse rerum naturæ majestatem, multis nulla sui parte mirabiliorem. Eandem ex nummis delectationem, tot illustrium virorum imaginibus in iis conspicuis mirum in modum augeri subjungit; alia denique prisci ævi vestigia, quibus numismata insignita sunt, non levi gaudio spectatorem perfundere; sequentibus dissertationibus demonstratur quanta utilitas percipi è nummis possit.

Altera dissertatio duas in partes distributa est, quarum prima circa artem grammaticam versatur, atque hæc ferme continet. Primum, genuinas literarum apud veteres formas & ætates, earum vim & affectiones varias, ipsam vocum scriptionem & proprietatem non aliunde certius, quam è nummis & marmoribus antiquis disci ac deprehendi posse contendit Spanhemius; deinde non unam, ut Salmasius *x*) opinatus fuerat, verum diversam, & pro ætatum discrimine multiplicem literarum Græcarum faciem fuisse demonstrat: item ex frequenti latinæ lin-

T guæ

u) lib. XXXIV. cap. 8. *x*) ad Inscript. Herodis Attici.

guæ & Græcæ commercio & commixtione, & maxime Romani sermonis simul ac Imperii sub Cæsaribus amplitudine factum, ut non literæ solum, sed voces integræ Romanorum cum Græcis mixtæ nonnunquam & confusæ, præsertim in Coloniarum nummis occurrant. Sequitur accurata disputatio de Digammate Æolico, & Faliscorum nummo Græco: cui subjunctæ sunt conjecturæ non contemnendæ, veteres Phœnicum literas, quales in aliquot nummis Græcis visuntur, Hebraicæ aut Chaldaicæ formæ, quam Samaritanæ propiores videri: item à Phœnicibus accepisse Siculos & alios quosdam Græcos, ut dextra sinistram versus literas nonnunquam ducerent. Suam deinde sententiam profert eruditissimus vir de nummis, quos plerique Hispani pro signatis Oscensibus habent *y*): mox ea quæ in nummis qua Græcis, qua Latinis à recepto & vulgato scribendi usu aliena videntur, illustrat, recensetque varias literas inter se olim permutatas, vel ex Scripturæ veteris vestigiis, vel ex recentioris additamentis, vel ex pronuntiatione literarum similium inter se & affinium. Disputatio concluditur variis exemplis ejus utilitatis quæ ex nummis percipi potest, cum ad veram & rectam scribendi rationem perdiscendam, tum ad restituenda plurima Barbarorum & Romanorum nomina, quæ antea corrupta apud Auctores tradita erant.

Altera pars secundæ Dissertationis circa morum scientiam versatur; ad quam eruditus vir non parum conferre contendit hos priscæ memoriæ juxta & elegantiæ thesauros: cum enim præclaris morum magistris varia semper placuerint subsida, quibus singulis hominum ordinibus officii sui leges inspiciendas traderent, non fabulis eos solum, aut præceptis, aut legibus, sed symbolis etiam quibusdam, nobilissimam vitæ artem non semel complexos fuisse; at nulla ad imbuendos salutaribus monitis animos intuentium opportuniora esse nummis, præsertim Latinis, in quibus cum solemnes matronarum virtutes ac præcipua decora, tum diurnos Principum actus, atque ipsam agendorum normam ante oculos poni, nihilque prætermitti demonstrat, quo luculenta optimi Principis & Felicis Reipublicæ effigies & exemplar adumbrentur. Addita quædam de variis singularum Virtutum symbolis.

In

y) Spanhemius partim Punicos, partim & rudiores putat esse Gothicos.

In *tertia* Dissertatione Spanhemius probat, naturali scientiæ lumen aliquod è nummis affulgere, seu proprietates animalium, seu eorundem formas & effigies consulamus: & in animalium quidem proprietatibus haud multum immoratur, nec aliud ferme nisi indicat, quibus numinibus singula olim sacra, aut quarum rerum symbola fuerint; verum de iis animalibus, quorum formæ minus notæ, aut de quibus dissentiunt prisci & recentiores Naturæ consulti, ubi ea nummi in conspectu ponunt, accurate disputat: de Hippopotamo, Camelo, Rhinocerote, aut Monocerote, Hyæna, Crocodilo, Alce, Capris quas Plinius monuit in plurimas similitudines transfigurari, Arietibus sylvestribus, Cerva cornuta, Pantheris, Bisunte, Draconibus & Serpentibus alatis & terrestribus, Aspidibus, Delphine, Pelamide, Polypo, Sepia, Cammaro Pompilo, Apro pisce, quæ animalia omnia dum describit, simul veteres nummos quamplurimos mirum in modum illustrat. Subjunctæ sunt velut appendices duæ: prima de fabulosis animalibus, quæ non magis inter Poëtarum figmenta, quam inter Gentilium mysteria locum frequenter habuerunt: de Capricorno, de Sphinge quæ, si cum alis pingatur, fabulosa omnino est, verum Simiæ quoddam genus est, perinde atque Cebus, * cui multa cum homine, & leone communia sunt: de Sirene, non in piscem, ut vulgo, sed in avem z) desinente: de Stymphalide ave, quam nonnulli cum Sirene, alii cum Harpyia confundunt: de Scylla, Cerbero, Chimæra, Hydra, Gryphe, Pegaso, Centauris, & Phœnice æternitatis symbolo. Altera appendix est de monstris nonnullis, & animalibus hieroglyphicis.

In *quarta* Dissertatione ostenditur, in ornanda Plantarum historia non inutilem esse hanc veterum nummorum supellectilem: primum enim qualis olim fuerit Silphii aut Laserpitii Cyrenaici figura, non aliunde

* Κῆβος.

z) De Sirenum forma præter Spanhemium adeundi viri doctissimi Montfauconus in Diario Italico p. 191. Laur. Begerus T. 3. thesauri Brandenburg. p. 371. & ad tabulam Iliacam n. 69. & in commentario de Ulysse Sirenes prætervecto, ex delineatione Pighiana, Claudius Nicasius in diss. edita Parisiis A. 1691. 4. *Les Sirenes ou discours sur leur forme & figure,* Janus Brouckhusius ad Tibullum p. 362. &c.

de quam ex nummis disci posse: ex iisdem petendam esse Loti Ægyptiæ formam, cujus quidem & flos, & caulis, & fructus in nummis Ægyptiis expressi, non Isidem, & Osiridem, & Harpocratem solum, verum etiam serpentum capita non raro ornant, tametsi quæ iis superposita sunt, non continuo habenda sint pro loto. Haud raro etiam occurrere in nummis Strobilos, seu Nuces pineas: in Rhodiorum vero nummis non Rosam expressam, sed Balaustium mali punici florem, quo ad tingendas lanas utebantur: extare etiam Mali Medicæ figuram in nummo Parthico, alias insigni ob arcum Parthicum. Sequitur disputatio de malis Hesperidum, cujus generis fuerint: huicque subjuncta sunt varia & multiplicia Palmarum genera, Calamus odoratus Arabiæ, Ficus ruminalis, & Ilex. Atque hæc omnia mirum quot observationum, quæ vel ad urbium & populorum appellationes & origines, vel ad veteris superstitionis cognitionem, vel ad cæteras Antiquitates pertineant, veluti floribus conspersa sint.

Sequentes Dissertationes ad rerum gestarum Historiam pertinent, ad quam illustrandam singularem quandam & mirificam esse utilitatem nummorum demonstrat Spanhemius: ac primum illa vulgaria non vulgariter monet, de paucitate Historicorum qui supersunt, de crebra inter eos discrepantia & repugnantia in rebus gravissimis; de eorundem vitiis, à quibus odio, metu, gratia, livore multa aut secus enarrata, aut silentio prætermissa sunt: deinde Græcorum & Barbarorum sive Regum, sive Ducum appellationes restitui, præclaraque eorum natalia & facta nummorum ope mirum in modum illustrari posse, variis in eam rem adductis exemplis docet. Scilicet Macedonum Regum originem ab Hercule; argui ex eorum imaginibus, quæ in nummis obviæ sunt cum leonis exuviis: Alexandri vero impiam vanitatem, qui Jove Ammone natus videri vellet, haud aliunde magis constare, quam è nummis, in quibus non leonis pelle tectus solum, verum etiam cornu arietino insignis haud semel conspicitur. Quæ capitis insignia cum ad ejus successores, una cum Imperii dignitate transierint, prætereaque ab iisdem usurpata sint cornua hircina, & taurina, quæ iis cum Diis & Heroibus & Fluviis communia fuerunt, de singulorum ratione accuratissime disputat; novaque & singularia depromit de illo eximio honoris ac dignitatis insigni, quod deinde famosissimum evasit ludibrii & contumeliæ argumen-

gumen-

gumentum. Porro ut natales & insignia à Diis & Heroibus, ita nomina & appellationes mutuatos esse ostendit Alexandri hæredes; neque enim Jovis aut Herculis cognatione contentos fuisse, nisi Deorum etiam titulos & honores aperte invaderent. Nimirum fuisse Nicephorum Jovem & Herculem Callinicum; quæ appellationes à nonnullis Principibus usurpatæ sunt, quibusque affines sunt, cum Nicetæ apud Persas, & Invicti aut Victoris apud Romanos, tum illa Nicatoris, quam primus intulit Seleucus, cui mortuo templum dedicatum, & divini honores delati sunt. Eandem esse Σωτῆρος & Σωτείρας rationem, quæ nomina Regibus, Reginis, Imperatoribus, Augustis communia cum plerisque Diis ac Deabus fuerunt: qui vero Epiphanes dicti sunt, eos satis constare pro præsentibus Diis haberi voluisse; hanc enim esse ejus appellationis vim & dignitatem; quam non Lagidis solum, & Seleucidis, hoc est notis Alexandri hæredibus familiarem fuisse, sed ad Reges etiam Bithynos, Armenios & Parthos transiisse è nummis discimus. De Cerauni voce auctores rem in diversum trahere subjungit vir doctissimus; potius tamen esse ut à Jovis Fulminatoris, Κεραυνίυ epitheto derivetur: nec vero cognominibus Deorum solum, sed ipsis etiam nominibus insignitos aliquot principes occurrere, ut Antiochum Dionysum, & Ptolemæum Dionysum, qua de causa etiam Deorum signis & coronis sese ornarunt: imo fuisse, qui, ne quid cœlitibus reliquum facerent, ipsa Dei appellatione, vivi & in terris etiamnum agentes fruerentur: eamque deinde ad Senatum Romanum, qui & Sacer & Augustus; mox ad Urbem Romam, postremo ad Imperatores translatam. Nonnulla deinde monet de Magni cognomine; atque interea dum hæc omnia illustrat, subinde indicat, quantum commodum afferat ampla illa cognominum supellex in nummis ad Principes vulgo confusos ob nominis similitudinem, distinguendos: idemque deinceps præstat in Arsacidis, ac cæteris Barbaris Regibus; ubi etiam disputat de Regis Regum, Philellenis, Philoromæi, cognominibus, quorum primum Arsacidæ à Persarum Regibus acceperant, alterum iidem usurparunt, ac demerendos sibi Græcos, qui Asiam, Syriam, Mesopotamiamve incolebant, tertium à Senatu sociis & amicis Regibus tribuebatur: item de capillorum cultu apud Parthos, & de eorum capitis ornamentis mithra, & pileis. Sequuntur disquisitiones in nummum Agrippæ Philoclaudii in quo celeberrima duo Judæorum festa, Tabernaculorum & Pentecostes, designari videntur; in titulum Regis Imperatoris, qui

qui in Tryphone & Tigrane occurrit; in Tiaram & Cidarim: quas ubi absolvit, varias Regiones percurrit, & qui in singulis regnaverint breviter indicat, in nonnullis tamen, ubi è nummis emendandi auctores, ac restituenda rerum gestarum historia, immoratur, ut in Asandro & Sauromata Bosporanorum Regibus, Amastride Ponti Regina, Philetæro Pergameni Regni fundatore, Cassandro, Idrieo. Dissertationem denique concludit accuratissima explicatione aliquot nummorum, in quibus cum alia notatu digna visuntur, tum mentio fit Solymi, & Eurypili Heroum, Homeri, & Magistratuum qui Prytanes dicebantur.

Sexta Dissertatione ostendit Spanhemius, quam facem Romanæ Reipublicæ Historiæ præferant nummi veteres: in quibus non gentes solum & familiæ in Historicorum scriptis nobiles, sed etiam eæ quarum memoria pene intermortua erat, nonnullæque omnino ignotæ occurrunt: quorum ope non tantum communia gentium nomina, sed etiam prænominum & cognominum appellationes, quibus gentes in familias, & familiæ in plura capita apud Romanos distinctæ sunt, deprehenduntur; qui gentium singularum originem & insignia: qui Magistratus & dignitates Quiritium, & officia, atque ex iis quædam aliunde ignota: qui gesta præcipua familiarum & illustrium togatorum complectuntur: in quibus denique legum latarum, operum publicorum, Legionum Romanarum memoria consignata est. Porro in hoc latissimo, ac prope immenso eruditionis campo quantum exultet doctissimi viri oratio facile intelligetur: sed ubi de propriis nominibus Gentium, familiarum, singulorum, de prænomine sive uno sive multiplici, de variis cognominibus cum virorum, tum mulierum disserit, eorum originem & gradus ita explicat, & plerosque scriptores qui idem argumentum olim tractarunt, adeo aperte & plane interpretatur, si qua in re dissentire inter se videntur, ut nihil accuratius confici posse videretur, nisi longe plura deinde in eodem argumento præstita ob eo fuisse sciremus. Elegantissima etiam est de cognominum origine, sive appellationum ratione disputatio, perinde atque sequentes de variis muneribus publicis, quorum insignia, & eximia monumenta plerumque profert; verum sufficiet monuisse, eandem in singulis hujus dissertationis partibus, quam in superioribus scribendi rationem secutum esse, hoc est nihil prætermisisse quod vel minimam cum argumentis quæ tractabat affinitatem aut cognationem habere videretur, si quid deprehendisset ab aliis omissum.

De

De *ſeptima* Diſſertatione perpauca dicenda ſunt, in qua eruditiſſimus vir in eam unam curam & cogitationem incumbit, ut probet continuam aut profecto minus interruptam Cæſarum & Auguſtorum ſeriem alibi quam in nummis fruſtra quæri; nemo enim à nobis expectat ut moneamus, ſi quis ab illo indicatus ſit Auguſtus minus notus è libris; vel ut Auguſtarum ſeriem poſt illum retexamus; haud magis quam cæteras Auguſtorum neceſſitudines, quas natura, aut ejus ſubſidiaria adoptio Cæſarum familiæ inſeruit: quanquam ibi quoque plurima ſumma cum animi voluptate legimus de honoribus mulierum apud Romanos, de earundem ſacerdotiis, de carpentis, de Livia, eademque Julia, de Antinoo Heroë & Deo, aliaque aut vulgaria, ſed nova ratione pertractata, aut omnino nova.

Octava Diſſertatio verſatur circa titulos & honores Auguſtorum & Cæſarum, quibus maximam lucem affulgere è nummis ut demonſtret vir doctiſſimus, diſputat; primum de titulis qui canditatis Imperii tribui olim ſolebant, hoc eſt, de Cæſaris, principis Juventutis, & Nobiliſſimi appellationibus, quarum omnium, ſimulque Sacerdotii Cæſarum originem, & rationem è nummis & auctoribus luculente declarat: deinde de appellationibus omnibus ferme Imperatoribus communibus, Cæſaris, Auguſti, Imperatoris, Pontificis Maximi, Conſulis, Proconſulis, Patris Patriæ, Pii, Felicis, Domini; quarum vim, rationem, originem, & gradus quibus conferri ſolebant, eadem ratione explicat, admiſtis nonnullis de Diademate Cæſarum, de variis Sacerdotiis, de Proceſſu Conſulari, de Patris & Matris appellationibus, de Felicitate urbium: poſtremo de cognomentis nonnullorum Auguſtorum peculiaribus, ſive à Diis petita fuerunt, ut Olympii & Herculis in Hadriano & Commodo, Romuli in eodem Commodo & Antonino Pio, Herculis in Severo & Val. Maximiano, &c. ſive à Victoriis & titulis devictarum gentium deſumpta ſunt, ut Germanici, Parthici, Francici, Alamannici, &c. ſive denique affectus, aut affinitatis ſuſcepta ſunt ab illis nomina parandæ benevolentiæ, aut in grati erga deceſſores animi ſignificationem: quo ſpectat Antoninorum nomen tantopere celebratum in monumentis Hiſtoriæ Auguſtæ.

Supereſt *nona* Diſſertatio ſuperioribus non minus elegans & erudita: ſed hujus duæ * partes ſunt. In prima oſtendit Spanhemius, Cæſarum acta quæque illuſtria domi & foris nullibi luculentius, quam in eo-

* tres.

rum

rum nummis depicta reperiri: nec ejus argumenti præstantiam continuo elevari aspectu aliquot nummorum obscænorum quos Antiquarii, nullo satis certo auctore, Spintriis Tiberii adnumerant; hos enim & paucos numero esse, & rarissime occurere in tanta & parata copia præclarorum nummorum; in quibus scil. consignata est memoria Coloniarum sub singulis Principibus deductarum; earumque ac cæterarum urbium jura expressa, si sacræ, aut Asyli fuerunt, si liberatem & suas leges habuerunt, si concordiam & communionem inter se solennibus pactis sanxerunt, aut identidem renovarunt: qui munificentiam & gratuita beneficia Urbi, aut Provinciis à Cæsaribus concessa, de quibus altum sæpe est apud scriptores silentium, prædicant, ut à Cajo Ducentesimam, à Galba Quadragesimam, à Nerva Vehiculationem Italiæ remissas, ut ab eodem Nerva calumniam Fisci Judaici sublatam, ut ab Hadriano reliqua vetera HS. Novies Millies abolita: (cujusmodi fuerint hæcce beneficia, fuse & accurate docet vir doctissimus, perinde atque jura urbium superius nominata) qui eorundem Principum liberalitates, congiaria Populo Romano data, Donativa, Largitiones; necnon Providentiam in peragrandis Provinciis, qui denique Reges ab iis datos variis gentibus, expeditiones susceptas, adquisitas Provincias, triumphos, adlocutiones, varios exercitus, & eorum decora, pacis fœdera, ludos, opera publica complectuntur: adeo ut ex iis veram Imperii omnium maximi magnitudinem æstimare nobis hodie liceat.

In altera nonæ Dissertationis parte exhibet Spanhemius specimen utilitatis nummorum in Chronologia, ostenditque plurimum eos conferre ad Fastos & acta Cæsarum ordinanda, ad conficiendam barbarorum Regum seriem, eorumque annorum calculum rectius, quam à plerisque Chronologis factum fuerat, subducendum: ad æras Seleucidarum, nobilissimarum Urbium, Imperatorum, Coloniarum, & alias quasdam peculiares, ut quæ à novo Templo Jovis Capitolini deducitur in aliquot nummis Græcis Flaviorum: quorum omnium dum exempla profert, nemo non intelligit plurima ab aliis minus recte prodita hic emendari.

In tertia parte eandem operam Geographiæ impendit, aut etiam forte majorem, tametsi quæ ad eam pertinerent plurima jam tradiderat in decursu præclari operis. Primum enim retenta esse docet in nummis

mis Civitatum insignia, unde origines suas indicarent: deinde consignata sæpe in iis fuisse conditorum nomina; & jura ac privilegia, quibus gaudebant, cum alia superius memorata, tum Primæ & Metropoleos, inter quæ nonnihil discriminis intercedere: iisdem locorum situm præclare indicari, ac velut in conspectu poni: item oppida & loca parum nota, & quæ aliunde habitata nesciremus, in nummis signari: denique petendas ex iisdem locorum orthographiam & gentilium rationem; in quo studiorum genere ne tyrones ad eosdem scopulos illidant, ad quos viri alioqui doctissimi impegerunt, sex Canones tradit, ad quos exigi debet omnis ratio & diversitas nominum Geographicorum, quæ in nummis frequens occurrit. Atque hæc necessarium visum est monere de altera editione operis omnium utilissimi, in quo haud pauca numismata visuntur, cælata ab artifice, ut quidem ipse Spanhemius monebat, haud valde præstanti in hac arte, ut nos comperimus, imperitissimo. Verum tertia ejusdem Editio à clarissimo viro deinde suscepta est, in qua cum multo plura numismata, & quidem accuratius scalpta occurrunt, tum singulæ Dissertationes, ne in immensam molem ob varia, & ea quidem præclara additamenta crescerent, in duas pluresve distractæ sunt. primum earum Dissertationum volumen anno 1706. prodiit,

2. *Dissertationes de præstantia & usu Numismatum antiquorum.* Londini 1706. fol.

ac novem Dissertationibus constat, quibus non ea solum quæ primis quinq; dissertationibus tradita antea erant, plenius pertractata, ac pluribus nummis illustrata, verum etiam compluria nova complectitur.

Scilicet in ea quæ alterius Dissertationis pars fuit, nunc *tertia* Dissertatio est, de Morali disciplina, hæc addidit; ad eam non inutiles esse nummos Græcarum urbium utpote in quibus & Magistratuum à quibus singularum res administrabantur, & Senatus ac Populi mentio frequens occurrit, ut inde quod apud eas, Magistratuumne, an Optimatum, an denique populare regimen obtinuerit edoceamur: ex iisdem nummis intelligi, quibus rectoribus variæ Provinciæ sub Romanorum Imperio obtemperarunt; ac præterea quo non obsequio duntaxat, sed cultu & religione Romam ipsam, Senatum ac Imperatores prosecutæ sunt: consignata etiam in his fuisse varia urbium jura & privilegia, eatumque

inter se fœdera, societates & communionem: postremo virtutum quarumdam symbola hic expressa conspici.

Quarta Dissertatio nova quædam habet, de Elephantibus in ludis ac triumphis Romanorum, ac de piscibus Phoca & Phocæna: in *quinta* vero, quæ ejus pars olim fuit, de fabulosis animalibus, instituta est disputatio de Harpyis; perinde atque in *sexta*, qua plantæ illustrantur, de Dictamno.

In *septima* cum omnia quæ quinta alterius editionis Dissertatio complectebatur, novis accessionibus illustrantur, tum etiam series & æræ Macedonum Regum, & Seleucidarum accuratissime enarrantur. In *Octava*, eadem diligentia Arsacidarum, ac cæterorum Regum memoriam renovavit vir eruditissimus: & ad Arsacidas quidem adjecit disputationem de Candy, regia eorum veste: deinde vero recensuit Reges Cappadociæ, Ponti & Bospori Thraciæ, Pergami: quibus subjunxit Cariæ sive Dynastas, sive Reges, Herodiades, Abgaros Edessæ, eos qui vulgo Mauretaniæ Regas habentur, revera Numidiæ fuerunt, Siciliæ Tyrannos ac Reges, ac denique Gothorum Principes.

De *nona* Dissertatione pluribus dicendum est, quod eam Spanhemius, collectis quæ in priori editione sparsa erant, plurimisque aliis observationibus adjectis, confecit. Cum enim demonstrare vellet, nummos ad urbium non minus, quam ad Regum Historiam utiles esse ac necessarios; variis, & luculentis exemplis ostendit, primum antiquæ urbium originis haud pauca & obscura extare in earum nummis documenta; deinde quæ singularum jura & privilegia fuerint, vix aliunde disci posse; postremo earum Magistratuum nomina, quæ plerumque à scriptoribus prætermissa sunt, in nummis reperiri. Et ad originem quidem urbium hæc notavit; in integerrimis illis veteris ævi monumentis occurrere & primævas urbium appellationes, & nomina conditorum, qui sæpe consecrati fuerunt: quas in urbes coloniæ Græcæ deductæ fuerint, haud aliunde melius intelligi; quod eæ communia habuerint cum matribus suis insignia, eosdem loci præsides coluerint, eademque sacra, quæ antiqua vel major patria, peregerint; atque horum omnium monumenta supersint in nummis: postremo quæ urbes plurimas colonias deduxerant eas interdum curasse, ut ne ea laus interiret aut oblitteraretur; quam in rem profert & explicat nummum Heracleæ

Heracleæ in Ponto, quæ se Matrem Coloniarum dicit. Quod ad jura urbium spectat, eas quæ Colonias deduxissent, Metropoles proprie fuisse demonstrat; sed fuisse etiam Metropoles alio, & eo quidem vulgari intellectu, cum in Romano Imperio, tum antequam huic accessissent Græcia & Asia: eas porro recenset, & si cujus Provinciæ duæ plurésve Metropoles fuerunt (fuerunt autem haud paucarum) de eo lectorem monet, & singularum, ac præsertim earum quæ in Proconsulari Asia fuerunt, conditionem investigat. Eadem ratione deinde illustrat, quæ ad Primatum urbium pertinent, simulque de Πρώτης & Δευτέρας appellatione in nummis Macedonum; necnon de nummo ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΒΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ. disputat. His subjunguntur urbes quæ Ἱεραὶ, & Ἄσυλοι, aut quæ Ἱεραὶ tantum, quæ liberæ, quæ Αὐτονόμαι, quæ Ναυαρχίδες fuerunt, quæ omnia plerumque sunt à scriptoribus prætermissa; earumque appellationum vim & proprietatem plane & aperte explicat eruditissimus vir. Quod denique pertinet ad Magistratus Urbium Græcarum, quænam munere aut dignitates fuerint eorum, qui Ἄρχοντες, aut Στρατηγοὶ, aut Πρύτανεις, aut Γραμματεῖς, pro locorum consuetudine dicebantur, fuse exponit; de Sophistis qui varios Magistratus gessere disputat; & postremo qui Ἐπιμεληταὶ, aut Ἐπίσταται dicti olim fuerint investigat.

Alterum Dissertationum Spanhemii volumen Amstelædami prodiit anno superiori, *a*) *Isaaci Verburgii* cura, & quatuor Dissertationibus constat, quæ totidem alterius editionis Dissertationes repræsentant, sed ita auctas ut novum hoc opus videri possit.

Harum Dissertationum prima, quæ universi operis *decima* est, circa numos Consulares tota versatur, & quatuor capita complectitur. In primo, numorum ope Familias Romanas aliquot aliunde ignotas, Crepusiam, Fabriniam, Minciam, Trebaniam, Cipiam, &c. ignota in Familiis quibusdam cognomina, in Licinia Cæcinarum, Norbanorum in Junia; Gentium seu Familiarum origines & insignia è tenebris erui demonstrat ill. vir. In altero capite, ut eam utilitatem quam nummi ad cognoscenda Familiarum nomina afferunt, patefaciat, colligit ac sub certis quibusdam titulis collocat ea quæ ad istam concertationem pertinentia subinde deprehendit, & in Prænominibus quidem hæc fere docet; fuisse illa Romanis in usu ab ipsis Romæ incunnabulis; à patribus ad filios, ac ne-

a) 1717, fol.

 potes

potes natu majores vulgo transiisse: quædam fuisse quibusdam familiis peculiaria, & quidem duplici ratione; prima, quod duo tantum triave, nec temere alia certæ familiæ usurpaverint; altera, quod prænomine quodam una gens usa sit: hujus generis fuisse prænomen Appii in Claudia familia, ac Servii in Sulpicia, quæ deinde gentilitiorum nominum vicem obtinuere hactenus, ut gentilitio nomini conjuncta, prænomina adhuc essent; ab eodem disjuncta, pro nomine ipsa haberentur, iisque prænomen alterum præfigeretur: ac v. c. *Lucius Servius Rufus* diceretur idem, qui *Servius Sulpicius Rufus* alias: quæ in certa quadam gente cognomina fuerint, ea interdum fuisse prænomina vel in ejusdem gentis familia quadam, vel in altera gente: ita *Paullus* Æmiliæ gentis cognomen, Lepidorum & Regillorum prænomen nonnunquam fuisse: eodemque prænomine usam Fabiam gentem; ita Lentulis prænomen *Cossus* quandoque datum, quod in eorum gente Cornelia cognomen esset: in Valeria vero Messallas *Volusus* & prænomen & cognomen habuisse: ita denique *Agrippa, Mamercus, Tullus*, variarum familiarum cognomina fuisse, cum olim mera prænomina fuissent. Quæ sequuntur de prænominibus in quibusdam familiis damnatis, ac de prænominibus & cognominibus mulierum non moror, quia ex nummis haud ita multum illustrantur; sed ex iis quæ ad cognomina spectant varia extudit Eruditissimus vir: non ea solum quæ apud scriptores habentur, sed etiam ignota aliunde, aut certe parum cognita Gentium Romanarum cognomina in nummis consignata esse: in iisdem perinde atque in libris descripta esse altera cognomina, prioribus addita scilicet, quo liquidius constaret de discrimine familiarum quæ non ex eadem gente solum, sed ex eadem etiam in ea stirpe profluxerant; in iis vero denariis quæ duo cognomina exhibeant, prætermissa esse gentium nomina; postremo tria interdum cognomina Quiritibus adtributa esse, quæ à scriptoribus cognomina dicantur, perinde atque prima, non ut à Grammaticis agnomina. Subjuncta est disputatio, utrum, prænomen an cognomen, proprium fuerit Romanorum nomen; quæ quidem, ut verum dicam, tota est de nomine, sed accurate Spanhemius prænomen tamdiu fuisse Romanis proprium nomen, quandiu gens aut familia cognomine caruit, ut Vitellia; verum si quod fuerit in gente vel familia cognomen, fuit autem in plerisque, id proprium nomen censeri debere, si nummis fidem adhibemus. Ad veritatem haud minus exacta quæ sequitur concertatio de origine cogno-

cognominum, quæ à notis & partibus corporis, à muneribus, & moribus, à rebus gestis indita sunt; inter quæ non pauca vel parum decora, vel etiam contumeliosa monumentis haud minus insculpta, nec minus ad eorum à quibus incepere posteros transmissa esse monet vir doctissimus, quam ea quæ viri quidam nobiles rebus magnis gestis pepererunt: prætereaque in iis fuisse plurima quæ feminina positione mares significarent. Varia porro hic congesta sunt quæ ad Scipionum familiam illustrandam pertineant, in quibus tamen humanitus quiddam Spanhemio accidit, dum aliud agens Scipionis Africani & Scipionis Æmiliani parentes confudit*; ad hæc de *Africani*, & *Maximi* cognominibus in variis familiis, de *Magni* cognomine in Pompeia, & Pompeii è filia nepote Cinna, de duobus Syllæ cognominibus, *Felicis* nimirum & *Venusti*, quorum alterum in nummis descriptum est, alterius symbola tantum consignata sunt, neutrum transmissum est ad posteros, quippe qui non *Felices*, sed *Fausti* dicti sint; haud magis quam *Pii* cognomen, quod Metelli Numidici filius tulerat: sed hæc, & alia de variis modis, quibus Romani patrum naturalium & adoptivorum nomina & cognomina prænominave insimul conjunxerint, cum in iis brevitas obscura sit, indicare suffecerit. Tertium caput est de dignitatibus Populi Romani quæ in nummis consignantur; & in Sacris quidem haud ita multum immoratus est Spanhemius; sed Ordinarias mirum in modum illustrat; primum omnium, supremum inter liberæ urbis Magistratus Consulum fastigium, cujus insignia fuere sella curulis, fasces ac secures, lictores; de quibus varia scriptorum loca perobscura, & ἐναντιοφανῆ explanavit, & inter se quam solertissime fieri potest, composuit: deinde Censuram, Magistratum ἀνυπεύθυνον, omnium maxime sacrum, ad quem de transvectione Equitum, & lustro nonnulla indicat è nummis: tertio loco Præturam, Consulari dignitati proximam, in qua docet è nummis, Prætori Urbano sex fasces sine securibus præferri solitos, cæteris Prætoribus extra Urbem totidem cum securibus, Præfectos Urbi pro prætoribus à Cæsare constitutos Prætoriæ dignitatis insignibus usos esse; Prætori Urbano concessam potestatem celebrandi ludos Apollinares, Apollini scil. ac Latonæ ejus matri, non vero etiam Dianæ sacros; quod cum fefellisset nobiles Antiquarios, eos ludos videre sibi visi sunt in nummis qui Ludorum Sæcularium memoriam posteritati

* pag. 49.

propagarunt; in illis præbitos Circenses quorum monumenta esse celetum sive singulatorum, bigarum, aut etiam quadrigarum imagines; exhibitam etiam venationem; editos etiam à Prætore Urbano ludos votivos: postremo omnium ferme ludorum curam Prætoribus Cæsarum imperio delatum fuisse. Quartum locum obtinent Ædiles, Curules quidem, à quibus ludi sanctissimi maxima cum cæremonia fiebant Cereri, Libero, Liberæque Cereales, Floræ Matri Florales, Jovi, Junoni Minervæque Romani, Idææ Matri Megalenses Scenici, quorum extant adhuc, ut & annonæ ab iisdem curatæ, præclara monumenta; Plebeii vero, quibus sola ferme Annonæ curatio concessa est; & quidem ita, ut interdum in Provincias ad frumentum emendum Quæstores ex Senatusconsulto mitterentur. Ædilitiam dignitatem excipit Quæstorum munus, qui vel Urbani fuere, & Ærarium provinciam obtinuere, vel in Provincias missi sunt, illicque fasces semper contra quam Urbani habuerunt, etiam secures, cum pro Prætore aut pro Consule præfuerunt. Postremo nonnulla monetur lector de III. viris & IIII. viris Monetalibus, indicanturque urbes quæ permissu Imperatorum & Proconsulum monetam à se cusam testatæ sunt. In extraordinariis Magistratibus brevior est Spanhemius, quod eorum nuda ferme nomina exhibeant nummi veteres; sed horum genera duo fuere; intra Urbem Dictatoris, Triumvirorum R. P. C. Tribunorum Militum Consulari potestate: extra urbem Proconsulum & Proprætorum, quorum alii cum militari tantum Imperio sine Magistratu in Provincias mittebantur, alii Magistratus Populi Romani erant; Legatorum Proconsule, aut Proprætore, Legatorum Augusti, Præfectorum Classis & Oræ maritimæ; illicque cum de aliis compluribus obiter, tum de Imperatoris appellatione accuratissime disputatur. Quartum caput complectitur quædam in Familiis Romanis belli ac pacis decora, quorum memoriam nummi servarunt, pacis quidem, opera publica, velut Basilicam Æmiliam, Puteal Libonis, Rostra vetera ac nova, Comitia duo, Villam publicam, Vias munitas, Aquam Marciam, in quibus illustrandis, cum multa ab aliis aut secus observata, aut prætermissa sint, singularem viri doctissimi diligentiam mireris licet: pacis etiam decora fuere, & quidem maxime insignia leges, è quibus Cassia & Cœlia Tabellariæ, ac Porcia de Provocatione strictim explanantur, item fœde-

fœdera quæ non à PatrePatrato solum, ut opinabatur quidam vir doctus, * sed etiam à Fecialibus feriebantur; ac denique signa restituta. Quod ad bellicam laudem spectat, ejus plurima esse monumenta in nummis observat vir eruditissimus; quippe è qua maximum Romanis decus quæsitum semper fuerit; in iis igitur victoriarum & triumphorum memoriam servatam esse, nec omissam esse ovationem, de qua nonnulla minus recte ab aliis tradita sint; illic etiam depicta esse tropæa, inter quæ maxime memorabile esse illud L. Æmilii Paulli, in quo ter triumphasse dicitur, & opima Cossi de Tolumnio, ac Marcelli de Viridomaro spolia; postremo quædam in iis esse singularis Romanorum virtutis exempla. Sequuntur duo veluti parerga, quæ tamen ad disciplinam militarem pertineant: primo, Spanhemius illustrare conatur nummos tres, in uno Vaala quidem, sive Umonius sive Numonius vallum tutatur; alter Licinii Imperatoris, vallum quoque exhibere videtur; in tertio T. Didii, victoriam de Servis ab illo duce relatam commendari existimat; sed qui hoc volumen edendum curavit Isaacus Verburgius, vir profecto doctissimus, Spanhemii conjecturis assensum non præbet, ut in Præfatione videre est; altero Parergo disputatur de duobus nummis M. Antonii, in quo Cohortium Prætoriarum & Cohortis Speculatorum mentio, ac signa militaria inter se diversa insculpta sunt.

Undecimæ Dissertationis tria sunt capita: primo series Augustorum è nummis illustratur, sed hic haud ferme magis quam cum de altera editione ageremus, immorari animus est, quod pleraque leviter perstringuntur, ac de iis qui vel Trajani Decii ætate, vel deinde imperarunt, eadem quæ Spanhemius, aut etiam paullo plura, quæ nummorum ope deprehendere licuit ipsi observavimus; de hoc tamen celandus non est lector, hic de Gordianis, tres an quatuor fuerint, quæri; singulisque in utramque sententiam argumentis accuratissime perpensis, tres fuisse asseri; præterea viro doctissimo Hostilianum Trajani Decii generum potius quam filium fuisse videri. Quod vero idem monet *b)* Tiberii Tyranni Constantiniano ævo memoriam in nummo consignatam esse, vereor

* Jac. Gronovius ad Livii V. 32.

b) Spanhemius p. 267. *Ita exorti eodem Constantinianeo ævo alterius quoque Tyranni TIBERII signata est adhuc memoria in raro ejus nummo quem servat Gaza Cardinalis Buoncompagni omni hoc monumentorum genere commendatissima.*

vereor ne eum quidam minus diligentes fefellerint, nummusque ille haud diversus sit ab aureo, quem è Regio Galliarum Thesauro exhibuimus in Tib. Constanstino: *c)* DN. COSTANTINUS (sic) PPA. in aversa parte VICTORIA TIBERI AUG. In altero capite colligit Spanhemius seriem & historiam Augustarum è nummis; monetque interdum non uxores Principum solum, sed etiam matres, avias, filias, neptes, sorores, sive virgines essent, sive privatis nuptæ, Augustas dictas esse; nonnullas post mortem inter Augustas, etiam inter Divas relatas esse: inter utrasque Domitillam Vespasiani adhuc privati uxorem; Liviam post Augusti mortem, vel Liviam vel Juliam, etiam Augusti filiam & Sacerdotem dictam, eandemque pro Junone habitam; sed Juliam Augusto natam, Agrippæ conjugem, Venerem quandoque appellatam esse, nunquam Augustam. His adjuncta sunt spicilegia non contemnenda de flaminiis ac sacerdotiis Augustalibus, ac de carpentis à mulis vectis; quæ postquam absolvit Spanhemius, seriem Augustarum ita exequitur, ut simul rarissima quæque numismata exhibeat; & quæ in iis paullo obscuriora sunt, tam apte quam breviter explicet. Superest tertium caput, in quo liberi quidam & adfines Augustorum reviviscunt, nec vitam solum, sed splendorem etiam suum recuperant: hos inter conspicui sunt Agrippa invictus bello, ejusque liberi Cajus & Lucius, Nero Claudius Drusus, qui Cæsar Augusti filius in nummo Græco dictus est, Drusus & Germanicus ille naturalis, hic adoptivus, Tiberii filii; Germanici liberi Nero & Drusus; Claudii etiam & Vitellii Imperatorum liberi, ac Trajani pater Trajanus, in quorum nummis explanandis eandem, quam in Augustarum, operam impendit. Hos sequitur Hadriani catamitus Antinous, de cujus cultu ita diligenter differit, ut nihil supra, singulaque ejus nummorum symbola qua ratione in eum convenerint aperit, adductis ad eam rem maxime appositis scriptorum locis, ac simul quid fuerit ΗΡΩΣ & ΑΓΑΘΟΣ ΗΡΩΣ edocet. In Galerio Antonino, & Antonino Vero filiis, illo Pii, hoc Marci definit dissertatio, nisi quod natos Commodo è Crispina liberos monetur lector.

Duodecima Dissertatio superiori operosior est, quod in ea Spanhemius depugnandum sibi esse existimavit cum viro quodam perudito *d)* acinge-

c) T. 2. numism. Impp p. 658. Hic est qui communiter Tiberius Thrax, Imperator ab A. 578. ad 582. *d)* Jo. Harduino.

ac ingenio præstanti, qui ut Historiam Augustam restitueret, confecit novam: hujus varias conjectationes in superioribus Dissertationibus subinde profligaverat vir doctissimus, sed in quibus summa victoriæ non constaret; hic vero ipsa adversarii castra, hoc est principia quibus Historia ab eo confecta veluti vallo munitur, summa vi expugnare conatur. Atqui nonnullos reperimus, quibus Spanhemius vires suas in ventum effudisse videretur, quod vincere voluerit authoritate Scriptorum, quos sibi adversari Harduinus ultro profitetur. Quibus referimus, primum Spanhemium non tam laborasse ut vel confutaret Harduinum, cujus acumen & eruditionem merito suspiciebat, vel eum reconciliaret cum Historicis, quibuscum in gratiam illum rediisse existimabat, quam ut cæteros à novis Historiarum figmentis comminiscendis deterreret; deinde eam quæ maxime apposita ad Harduinum refellendum ratio est, quæ in eo consistit, ut demonstretur nummos Harduino non favere, quandoque etiam adversari, à viro diligentissimo non neglectam: sed ad rem. In hac Dissertatione colligit Spanhemius quæ pertinent ad titulos, qui vel designatis Imperii heredibus, vel Imperatoribus ipsis tribuebantur, vel utrisque communes erant. Hujus postremi generis fuit *Cæsaris* appellatio, quæ in Augusto, aliisque ad Galbam usque cognominis locum ita obtinuit, ut simul aut summæ dignitatis, aut proximi ad ejus successionem gradus titulus foret; at finita Juliorum Claudiorumque domo hereditarium cognomen esse desiit. Cæsaris appellationi subjunctus est *Principis Juventutis* titulus, quem nobilissimis adolescentibus libera Republica concessum fuisse hic monemur; fuisse enim tres equitum turmas, quibus præfectos fuisse *Seviros*, & qui trium turmarum Juniorum primæ præesset, eum Principem Juventutis dictum, habitumque pro Equestris ordinis ductore cum alias, tum in decursionibus & Trojæ ludicro. Additur hæc intra non stetisse delatam Principum liberis eam appellationem, è numisque constare Principes Juventutis tam pedestris quam equestris militiæ duces fuisse; hoc quoque addi potuit, non Cæsares solum, verum etiam Augustos *e*) Principes Juventutis appellatos interdum in numis fuisse. Postremo institutum esse docet Spanhemius, ut Cæsares in plurima, vel etiam omnia sacerdotum

e) ut Constantinum Magnum in nummis quos affert Bandurius T. 2. p. 266.

Collegia cooptarentur, vel supra numerum; quod nobilissimis quibusque sacerdotia decerni moris erat Romæ, ac præterea quod ut cætera omnia, ita etiam sacra in sua potestate habere volebant Principes. Hæc de titulis secundi fastigii: inter appellationes summæ potestatis prima sese offert *Cæsaris*, altera *Augusti*, cujus ea vis erat, ut Principes dum adhuc colerent terras, ipso nomine ac titulo consecrarentur: hac Harduinus designari volebat imperium in Provincias quasdam à Senatu concessum, quod, ne ultra vicenos annos prorogaretur, diligenter cautum erat: eadem Spanhemius non peculiarem quandam potestatem aut Imperii partem, verum dignitatis splendorem declarari ita demonstravit, ut quæ argumenta ex nummis petivit, non quidem admodum firma, si alia probatione destituantur, sed iis tamen quæ indidem protulit ejus adversarius, multo probabiliora videantur. Haud spernenda quæ sequuntur de duobus tribusve simul Augustis, ac de præcipua unius, ac maxime Diocletiani contra eundem adversarium, potestate, tametsi in Caro ac ejus filiis mire fluctuet doctissmus vir inopia veterum nummorum: quod vero in nummo GRATIANUS AUG G AUG. cum probam lectionem *Augusti Gener Augustus* tradidisset *f)* ac maxime accommodatis argumentis firmasset, alteram *Augusti Augustus* finxit, perinde ac si tres Augusti simul nominarentur, duo æqua potestate, Gratianus ipse ac Valens, tertius minor ac nomine tenus, Valentinianus Jun. nemo mirabitur qui noverit, nullum esse tam egregium corpus in quo non sit nævus aliquis. Subjungit Spanhemius Augusti dignitatem in nummis Græcis promiscue cum Latina ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ. tum Græca ΣΕΒΑΣΤΟΥ. voce appellari, adeo ut discrimen inter has duas voces ne suspicatus quidem videatur: quoddam tamen fuisse *g)* hactenus obscurum, indicant nummi in quibus Principes Αὔγουστι Σεβαστοὶ dicuntur, quales nonnullos in serie nostra reperies. In sequenti vero concertatione de Principum

f) de hoc supra num. CLVII.

g) Vix hoc mihi persvaserim, quoniam non raro etiam post Αὐτοκράτωρ καῖσαρ modo additur Αὔγουστος vel σεβαστὸς modo utrumque omittitur, nullo ad rem ipsam discrimine, ut in nummis Græcis Imperatorum passim est videre. Et in Latinis nummis jam nomini principis additur *Augustus*, jam *Imperator Augustus*, jam *Imperator Cæsar*, jam *Imperator Cæsar Augustus*.

cipum dignitate, ut nummis magis instructus fuit, ita laudabilior est ejus opera; illicque an quidquam vel ad illustrandum veterum usum, vel ad tuenda, ac inter se & cum nummis componenda scriptorum loca, desiderari possit nescio. Augusti appellationem excipit *Imperatoris* titulus, quem duplici ratione usurpatum à Principibus constat; prima, prænominis ut plurimum vice, ut summum in orbe Romano imperium; altera, vice cognominis, & quidem sæpe iteratum, quo partæ de hostibus victoriæ decus designarunt: sed cum Imperatorem Harduinus eum esse diceret, qui exercitui cuidam summo cum imperio præfectus esset; & cum duo simul Imperatores erant, habuisse unumquemque Imperatorem sub se militantem exercitum: in iis refellendis exultat ac triumphat Spanhemii oratio, cum è nummis ostendat, eos fuisse Imperatores quos ejus adversarius fuisse negabat; Imperatorem eundem esse quem Αὐτοκράτορα, hoc est suprema pollentem in exercitibus & in rebus civilibus potestate; ac denique Imperatores Βασιλεῖς dictos. Alia etiam hic notanda occurrunt, Cæsares aliquot ante dictos Imperatores quam Augustos; primo omnium Julio Cæsari summum illum Imperatoris titulum concessum à Senatu fuisse; Claudium *Imperatorem* XXVII. ob victorias idcirco appellatum, quod præter Romanorum morem sæpius in uno bello nomen illud sumserit, idemque ab aliis Principibus deinceps factum; sed hæc præ iis quæ sequuntur levia sunt, in quibus Spanhemius, ut evincat rationem non habendam ejus opinionis quæ singulorum Principum Imperium intra certum & à Senatu definitum tempus circunscribit, demonstrat, primum ejus opinionis auctorem sibi non constare, deinde nihil ferme ab eo proditum de illis, ut vocat, Triumviris quibus variæ Provinciæ post Neronis cædem commissæ sunt, quod non adversetur, aut nummis ab eo prolatis, aut principiis quæ ipse recepit. Quartus *Pontificis Maximi* titulus Imperatoribus concessus est, quo supremam sacrorum administrationem sibi à Senatu Populoque Romano commissam testabantur: hic vero tria præstat vir eruditione præstans: primum an Christiani Principes Pontificis Maximi titulum sumpserint quærit; in eamque sententiam propendet, quam ipsi amplexi sumus, illud nomen ab iis aliquandiu retentum ut sacra pro suo jure moderarentur: deinde apud varios populos ostendit eosdem sacerdotes fuisse ac summos Magistratus; tertio Imperatores Pontificis Maximi munia

persæpe obiisse. Sequitur *Tribunitia Potestas*, de qua cum alia non injucunda cognitu hic indicantur, tum quæ fuerint hanc inter ac Tribunorum Plebis potestatem discrimina; simulque virum quemdam doctissimum *h*) frustra commentum esse geminam Tribunitiam Potestatem, aliam in exercitibus, aliam in Provinciis, ostenditur. Supersunt tres perpetuæ Imperatorum appellationes, *Pii, Felicis, Patris Patriæ*, de quibus pro more suo differit Spanhemius; at iidem *Consulatum* non διὰ βίου vel perpetuum, crebro tamen, & quidem statis ut plurimum temporibus iteratum suscepere, eorumque processus Consularis memoria interdum in nummis expressa est. Hic profecto nollem à Spanhemio mendacii dicam impactam *i*) sacro primi libri Machabeorum scriptori, dum adinventos ab adversario suo duos Orbis & Urbis Consulatus confutaret; id enim quam maxime alienum est ab ea moderatione quam adhibuit cum in aliis rebus, tum in sequenti concertatione, in qua sententiam suam de *Proconsulari* Principum *Imperio* vindicat, docetque triplicem Proconsulatum fuisse, primum Imperatorum, cujus ea vis erat, ut in Provinciis omnibus major iis quam Præsidibus potestas esset; alterum ejusdem generis, qui in magna Orbis Romani parte, & ad tempus quibusdam concessus est, ac intra pomerium deponebatur; tertium eorum qui in singulas Provincias cum Imperio ac Proconsulum nomine mittebantur, ut in iis ordinarii Populi Romani Magistratus essent. Atqui ille Imperatorum Proconsulatus raro in nummis apparet, rarius etiam *Censoria Potestas*, de qua tamen varia dici poterant, quæ ab aliis prætermissa Spanhemius diligentissime collegit: sed qui Imperatoris ac Cæsaris locum in nummis Principum sequioris ævi obtinuit, *Domini* titulus, maxime obvius est: qui quidem jam inde ab Augusto tribui Augustis cœpit, sed ita ut eum aversati sint nonnulli, quidam ultro ambierint, plerique tribui sibi passi sint, nulli tamen ante Philippos, quorum numismata Spanhemii diligentiam fugerant, delatus sit in nummis nisi Græcis, in quibus ipsis cum non Δέσποται, sed Κύριοι dicantur, hinc apparet cur Julianus ille qui fidem deseruit Dominus nunquam non dictus fuerit in nummis, cum Δεσπότην se à Græculis appellari nollet, cujus rei causam à viro sagacissimo repertam non esse miror. Aurelianum deinde & Carum Deos ac Dominos

h) eundem Harduinum, Opp. select. p. 699. 756. 773. 774.
i) Spanhem. T. 2. p. 461.

Dominos dictos fuisse monemur dum adhuc viverent, tum Diocletianum & ejus collegam Maximianum Dominos, sed post abdicatum Imperium; itaque honoris hanc esse in illis, non potestatis appellationem; postea perpetuum ferme in nummis titulum hunc occurrere, denique solam Δεσπότȣ appellationem in nummis consignatam esse. Tria supersunt titulorum genera illustranda; primum nescio superbius an vanius, cum Principes vel Dii dicerentur, vel Deorum & quidem Consentium nomina, vel inde deductas appellationes reciperent, ut nihil Deorum honoribus relictum foret; ac Deos quidem in Græcis urbibus dictos Augustos, Augustas, Cæsares ipsos evincunt nummi quam plurimi Augusti, ac Liviæ ejus uxoris, Tiberii, ejusque liberorum Drusi ac Germanici, Messalinæ etiam ac Neronis, ui adhuc Cæsar ΘΕΟΣ ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ. dictus; at in Latinis nummis Carus *Deus ac Dominus*, Aurelianus vero *Deus ac Dominus natus* appellati sunt, si Spanhemium audis, adhuc vivi; & hic quidem *natus*, quo distingueretur à Sole, velut *Deo ac Domino Imperii Romani*, qui esset ἀγέννητος. Quod spectat ad nomina Deorum recepta, præter Augustas quæ Juniores Junones, ac Juniores Ceres dictæ, præter Caracallam & Getam, qui *novi* vel *Orientes Soles*, Nero etiam Appollo dictus, Hadrianus vero & Commodus, uterque Hercules Romanus: at quod Diocletianum Jovem, Maximianum Herculem appellatos etiam in nummis fuisse hic traditur, verum non est, saltem colligi non debuit è nummis qui hocce loco *t*) exhibentur, in quorum aliis Jupiter quidem & Hercules nominantur, sed ita ut *Augustorum*, non *Augusti* ipsi dicantur; in aliis Principes duo non Jupiter & Hercules, verum primus *Jovius* appellatur, alter *Herculius* Ad appellationes igitur à Deorum nominibus deductas referenda erant, inter quas conspicua est illa *Olympii*, quam primus Augustorum usurpavit Hadrianus, in cujus honorem ludi in Asia instituti sunt Olympii Hadrianei, ac post eum Commodus; item Σωτῆρος, & *Jovis* Φιλίȣ; ac denique *Optimi*, & *Optimi Maximi*. Alterum est titulorum à victoriis, vel devictis gentibus adsumptorum genus, quos dum recenset vir præstanti ingenio ac doctrina, simul quædam minus obvia docet de Alemannia: postremum eorum, quibus adfinitas & origo, veræ vel adfectatæ designabantur, quive parandæ benevolentiæ causa, aut in grati erga decessores animi significationem suscipiebantur: de quibus breviter, nisi obscure dici non potest. In titulis

t) p. 494.

 Diocle-

Diocletiano & Maximiano poſt abdicatum Imperium tributis definit Diſſertatio duodecima.

Quod ad *decimam tertiam* ſpectat, in ea demonſtrat Spanhemius multo plura in nummis rerum quæ ad Hiſtoriam Imperii Romani ac Imperatorum pertineant, quam in Scriptoribus monumenta conſignata occurrere; pietatis quidem Principum, Sacerdotia ab illis ſuſcepta, inſcriptiones quibus ſe in tutela Deorum eſſe declarant, vota nuncupata ac ſoluta, templa erecta, refecta, dedicata; eorundem munificentiæ ac Providentiæ, Congiaria populo Romano data, & inſtar perpetui congiarii Εὐθηνίαν, ſive affluentiam Annonæ, Alimenta pueris puellisque ingenuis præſtita, remiſſas à Caio Ducenteſimam, à Galba Quadrageſimam, Italiæ vehiculationem à Nerva, reliqua vetera HS. Novies Millies ab Hadriano abolita, ſublatam à Nerva Fiſci Judaici calumniam; quæ omnia vir doctiſſimus non recenſet ſolum, ſed pluribus verbis explicat, ac tenebras quæ iis obductæ erant à nonnullis, diſcutit. Sequuntur quæ ad Romani Orbis adminiſtrationem propius ſpectant, conſtitiſſe eum é Provinciis, Urbibus liberis & Regnis: ut libera Republica, ita poſtquam omnia unus ſub imperium accepit, fuiſſe Reges qui Imperii majeſtatem comiter colerent, eoſque in tutela fuiſſe Auguſtorum, quorum effigies in nummis ſuis exhibuerunt: Reges aliquot gentibus à Principibus datos, à Trajano Parthis, ab Antonino Pio Armeniis & Quadis: libertatem Urbium ejuſmodi fuiſſe, ut earum ſtatum Auguſti per Legatos ordinarent; in Provincias vero miſſos fuiſſe vel Præſides vel Proconſules, de quibus non pauca obſervari potuerint in nummis, quibus præclara lux ſcriptoribus affunderetur, quæque hic colliguntur. Ad eandem Romani Orbis adminiſtrationem referri debent Coloniæ, quas ad centum & viginti à Principibus deductas, pleraſque à ſcriptoribus prætermiſſas, ſibi notaverat Spanhemius; ſed quod idem argumentum Vaillantius occupavit, perpauca de illis, hoc eſt, ea quæ in ſuperiori editione ſcripſerat, nova tamen luce perfuſa, repræſentat: perinde atque de Ομονοίᾳ Urbium, de qua jam multa in priori volumine, quaque vel ſacrorum communio indicatur, vel hoſpitii, aut commercii, aut connubiorum jus. Quæ etiam diurnias actis mandari ſolebant, Adventus ſcil. ac Profectiones Auguſtorum, in nummis perſæpe conſignata ſunt, ac præterea elogia quibus Urbem

Urbem, & Orbem, varias Provincias & urbes, exercitus, Monetam restituisse dicuntur; indeque facile intelligitur omissa in illis non esse belli acta, hoc est adlocutiones Augustorum, victorias, triumphos, trophæa, præterea virium Imperii, legionum, cohortium, exercituum commendationem; sed horum tantam esse copiam perspexit vir bono literarum natus, ut inde justum opus confici posset; quamobrem pauca quædam de his à vulgi cognitione remota indicasse contentus, enumeratione templorum quorundam celeberrimorum, quæ vel ab Imperatoribus extructa, vel in eorum honorem, cum in urbe, tum in Provinciis condita sunt, absolvit immortale opus, cui cum addere vellet in tertio volumine quæ ad Religionem Gentilium, Consecrationem, supellectilem veterum spectabant, fato functus est, & quidem ita immaturo, ut ne hoc quidem volumen polire potuerit, in quo ut non plus eruditionis, ita orationem magis tersam ac limatam profecto desideramus.

Alia Ill. Spanhemii opera nunc recensenda sunt, inter quæ eminet illud, quo Juliani *u*) Apostatæ Cæsares illustravit, Gallice scriptum,

3. *Les Cesars de l'Empereur Julien, traduits du Grec, avec des remarques, & des preuves illustrées par les Medailles, & autres anciens monumens.* Paris 1696. 4.

& auctoris fama dignissimum; qui cum intellexisset, homines ita esse comparatos à natura, ut libris in scientiarum commendationem scriptis minus moverentur, novam hæc studia promovendi rationem inire voluit, scriptorem nobilem arripiendo, in quo quidquid obscurum, aut obiter ac, velut in transcursu dictum, aut ab aliorum denique scriptorum sententia dispar ac dissentiens animadvertitur, id omne é veteribus nummis illustraret, & incertis quidem fidem confirmaret, ac falsis demeret; obscuris lucem affunderet; in his vero quæ auctores in diversum trahunt, quid potissimum sequendum sit, demonstraret. Hinc profecto intelligis, nihil ferme hic reperiri aut à Juliano scriptum, aut à Spanhemio adnotatum, quin illud continuo certissimis numismatum testimo-

u) Non raro etiam nummos advocat Spanhemius illisq; lucem affert in Commentario luculento ad primam Orationem Juliani, quæ ad calcem editionis emendatissimæ operum Juliani legitur, quam eidem illustri Viro debemus, curatam Lipsiæ 1696. fol.

teſtimoniis confirmarit; verum in hoc Commentario commendando haud opus eſt ut diutius immoremur; quippe in quo eandem ſecutus eſt ſcribendi rationem, quam in cæteris lucubrationibus, inquibus omnibus, ut id ſemel dicamus, mirari ſubit ſingularem quandam, atque omnia complexam eruditionem, prætereaque prope incredibilem memoriæ felicitatem cum acri & certo judicio conjunctam: quippe cui ſcribenti ita ſemper opportuna adfuere cum veterum ſcriptorum loca, tum etiam maxime appoſita numiſmata, ut in ſtatione quadam parata, atque illum expectaſſe, quo juberet prodire loco aut tempore, videantur.

Nec vero aliter ſentiendum de ea quam tamen inter alias curas effuderat,

4. *De Nummo Smyrnaeorum, ſeu de Veſta & Prytanibus Graecorum Diatriba,*

quæ Selectis Seguini Numiſmatibus *x*) ſubjuncta eſt anno 1684. in hac enim

x) de his ſupra cap. LXXXVIII. Sed illa diatriba Spanhemii longe auctior & elaboratior recuſa exſtat Tom. V. theſauri Antiqu. Rom. Græviani p. 659. Traject. 1696. fol. Quamplurima etiam nummis qua editis qua ineditis lux à doctiſſimo Viro allata in Exercitationibus duabus de civitatis Romanæ jure, paucioribus primum tempore liberæ Reipubl. atque pluribus ſenſim ſubprimis Imperatoribus, deinde omnibus in toto orbe Romano per celebrem Antonini Caracallæ legem data. Hæ exercitationes in eodem theſauro Græviano primum Tom. XI. ſed longe locupletiores deinde ſeparatim Londini 1703. 4. ſub Orbis Romani titulo lucem viderunt. Etiam nummis rarioribus pulcherrimisque paſſim diſtinctæ ſunt ejuſdem ſummi Viri obſervationes in Callimachum, vulgatæ Trajecti 1697. 8. Neque illius notæ in tres Ariſtophanis Comœdias ab hoc eruditarum deliciarum genere deſtituuntur, in quibus p. 289. oboli Attici cum noctua, & p. 283. Epheſiorum nummus Antonini Pii honori tributus ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΕΙΩΝ, ut Dracones in nummis p. 262. deſcriptis prætercam. Ornant hæ Spanhemii obſervationes præclaram Ariſtophanis editionem quam Amſtelædami 1710. fol. curavit Vir & ipſe doctiſſimus Ludolphus Kuſterus.

enim primum de Amazonibus & Sophiſtis Smyrnæ in honore habitis diſputat; mox de Veſtæ cultu intra parietes privatos & in Prytaneis plurima congerit antea obſcura & ſparſa: eam primam fuiſſe Dearum in Græcis & Aſiaticis Civitatibus; ſacra huic primum, deinde Jovi facta; huic primum initiatos fuiſſe Græcos, cultam fuiſſe in Prytaneis ejus imaginem, ſive ſtatuam, cujus ſigna accurate deſcribit: eandem denique præſertim nummorum ope demonſtrat, & Rheæ filiam, & Rheam, & Cererem, & Tellurem, & ignem fuiſſe. In Prytaneis illuſtrandis haud minus accuratus & elegans, ita appellata fuiſſe oſtendit loca, in quibus bene de Republica meritis, Hieronicis, Legatis urbium alimenta è publico præbebantur: eadem ob Veſtæ cultum & æternum ignem frequens ſupplicum aſylum, & ſacra habita fuiſſe; ac denique eorum curam pertinuiſſe ad eos qui ſummum gerebant in urbibus magiſtratum, atque idcirco Prytanes variis in locis dicti ſunt.

5. Ejuſdem Spanhemii Diſſertationes quinque extant, Morellii Specimini rei nummariæ *y)* ſubjunctæ. *Prima* explicat nummos duos Ancyræ, in quibus ludi memorantur Aſclepii Soterii cum Iſthmiis & Pythiis conjuncti: ac primum quidem docet, eos ludos Æſculapio, quem vulgo Servatorem appellarent, factos; deinde varia congerit ad Iſthmiorum & Pythiorum originem, ſolennitatem, & loca in quibus edebantur pertinentia: tum qua de cauſa Aſclepiis conjungantur, aperit; & Pythiorum quidem rationem conſtare, quod Apolline natus ferretur Æſculapius; Iſthmiorum vero Aſclepios veluti continuationem fuiſſe. His addit obſervationes de vaſis diverſi generis, quæ in nummis, quibus ludorum memoria conſignata eſt, viſuntur cum inſertis ſingulis, pluribusve palmæ ramis: mox num peculiaris quædam ratio Ancyranos impellere potuerit, ut in Æſculapii honorem ludos inſtituerent aut renovarent, diſquirit: poſtremo quæ ad Ancyram ipſam ſpectant, illuſtrat.

Altera Diſſertatio eſt de nummo Nyſæ in Caria, in quo occurrunt ΘΕΟΓΑΜΙΑ, ludi in honorem feralium Plutonis & Proſerpinæ nuptiarum: in ea vero de quatuor potiſſimum capitibus diſputari adnotavimus;

y) de quo ſupra num. CXLIX. Prodiit Lipſiæ 1695. 8. Epiſtolarum ad Begerum à Spanhemio ſcriptarum meminit erudit. Bandurius infra, CLXII. 2.

vimus; de ipsa eorum ludorum appellatione; de Scribis, quod genus Magistratus in Asia Proconsulari frequens fuit; de Oecumenici voce; de ludis Iselasticis. In *tertia* Dissertatione nulla causa est cur immoremur; in qua Spanhemius Morellii consilium commendat, & quam lætos & uberes, ipse gloriæ, alii scientiæ & eruditionis fructus ex ejus opere, si aliquando perficiatur, percipere possint, ostendit.

In *quarta* Dissertatione duo Pergamenorum nummi illustrantur. In primo stat Æsculapius in thensa, quam duo Centauri δᾳδοῦχοι trahunt: hunc Spanhemius fuisse docet patrium & præsidem Pergamenorum Deum, deinde de baculo serpente circunvoluto, de pompa sacrorum, de Centauris variorum Deorum thensæ jungi solitis, de facum usu in mysteriis varia colligit, simulque cur Æsculapium Centauri vehant, eique faces præferant, solerter investigat. In altero nummo stat Jupiter juvenis cum fulmine & hasta: hinc Solis caput, inde Lunæ; in imo fluvii duo, de quibus, postquam cætera enarravit, sententiam suam profert; hos Selinum & Cetium esse, nisi Selini loco Caicum malis; arreptaque inde occasione, topographiam Pergami, atque universi illius tractus, accuratam exhibet.

Quinta Dissertatio est de ludis in honorem hominum institutis, cujus generis cum plurimos recenset, tum maxime immoratur in iis qui Alexandro, Augusto, Severo, Antonino & Getæ, qui Philadelphii dicebantur, ac denique Antonino soli facti sunt.

CLXII. LAURENTIUS BEGERUS.

LAURENTIUS BEGERUS, *z)* natus Heidelbergæ anno 1653. primum Ser. Electoris Palatini, deinde Ser. Electoris Brandenburgici, sive Regis Prussiæ Consiliarius, ut vocant, ab Antiquitatibus & Bibliotheca, plurima edidit opera ad rem nummariam pertinentia, quorum primum sic inscriptum, 1. *The-*

z) De clarissimi hujus Viri vita & scriptis fuse nuper disseruit Carolus Ancillonius in Vitis quorundam eruditorum Gallice editis Amstelod. 1709. 12. Viri illi eruditi quorum vitas describit sunt præter Begerum nostrum Valentinus Conrartus, Barthol. Herbelotus, Urbanus Cheuræus, Henricus Justellus, Hadrianus Baillet, Jacobus, Benjamin & Ludovicus uterque nec non Joannes & Claudius Auberii & Jo. Baptista Cotelerius.

1. *Thesaurus è Thesauro Palatino Selectus.* Heidelbergæ 1685. fol.

duas in Sectiones tributum est, quarum una gemmas, altera nummos elegantiores Palatinæ gazæ complectitur. Ac de gemmis quidem nihil attinet dicere; nummos vero tribus capitibus illustrandos suscepit vir doctissimus. Primo capite exhibentur numismata Regum aliquot Macedoniæ, Asiæ, Syriæ, Ægypti, Bithyniæ, Ponti, Tyrannorum Siciliæ, ac Philistidis Reginæ, Herodis φιλοκλαυδίυ, Batti & Nymphæ Cyrenes, Arati Poëtæ, Hecatomini cum Jove Labranteo, Philetæri, Euphemi Argonautæ cum monumentis Argonauticæ expeditionis, & Cadmeis Serpentibus, Phidonis Argivi cum mensuris suis, Patræi & Taurionis; iisque notæ adjunguntur haud multum uberes quidem, non contemnendæ tamen. Alterum caput repræsentat numismata urbium & populorum, ita disposita, ut primum locum teneat Magna Græcia cum Roma, Cosa & Massilia; alterum Sicilia, Creta, & cæteræ Mediterranei maris Insulæ: has ubi absolvit Begerus, tum Peloponnesum, Græciam, Macedoniam, Thessaliam, Epirum, Thraciam percurrit; mox Bosporum transgressus, Asiæ & Syriæ urbes collustrat, easque, perinde atque superiores, à via, ut ita dicam, salutat; trajecta denique Ægypto Cyrenen revisit, & Carthaginem usque pervadit. Tertio capite breviter enarrantur Numismata Græca & Latina Imperatorum, Augustarum, Cæsarum & Tyrannorum, à Julio Cæsare, bene multa quidem ad Heraclium; ab Heraclio viginti circiter usque ad Manuelem Calo-Joannis filium. Porro nummi hoc in opere cum integri omnes, tum etiam ad unum exemplum incisi in ære sunt, præter admodum paucos qui magnitudine sua præcellebant; adjectæque literæ & numerorum notæ, quæ singulorum metallum & magnitudinem nos docerent.

Alterum Begeri opus hunc titulum præfert:

2. *Observationes & Conjecturæ in Numismata quædam antiqua.* Coloniæ Brandenburgicæ 1691. 4.

& nonnulla complectitur ad Romanas origines spectantia, variaque Romanorum decora in nummis depicta demonstrat: quæ scil. ab Historicis de Herculis in Italiam adventu; quæ de lupa & aquila ab Ænea Lavinium condituro conspectis, quæ de Tulli Hostilii fœdere cum Albanis,

banis, & pace ab eodem Fidenatibus concessa narrantur, horum memoriam in nummis consignatam fuisse: in iisdem commendatas, prudentiam ejus Fabii qui cunctando Romanam rem restituit, victorias Sulpicii de Philippo Macedonum Rege, Scauri de Areta, de Bacchio Plautii: ne omissam quidem legationem, aut Aburii ad Carthaginenses & Masanissam, ad auxilia contra Perseum roganda, aut Syllæ ad Bocchum, ad Jugurtham repetendum: denique cum haud pauca alia in Familiarum Romanarum nummis indicat ab eruditis nondum observata, tum Cæsarem juvenem, cum commendatione originis à Venere, & civis ab eo servati; item Indutiomarum Trevirum, Augusti victorias de Sexto Pompejo, ac postremo vota ob fratrum concordiam suscepta in nummo Getæ, in quo Janus expressus. Nec vero ibidem defuit Begero industria aut studium ad illustrandos nummos Græcarum urbium, imo forte superfuit; cum enim præter alia Apollinem pileatum in nummis Ætolorum & Cyrenæorum ac Vejovem in Abderitarum nummo videre sibi visus fuisset, leniter per Epistolam castigatus est à *Spanhemio*, quod à vulgari opinione, quæ in eorum nummorum primo Meleagrum, in altero unum è Battiadis, in tertio denique Apollinem statuebat, desciviflet; ac ne sic quidem sententia sua dimoveri se passus, alteram *Spanhemii* epistolam elicuit, in qua perinde atque in priori, & in ea Begeri, multa præclara occurrunt de Apolline, de pileis, de galeis, de Abdera, &c. Sequitur

3, *Spicilegium Antiquitatis, sive variarum ex Antiquitate elegantiarum, vel novis luminibus illustratarum, vel recens etiam editarum fasciculi.* Coloniæ Brandenburgicæ 1692. fol.

quo in opere, cum gemmæ & statuæ haud paucæ, tum in primo fasciculo permulti nummi Græci illustrantur: Bisaltiorum cum Minerva Hippia, Carystiorum cum Mercurio & Gallo, Samiorum cum Venere, & Veneris concubitu: Syracusanorum cum Iceta Leontiorum Tyranno, Agrigentinorum cum Acragante Nympha, Buthrotiorum cum Nauplio, necnon Phintiæ Regis, & Herois, ut quidem Begerus opinabatur, Εὐμενὺς: alii è quibus discimus, Amorgum deductam fuisse coloniam à Samiis, Chium à Cretensibus, Coum ab Argivis, Chalcedonem à Megarensibus: præterea Epiri cum bobus, Rhodi cum uvis & ollula, Cythni cum caseis, Opuntis cum hydria argentea quam Apollini consecraverant:

rant: quos nummos omnes, item eum in quo Jovis Casii templo insistit aquila, & nonnullos Syriæ urbium cum ariete, accurate explicat.

Porro ut superioribus operibus haud ineruditi, ita eruditissimi & diligentissimi Antiquarii famam consecutus est eo opere, quo reclusit Brandenburgici Thesauri opes; quibus, cum per se magnæ sint, tum haud vulgaris è Commentario quo veluti ambiuntur, commendatio accessit:

4. *Thesaurus Brandenburgicus Selectus.* Coloniæ Marchicæ 1696. fol.

5. *Continuatio.* Ibid. 1699. fol.

6. *Volumen tertium.* Ibid. 1701. fol.

Quatuor numismatum genera hi libri complectuntur, Regum & Illustrium virorum; Provinciarum & Urbium in quibus nummi Græci cusi sunt; Familiarum Romanarum, ac denique Imperatorum; sed de singulis differendum est. Igitur in primo capite occurrunt Numismata aliquot Mecedoniæ Regum, Archelai, Amyntæ, Philippi, Alexandri: hunc sequuntur quidam ex iis qui heredes ejus vulgo dicuntur, Macedoniæ, Asiæ, Syriæ, Ægypti; necnon Ponti & Bithyniæ Reges, cum Pyrrho Epirota, Siciliæ sive Tyrannis sive Regibus, & utroque Juba: adjunguntur his cum cæteri clari & illustres viri qui in Thesauro Palatino prodierant, præter unum Euphemum Argonautam, tum etiam Posidippus, Posidonius, Nicoclia Heroina, Audoleon Pæoniæ Rex, cujus nummum antea Phidolæ adjudicarat, Diocrates exulum Dux sub Agathocle, Commius Atrebas, Indutiomarus Trevir, Donnus Alpium Regulus, Ninnius Marrucinus; ac denique Ulatus Ateula, cujus nummum referre solent ad Attilam Hunnorum Regem. Non omittenda sunt quæ in primo tertii voluminis capite visuntur numismata, bene multa quidem plerorumque Syriæ Regum & Reginarum, nonnulla vero & ea quidem rarissima variorum Regum Ægypti, Cappadociæ, Ponti una cum vetustissimo Amynta, Pixodaro Cariæ Dynasta, & duobus, ut quidem opinatur, Arvernorum Regibus Bituco & Bitovio: sed ut rara & insignia pleraque sunt, ita in his explicandis ea est Begeri accuratio, qua nulla major esse queat; de singulis enim symbolis in iis expressis ita diligenter disputat, atque ille qui prope justam ad ea Dissertationem conscribere

 vellet;

vellet; & num ad historiam illustrandam conducere possint, solertissime investigat.

Haud minus ad illustrandos Urbium nummos studium adhibuit Begerus; nihil enim cujus quidem memoria in eximiis illis antiquitatis monumentis consignata sit, ad earum originem, situm & soli ingenium, decora, sacra, & varios casus pertinens, inexplanatum relinquit. Nec vero unum aut alterum cujusque loci nummum, sed quotquot in amplissima gaza servantur, tam in primo volumine, quam in tertio protulit: sed quia eundem ordinem, quem in Palatino Thesauro instituerat, secutus est; hoc est, Italiæ primum, & Magnæ Græciæ; deinde Liparæorum, Siciliæ, ac cæterarum Mediterranei Maris Insularum; mox Græciæ, & populorum huic circunjectorum; postea Asiæ, & Syriæ; denique Ægypti, Africæ, & Hispaniæ numismata exhibuit, nulla causa est cur hic immoremur; nisi forte monendus sit lector, qui nummi antea Tarsi Hispaniæ adjudicati à Begero ipso fuerant, eos nummos Tarso Phœniciæ restitutos esse.

Ut in superioribus capitibus & in postremo Thesauri Palatini numismata cum aliis pluribus publicata sunt, ita in tertio capite, quod antiquissima Romanorum ex ære gravi, Familiarum, & incerta quædam numismata complectitur, iterum, suis quæque locis, prodeunt ea, quæ in Spicilegio, illustrata antea fuerant: verum hujus Commentarii longe alia ratio quam superiorum est; tametsi enim omnia hujuscemodi numismata quæ in Brandenburgico museo servantur, exhibet, non omnia tamen explicat; sed si quæ in Patino desint, aut si in iis quæ habet, ejus aut Ursini diligentiam, acumen, judicium desideret, in iis sese exercet Begeri industria, cætera obiter duntaxat recenset.

Superest postremum caput, quo prodeunt Numismata Imperatorum, Augustarum, Cæsarum & Tyrannorum à C. Julio Cæsare ad Alexium Angelum, non Romæ solum, sed etiam in Coloniis, in Urbibus Græcis, in Ægypto cusa, & eruditis, tametsi plerumque brevibus notis illustrata; sed earum ratio intelligi non potest, nisi universæ lucubrationis ratio describatur; quod quidem aliquandiu jam lector à nobis expectat. Non enim eo more quem didacticum appellant, sed in Dialogorum formam scripti sunt libri isti: finxit enim Begerus adfuisse sibi amicum quendam antiquitatis amatorem, nec mediocriter eruditum; cui se qui-

se quidem Brandenburgicas opes ordine pandisse, cum vero ad singulas aut suam opinionem protulisse, aut auctorem ut suam proferret rogasse: & si quidem ipsi conveniret cum cæteris Antiquariis qui eadem monumenta illustranda susceperunt, in iis se plerumque immoratos non fuisse: si vero veteres opiniones convellere, novasque inserere vellet, tum ut utriusque partis argumenta facilius inter se compararentur, finxit ab amico, cui Archæophilo nomen dedit, illas strenue propugnatas, has gnaviter oppugnatas fuisse; eademque ratione ubi monumenta hactenus ignota publicavit, suam sententiam posuisse non contentus, num etiam alia in alterius mentem venire posset, anxie quæsivit, eique Archæophilum patronum dedit. Atque hæc ferme dicenda habebamus de præstanti opere, in quo Numismata omnia ita scalpta sunt ut in Thesauro Palatino, cuique subjuncti sunt indices locupletissimi.

Sunt & alia Begeri eaque erudita opera *a*) quorum duo,

7. *Cranaë Insula Laconica, eadem & Helena dicta, & Minyarum posteris habitata.*

8. *Meleagrides & Ætolia ex Numismate* Κυριέων. Coloniæ Brandenburgicæ 1696. 4.

simul edita sunt; sed hoc brevius, singulari dissertatione constat In nummum, quem Lud. Nonnius Cyrii in Cypro Insula cusum existimaverat, ipse ad Cyrium Ætoliæ urbem pertinere demonstrat, nec Cygnos in eo aut anseres, sed meleagrides aves expressas esse; ejusque typi ænigma explicat: altero vero, quod prolixius est, numismata Κραναατῶν & Ἐλενιτῶν illustranda suscepit; primumque ea numismata probavit cusa fuisse in Insula non Attica, verum Laconica, quæ Cranaë, eademque Helena dicta

a) Spectat & huc Begeri | *Contemplatio gemmarum quarundam Dactyliothecæ Gorlai ante biennium* (Jac. Gronovio editore) & *aucta & illustrata* Colon. Brandenburg. 1697. 4. In hac enim nummos quosdam jucunde etiam illustrat vel cum gemmis veteribus componit; Nam numismata Pontificum Romanorum à Begero ex Cimeliarchio Berolinemsi edita & illustrata Ao. 1704. fol. velut recentioris ætatis, de industria Bandurius prætermisit, Nec non Begeri Alcestim pro marito morientem, & pœnas infernales Ixionis, Sisyphi, Ocni & Danaidum ex delineatione Pighiana, ibid. 1703. fol. in quibus de nummis nihil.

dicta est, quod illic stuprum fecerat Paris cum Helena: deinde de symbolis in iis expressis disputavit, ac potissimum de vespertilionibus, in quorum formam mutatas fuisse Myniæ filias, veteres finxere. Hic etiam occurrunt velut corollaria, nummi Gythei, in quo Victoria Actiaca celebratur; Nysæ, in quo Begerus videre sibi visus est umbram cymbæ Charontis insistentem, & ferali illi portitori naulum porrigentem; Athenarum, & Eresii, in quibus varia symbola. An eo loco mentio facienda sit de opere inscripto,

9. *Bellum & Excidium Trojanum ex Antiquitatum reliquiis.* b) Berolini & Lipsiæ 1699. 4.

haud equidem satis scio; in eo enim occurrunt perpauci nummi, duo Hectoris, & totidem Eurypyli, singulares Achillis & Thetidis cum armis, Ajacis manus sibi inferentis, Nauplii facem sceleratam attollentis, Ulyssis domum reducis, prætereaque ille in quo depictum judicium Paridis; qui nummi haud semel antea, vel à Begero ipso, vel ab aliis publicati fuerant, nec observationibus indigebant. At piaculum esset omittere

10. *Regum & Imperatorum Romanorum Numismata &c. à Romulo & C. Julio Cæsare ad Justinianum Aug. cura & impensis &c. Caroli, Ducis Croyacì & Arschotani, &c. olim congesta &c.* Coloniæ Brandenburgicæ 1700. fol.

Tametsi enim nihil in tabulis numismatum immutarit, nec magis constet, quæ aurea fuerint, quæ argentea & ærea; tamen de iis qui ad hæc studia animum appellere volunt optime meritus est, dum in Adnotationibus, quæ ab Alberto Rubenio c) minus recte scripta erant, emendavit, quæ obscure, explicavit; his enim effecit, ut nullus esset tyronibus utilior Commentarius. Begeri fama dignissima etiam est

11. *De nummis Cretensium serpentiferis disquisitio antiquaria.* Coloniæ Marchicæ 1702. fol.

in qua nonnullorum opinio, Cretenses ex Asiaticis, hos è serpentibus ortos fuisse, confirmatur; indeque explicantur numismata Antonii, Augusti, aliorumque Principum in quibus cista depicta est inter serpentes duos. Levior est, quæ eodem anno prodiit,

12. *Colloquii*

b) tabula præsertim quam Raphael Fabrettus illustravit Iliaca. De illa supra, num. CXXXII. c) Vide num. LXXVI.

12. *Colloquii quorundam de tribus primis Antiquitatum Græcarum voluminibus ad eorum Authorem relatio.* Anno 1702. fol.
hanc enim idcirco duntaxat ſcripſit Begerus, ut ſuas nummorum quorundam interpretationes adverſus Gronovium *) tueretur: quod quidem ita præſtitit, ut nec prorſus inutilis ſit ea lucubratio, & haud paulo jucundior futura fuiſſe videatur, ſi eruditiſſimum virum minus inclementer exagitaſſet. Nonnulla etiam ad hanc Bibliothecam Nummariam pertinentia complectitur

13. *Examen dubiorum quorundam.* Berolini 1704. fol.
nam & ad nummum C. Memmii, num ipſe Quirinus dictus fuerit inveſtigat, & dictum fuiſſe aſſerit, perinde atque in aliis nummis Petillium Capitolinum, & L. Antonium Pietatem: præterea quæ fuerit corona Iſthmica? eamque docet contextam olim fuiſſe è ſemine & cauliculis, deinde é foliis Selini, eandemque piceam interdum fuiſſe. Atque hæ quidem ſunt Theſauri Brandenburgici veluti appendices: poſtremum Begeri opus,

14. *L. Annæi Flori Rerum Romanarum libri duo priores ex Criticorum obſervationibus correcti.* Coloniæ Marchicæ 1704. fol.
eodem conſilio editum eſt, quo Juliani Cæſares ab Ill. Spanhemio: ut enim ab hoc Imperatorum Romanorum, ita ab illo Romanæ Reipublicæ hiſtoria breviſſime ſcripta eſt; plurimaque in utroque ſcriptore reperias aut obſcura, aut à cæteris ſcriptoribus diſſentientia, quibus præclara lux affundi è nummis poterat: quamobrem nullam auctorem ſuum nummis illuſtrandi *d)* occaſionem amiſit Begerus in notis, quas uberrimas ad eum ſcripſit; prætereaque huic præfixit Italiæ hiſtoriam à Jano

Z ad

* De Gronovii theſauro Antiqu. Græc. dictum n. CLV.

d) Non alienum fuerit ab hoc loco Lectorem monere, quod Francofurti ad Mœnum apud Ampliſſimum Virum D. Zachariam Conradum ab Uffenbach exſtant Julii Cæſaris & T. Livii ſcripta quæ ſimiliter nummis DCCCCLXXXIII. & Inſcriptionibus antiquis DXLII. illuſtravit Henricus von der Borcht, Comiti Arundelio familiaris, cujus filius Henricus von der Borcht Electori Palatino Carolo Ludovico ab Antiquitatibus fuit. De Floro Clariſſimi Grævii induſtria ſimiliter ex nummis illuminato dictum ſupra num. CLIV.

ad Romam conditam, eamque ipsam nummis haud paucis Italiæ, Tiberis, Jani, aliisque distinxit. Mortuum hunc ajunt Berolini anno 1705. die 20 Februarii.

CLXIII. JOANNES CHRISTOPHORUS BATTELLUS.

Viri Illustrissimi JOANNIS CHRNSTOPHORI BATTELLI Dissertatio prodiit anno 1702. ad nummum Heraclii Imperatoris, qui tametsi nihil in se continet admodum eximii & singularis, occasionem tamen dedit eruditissimo viro, plurima notandi plane singularia:

Expositio Numismatis Heracliani, Romæ 1702. in 12.

Videri possunt quæ de illa Dissertatione scripserunt auctores Diarii Trivultiani. *e)*

CLXIV LUDOVICUS DE VALLEMONT.

Est in Thesauro Regio nummus Gallieni inscriptus, VBIQVE PAX. cum Victoria in biga: in adversa parte Gallieni corona spicea, vel potius graminea redimitum caput cælatum est, cum hoc elogio, GALLIENAE AVGVSTAE. Plerique hunc nummum cusum fuisse in ludibrium Gallieni contendebant; nec improbabilis eorum opinio videbatur, cum & ignavia illi objiceretur à Treb. Pollione, & satis constaret nunquam minus prædicari potuisse pacem & tranquillitatem Imperii, quod tyranni & barbari certatim dilacerabant. Altera erat acutissimi Harduini *f)* opinio, qui, cum nihil in nummis ludicrum, aut scurrile, nihil Romana majestate & gravitate indignum occurrere existimaret, GALLIENAE AUGUSTAE. scriptum esse dicebat, pro GALLIENE AUGUSTE. in vocandi casu; monebatque nullum fuisse Augustum Gallieno, si nummos testes audimus, vel in bello magis strenuum, vel magis acceptum Populo Romano Galliisque: simul quod nonnullos movere poterat corona graminea, docebat è Plinio lib. XXII. Sect. IV. nullam coronam ea fuisse nobiliorem... cæteras militibus Imperatores dedisse, hanc solam militem Imperatori, &c. Sed eundem nummum LUDO-

e) Ao. 1704. p. 1343. Vide sis etiam Diarium Venetum *Giornale d' Italia* T. XXII. p. 73. seq. ubi Battellus à censura in priore Diario adversus ipsum lata defenditur.

f) de numismatis sæculi Constantini p. 448. Opp. select.

Ludovicus De Vallemont nova ratione explicare aggressus est, peculiari dissertatione *g*);

1. *Nouvelle explication d'une Medaille d'or du Cabinet du Roy, sur laquelle on voit la tete de l'Emp. Gallien avec cette legende* GALLIENAE AUGUSTAE. Paris 1698. in 12.

Scil. narrat Pollio *h*) Celsum quendam, olim Tribunum, cum in Africa degeret, Imperatorem factum fuisse auctoribus Proconsule Africæ, & Duce Limitis Libyci; additque: *Quare creatus per quandam mulierem, Gallienam nomine, consobrinam Gallieni, septimo die interemptus est.* Atqui eum Pollionis locum omnes ita intelligebat, per factionem Gallienæ Celsum creatum fuisse Imperatorem; sed ea impellente cæsum fuisse contendit Vallemontius, ideoque cusum fuisse in ejus honorem nummum, in quo caput suum Gallienus consobrinæ nomine cingi, ac veluti corona redimiri voluit. Porro argumentis, quibus novam hanc opinionem stabilire conatus est, vel in hac ipsa Dissertatione, vel in Epistola ejusdem argumenti *i*) quam anno sequenti edidit, vel in ea quæ in Diariis Eruditorum Ao. 1701. *k*) publicata est, recensendis aut confutandis, nihil causæ est cur immoremur, cum utrumque abunde præstitum sit à viris doctis: *l*) sed hæc breviter monere necessarium visum est, quia varias eruditorum de Gallieni nummo opiniones indicare in notis, præter morem nostrum supersedimus. Altera est ejusdem Vallemontii Dissertatio in nummum *Alexandri* Macedonis, quem nonnulli falsum; alii veterem quidem, sed Alexandro recentiorem esse existimant; ipse Alexandri ipsius ætate cusum, fideique Q. Curtio confirmandæ maxime appositum esse contendit; atque ita explicat, ut nihil vero similius excogitari posse videatur, modo hoc unum concedatur, fuisse illa ætate Monetarium ita acri ingenio præditum, ut futura, non conjectura solum, eaque cum præsentibus copulando augurari, sed etiam certo velut divine prædicta scire potuerit. Ejus Diatribæ titulus hic est:

g) Hæc è Gallico Italice versa legitur in Diario Veneto *Galleria di Menerva* T. IV. parte 2. p. 17-29. Latine in Christoph. Wolterecki electis rei nummariæ p. 168.

h) in XXX Tyrannis c. 29.

i) Journal des Savans Ao. 1699. p. 647. edit. Amst.

k) p. 557. edit. Amst. *l*) Carolo Cæsare Baudelot & Antonio Gallandio, Infra, num. CXCVI. & CLXXIV.

Dissertation sur une Medaille singuliere d' Alexandre le Grand, par laquelle on justifie l' Historie de Quinte-Curce. Paris 1701. in 12.

quam deinde adversus tres viri docti, qui ἄδηλος esse frustra voluit, epistolas, fortasse paullo acrius propugnavit in libello inscripto:

Reponse à M. Baudelot, ou se trouve detruit tout ce qu' il a avancé contre l' antiquité de la Medaille d' Alexandre le Grand, & contre la Dissertation faite sur cette Medaille singuliere, Trevoux 1706, in 12.

CLXV. JOANNES ANTONIUS MEDIOBARBUS.

JOANNES ANTONIUS MEDIOBARBUS, Clericus Regularis, eruditi patris non ineruditus filius, *m*) novam rationem nummos commendandi iniit, ex his nimirum contexendo Panegyricum Principi vere Magno, quem ante hos tres annos tam pia mors, quam mirabilis vita fuerat, cœlo reddidit. Ejus Oratio titulum hunc præfert:

Ludovico Magno Panegyricus Imperatorum Romanorum nummis contextus, in Gallicum à Car. Cæs. Baudelot de Dairval, in Italicum ab ipso Auctore translatus. Paris. 1703. 4.

Ejusdem Mediobarbi dissertatio extat in diariis Trivultianis mense Decembri 1703. *n)* in nummum Sept. Severo cusum ab Acrasiotis in Lydia, quæ Dissertatio in Begerum potissimum scripta est, quod Harduino male lecto, Acrasum alteram in Lybia posuisset.

CLXVI MICHAEL ANGELUS DE LA CHAUSSE.

MICHAEL ANGELUS DE LA CHAUSSE, Parisiensis, qui Romæ sedem fixit, Dissertationem elegantem scripsit in nummum Constantini M. in-

m) Ab hoc Tomum Græcorum numismatum, cui Parens immortuus fuit, exspectare jussi pridem sumus in Memoriis Trivultianis A. 1701. mense Sept. & Octobr. p. 364. edit. Amst. De Patre, Francisco Mediobarbo dictum n. CXIII.

n) edit. Trivoltianæ. Nam in Amstelod. occurrit A. 1705. mense Januar. p. 29. & Latine ex Gallico versa in Christoph. Woltereckı electis rei nummariæ p. 142.

M. inscriptum, GLORIA EXERCITVS GALL. quo in nummo de cæso Maxentio, ac liberata Roma exercitui gratulatos fuisse monetarios contendit, eademque ratione intelligendam censuit alteram epigraphen VIRTVS EXERCITVS GALL.

Aureus Constantini nummus, de Vrbe, devicto ab exercitu Gallicano, Maxentio, liberata explicatus. Romæ 1703. 4. *o)*

Ejusdem est Dissertiuncula de signis militaribus, quæ prodiit volum. x Antiquitatum Romanarum. *p)*

CLXVII. N. GENEBRIER.

N. GENEBRIER, Doctoris Medici, duæ extant Dissertationes; prima de *Magnia Urbica*, cujusnam Principis uxor fuerit? Hanc Occo Magnentio nuptum collocaverat, Tristanus Maxentio; utrumque in eas opiniones impulerat sola nominum affinitas & similitudo: at hic scriptor demonstrat, literas quæ in in imo nummorum Magniæ margine leguntur, nec ante Aurelianum, nec fere post primos Diocletiani annos occurrere in cæteris numinis, quorum præterea artificium simillimum est ei, quod in nummis Principis feminæ animadvertitur; quamobrem eam intra decennium illud vixisse, quod inter Claudii mortem & Diocletiani initia intercessit: quoniam vero duorum liberorum matrem eam fuisse constat è nummo maximæ formæ, in quo pudicitia, aut verius fecunditas ejus commendatur, Cari, quam alterius cujusquam eorum Principum quos interea terris fata ostenderunt, conjugem fuisse, propius vero videri.

Altera Dissertatio est *de Nigriniano*, quem Occo Constantii ætate rebellasse, Tristanus Alexandri Africæ Tyranni filium fuisse conjecerant, tametsi ipsa nummorum fabrica, & literæ in eorum imo margine expressæ, Divum illum Magniæ Urbicæ coætaneum fuisse indicarent. Sed quanti facienda sit docti viri conjectura, Nigrinianum ex Aureliani familia,

o) Recusa hæc diss. in iisdem electis p. 283.

p) Alia Causei scripta in eodem Grævii thesauro T. V. &. XII. obvia, ex ejus Tomo I. Musei Romani sive thesauri eruditæ Anticus tatis edito Rom. 1691. fol. & Tomus secundus Ao. 1700. excusus nec non Gemmæ antiquæ, eodem anno Rom. 4. vulgatæ, velut ab suo argumento aliena de industria à Bandurio prætereuntur.

familia, & quidem vel ipsius, vel ejus sororis, fratrisve filium fuisse videri, quod in Domitia gente fuerit olim Nigrinus Consul Ælii Cæsaris pater, peritiores viderint; profecto eâ sibi ipse adeo non satisfecit, ut alteram deinde proferret, Numeriano forte natum fuisse. Nec vero aspernanda est hujusce Commentarii longitudo, quæ nonnullis immodica visa est: ex hac enim vel illum fructum percipere licet, ut ne in re incerta, & quam nulla vis ingenii explicare queat, operam deinceps conteramus: prætereaque delectat auctoris acumen in interpertando Probi nummo inscripto, ADLOCVTIO AVG. Hi sunt Dissertationum tituli: *p*)

Dissertation sur Magnia Vrbica, &c. Paris 1704. in 12.

Dissertation sur Nigrinianus, &c. Paris 1704. in 8.

sed in posteriori alia quædam occurrunt haud injucunda cognitu; primum enim huic præfixit velut alteram Dissertationem, in qua suam de Magnia Urbica opinionem adversus doctum quendam virum *q*) tuetur; deinde in ipso Commentario demonstrat, qui Maximianus Jun. in aliquot nummis dicitur, eum esse Galerium Maximianum Constantii Collegam; item recte scriptum ab Erud. Harduino fuisse, Constantium Jun. eundem esse quem auctores Gallum appellant, eique adscribendos esse nummos omnes, quotquot Cæsarem nudó capite, virili vultu, naso longiori ac pene adunco exhibent. Utrique Dissertationi adjuncta est tabella una ænea Numismatum.

CLXVIII. CLAUDIUS GROS DE BOSE.

Has Dissertationes brevi intervallo excepere duæ Diatribæ, Gallico sermone scriptæ à viro eruditissimo CLAUDIO GROS DE BOSE, Perpetuo Regiæ Inscriptionum Academiæ Secretario, de *Jano* veterum, ac de cultu *Salutis* Deæ. In utraque eruditio certat cum elegantia; ac prima quidem hunc titulum præfert,

Dissertation sur le Janus des Anciens, & sur quelques Medailles qui y ont rapport. Paris 1705. in 12.

in eaque cum variæ de Jano opiniones discutiuntur, & quæ ad ejus cultum

p) utramque è Gallico versam latine legere licet in electis rei nummariæ Christoph. Woltereckii p. 215. & 246.

q) Nic. Henrionium.

tum pertinent mirifice illustrantur, tum etiam numismata haud pauca accurate scalpta explicantur: altera vero cum hocce titulo comparet:

Dissertation sur le culte que les anciens ont rendu à la Deesse Santé. r) On y a joint les Medailles, &c. qui ont rapport à cette matiere. Paris 1705. in 12.

qui titulus cum perspicue doceat quod fuerit doctissimi auctoris consilium, ut singula indicemus, minus nobis laborandum est; maxime cum nihil in illa Dissertatione, haud magis quam in superiori, luxuriet, argumentumque à se susceptum vir eruditissimus tam breviter, quàm plane & aperte tractaverit.

Ejusdem elegantiæ est, quæ in Diariis Trivultianis anno 1706. mense Augusto s) prodiit Dissertatio *de Termino Deo*, cujus cultum ut illustraret, numismatis potissimum usus est.

CLIX. N. * OUDINET.

Nuper in Historia Regiæ Inscriptionum Academiæ t) editæ sunt viri humanissimi N. OUDINET, dum viveret Regiorum Numismatum custodis, duæ Dissertationes, quæ in Academia lectæ fuerant annis 1705. & 1706. Prima est de nummis Atheniensium, inter quos nullus ad hanc ætatem usque repertus est, qui Principum Romanorum effigiem referret, nullus contra quin Minervæ cultum exhiberet, aut solum, aut cum Jovis cultu conjunctum. Altera Dissertatio

r) Cum hac eleganti dissertatione Lectorem conferre juvabit exercitationem *de Dea Salute* quam Londini A. 1717. 4. edidit vir doctissimus *Guilelmus Musgrave.*

s) p. 1380-1395. His addere licet ejusdem Bosiii Observationes *de nummis Crotoniatarum* quæ occurrunt T. 1. p. 290-294. præclari operis quod Parisiis primum A. 1718. in 4to. deinde Amstelod. hoc ipso anno 1719. 12. Gallice lucem vidit, & quatuor Voluminibus constat, hoc titulo: *Histoire de l'Academie Royale des Inscriptions & belles lettres depuis son établissement jusqu'à present.* Etiam dissertatio de Deo Termino legitur in Tomo II. hujus Historiæ p. 63. edit. Amstelod. * Antonius.

t) Ambæ exstant Tomo primo p. 270. & 280-290.

tatio est de nummis Lacedæmoniorum: in illis plerumque Dioscuri depicti sunt, interdum Lycurgus, etiam in nummis Imperatorum; quibus de causis, nemo nescit, quas vir doctus cum enarravisset, alias etiam adjunxit, quæ nobis quidem paulo subtiliores videntur; ita enim comparati sumus, ut ultra illud quod indubitanter verum est nihil quæri velimus; itaque in nummis Urbium, si quis Tristani more numina expressa ad res Imperatorum gestas referre velit, eruditionem ejus, diligentiam, acumen mirari solemus, sed eam tamen sequi malumus nummos explicandi rationem rudiorem & minus ornatam, quæ certa numina idcirco in nummis, puta Lacedæmoniorum insculpta esse docet, quod in horum tutela essent Lacedæmonii, illave maxime colerent.

CLXX R. P. BERNARDUS DE MONTFAUCON.

R. P. Bernardi de Montfaucon, Monachi Benedictini, nobilibus orti parentibus in Occitania, quanta si eruditio, quæ diligentia, quod denique acumen, nemo ignorat qui literas norit. Cum ferme omnia quæ ad memoriam insignia sunt in Italia, oculis ipse suis collustrasset, quæ ab aliis prætermissa erant collegit in eo libro, quem inscripsit:

> *Diarium Italicum, sive Monumentorum, Bibliothecarum, Museorum, &c. notitiæ singulares in Itinerario Italico collectæ.* Parisiis 1702. 4.

qui liber cum varias antiquitates quibus nummi illustrentur complectitur, tum etiam nummos aliquot rarissimos. Sunt etiam quædam in eximio de Palæographia Græca opere *u*) libri secundi capita, in quibus vir eruditus de vetustissimis Græcorum literis disputat, non solum Inscriptionum ope verum etiam numismatum, in quibus cum monogrammata plurima lectu difficillima occurrant, eorum aliquot ad specimen interpretatur. Plura *x*) intra biennium expectamus, quæ dignissima erunt ejus fama.

CLXXI.

u) Prodiit Paris. 1708. fol.

x) Respicit Bandurius Opus pulcherrimum complexurum veterum omne genus monumentorum, quod propediem præla & cælatorum manus evadet, & sub titulo *Antiquitatis explanatione & schematibus illustratæ* Latine & Gallice eruditorum usibus ab accuratissimi Montfauconi industria adornatur, quinque Volum. in fol.

CLXXI. SPIRIDION POUPART

Vidimus etiam R. P. Spiridionis Poupart, ex Tertio Ordine Pœnitentium S. Francisci, vulgo *Piquepus, y*) libellum inscriptum,

Reflexions sur la science des Medailles. Paris 1705. in 12.

in quo vir doctus demonstrare instituerat, nummos libris scriptis ad perdiscendam historiam veterem non minus utiles esse, in iisque contrectandis majorem percipi voluptatem, quam in evolvendis libris.

CLXXII. MOREAU DE MAUTOUR.

Inter cætera literaturæ monumenta, *z*) in Regia Inscriptionum Academia olim lecta, edita est viri docti Moreau De Mautour, Regiorum Computorum in Curia Pariensi Auditoris, Dissertatio de Deo *Bono Eventu*, ac de nummis in quibus depictus est: qua in Dissertatione quæ sint Boni Eventus attributa, quæ illius cultus origo, perspicue docet; deinde numismata ejus omnia jam inde à Galba ad Gallienum usque ita explicat, ut singularem quandam uniuscujusque Imperatoris felicitatem iis prædicatam fuisse appareat. Erudita Dissertatio est, ac diligenter scripta: paulo tamen obscuriora sunt, quæ de Bono Eventu inter Consentes Deos *a*) relata in principio leguntur.

y) *On apelle à Paris ces Religieux* Pique-puces *du nom d'un petit village qui est au bout du Fauxbourg saint Antoine, & qu'on nomme Piquepuce.* Hæc Richeletus.

z) Histoire del' Academie Royale des Inscriptions & belles lettres Tom. IV. p. 78-111.

a) Saltim à Consentibus urbanis *Bonum Eventum* diserte distinguit Varro lib. 1. cap. 1. de re rustica. *Et quoniam, ut ajunt, Dii facientes adjuvant, prius invocabo eos: nec ut Homerus & Ennius Musas, sed duodecim Deos Consentes. Neque tamen eos urbanos, quorum imagines ad forum accurata exstant, sex mares & fœmina totidem* (Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Jovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.) *Sed illos duodecim Deos qui maxime agricolarum duces sunt.* Jovem & Tellurem, Solem & Lunam, Cererem & Liberum, Robigum ac Floram, Minervam & Venerem, Lympham & Bonum Eventum.

CLXXIII. JOANNES NICOLAI.

Joannes Nicolai; Antiquitatum Professor, *b*) & Contub. Tubingensis Rector, in tractatu *de figlis veterum* Lugduni Batavorum edito anno 1706. in 4. duobus capitibus XXI. & XXII. numismatum sigla explicare conatus est; qua de causa ejus mentio facienda erat.

CLXXIV. PAULUS ALEXANDER MAFFEI.

Paulus Alexander Maffei, Patritius Volateranus, eximii Operis *c*) quod inscripsit,

Le Gemme Antiche figurate. In Roma 1707. 1708. 1709. 4. vol. in 4.

tertiæ parti unam, quartæ quinque in rarissimos nummos dissertationes subjunxit. Prima est in nummos duos maximos Antonini Pii & Faustinæ: & in illius quidem nummo, in quo stant, hinc Jupiter dextra hastam, sinistra fulmen tenens; inde Atlas cœlum gerens humeris; inter utrumque ara, sive cippus, in cujus basi Gigas fulmine postratus jacet: cum Antonini prudentiam & virtutem his symbolis commendari arbitratus est, tum etiam victorias de Barbaris, quas quia non suo ductu, sed per Duces retulit, idcirco Jovem habitu pacifico repræsentatum fuisse; præterea ne quid in nummo inexploratum relinqueret, etiam illa vulgaria congessit de statura Deorum & Heroum humana majori, de Gorgonis effigie in Jovis fibula, de Consulatu, de Tribunitia Potestate, de titulis Augusti, Imperatoris, Patris Patriæ. Quod vero ad Faustinæ nummum spectat, quia in illo Diva est, de Consecratione disputavit, ejus originem demonstravit eandem esse quam idololatriæ, progressionem accurate, præsertim in Romano Imperio persecutus est; minus recte tamen Constantinum & ejus successores ad Justinianum usque eadem propemodum ratione qua superiores Principes consecratos fuisse conjecit; denique cur Diana Lucifera cælata sit in hoc nummo quem illustrandum susceperat, investigavit.

Altera Dissertatio est de nummo M. Antonii & Cleopatræ, in qua Triumviri illius, & Bibuli Præfecti, aut potius Prætoris historiam illustrare conatus est eruditissimus vir: tertia vero de numo maximo Commodi

b) defunctus est A. 1708. 9. August.

c) De hoc opere consules ubi lubebit Acta Eruditor. T. IV. supplementi p. 301. & Ao. 1713. p. 300.

modi ſacris Neptuni operantis, juxta quem Pharus, & naves duæ velivolæ, cum lemmate VOTIS FELICIBUS. quem nummum ſcripſit monumentum eſſe vel expeditionis Britannicæ, vel potius Africanæ Claſſis à Commodo inſtitutæ, ut ſubſidio eſſet, ſi quando frumenta ex Ægypto haud ſatis opportune in Urbem Æternam adveherentur.

In quarta Diſſertatione nummus maximus Treb. Galli qui in noſtra ſerie deeſt, illuſtratur: hunc Erudit. Maffæus ſic deſcripſit;

IMP GALLUS AUG. IMP VOLUSIANUS AUG. Treb. Galli & Voluſiani capita laureata adverſa.

PON MAX TR P II COS II ET COS. Imperatores duo togis pictis induti in curru ſex equis juncto à Victoria coronantur; currum prætoriani quatuor, hinc & inde duo, comitantur. In ejus vero explicatione pleraque collegit, quæ de Principum Romanorum triumphis notata à viris doctis & animadverſa ſunt; ſed ut hæc exſcribere animus non eſt, ita neceſſarium videtur monere, quod conjectura vix aſſecuti eramus, id firmiſſimis argumentis demonſtratum ab illo fuiſſe, Hoſtilianum ſcil. anno 352. *d*) & quidem ante Kalendas Auguſti aut peſte abſumtum, aut veneno occiſum fuiſſe, Voluſianumque continuo Auguſtum factum: id enim cum ex hocce nummo ſingulari conſtat, tum etiam ex inſcriptione quam pag. 65. exhibuimus.

Quinta Diſſertatio eſt de nummo maximo Diocletiani, in quo ſolitus typus Monetarum trium, ejuſque explicatio tota conjecturalis eſt, & vulgari opinioni innixa, Principem illum divinos honores uſurpaſſe, & pro Jove præſenti haberi voluiſſe; idcirco enim & ejus caput nudum eſſe, & in averſa parte expreſſam eſſe Monetam, quæ haud diverſa eſſet ab Æquitate, quam Sophocles Ζηνὸς σύνεδρον eſſe dixit. Sexta de nummo item maximo Val. Maximiani, quem, quia in ſerie deeſt, hic ex ipſo Maffæo exſcribere juvat: IMP C M AUR VAL MAXIMIANUS P F AUG. Caput Val. Maximiani leonis exuviis tectum.

JOVI CONSERVATORI AUG. Templum, in cujus atrio ſtat Jupiter, fulmen dextra, haſtam ſiniſtra tenens; ad pedes aquila: in templi epiſtylio JOVIUS AUG. *è Muſ. Sabbatini.*

Enim vero non JOVIUS AUG. ſed JOVIOMUC. hoc eſt, *Jovi Optimo, Maximo,*

d) error typographi pro 252. ut recte excuſum in Bandurii nummis Imperatorum T. 1 p. 65.

mo, Victori, Conservatori. legi hoc in nummo debuisse constat ex altero Diocletiani simillimo: ideoque existimo, expressum hic esse templum quoddam, quod Jovi suo Diocletianus construi jusserat: sed tametsi hanc opinionem haud improbabilem esse, illudque templum vel Jovi & Herculi in Capitolio, vel soli Jovi, quo loco modicum huic sacellum, aramque Domitianus posuerat, ædificari potuisse agnoverit Clar. vir, maluit tamen cusum fuisse nummum in honorem Diocletiani, Jovis personam jam ferentis; templumque illud non templum fuisse, verum ædiculam, quales ad ludos solennes, Theatri Circive ornandi causa effingi solebant; ideoque monumentum hoc esse ludorum quorumdam, quos Maximianus ediderit in honorem Diocletiani, quem Jovis habitu repræsentari, dubitanter tamen, scripsit; indeque arrepta occasione de sigillaribus, sive ædiculis, quæ vel in privatis armariis & larariis, vel in ædibus sacris, vel in publicis locis servabantur, & à Græcis Ναΐδια & Θησαυροὶ vocabantur, accuratissime differuit.

CLXXV. PAULUS PEDRUSI.

Paulus Pedrusi, è Societate Jesu, Numismata Musei Farnesiani, sivi Serenissimi Parmæ Ducis*) publicavit: primum quidem aurea à Pompeio ad Constantem II. deinde argentea à C. Julio Cæsare ad Heraclium; maxima ex ære; atque horum pleraque ex eorum genere sunt, quæ vocant conturnitata; nonnullaque ibidem illustrium virorum Imperatoriis præfixa visuntur: postremo ærea primæ formæ à Julio Cæsare ad L. Ælium. Si singulorum numerum scire juvat, in octo & viginti æneis tabellis cælata sunt Numismata ex auro ducenta triginta: multo major est argenteorum copia, quippe quæ ad nongenta numero complexæ sint una & septuaginta tabulæ: at quos *Medaglioni* vocant, haud plures centum & sexaginta sunt, eosque in septem & viginti tabulis exhibuit Pedrusius: ærea vero primæ formæ numero trecenta viginti in tabulis quadraginta incisa sunt. Nummis adjunctus est perpetuus Commentarius, novo prorsus stylo conscriptus; in quo si quis reconditam eruditionem quæsierit, fecerit contra mentem Pedrusii, qui hoc unum sibi proposuisse videtur, ut arrepta è nummis occasione, Nobilium adolescentum, qui in Parmensi Collegio humanioribus literis operam

*) Francisci I.

operam dabant, animos ad virtutem inflammaret, & à vitiis quæ Romani in plerisque Principibus detestati sunt, averteret. Sed librorum tituli exscribendi sunt:

1. *I Cesari in oro raccolti nel Farnese Museo, e publicati colle loro congrue interpretazioni.* In Parma 1694. fol. c)
2. *I Cesari in argento, da Giulio Cesare sino a Eraclio.* d) 3. vol. fol.
3. *I Cesari in Medaglioni.* In Parma 1709. fol. e)
4. *I Cesari in Metallo grande, da Giulio Cesare sino a L. Elio.* In Parma 1704. fol. d)

CLXX. NICOLAUS CHEVALIER.

NICOLAUS CHEVALIER, Gallus, cum cætera veteris ævi monumenta, quæ Ultrajecti in Museo publico servantur, ederet, numismata non omisit, eaque ter centena numero in quinque & viginti æneis tabulis incidi curavit ad unum exemplum; sed cujus metalli modulive fuerint cur non monuerit nescio; quod enim nullas ad ea notas scripserit, minus mirum videtur, cum ea sciret à viris doctis illustrata jam esse: haud enim eximios quosdam & singulares nummos hic quæras censeo, familiarum omnes sunt, aut Imperatorum ad M. Aurelium usque, sæpius publicati; nisi rari habeantur, qui revera adulterini sunt, & recentes conficti, cujusmodi nonnullos in eo libro deprehendi, quos profecto alterius cujusvis, quam auctoris hujus consilio editos credere malim. Operis titulus hic est:

Recherches curieuses d' Antiquitez, &c. que l'on voit dans la Chambre des raretez de la ville d' Utrecht. Utrecht 1709. fol. e)

CLXXVII. INCERTUS.

Extat ab Anglo quodam, qui nomen suum non prodidit, concinnata

c) Vide Acta Eruditor. Ao. 1696. p. 57.
d) Parmæ A. 1701. 1703. & 1704. Vide Memorias Trevoltianas Ao. 1708. p. 210. 431. Acta Eruditor. Ao. 1706. p. 427.
e) Vide Acta Eruditor. Ao. 1713. p. 294. Giornale d' Italia T. X. p. 23. d) Giornale d' Italia T. XXII. p. 167.
e) Journal des Savans 1709. mense Junio p. 496. edit. Amstelæd.

Numismatum Antiquorum sylloge, Populis Græcis, Municipiis, & Coloniis Romanis cusorum. Londini 1708. 4. *f)* in ea sunt Numismata Imperatorum à C. Julio Cæsare ad Carum, non pauca, sed obvia, præter admodum viginti quæ in ære incisa sunt. Notæ raræ, quæ lectorem haud multum juvent, & parum morentur. Subjuncta est Appendix Numismatum quorundam Regum Syriæ, Ægypti, & Urbium Græcarum.

CLXXVIII. INCERTUS.

Sunt etiam in Diariis Trivultianis anni 1709. Epistolæ novem à viro quodam pereruditо, & acris ac limati judicii scriptæ de optima nummos explicandi ratione: in quibus postquam regulas duas *g)* ab errore tutissimas statuisset; ab historica veritate nunquam esse recedendum; in nummorum explicatione id potissimum sequendum, quod frequentatum fuisse constat, docuissetque in utramque regulam consulto ac per imprudentiam sæpissime peccatum esse nostra ætate à viro acuto & docto; * tum literas quæ in imo nummorum margine & in area, ac numerales notas interpretatus est, demonstravitque à vero alienissimas esse quas idem excogitaverat literarum ac numerorum explicationes.

CLXXIX. ANTONIUS GALLAND.

Varia extant Antonii Galland, *h)* opuscula, quæ nobis indicanda

f) Acta Erud. A. 1710. p. 22. Memoires de Trevoux A. 1709. p. 270. & 1237.

g) mense Aprili A. 1709. p. 694. & 706. Cæteræ Epistolæ leguntur in mense Junio p. 1024. Exstant & eodem anno quæ huc spectant alia ut p. 93. *Suite de la diss.* (Ao. 1707.) *sçavoir si les Medailles ont esté des monnoyes ou non?* P. 644. *Explication d'une Medaille de Neron.* P. 467. *Lettre au sujet d'un thresor de* (36000) *medailles qu'on a trouvé.* P. 1237. *Lettre sur quelques articles des Memoires ou il est parlé de Medailles.* P. 2164. *Explication d'une Medaille de Tetrique.* * Jo. Harduino

h) In Massoni Historia Critica Reip. litterariæ T. IX. p. 331. diem obiisse traditur mense Martio A. 1715.

canda sunt; sed alia seorsim, alia variis in libris prodiere. In Miscellaneis Gallicis Sponii *i)* xv. Dissertatio de nummo Treb. Galli à Colophoniis cuso, in quo tredecim Ioniæ urbes Apollini Clario sacrificant: seorsim, Epistolæ tres prima de nova quatuor Gordianorum Historia, quam vir doctus *k)* scripserat, ut auctores à Capitolino laudatos inter se conciliaret; altera de nummis quatuor Juliæ Mamææ, Marinianæ, Pacatiani, Postumi utriusque, à R. P. Steph. Chamillart *l)* publicatis: tertia de ea quam Vallemontius *m)* excogitaverat nova explicatione nummi Gallieni, in quo Gallienam Augustam exhiberi arbitrabatur.

1. *Lettre touchant l' Histoire des quatre Gordiens.* Paris 1696. in 12.
2. *Lettre touchant quatre Medailles antiques publiées par le P. Chamillard.* Caën 1697. 8.
3. *Lettre touchant la nouvelle explication d' une Medaille d' or du Cabinet du Roy.* Caën 1698. in 12. *n)*

præterea de nummis Tetricorum, & aliis à V. C. Georgio de Ballonfeaux comparatis, ac de variis cum ipsius viri docti, tum maxime Harduini in illos nummos conjectationibus.

4. *Observations sur les explications de quelques Medailles de Tetricus le pere, & d' autres tirées du Cabinet de M. de Ballonfeaux.* Caën 1701. in 12.

In Diariis Trivultianis, mensé Julio anni 1701. de nummis Gratiani, *o)* in quibus AVG G AVG. dicitur; eodem anno, mense Septembri, de nummo Caracallæ in quo Βασιλεὺς dicitur, frustra reclamante viro doctissimo, quem Gallandius refellit: anno 1702. mense Maio, excerpta è literis ad Morellium, occasione Epistolæ quam ad Perizonium scripserat de nova Consularium nummorum editione *p)*: item mense Septembri,

i) editis Lugd. 1683. 4. supra num. CXVII.
k) Jo. Baptista du Bos, de quo num. CL.
l) vide num. CXCIII. *m)* de quo num. CLXIV.
n) Hæc Latine versa una cum Vallemontii diss. occurrit in electis rei nummariæ Christoph. Woltereckii p. 189.
o) Duæ Gallandii de numis Gratiani diatribæ, cum Anonymi contrariis Latine exstant in iisdem Woltereckii electis p. 331. & 339.

bri, de nummo Augusti, *q)* in cujus aversa parte columna visitur cum epigraphe CC AVGVSTI. quas literas cum vir doctus ita interpretatus esset *Circenses Augusti*, Gallandius argumenta quibus illa interpretatio nitebatur solvere conatus est, & alteram protulit, *Caii Caesaris Augusti* nummumque prodidit cusum fuisse in monumentum columnae Milliariae: anno 1714. mense Januario *r)* de nummo Hadriani, in cujus aversa parte legitur REISTITUTUS AUG.

In Historia Regiae Inscriptionum Academiae *s)* Dissertationes variae: prima de Domitio Domitiano, quem quidem demonstravit, non Aureliani, verum Diocletiani aetate imperavisse, sed alia simul de Achilleo prodidit quibus assensum praebere non passumus: altera de nummis Constantii Galli, *t)* qui diu inter nummos ejus patruelis Constantinii, filii Constantini M. delituerunt: tertia de nummo Helenae cujusdam *u)* quae HELENA N F. dicitur: hanc esse Constantini matrem contendebat Gallandius, quod ut probaret, varia scripsit quae cum historica veritate minus congruunt: quarta denique de formulis SC & GX SC. *x)* quas inter se diversas esse arbitratus est; ac formula quidem SC. moneri nos, nummum ex auctoritate Senatus cusum fuisse; alteram vero indicare, certos quosdam honorum titulos Principi, vel illustri viro quî illis ornatus est, concessos fuisse à Senatu.

CLXXX.

p) in iisdem electis p. 67.

q) Alia Gallandii dissertatio de hoc nummo extat in Massoni T. II. Hist. Criticae Reip. litterar. p. 1-41. in qua eandem interpretationem suam tuetur etiam contra Vaillantii Doctoris quondam sui opinionem qui CC. intellexerat de ducentis millibus Civium Romanorum, quibus annonam dividendam largitus fuerit Augustus, nec non adversus sententiam V. C. Jo. Caroli Schott, qui legit *Ducenarii Augusti*, de qua infra num. CLXXXV.

r) p. 104-108. *s)* T. I. p. 311. seq. edit. Amstelod.

t) id. p. 316. *u)* id p. 308.

x) id. p. 321. Ad eodem Gallandio promissum *Lexicon Numismaticum*, quo nomina Deorum Dignitatumque & alia in nummis occurentia illustrare instituit & descriptionem dare selectorum numismatum Musei Foucaltiani cujus custos fuit intelligentissimus. Vide Acta Eruditor. A. 1713. p. 240. 480.

CLXXX. CHRISTIANUS FRIDERICUS RUHE.

CHRISTIANUS FRIDERICUS RUHE, Arnſtadienſis, laudabilem operam impendit in illuſtranda, veterum nummorum ope, γραμματικῆς Latinæ arte. Ejus ſunt

Specimen Philologiæ Numismatico-Latinæ primum. *Et Specimen Philologiæ Numiſmatico-Latinæ ſecundum.* Francofurti & Lipſiæ 1708. 4.

in quibus literarum figuram & permutationem examinat, de digammate Claudiano, *y)* ac de more vocales longas delineandi diſſerit, διφθογγολογίαν, ut vocat, veterum numiſmatum, ac veterum variationem in aliquot vocibus ſcribendis demonſtrat, alia denique colligit quæ ad ſcribendi artem pertinent, tam utilia, quam jucunda cognitu.

CLXXXI. CHRISTOPHORUS WOLTERECK.

Eſt etiam CHRISTOPHORI WOLTERECK* mentio facienda hoc loco, quod anno 1709. triginta quinque eruditorum virorum *z)* diſſertationes quibus nummi illuſtrantur, ſparſas collegit, & eas quæ Gallico ſermone ſcriptæ erant, in Latinum vertit. Libro titulum hunc tribuit:

Electa rei Nummariæ, ſive Selectæ Diſſertationes de rarioribus nummis antiquis tam Græcis quam Latinis Hamburgi 1709. *4.*

has inter primum locum obtinent, quæ Deos ſpectant, ſequuntur ex quibus nummi Conſulares exponuntur: poſtremo exhibentur qvæ ad nummos Imperatorum pertinent: ad calcem additæ ſunt in quinque æneis tabellis numiſmata, quæ ſinguli auctores diſſertationibus ſuis adjunxerant.

y) De hoc conferendi Viri docti ad Suetonii Claudium c. 41. & Tacitum XI. 13. Annal.

* Gluckſtadienſis Holſati, de quo ſupra p. 139. & 80.

z) Illi ſunt præter *Anonymos* quosdam, *Claudius Gros de Boſe, Stephanus Chamillard, Mich. Angelus Cauſeus, Anton. Gallandus, N. Genebrierius, Franciscus Graverolius, N. Grainvillius, G. G. Leibnitius, Jo. Antonius Mediobarbus, Jo. Meierus, N. Moiſſonierius, Andreas Morellius, Jo. Chriſtoph. Olearius, Andr. Eraſmus Seidelius, Renatus Joſephus Turnemine, Jo. Foy Vaillant, & Lud. de Vallemont.* Singulæ diſſertationes ſuo quælibet loco ſunt à Bandurio memoratæ.

CLXXXII. R. P. JOANNES HARDUINUS.

R. P. JOANNIS HARDUINI, è Societate Jesu, compluria extant Opera, in quibus singularem eruditionem cum miro quodam ingenii acumine conjunctam deprehendere licet; sed quæ ad hancce Bibliothecam pertinent, cum variis temporibus scorsim, tum insimul cum aliis operibus edita sunt, cum hoc titulo:

> *Jo. Harduini &c. Opera Selecta, tum quæ jam pridem Parisiis edita nunc emendatiora & multo auctiora prodeunt, tum quæ nunc primum edita.* Amstelodami 1709. fol.

In iis, quæ ad prima Numismatum scientiæ rudimenta spectent, duæ Dissertationes sunt: prima *a)* pag. 185. *De Re Monetaria Veterum Romanorum ex Plinii Secundi sententia,* in qua Sectionem XIII. libri XXIII. Plinii ita explicat; ante Pyrrhum devictum fuisse assem ex ære, librali pondere, sive duodecim unciarum, signatumque esse nota pecudum: argentum signatum esse quinque annis ante bellum primum Punicum, & placuisse denarium pro decem esse libris æris, quinarium pro quinque, sestertium pro assibus binis cum dimidio asse. Assis deinde pondus imminutum bello Punico primo, constitutumque ut è libra una seni asses conflarentur, quorum nota esset ex altera parte Janus geminus, ex altera rostrum navis, trientium vero, & quadrantium ratis. Postremo asses unciales factos, quo tempore Minucium urgebat Hannibal; eodemque tempore antiquatam veterem pecuniam ex argento, & novam conflatam cujus notæ fuere bigæ atque quadrigæ; ac tum demum denarium sedecim assibus permutari cœpisse, eaque ratione dimidium lucratam esse Rempublicam; cum enim pro argenteo denario vetere, qui ad ærarium deferebatur, sedecim duntaxat asses unciales daret, quaternos; eandem deinde aucto novi denarii pretio ad sedecim asses, iterum senos lucrifecisse. Addit Harduinus ex Plinio, semunciales etiam asses factos, ac deinde octavam partem æris argento mistam, quæ quidem levia sunt; sed hoc maxime memorabile, auri infecti scrupulum fuisse antequam nummus aureus percuteretur, quindenis sestertiis permutatum; cum vero percuti cœpit, hoc est decimo tertio anno belli Punici secundi, placuisse

cuisse

a) Hæc dissertatio primum lucem vidit ad calcem operis quod Parisiis 1684. 4. ab Harduino in lucem emissum inscribitur: Numi antiqui urbium & populorum illustrati p. 539.

cuiſſe ut idem vicenis ſeſtertiis valeret; itaque in ſingulas auri libras Rempublicam lucrifeciſſe ſeſtertios MCCCCXL. ratione ſcil. eorum ſeſtertiorum qui duobus aſſibus ac ſemiſſe æſtimabantur, quales ſemper intelligi debent, quod hi fuerint antiquiſſimi ſeſtertii, niſi aliter eam vocem accipiendam eſſe moneant auctores; ſive ſeſtertios DCCCC. ratione eorum ſeſtertiorum qui tunc erant, hoc eſt, quatuor aſſibus æſtimabantur. Hæc pluribus exequi libuit duplici de cauſa; prima quod harum rerum cognitio maxime neceſſaria ſit ei qui in hisce ſtudiis verſari velit; altera, quod in ipſo limine juvabat eximium ſingularis Harduini ſubtilitatis & judicii ſpecimen præbere in ea re, ad quam velut ad ſcopulum doctiſſimi viri adhæſerant.

Altera Diſſertatio extat pag. 506. in qua hoc probare nititur Harduinus, monetæ loco ac vice non fuiſſe per ſe nummos Imperatorum memoriæ, honori, ac venerationi deſtinatos, indulgentia tamen Principum pecuniam publicam fuiſſe.

Quod ad nummos ipſos, ſive ea quæ in illis exhibentur ſpectat, totam de iis diſputationem tres potiſſimum in partes diſtribui oportere arbitratus eſt, quarum prima Symbolica appellaretur, altera Hiſtorica eſſet, tertia Geographica. De Symbolica Diſſertationem ſingularem exhibuit pag. 183. cujus duæ partes ſunt: prima complectitur non quidem omnia, ſed inſigniora, ut ipſe monuit, ſymbola vocalia, Gallice, *Armes parlantes*, cujusmodi haud pauca in nummis Familiarum occurrunt: an hæc inter referenda fuere, aut Siren in Petronio Turpiliano, aut Stymphalis avis in L. Valerio? Illam quidem in virum ad femora nudum, pedibus, alis, & cauda avis; hanc in noctuam galeatam mutavit vir ſingulari acumine præditus; ſed ne ſic quidem avis *Petronium* videtur exhibere, quod *de medio petrarum dare voces* dicatur in Pſalmis; * aut noctua *Valerium*, quod ſacra ſit Palladi Deæ virtutis, ſive *valoris*, cum eo intellectu valoris vox à ſcriptoribus non ſit uſurpata. Altera pars exhibet ſymbola, quæ aliis fabuloſa, ipſi ænigmatica videntur, Pegaſum, Gryphum, Spingem, Chimæram, Centauros, Minotaurum, Capricornum: horum omnium rationem à fabulis accerſendam eſſe hic negatur, quippe quibus dotes opesve populorum, aut hominum quorundam virtutes ac res geſtæ repræſententur,

* Pſal. CIII. 12.

 In

In altera parte, Hiſtorica, potiſſimum deſudavit Harduini induſtria; ad eamque pertinent opera quatuor,

1. *Chronologiæ ex Nummis antiquis restitutæ Proluſio, de nummis Herodiadum b)* pag. 328.
2. *Chronologiæ ex Nummis antiquis reſtitutæ Specimen primum. c) Nummismata Sæculi Conſtantiniani.* pag. 419.
3. *Chronologia Veteris Teſtamenti ad Vulgatam verſionem exacta, & Nummis antiquis ſubinde illuſtrata. Chronologiæ ex Nummis antiquis reſtitutæ ſpecimen alterum.* p. 513.
4. *Hiſtoria Auguſta ex Nummis antiquis, Græcis Latinisque illuſtrata.* pag. 681.

quæ ſingula ut ſuo ordine exequamur, de Chronologia Veteris Teſtamenti primum dicemus. In hac Harduinus deſcriptionem temporum per annos ſingulos ab iis rerum initiis ad annum Chriſti 70. contexere inſtituit; ac ne profanorum ſcriptorum varietas, inſcitia, perpetuaque inter ſe pugna ac diſſenſio, præterea Codicum Græcorum Veteris Teſtamenti à Latinis Græciſque, in ipſis annorum notis diſcrepantia, labori ſuo, ac veritati detrimento forent, (ipſiſſimis ejus verbis utimur) primum ſolam ſequutus eſt Verſionem Vulgatam; deinde è ſcriptoribus antiquis Herodotum unum, Pliniumque in medium teſtes adduxit; adjecitque ſubinde veteres nummos, ac cœleſtes obſervationes à ſe probe exploratas. Hinc facile intelligitur, quid vel de Rationariis temporum à * recentioribus concinnatis ſentiat vir præſtanti ingenio atque doctrina; de iis tamen planius etiam variis in locis loquitur: qui veteres ſcriptores inter ſe conciliare volunt, eos ex vetuſtis fabulis novas cudere; ſe vero non quid ſcriptores referant, ſed quid nummi veteres ac probi, ex quibus emendari pleroſque omnes ſcriptores oporteat, repræſentare; nec recentiores etiam ſcriptores appellare, à quibus in ſingulis fere ſententiis diſſidet; ne ex aliena clade palmam quærere videatur.

His

b) Prodierat ſeparatim Pariſ. 1693. 4. recuſa eodem anno Lipſiæ.

c) Hoc primum vidit lucem A. 1696. ut Specimen alterum A. 1699. Pariſ. 4. Sed variis acceſſionibus locupletata eſt hæc nova in ſelectis Harduini operibus editio, in quibus Hiſtoria Auguſta ex nummis nunquam antea typis exſcripta primum prodiit. * Petavio.

His accedit, veteres ſcriptores nonnunquam ſuſpectos huic eſſe, ut pag. 547. & 573. ſi diverſam à nummis in urbium ac Principum nominibus, ſcribendi rationem ſequuti videantur; ſed hæc, & cætera hujusmodi libenter prætermittimus, ut moneamus, in Amynta, quem ſextum Macedoniæ Regem fuiſſe exiſtimat Harduinus, ejusque coætaneo Polycrate Samiorum Tyranno incipere ſeriem Numiſmatum, quæ deinde hic bene multa deſcribuntur. In his maxime conſpicua ſunt Numiſmata Ægypti ac Syriæ Regum, quorum etiam novæ ſeries hic inſtituuntur, uno potiſſimum argumento ſubnixæ, qui ΘΕΟΙ. dicuntur in nummis Ægypti ac Syriæ, eos fuiſſe patre, avo, proavo, abavoque Regibus editos; hancque propriam eſſe vocis Θεῦ ſignificationem, perinde atque Ἐπιφανῦς & Κλεοπάτρας. Hinc ſcil. colligitur, eum Ptolemæum qui ΦΙΛΟΜΗΤΩΡ ΘΕΟΣ in nummis dicitur, fuiſſe quintum Ægypti Regem, Ptolemæi Soteris abnepotem; ipſum cui M. Lepidus à Senatu datus eſt tutor; ejus ſororem & conjugem fuiſſe Cleopatram, quippe, ut ex nomine ipſo intelligitur, quatuor ſaltem regibus ortam, eoſque Θεὺς Ἀδελφὺς eſſe in rariſſimis quibusdam nummis: ex eo matrimonio natam alteram Cleopatram, quæ Alexandro primum, deinde Demetrio, Syriæ Regibus nupſit; aliam deinde Cleopatram fuiſſe nullam, præter illam notiſſimam, quæ *Regina meretrix* Plinio dicitur; hanc vero Θεὰν Νεωτέραν idcirco dici, quod una tantum prius fuiſſet Regina Ægypti Cleopatra Dea; eandemque *Reginam Regum Filiorum Regum* appellari, quod filia eſſet Regum duorum, qui & ipſi Regum duorum filii erant; hoc eſt, eam ante ſe habuiſſe Reges quatuor, ex quibus recta linea ortum duceret; non tamen plures, quod *filius* nonniſi de filio ac nepote dicatur; quamobrem ejus atavum Regem non fuiſſe, ſed Ptolemæi Philometoris fratrem, patrem Evergetæ, ipſum Epiphanem dictum. In ſtemmate Regum Syriæ aliquanto plura occurrunt, in quibus Harduinus à cæteris diſſentit; primum enim ut Antiochum Magnum quintum Regum cum Plinio ſtatuat, Antiochum Θεὸν & unum è Seleucis expungit, hisque ſubſtituit Ptolemæum Antiochi filium, Seleuci Nicatoris nepotem, quem Plinius profecto Regem appellat, ſed vivo adhuc ejus patre, cui ſuperſtitem eum fuiſſe non ſcribit; deinde tres ſtatuit Antiochi Magni filios, Seleucum *Epiphanem Nicatorem*, Antiochum *Deum Epiphanem*, & Demetrium *Deum Nicatorem*; hos nimirum eadem ratione *Deos*, qua Se-

leucum *Epiphanem*, dictos. Quæ deinde cæterorum Regum cognomina nummi repræsentat, non arbitraria esse monet ut vulgus existimat, aut temere accepta; sed hereditaria, quæ Regum originem, stirpemque ac seriem certissime indicent; quamobrem ex iis constare, Antiochi Dei filios fuisse Antiochum *Eupatorem*, & Alexandrum *Theopatorem*, qui patrem haberet *Deum*; Alexandroq; natum Antiochum *Epiphanem Dionysum*: inde etiam liquere Demetrio *Deo Nicatore* natos, Demetrium *Deum*, Antiochum *Epiphanem*, Philippum *Epiphanem* omnes *Philadelphos*: postremo Antiochi Evergetæ, qui Demetrii *Soteris* filius, Seleuci *Epiphanis* nepos fuit, haud dubium, quin filii fuerint Demetrius *Philometor Evergetes*, & Antiochus *Philopator Epiphanes*, uterque *Callinicus*. Ingenue fatemur, quæ perspicua Harduinus esse existimat, eadem nobis obscurissima videri; necdum à nobis intelligi potuisse, si certa sit, eaque quam vir acutissimus reperit, horum cognominum ratio, cur Demetrii *Dei* filius natu maximus *Deus* fuerit, alii liberi *Epiphanes*: Antiochi liberorum primus *Eupator* tantum, alter *Theopator*: in Seleuci vero posteris, unus sit tantum *Epiphanes*, & quidem ejus abnepos Antiochus *Philopator*, cum vel illius Seleuci filius Demetrius *Soter*, aut *Deus*, aut *Epiphanes* dici debuerit. Cætera hujusmodi, veluti Mithridatem dici *Eupatorem*, quod ante se quintum numeraret in sua familia, eundemque atavum Regem: Reges quosdam, veluti Parthorum, idcirco Αὐτοκράτορας appellatos quod in eorum Imperio multæ erant liberæ civitates, quorum copiis præfuerunt, &c. recensere, aut perpendere longius foret: quamobrem hæc pauca, ut de cæteris judicet lector, indicare suffecerit; hocque unum quod ad Romanam historiam pertinet, addemus, Harduino Cæsarem videri, non Gallos devicisse, sed Parthos ex Asia, una cum Antonio, pepulisse; eundem deinde interfectum, sed nec Idibus Martiis, nec à Bruto & Cassio; & iis nummis, in quibus EID. MAR. leguntur, cum pileo inter pugiones duos, *Regifugii* memoriam renovari, cujus decus ad Bruti familiam pertineret: quo in argumento ut Harduino assentiri nequimus, ita artem ejus, ac diligentiam in omnibus suspicionum latebris peragrandis libentissime prædicamus. Hoc etiam pene imprudentes omiseramus, plerarumque urbium quæ æras consignaverunt, numismata hic exhiberi; sed in ærarum initiis statuendis auctorem à cæteris nusquam non dissentire.

Superioris

Superioris Operis veluti segmen est Dissertatio *de nummis Herodiadum*, in qua Harduinus Regum ex Herodis familia delineationem instituit, quæ ipsi tam sacris Codicibus, ac nummis antiquis consentanea videtur, quam revera est à Josepho aliisque Annalibus dispar ac dissentiens. Primum enim scribit, Herodem Judææ principatum Ethnarchæ nomine iniisse anno V. C. 723. quo M. Antonius & Octavius Cæsar, fugatis Parthis, Asiam receperunt, huicque successisse Archelaum filium, qui anno Christianæ æræ octavo obiit; ac tum Judæam factam esse Augusti Provinciam: Herodis fratrem fuisse Zenodorum, qui Galilææ simul & Iturææ ac Trachonitidis Tetrarcha fuit: Zenodori filios fuisse Herodem & Philippum, è quibus hic Cæsaream Paneadem condidit anno V. C. 751. ille Tiberiadem anno quarto Tiberii Imp. ac post fratris mortem Regio donatus est titulo à Claudio Imp. cum Ituræam & Trachonitidem Galilææ adjunxisset; & φιλοκλαύδιος dictus est, ac Cæsaream Palæstinæ condidit anno Christi 42. quo ejus urbis æra incipit: Philippo vero natum Agrippam, qui patruo successit anno 51. ac Μέγας Βασιλεὺς dictus est; ejusque ætate capta esse Hierosolyma; postremo Agrippæ filium Agrippam non Regem fuisse, sed vice Cæsaris Præfectum rei militaris in Judæa & Palæstina, cujus rei symbolum esse tentorium in ejus nummis. His adduntur quamplurima de aliquot civitatum æris, quæ profecto miram scriptoris subtilitatem declarant, quibusque ostendit singula à se in nummis diligenter investigata prius fuisse, quam de his pronunciaret: sed hæc prætermittenda sunt, ut moneamus Josephi libros Harduino pag. 339. videri ea mente scriptos ut sacri scriptores non tam rerum gestarum historicam narrationem, quam allegoriam secuti esse existimarentur; ideoque sedulo operam dedisse eos qui veteres plerasque Historias concinnarunt, ut nunquam cum sacris scriptoribus congruerent tempora & narrationes Josephi annalium. Qua observatione cum plerosque historiarum scriptores νοθείας insimulare videatur, tum de iis conjecturam amici cujusdam sui affert pag. 343. cœtum certorum hominum ante sæcula aliquot *d)* extitisse, qui historiæ veteris

d) tempore *Principis* inquit Harduinus p. 572. Opp. select. *cujus nomen, ut Sibyllice loquar, fuit tetrasyllabum, decem litterarum, quarum essent quinque vocales, summa ex iis Græce 1599.* Hoc est (Φρεδέριχος) Friderici II. Imp. ut acute conjecit Vir eruditiss. Mat. Veys-

teris concinnandæ partes susceperunt, qualem nunc habemus, cum nulla tunc extaret: in eam rem istis subsidio fuisse Tullium, Plinium, Maronis Georgica, Flacci Sermones & Epistolas, quæ sola supererant ex omni Latina antiquitate sincera monumenta, præter Inscriptiones admodum paucas: majori etiam fuisse adjumento magnam nummorum antiquorum, quam diligentissime congesserant, supellectilem; horumque potestatem imprimis fuisse penes totius consilii principem, ac primarium operis architectum, cui, propterea quod nonnisi parce admodum eorum usum conspectumve cæteris impertiret, jocose sodales geminum SEVERI ARCHONTII nomen fecere. Duas in partes distributa est Dissertatio: in prima exhibentur per singulos annos digesta numismata Græca Herodiadum & aliquot urbium, usque ad Nervam, à quo Fisci Judaici calumnia idcirco sublata dici videtur Harduino, quod Judæa fisco Augusti addicta post Archelai obitum, Nervæ Imperio Senatui Populoque Romano reddita sit; altera pars notas uberiores exhibet, quarum nonnullas delibavimus.

Sequitur *Historia Augusta*, e) quæ ex plurimis Epistolis ad virum doctum scriptis constat. In hac Harduinus tria à se præstanda intellexit, 1. Ductam per stirpium seriem descriptionem generis singulorum Augustorum, 2. Descriptionem temporum per annos singulos, annorumque per nummos antiquos, 3. Explicationem denique præcipuarum rerum à singulis Augustis gestarum. Singula vero qua ratione præstiturus esset, ipse docuit: se, non quid scriptores prodiderunt, traditurum, sed quid nummi, in quibus principia à se deprehensa esse, é quibus aliam fuisse constet Reipublicæ Imperiique Romani formam, quam quæ scriptis

Veysserius la Crose in Vindiciis veterum scriptorum contra Harduinum editis Roterodami 1708. 12.

e) Ut Harduini de Herodis stemmate hariolationes confutavit *Christophorus Cellarius*, de quo supra n. CXLIV. Et Chronologiam Vet. Test. *Alphonsus des Vignoles* VC. in Epistola Chronologica adversus Harduinum, quæ M. Veysserii la Crose Vindiciis veterum scriptorum subjicitur: Sic Historiam ejus Augustam nec Veteribus scriptoribus neque ipsis ad quos provocat nummis consentaneam esse docuit *Ezech. Spanhemius* in secundo tomo operis de usu numismatum, edit. novæ, dissertatione inprimis Duodecima.

ptis libris continetur. Principia si cognoscere velis, hæc ferme sunt: supremam semper fuisse Senatus Populique Romani potestatem, cui obnoxia fuit potestas Augustorum. Fuisse in Senatu Principem, cujus, dum in Urbe fuit, jus omne non excessit fines Italiæ, quæ tamen ipsa non Principi, sed uni Senatui Populoque Romano obnoxia fuit; in Provincias vero missos à Senatu Augustos, qui res civiles administrarent; qui & Imperatores fuerunt, hoc est exercitum sub se militantem habuerunt; & Principes in Provinciis appellati sunt, quod illic Principum jus haberent. Unicuique Principi post Neronem definitum à Senatu fuisse tempus gerendæ potestatis; nam etiam post Cæsarem Augustum pœnituisse Senatum Perpetui Imperatoris à se olim creati; itaque nullum deinceps per annos quadringentos, aut rarum fuisse; ac ne Augustum quidem, usque ad liberos Constantini, perpetuum fuisse aliquem; sed alios ad annum unum & alterum, ad tres, quinque, septem, decem; vix certe ultra annos novendecim & viginti quemquam: nugas vero esse & fabulas, cædes Augustorum, quas artifices Romanæ historiæ comminiscuntur. Fuisse Cæsares omnes inter se cognatione conjunctos, idque ex ipsis, quæ Nummi præferunt, nominibus cognominibusque constare: nam Cæsaris domum & nomen ingens Romanos adeo dilexisse, ut Augustos ex ea gente genitos vellent succedere prioribus; itaque sanxisse Senatum Populumque Romanum sub ipso Augusto Cæsare, ob egregia tum ipsius, tum parris, Cæsaris nimirum Dictatoris, in Rempublicam merita: quos igitur fabularum conditores tyrannos appellaverunt, eos fuisse Augustos perinde atque cæteros, sed haud ferme ultra tres, aut quatuor, aut quinque annos Provinciæ vel exercitui præfuisse: quo tempore exacto, à scriptoribus iisdem historicis, qui non invenirent quid illis facerent, aut quid illis fieret, omnes fuisse interemptos. Ne tamen hereditarium prorsus Imperium in exercitibus censeretur, aut in Provinciis Augusta potestas, nunquam hunc alterutrum honorem post filios transiisse ad nepotes; sed lege cautum fuisse, ut si quis Augusti filius patri succederet, vel cum patre imperaret, non ulterius in ea ipsa domo aliquis Imperator vel Augustus esset; sed transferretur Principatus ad eos, qui essent in transverso cognationis gradu, reddendus ei familiæ post annos forte viginti. Postremo in nummis Latinis annos Tribunitiæ Potestatis initium semper ducere à die Natali Urbis; in nummis

Co vero

vero Græcis annos Augustorum semper incipere à Septembri consequente Natalem Urbis. His principiis adduntur alia quibus innititur Harduinus ad constituendam seriem gentium familiarumque singularum: quæ omnia cum recensere longum foret, duo tantum indicabimus: nomina in *ianus* desinentia, à conjuge primum esse, ut *Domitianus* à Domitia; eademque transferri ad primogenitum saltem è liberis; postea autem recipere formam primigeniam: quod si nomina duo ex una gente, quorum alterum in *ius* desinat, alterum in *ianus*, conjungantur, ut *Domitius Domitianus*, sententiam esse, è Domitia familia aliquem, exempli causa, gentis ejusdem, sed alterius familiæ heredem habuisse conjugem, ea lege, ut nomen à conjuge alterum acciperet, poneretque priore loco familiæ celebratioris nomen. Utrique nimirum duo objici possunt, de quibus celari lectorem, iniquum ducimus: primum, verosimile non videri, illud nomen quod quis à conjuge accepit, ad ejus liberos ex altera conjuge procreatos translatum fuisse, quod incommodum vitari in hac Historia Augusta non potuit, ut in stemmatibus Vespasiani & Valeriani videre licet: alterum, si Harduinum ipsum in stemmate Metellorum audimus, maritum nomen, nonnisi ab ea uxore, quæ unica heres & ex asse foret totius familiæ suæ, accepisse, eamque non gentis nomen transtulisse, sed tantum familiæ, nisi totius gentis heres ipsa fuerit; quamobrem non liquere, qui fieri potuerit, ut gentile Domitii nomen, exempli causa, Domitius Domitianus acciperet ab uxore, quæ unica non esset gentis Domitiæ heres, cum ipse ex eadem gente superesset: nec magis perspici, cur tres Aurelii Cæsaris filiæ Aureliæ, Probo, Caro, & Carino nuptæ, quæque matres fuerunt, prima Probi, Juliani, & Maximiani Augustorum, altera Cari Augusti, tertia Carini pariter Augusti, Aureliæ gentis nomen ac prænomen maritis & nepotibus dedere; quippe quæ non possent esse singulæ Aureliæ gentis ex asse heredes, sed ad summum ex triente; quæ difficultas eo gravior est, quod aliæ antea fuerunt feminæ Aureliæ gentis heredes, avia scil. Severi Alexandri & Elagabali, duæque, ut videtur, sorores, saltem Commodi neptes, quarum una Claudii Gothici mater fuit, altera Marii; è quibus tres Aurelias superiores ortum non duxisse hic statuitur. Alia sunt in stemmatibus quæ nobis perobscura videntur, veluti cur ex Principibus

bus quidam paternum duntaxat nomen habuerint, ut Otho, Vitellius, Trajanus, & originem suam ab Augusti sorore & filiabus, solis Cæsaris, Augusti, Germanici cognominibus, quæ hic hereditaria esse dicuntur, deprædicarint; alii paterna simul & materna nomina conjunxerint; nonnulli denique maternum duntaxat tulerint nomen, veluti Domitius Aurelianus, & Domitius Domitianus, à Domitiani filia longa avorum serie exorti; sed hæc & cætera hujusmodi aliis colligenda libentissime relinquimus; hoc unum, ut universum Harduini systema intelligatur, addidisse suffecerit, Pii titulum Harduino non videri merum laudis titulum, sed cognomen hereditarium, ab illo transmissum, qui primus illud merito suo adeptus sit, hoc est à Metello Pio, cujus filiam cognomen illud transtulisse ad maritum suum Pompeium Magnum, à quo ortum duxisse Antoninum Pium, cujus posteros *Pios* fuisse, perinde atque Commodi, *Felices*; nam hoc quoque hereditarium esse cognomen. Epistolæ omnes, quibus constat hoc opus, eadem forma scriptæ sunt, hoc est Numismata singulorum Principum exhibent accurato & eleganti stylo descripta, cum notis in quibus plerumque principia ab auctore posita explicantur, argumentisque ex nummis ductis confirmantur. Metellorum & Pompeii Magni Numismata in secunda Epistola exhibentur, in aliis Cæsarum usque ad Numerianum.

In *Historia Saeculi Constantiniani*, quæ Numismata exhibet à Diocletiano ad Jovianum, haud opus est ut immoremur, quod iisdem principiis, quibus Historia Augusta, innititur; nam singula quæ in utroque opere erudite & acute observata sunt, sunt autem plurima, illic legere malet lector; sed Numismatum seriei præfixæ sunt Dissertationes, eidem aliæ subjunctæ, de quibus breviter dicendum est. Prima est de nummis Gratiani, GRATIANVS AVG G AVG. quem *Augusti Generum Augustum* fuisse statuit Harduinus, diversumque à Valentiniani filio; cum deinde idem argumentum retractaret pag. 503. unum esse scripsit è posteris Pescennii Nigri, Honorii Augusti generum, Justæ Gratianæ Honoriæ patrem: cujus in nummis deprædicata est GLORIA NOVI SAECVLI. quod Augusti Gener & Augustus fuit anno CCCCI. à restituto genere humano. Altera Dissertatio est de nummo, D N. ZENO ET LEO NOV CAES. tertia de nummo quodam Theodeberti, de quo, perinde atque de Consulatu, nova traduntur: in sequentibus

ſtemma Flaviæ gentis exhibetur, quam vir doctiſſimus exiſtimat adoptionis jure inſertam fuiſſe in tergeminam gentem aliam, Valeriam, Juliam, Claudiam, & è tribus hiſce familiis prodiiſſe Conſtantinos ſex, & alios pleroſque Conſtantiniani ævi Principes; ſimulque explicantur literæ CONOB. & adfines, ac cæteræ, quæ vel in area, vel in imo nummorum margine leguntur, ex iiſque colligitur nummos omnes in Galliis, aut in Pannonia cuſos fuiſſe; præterea aliæ quibus ſignificari Indictio dicitur. Atqui hactenus ita exiſtimatum fuerat, literis CONS. & ſimilibus ſignificari Conſtantinopolim, Imperii in Oriente ſedem, ac Novam Romam, nequaquam civitates Narbonenſis Provinciæ; cui ſententiæ cum favere viderentur nummi inſcripti *Conſtantinopolis*, de his peculiari diſſertatione egit Harduinus pag. 493. ac primum quidem, quod nulla Conſtantino, aliiſque Principibus Inſcriptio Græca Latinave poſita in Oriente reperitur, negavit in Oriente eos imperaſſe; deinde in nummis aliquot mentionem Orientis urbium maritimarum, Cyzici, Nicomediæ, Alexandriæ, Carthaginis idcirco fieri prodidit, quod ut merces ex Oriente tuto adveherentur mari, naves bellicas ſubminiſtrarent Auguſti, quibus tributum eo nomine Mercatores pendebant; poſtremo in nummis inſcriptis *Conſtantinopolis* Lugdunum ſe agnoſcere profeſſus eſt, urbem ſcil. addictiſſimam Familiæ Claudiæ, é qua fuit Conſtantinus Jun. cujus extat nummus ita inſcriptus: in priori editione eos nummos ad Arelatenſem urbem retulerat. Inde porro colligitur Byzantium liberæ conditionis oppidum fuiſſe, diuque habuiſſe Αρχοντας; longo deinde poſt intervallo, ſæculo nimirum undecimo ſeneſcente, factos eſſe Thraciæ Deſpotas, in quorum nummis character eſt conſtantiſſime, æque ac ſermo, Græcus. Ab his vero diſtinguuntur qui Βασιλεῖς Ρωμαίων dicuntur, in quorum nummis Græca oratio eſt, Latini characteres; item qui Βασιλεῖς tantum dicuntur, characteres autem in nummis adhibent fere Latinos, Græcos ſubinde: hi enim Theſſalonicæ, illi Romaniæ minoris Reges videntur Harduino, qui de illis alias ſe apertius dicturum ſpondet, hic ſingulorum exhibet numiſmata. Haud omittenda hic eſt, quæ extat pag. 507. Diſſertatio de nummis inſcriptis hac voce REST. qui quidem omnes accurate deſcripti ſunt: cum enim vulgo exiſtimaretur Auguſtorum aliquis in his prioris Auguſti reſtituiſſe monetam; contra Hardui-

Harduinus censuit, hanc esse excogitatam Principes commendandi rationem, insculptis in ipsorum numismatis insignium virorum, vel Principum, vel feminarum etiam de Republica bene meritarum nominibus; quorum, qui laudarentur Augusti, restituisse, hoc est desideratas jamdudum in Republica virtutes, ac dotes, aut res præclare gestas, repræsentasse sive exhibuisse, & viros illos insignes, qui periisse videbantur, veluti regenerasse dicerentur.

Restant p. 645. Epistolæ sex, in quibus Harduinus respondet quatuor Epistolis Georgii De Ballonfeaux amici sui ex intimis, & eruditi viri: in his numismata aliquot rariora Tetrici Senioris, Aureliani Jun. Maxentii, ac Diocletiani illustrantur; sed quod illic ex literis singuraribus nova argumenta deducantur ad eadem principia, quæ exscripsimus, confirmanda, nihil causæ esse videtur, cur de singulis operosius dicamus; nisi forte monendus sit lector, quintam Epistolam tam Gallico, quam Latino sermone scriptam esse; & in sexta, totum ferme esse Harduinum in tuenda adversus Gallandium sua de Constantinis sex opinione.

Quod ad tertiam totius de nummis concertationis partem, scil. Geographicam spectat, hanc Harduinus uno opere *f)* absolvit, ita inscripto

Nummi antiqui Populorum & Urbium illustrati. pag. 1.

quo in opere quid præstitum sit ut lector intelligat, hæc ferme monendus est: in hoc studiorum genere quæri solere, & ab Harduino quæsita, Populorum & Urbium situm, æras, originem, prærogativas & Magistratus: deinde nulla in disciplina graviora admissa esse σφάλματα, quam in hac parte admissa viro eruditissimo videantur, etiam ab iis quos magnum in his studiis merito suo nomen habere agnoscit, quamobrem eorum hic detegi errores singulis fere paginis; hoc est, ut neutram in partem propendeamus, in singulis fere sententiis Harduinum à cæteris, qui rem Geograhicam illustrandam susceperunt dissentire, postremo ex duabus aliis rei Nummariæ partibus, historica & symbolica, aspersa esse non

 pauca,

f) illud primum lucem viderat separatim Paris. 1684. 4. nisi quod in nova editione multa mutavit addiditque Harduinus, alia omisit. Pars nummorum Historica p. 250. promissa, illa ipsa est quam in scriptis paullo ante memoratis exhibuit.

pauca, quæ videbantur imprimis necessaria ad Γεωγραφικὰ νομίσματα illustranda; & symbola quidem, præter ea, quæ singulari dissertatione explicantur, * ac pluribus urbibus & populis communia sunt, nulla esse prætermissa, quod in iis maxima pars Geographicæ eruditionis lateret; historica vero cum alia *g)* hic occurrere, tum series Regum *h)* ac Tyrannorum Cappadociæ, Siciliæ, Mauretaniæ, Ponti Paphlagonici, ac Thraciæ, ex nummis restitutas.

Ad Geographiam etiam pertinebat

7. *Antirrheticus de Nummis antiquis Coloniarum & Municipiorum.* Lutetiæ Paris. 1689. 4.

in quo suas de nummis triginta ferme supra centum, qui illic in tabulis æneis sculpti sunt, opiniones vir præstanti ingenio tuebatur adversus Vaillantium *i)* ac cæteros Antiquarios; sed quæ in illo utilissima existimabat, in magnum opus deinde transtulit.

Sunt etiam in Diariis Trivultianis, mense Majo 1711. mense Majo 1712. mense Augusto 1713. Harduini Dissertationes Gallico sermone scriptæ, in quibus nova quædam deprehendas; sed tandem aliquando manus de tabula tollenda est, & concludendum caput, in quo, tametsi, perinde atque in Notis ad Numismata, quædam variis Harduini opinionibus

g) ut de bello Judaico sub Hadriano p. 75. seq. * p. 138. seq.

h) Bithyniæ p. 34. Cappadociæ p. 41. Siciliæ p. 153. Mauretaniæ p. 102. Ponti p. 139. Thraciæ p. 168.

i) vide Acta Erud. T. I. supplem. p. 475. & supra num. CLIX. 7. Etiam de adventaria sub *Eunomii Pacati* nomine ab Harduino vulgata cui respondit Emin. Norisius, dictum ad CXXXIII. 3. Cæterum quæ de nummo Ludovici XII. Galliæ Regis cum inscriptione *Perdam Babylonis nomen*, disseruit Harduinus, ut per Babylonem, Romam non notari contra Thuanum evinceret, in Epistola Gallice inserta Ephemeridibus litterariis Paris. A. 1707. p. 195. edit. Amstælod. & Latine Operibus Harduini selectis p. 905. illa ut ab argumento quod tractandum suscepit aliena Bandurius commemorare de industria prætermisit, confutanda suscepere Rev. D. Salomo Deylingius Observatt. sacr. parte 3. p. 399. seq. & accuratissime Christian Sigismund Liebe V. C. in Roma Babylone è nummis, Lips. 1718. 8.

nibus objecta sint, vere tamen profitemur, ejus viri eruditionem & subtilitatem plurimi à nobis fieri.

CLXXXIII. GEORGIUS DE BALLONFEAUX.

Cum selectis Operibus Harduini *k)* extant editæ Epistolæ quatuor Latinæ à viro nobili & eruditio GEORGIO DE BALLONFEAUX, Consiliario Regio in Senatu Luxenburgico, ad Harduinum ipsum scriptæ; quinta etiam Gallica ad Antonium Galland, in qua diluere conatur, quæ Harduini opinioni de Constantinis sex objecta fuerant.

CLXXXIV. N. DE GRAINVILLE.

R. P. N. DE GRAINVILLE, è Societate Jesu, extant in Diariis Trivultianis Dissertationes aliquot, in quibus summa industria, nec minori modestia & humanitate confutat acutissimi sodalis sui * paradoxa, rationemque ostendit, qua veteres scriptores ac numismata conciliari inter se possint. Prima, mense Martio 1703. *l)* ad nummum Gal. Maximini, Principem huncFilium Augustorum demonstrat non ea de causa dictum fuisse, quam Harduinus finxit, sed ea quam prodidit L. Cæcilius. *) secunda, mense Aprili, nummum Vitellii inscriptum, VICTORIA AVGVSTI. *m)* ejusque historiam mirifice illustravit: tertia, mense Octobri 1709. idem præstitit in Sept. Severo, quem, cur Pertinax & M. Aurelii filius dictus fuerit, præclare docuit: quarta, mense Decembri, in Tetrici nummum haud minus commendabilis; ibi enim de Æternitate Augustorum, ac de Principis Juventutis titulo ita disseruit, ut nihil vero similius excogitari potuisse videatur. Quinta, mense Martio 1710. nummi Valeriani, Gallieni, Saloninæ, Postumi, Victorini, Claudii, Quintilli, noviter reperti descripti

k) p. 646. seq. * Jo. Harduiui

l) edit. Trevoltianæ. Nam in Amstelædamensi exstat A. 1704. mense Januar. p. 54. & Latine in electis rei nummariæ Clarissimi Woltereckii p. 276-282.

* Lactantius de mortibus persecutor. c. 29.

m) Alia Grainvillii Epistola in Vitellii nummum cum inscriptione ADVENTUS AUGUSTI. legitur in Memoriis Trevoltianis A. 1704. edit. Amstælod. p. 145. & Latine versa occurrit in electis rei nummariæ p. 86--90.

ſcripti ſunt, nec pauci numero, & plerique rari, aliquot etiam ſingulares, cum brevibus, ſed eruditis notis. Sexta, menſe Junio 1712. tota verſatur circa nummos Gallieni, in quibus doctiſſimus vir ironiam, ut vocant, ſive χλευασμὸν videre ſibi viſus eſt, ſimulque occaſionem ſibi oblatam ratus, in Principem illum acrius invectus eſt. Septima, menſe Julio 1714. numiſmata quædam Sept. Severi, Mamææ, Gallieni, Saloninæ, rariſſima & ante hac ignota deſcripſit, ac breviter illuſtravit. Octava denique, menſe Auguſto 1715. Sacrorum librorum veritatem nummis confirmari poſſe demonſtravit exemplis.

CLXXXV. JOANNES CAROLUS SCHOTT.

In Miſcellaneis Berolinenſibus *n)* anno 1710. editis in 4. prodiit JOANNIS CAROLI SCHOTT, Begeri ſororis filii, *o)* & Regiæ Brandenburg. Bibliothecæ cuſtodis, *Disquiſitio de Nummo Phidonis argenteo in Regia Brandenburg. aſſervato*, in qua vir eruditus adverſus Otthonem Sperlingium* demonſtrare conatus eſt, nummum de quo agebat, Phidonis ævo ſculptum fuiſſe. Argumenta deſumpſit ex argenti ſynceritate, ex nummi pondere, ex ipſo Phidonis nomine, quod in aliis nummis alioqui ſimilibus deſideratur: ſimul quod Sperlingius objiciebat ancile in nummo expreſſum Phidone multo recentius eſſe, ita diluit; non ancile in nummo, ſed ſcutum Bœoticum ſculptum eſſe, conſtare ex aliis nummis in quibus ancilia & ſcuta Bœotica comparent, quos nummos Schottus in æs incidi curavit. Ejusdem eſt Diſſertatio in celebrem Auguſti nummum, cujus averſa pars columnam exhibet, ſive cippum, in quo ſcriptum CC AVG. ſed ejus Diſſertationis titulum exhibuiſſe ſufficiet.

Explication d' une Medaille enigmatique d' Auguſte, p) ſur laquelle d' habiles Antiquaires ont diverſement prononcé. Berlin 1711. 4.

Ab

n) p. 33-59. * Sperling. de nummis non cuſis p. 11.

o) A. 1717. 12. Decemb. ætat. 45. defunctus eſt Berolini.

p) Hanc Clariſſimi Schotti diſſertationem confutandam ſibi ſumſit Antonius Gallandius Vide Acta Eruditor. A: 1713. p. 480. nec non Anonymus in doctiſſ. Maſſoni Hiſtoria Critica Reip. litterariæ T. IX, p. 129. ſeq. In eadem exſtant quæ pro ſua ſententia Schot-

Ab eodem edita est nova marmoris antiqui, in quo Homeri consecratio sculpta est, explicatio, quo in opere Apollinem muliebri habitu exhibuit è nummis; huicque adjunxit unam Dissertationem de usu tripodis, nummis distinctam, & alteram de nummo maximo Homeri.

Explication nouvelle de l' Apotheose d' Homere, representée sur un marbre ancien; de l' usage du trepied, &c. Amsterdam 1714. 4.

CLXXXVI. JOACHIM MEIERUS.

JOACHIM MEIERUS, J. V. D. & Præfectus Gymnasii Gottingensis, hic quoque locum suum obtinet, quod cum aureum Postumi nummum reperisset, in quo Tyrannus ille P M GM T P COS III PP. dicitur, inde arripuit occasionem novam Postumi vitam scribendi: Dissertationis titulus hic est in tertia editione, *q*) quam vidimus,

Schottus, T. V. p. 1. seq. & contra objectiones in Memoriis Trevoltianis (A. 1713. mense Aprili p. 726. seq.) propositas T. IV. p. 228. seq. Non omittendum quoque quod insignis Jenensium Doctor G. Wolfgangus Wedelius Centur. 2. exercitatt. Medico Philolog. decad. 4. diss. 7. cum Schotti expositionem laudasset cæterisque prætulisset, denique propendere videtur in eam sententiam ut litteras C. C. exponat de numismate census, *Censum Cæsaris Augusti.* Ab eodem doctissimo Schotto nummi etiam nonnulli afferuntur in *expositione veteris gemmæ* virtutes boni Principis adumbrantis quam paullo ante obitum edidit Germanice Berolin. 1717. 4. & prodromi instar præmisit *Centuria opinionum & conjecturarum* in gemmas, nummos aliaque vetera monumenta. Jam pridem etiam molitus est *Suetonium* nova ac singulari studio post Caroli Patini industriam è nummis ac jucunda veterum monumentorum supellectile illustrare: sed & hanc spem acerba ejus mors intervertit.

q) Prima editio facta est in Diario eruditorum Hanoverano, monathlichen Auszug cujus postremis mensibus supplendis cum auctor ejus clariss. Joh. Georgius Eccardus iter in ultimam usque Sarmatiam suscepisset, Meierus operam suam addixit, A. 1702. mense Novembr. p. 55. Altera in præstantissimi Woltereckii nostri ele-

Commentatio de nummo quodam Postumi rarissimo, Historiam & res ab eo gestas copiosissime explicans, &c. Goslariæ 1713. 4.

in eaque de singulis titulis, quos recensuimus, Meierus fuse disseruit.

CLXXXVII. CAROLUS DE VALOIS.

Carolus de Valois, Hadriani filius, è Regia Inscriptionum Academia, excepta ex ore, aut ex adversariis doctissimi patris sui publicam in lucem protulit hoc titulo,

Valesiana, ou les Pensées critiques, historiques & morales, &c. d' Adrien de Valois. Paris 1694. in 12.

quo in opere r) Augustarum aliquot effigies è nummis expressas repræsentavit in tabella ænea, ut inde varia capitum ornamenta perspicerentur. Ejusdem inter Monumenta literaturæ s) nuper prodiit Dissertatio, quæ in Academia lecta fuerat anno 1713. in qua vir doctus demonstrare volebat, eos nummos, in quibus legitur FL GL CONSTANTILUSI VN N C. non ad filium natu maximum, sed ad fratrem Constantini M. referendos esse: quod ut præstaret, numismata Constantini filii cum ejusmodi nummis comparavit, singulisque perpensis, statuit ætatem diversam esse, alia oris lineamenta, artificium diversum: deinde monuit Constantium Chlorum Valerii prænomen accepisse cum Cæsar factus est, illudque ad filium natu-maximum Constantinum transmisisse; cujus Constantini cum mater foret Julia Helena, hinc factum ait, ut ille Julius præterea esset, qui vero ex altera Constantii uxore Theodora nati erant, Claudii dicerentur. Diligenter scripta est Dissertatio, plurimaque continet haud injucunda cognitu, quæ contrahi vix possunt.

CLXXXVIII. PHILPPUS A TURRE.

Ill. Philippus a Turre, Præsul Hadriensis, t) vir præstanti ingenio

rei nummariæ p. 203. Tertiæ præmissa legitur erudita Gerardi Rev. Abbatis Locumensis Epistola, cui Meierus commentationem suam dedicavit.

r) p. 99. seq. editionis in Belgio recusæ A. 1695. 12.

s) Memoires de literature de l'Academie Royale des inscriptions & belles lettres T. 4. p. 246--278. edit. Amstelod.

t) defunctus A. 1717. 24. Febr. cujus etiam insigne opus huc spectat, *Monu-*

nio atque doctrina, ut epocham quæ in nummo Græco Anniæ Faustinæ consignata videbatur, explanaret, Dissertationem scripsit, quæ prodiit volum IV. Diarii Italici; *u)* qua in Dissertatione de initio Imperii Elagabali, ac de ejus nummis in quibus TR POT V. dicitur, ita disputavit, ut Pagii opinionem *x)* plurimis, nec contemnendis argumentis firmaret. Deinde vero, cum audiisset nummum Anniæ Faustinæ adulteratum fuisse, *y)* & à R. P. Valsecchio oppugnari Pagium, alteram conscripsit Dissertationem, in qua probare conatus est conjectura aberrare virum doctum, dum Elagabali initium refert ad tempus quo Caracalla cæsus est; simulque suam ac Pagii opinionem, à Kalendis Januarii anni 218. deducendos esse annos Elagabali, fortissime propugnavit:

De annis Imperii M. Aurelii Antonini Elagabali, &c. Dissertatio Apologetica ad nummum Anniæ Faustinæ. Patavii 1713. 4.

Varia sunt hoc in opere perutilia cognitu, de uxoribus Elagabali, de habitu Pacificatoris, de duplici anno apud Ægyptios, de honoribus Augustarum post Principum quibus nupserant, mortem, &c. aliquot etiam nummi illustrati.

CLXXXIX. VIRGINIUS VALSECCHI.

R. P. VIRGINII VALSECCHI à Brixia, Monachi Benedictini, *z)* prodiit anno 1711. Dissertatio, in qua demonstrare volebat initium Elagabali repetendum esse à cæde Caracallæ, nec aliter posse explicari nummos, in quibus TR POT V. dicitur, aut nummos ejus uxorum, in quibus anni ejus Imperii consignati sunt. Lectorem juvabit videre quibus argumentis, vel sententiam propugnavit, vel aliorum, ac præsertim Pagii & ill. Philippi à Turre opiniones oppugnavit:

Dd 2 D. M.

Monumenta veteris Antii, & de Aquilejensium Diis atque Colonia Forojuliensi dissertatio, Rom. 1700. 4. Nam in his quoque nummi quidam veteres minus obvii haud vulgari luce perfunduntur.

u) Giornale d' Italia T. IV. p. 360-389.
x) Critic. Baron. ad A. 218. n. 4. & 11
y) Pro ejus γνησιότητι vide quæ afferuntur in eodem Diario Veneto, Giornale d' Italia T. X. p. 498-504. *z)* Congregationis Casinensis.

De M. Aur. Antonini Elagabali Tribunitia Poteſtate V. Diſſertatio Hiſtorico-Chronologica. Florentiæ 1711. 4.

quæ quidem argumenta retractavit, ac novis firmare conatus eſt in altero opere, in quo Cl. Vignolii novam de initio Imperii Severi Alexandri ſententiam confutavit.

De initio Imperii Severi Alexandri Aug. Diſſertatio. Florentiæ 1715. 4.

CXC. JOANNES VIGNOLIUS.

In eodem argumento, quod ſuperiores duo viri pertractarunt, verſata eſt induſtria V. Cl. Joannis Vignolii, *a*) qui exiſtimat nihil in vero Elagabali initio mutandum, nec affingendum illi eſſe anticipati Imperii crimen; in hoc enim uno à vero aberraſſe hactenus viros doctos, quod Dionis locum in quo Elagabalus annos tres, ac menſes novem imperaſſe dicitur, corruptum eſſe non intellexerint; indeque collegerint cæſum hunc eſſe menſe Martio, cum vitam ad Julium usque produxerit:

De anno 1. *Imperii Severi Alexandri Aug. quem præfert cathedra Marmorea S. Hippolyti.* Romæ 1716. 4.

Illic porro, perinde atque in altera ejusdem Cl. viri Diſſertatione, *b*) eadem numiſmata, quæ in ſuperioribus, ſæpe examinantur, illisque potiſſimum illuſtrandis operam dedere tres viri docti, quibus in hacce controverſia, ut monebat Ill. Præſul Hadrienſis, idem quod Tullio in Disputationibus Philoſophicis pronuntiare licet: *Nos probabilia multa habemus, quæ ſequi facile, affirmare vix poſſumus.* Ejusdem Vignolii antea prodierat

De Columna Imperatoris Antonini Pii Diſſertatio. Romæ 1705. 4.

quam

a) Bibliothecæ Vaticanæ poſt Laur. Zaccagnium præfecti digniſſimi.

b) Utramq; hanc eruditiſſ. Vignolii diſſertationem integram una cum excerptis ex ſcriptis Philippi à Turre & Virginii Valſechii S. Hippolytum ſpectantibus recudi curavi in tomo primo Operum ſancti Martyris, Hamburg. 1716. fol. Priorem habeo in manibus excuſam Romæ A. 1712. 4. cui Epiſtola ad Gallandium de nummo Antonini Pii recognita ſubjicitur: & alteram ibid. 1714. 4.

quam aliquot nummis diſtinxerat, variisque ornaverat antiquæ eruditionis veluti corollariis: ac præterea

Epiſtola ad Ant. Gallandium de nummo Imperatoris Antonini Pii, qui in tertio ejus Conſulatu percuſſus columnam quandam exhibet. Romæ 1709. 4.

quæ epiſtola cæteris viri docti operibus non minus erudita eſt.

CXCI. INCERTUS.

Haud omittendum eſt opus à viro erudito, qui latere voluit, *c)* ſcriptum in papaveris laudes, quod in morbo quodam præſentaneum medicamentum expertus fuerat:

Μηκωνοπαίγνιον, ſive Papaver ex omni antiquitate erutum, &c. Norimbergæ 1713. 4.

illic enim numiſmata in quibus papaver depictum eſt, illuſtrantur.

CXCII. LUDOVICUS JOBERT.

R. P. Ludovici Jobert, è Societate Jeſu, præter epiſtolam, in qua Vallemontii *d)* opinionem de Galliena Auguſta, incertum acutius, an elegantius confutat,

Lettre à M. de Vallemont ſur la nouvelle Explication qu'il a donnée à une Medaille d'or de Gallien. Paris 8.

extat etiam nobile opus, quo omnia, quorum cognitio tyroni, vel ad comparanda Numiſmata, vel ad fructum aliquem ex iis percipiendum neceſſaria videbatur, congeſſit. In publicam lucem emanavit hic liber anno 1692. deinde è Gallico ſermone in Latinum verſus Lipſiæ

Dd 3 anno

c) Auctor eſt D. *Mich. Fridericus Lochnerus* Medicus Norimbergenſis, rara humanitate & eruditione, inſigniq; ingenii ſagacitate laudatiſſimus, à quo & hoc *μηκωνοπαίγνιον* auctius, & Hiſtoriam Medicorum ex numis illuſtratam, aliaque egregia exſpectamus. Exſtat & ejus de Nerio ſive Rhododaphne, & Daphne Conſtantiniana diatribe Norimb. 1716. 4. edita, in qua pulchram lucem nummis quibusdam & antiquis monumentis ita fœneratur, ut non minorem ex illis ſuo argumento conciliet.

d) de quo dictum num. CLXIV

anno 1695. ill. Friderici Benedicti *e)* cura; ſed altero tanto majorem auctor ipſe nuper edidit cum hoc titulo:

La Science des Medailles antiques & modernes, pour l' inſtruction des perſonnes qui s' appliquent à les connoitre. Paris 1715 2. vol. in 12.

Qua in editione, ſi quædam omnino recudere, quam ita ut erant ſcripta ſub prælum rurſus mittere, & additamentis corrigere, ac ſe ipſum quaſi reprehendere maluiſſet, lectorum non utilitati quidem fortaſſe, ſed tamen voluptati magis conſuluiſſet, nec orationis contextum toties perturbaſſet. Duodecim capitibus univerſum opus conſtat, in quibus primum de nummorum ætate, quatenus horum pretium auget vel minuit, de metallis è quibus conflati ſunt, de varia eorum mole, de effigiebus in iis expreſſis, de averſis partibus, de inſcriptionibus, ac de linguis quibus eæ conſtant, vir eruditus accurate diſputat. Singula deinde vitia percurrit, ob quæ nummi quantumlibet veteres ad aurifices, aut ærarios fabros ablegandi ſunt; ſimul ea, quibus maxime commendantur, vetuſtatis & integritatis ſigna indicat. Mox brevem & accuratam ornamentorum & ſymbolorum quibus numiſmata inſignita ſunt, deſcriptionem exhibet. Sequitur caput longe utiliſſimum, *f)* in quo ſordidas hominum quorundam artes, qui aut adulterina numiſmata fabricantur, & pro antiquis vendunt, aut vetera adulterant, ſolertiſſime detegit. Denique principia quædam ab omnibus ferme Antiquariis recepta recenſet, & rationem oſtendit, qua quis minimo labore poſſit nummorum cognitionem animo indipiſci. Porro materiam libri, cum ipſa per ſe admodum gracilis eſſet, duplicavit; primum, quia omnes per quos profecit, item eos qui noſtra & ſuperiori ætate

e) Ἐργοδιώκτης Latine recudendi Lipſiæ hujus libri fuit Nobiliſſimus Vir Frid. Benedictus Carpzovius: at verſionem non à laudato Carpzovio, ſed à Chriſtiano Junkero τῷ μακαρίτῃ compoſitam eſſe conſtat & notatur in Actis Eruditor A. 1718. p. 387. Liber Gallice primum Pariſiis A. 1693. 12. editus, mox eodem anno recuſus Amſtelodami eſt. Lipſienſis editio latina 1695. 8. nitore chartæ & typorum vix cedit Amſtælodamenſi. Uberiora ex hoc libro utiliſſimo excerpta in Actis Erud. A. 1694. p. 215. ſeq.

f) caput decimum.

ri ætate his ſtudiis promovendis incubuerunt, recenſuit; deinde quod pleraque argumenta, quæ cum hocce cognationem quandam habere videbantur, tractavit, ſæpe velut in tranſcurſu, nonnunquam tanta induſtria, tantoque ſucceſſu, ut bene nobiſcum actum putemus, quod fines quos ſibi olim præſcripſerat, exceſſerit; varia enim Erud. ſodalis ſui *g)* de literis, quæ vel in area, vel in imo nummorum margine leguntur, paradoxa ita confutavit, ut eruditorum vota impleviſſe videatur. Librum ornant ſexaginta ferme numiſmata undecim æneis tabellis inſculpta. *h)* Huic etiam acceſſit novum veluti opus,

Nouvelles decouvertes dans la ſcience des Medailles.

in quo videtur Jobertus huic uni rei incubuiſſe, ut ſe gratum præberet acutiſſimo ſodali ſuo, cujus curis alteram hanc editionem acceptam debemus; ejus enim ſunt effata pene omnia, quæ commendavit.

CXCIII. STEPHANUS CHAMILLART.

R. P. STEPHANUS CHAMILLART, è Societate Jeſu, cum aliquot Diſſertationes in nummos muſei ſui edi curaviſſet in Diariis Trivultianis, omnes deinde collegit, ſub hoc titulo:

Diſſertations i) du R. P. Etienne Chamillart ſur pluſieurs Medailles & Pierres gravées de ſon cabinet. Paris 1711. 4.

In prima & ſecunda quæritur, num veteres nummi moneta publica fuerint, de eoque diſputatur in utramque partem; argumenta ſic collecta videre juvit. In tertia docemur qui ſint veri Quinarii, & qui ἀναλόγως Quinarii dicantur. In quarta nummorum è terræ viſceribus noviter erutorum deſcriptio exhibetur; at in quinta duo ex his nummis, M. Aurelii unus, alter Fauſtinæ illuſtrantur, & confutantur ii, qui averſas nummorum partes in eos principes quorum effigies exhibetur ſemper convenire negant, illicque opinantur Monetariorum imperitia aut negligentia non raro peccatum eſſe. Sexta eſt de nummo Græco Anniæ Fauſtinæ, in quo Raphaneotarum æra conſignata eſt: in ſequentibus explicantur nummi rariſſimi, Juliæ Mamææ, Marinianæ, Gallieni

g) Jo. Harduini.
h) Epiſtola præfixa ad Bibliopolam, tribuitur C. V. Carolo Cæſari Baudelot infra num. CXCVI.
i) Sunt diſſertationes numero duodeviginti.

Gallieni, Poſtumi & Pacatiani, *k)* quem vir pereruditus à Mariano, cujus extat nummus Philippopoli cuſus, diverſum non eſſe arbitratur. Decima tertia exhibet nummos duos ſupra octoginta, non deſcriptos ſolum, ſed etiam in æneis tabellis ſex inciſos, cum aliquot notis. Decima quarta poſtrema eſt, quæ ad hancce Bibliothecam pertineat: in illa duo Juliani tyranni numiſmata publicantur, ex iiſque colligitur Julianum non in Venetia, ſed in Pannoniis rebellaſſe. Addendæ ſunt, quæ in Diariis Trivultianis poſtea prodiere Diſſertationes duæ: prima anno 1712. menſe Aprili, in nummum Claudii Gothici, cum lemmate VICTORIA GERMAN. in quo GM. dictus eſt; num *Gothicus Maximus*, an *Germanicus Maximus* illic legendum ſit, quæritur: altera 1714. menſe Junio *l)* ad nummos Carini, in quibus eſt IMP. CAES. ac trium Auguſtorum mentio fit; ea de re ſententiam noſtram protulimus, à viri doctiſſimi & humaniſſimi ſententia non abhorentem.

CXCIV. STEPHANUS SOUCIET.

R. P. STEPHANI SOUCIET, è Societate Jeſu, viri doctiſſimi, Diſſertatio edita eſt in Diariis Trivultianis, menſe Decembri anni 1713. ad nummum C. Julii Cæſaris plane eximium & ſingularem; quæ omnino legenda eſt.

CXCV. ZACHARIAS GOESIUS.

ZACHARIAS GOESIUS, *m)* Rector Gymnaſii Oſnabrugenſis, Diſſertationes viginti de variis nummis edidit, quas ita ſcripſit, ut ad ſingula ſymbola, quæ in eorum nummorum quos illuſtrare inſtituit, typis occur-

k) Epiſtolæ Chamillarti duæ, una de Pacatiani ætate & altera de nummis Marinianæ Poſtumorum & Juliæ Mamææ leguntur Latine in Woltereckii electis rei nummariæ p. 350. & 352.

l) In iisdem Memoriis Trevultianis A. 1718. menſe Martio p. 519. & in Ephemeridibus eruditorum Pariſienſibus edit. Amſtelod. menſe Nov. p. 534. occurrit Epiſtola Chamillardi de duobus nummis uno Claudii Gothici de victoria German. ſive adverſus Alamannos cujus meminit Aurelius Victor: & altero Tetrici, quem putat cuſum cum Auguſtodunum ab eo obſideretur.

m) Zach. Gœze, Mülhuſinus.

occurrunt, auctores bene multos indicet, qui de illis symbolis aut consulto aut in transitu egerunt: præfixa est brevis dissertatio de nummis in universum, cum Indice scriptorum qui varia nummorum genera illustrarunt. Libri titulus est

> *De nummis Dissertationes xx. antehac in disputationibus solemnibus ventilatæ partim, partim orationibus panegyricis præmissæ.* Vitembergæ 1716. 8.

Hæ porro dissertationes, cum auctoris cura ad aliquot in Germania & Batavia viros doctos missæ essent, non paucas ab iis Epistolas elicuere, quæ simul in lucem prodierunt:

> *Celeberrimorum Virorum Epistolæ de Re Numismatica ad M. Zachariam Goësium. Accessit Museum Goësianum &c.* Vitembergæ 1716. 8.

Inter epistolas eminent undecim V. Cl. *Gisberti Cuperi, n)* qui tamen monuit eas non tam scriptas fuisse quam effusas, & illa à se notata, quæ festinanti sponte se obtulerunt. Quod ad Museum pertinet, nec dives illud est, nec accurate descriptum: perpauca Familiarum & Imperatorum Numismata complectitur, in iisque nonnulla aut adulterina, aut minimum adulterata sunt.

CXCVI. CAR. CÆSAR BAUDELOT.

Caroli Cæsaris Baudelot, *o)* JC. è Regia Inscriptionum ac Bonarum literarum Academia, aliquot opera extant, quibus hæc studia pro virili promovit. Primi titulus hic est:

> *De l' utilité des voyages, & de l' avantage que la recherche des Antiquitez procure aux Scavans.* Paris 1686. in 12. 2. vol. *p)*

qui maximam quidem partem ad nos non pertinet; sed in altero volumine *q)* capite singulari complexus est ea ferme omnia quæ antiquari-

Ee um

n) Cæteræ sunt *Gerardi Molani* Rev. Abbatis Locumensis, qui & ipse pulcherrimum nummophylacium possidet, tum D. *Jo. Andreæ Schmidii, Jo. Hinsenii, Jac. Perizonii, Burch. Gotthelf Struvii, Jo. Henr. Eggelingii*, & *Jo. Christoph. Olearii.* *o)* de Dairval

p) Est mihi in manibus editio operis hujus varia & exquisita eruditione conspicui facta Paris. 1693. 12.

um informare queant; illic enim primum de tempore quo numiſmata cudi cœpere, diſputavit, deinde de metallis è quibus conflata ſunt, tum de variis eorum nominibus ac modulis. Sequuntur quæ ad nummos Hebræos, Græcos, Punicos, Barbaros, ac denique Romanos ſpectant, varias in ſectiones diſtributa; illicque nova prodidit vir doctiſſimus de radiatis coronis in nummis Græcis, in Latinis de Saturnalibus. Subjunctæ ſunt tres ſectiones de nummorum raritate, aç de ratione falſos à genuinis dignoſcendi, eorumque ἐκτυπώματα exprimendi. Poſtremo ſeries illic Regum ac principum Romanorum deſcriptæ ſunt, cum indice muſeorum, quæ illa ætate aliquo in numero erant. Non paucæ ſunt numiſmatum tabellæ in univerſo opere, quod in Anglicam linguam verſum deinde eſt, ac Londini editum anno 1692. in 8.

Ejuſdem anno 1697. prodiit in 12 epiſtola ad R. P. Chamilart, de nummis Pacatiani, Mamææ, Marinianæ, Poſtumorum; ac ſequenti, altera in 8. ad Gallandium Epiſtola de iiſdem nummis: in hac legenda ſunt quæ ad Auguſtarum honores pertinent. Utraque porro Gallico ſermone ſcripta eſt, ac tabella numiſmatum ornata.

Eodem anno 1698. in lucem edita eſt Diſſertatio ad gemmam cælatam è Theſauro Dominæ Regentis Matris, in qua vir doctus cum Ptolemæum Auletem pictum eſſe exiſtimaret, occaſionem arripuit Principis illius, ac tibiarum hiſtoriam ſcribendi. Itaque duæ Diſſertationis partes ſunt; & in prima quidem congeſſit, quæ rebus Ptolemæi illuſtrandis conducere videbantur, novamque Ægyptiorum illa ætate Principum hiſtoriam contexuit; in altera vero de tibiis veterum ac de φορβεία varia, quæ cæterorum diligentiam fugerant, collegit.

Hiſtoire de Ptolemée Auletes. Diſſertation ſur une pierre gravée antique du Cabinet de Madame. Paris 1698. 8.

Eidem viro docto tribui ſolet, quæ R. P. Joberti Diſſertationi, de qua ſupra *r)* diximus, præfixa eſt ad Bibliopolam epiſtola, in qua Vallemontii conjectationes ad tantopore celebratum Gallieni nummum exagi-

q) p. 554-745. Etiam in priore Tomo p. 72-77. de utilitate quæ ex nummis peti poteſt, & de ſtudio quod olim viri etiam principes in colligendis veteribus numismatibus poſuere. *r)* num. CXCII.

exagitantur: quod argumentum iterum tractatum eſt anno 1700. in præfatione Epiſtolæ ad Liſterum. *s)*

De Panegyrico Ludovico Magno ſcripto ab Abbate Mediobarbo ſuperius diximus; *t)* hunc anno 1703. è Latino in Gallicum ſermonem vertit vir doctus, præfationemque eruditam adjunxit. Sequenti anno tres Epiſtolas ad Marchionem d'Angeau ſcriptas publicavit, in quibus ſingula quæ ad nummum Alexandri M. tradiderat Vallemontius, expendit:

> *Lettres à M. le Marquis de d'Angeau ſur une prétenduë Medaille d'Alexandre, publiée par M. de Vallemont, où l'on traite pluſieurs matieres curieuſes d'Antiquité.* Paris 1704. in 12.

in iis Αδηλος eſſe voluerat, *u)* ſed nec adverſarium ſuum, nec cæteros eruditos fefellit. Superſunt tres Diſſertationes, prima anno 1710. ſcripta eſt ad gemmam cælatam è Muſeo Ill. Comitis de Pontchartrain: aliæ duæ ſuperiori anno *x)* ſimul prodiere in 4. prima titulum hunc præfert:

> *Lettre ſur le prétendu Solon des Pierres gravées.*

in qua non Solonis legumlatoris, ac Sapientis, verum Solonis ſculptoris nomen in aliquot gemmis ſcriptum eſſe demonſtrare conatus eſt: altera

> *Explication d'une Medaille d'or de la Famille Cornuficia.*

duabus partibus conſtat; nam in ea primum Cornuficii Auguris prolixa exhibetur hiſtoria; deinde quodnam numen in una nummi parte pictum ſit, quæritur, eumque non Panem eſſe, ſed Faunum, quem

Ee 2 alibi

s) Epiſtola ipſa Joanni Liſtero Medico illuſtri Londinenſi inſcripta alterius argumenti eſt atque inquirit de calculo reperto in corpore equi. *t)* num. CLXV.

u) vide, num. CLXIV.

x) 1717. Præterea quoque Clariſſ. Baudelottus A. 1712. 4. in lucem edidit illuſtrationem eruditam et ingenioſam celebris gemmæ cimeliarchii Regii in qua feſti Attici Pyanepſiorum ſymbola obſervavit. *Feſte d'Athenes repreſentée ſur une Cornaline antique du Cabinet du Roy.* Et A. 1711. 4. *Deſcription des bas-reliefs anciens trouvez depuis peu dans l'Egliſe Cathedrale de Paris.*

alibi etiam agnoſcere oportuerat, ope nummorum veterum demonſtratur.

Haud omittendum eſt in hiſtoria Regiæ Inſcriptionum Academiæ Diſſertationem editam eſſe de curribus *y*) quos in pleriſque nummis Familiarum cernere licet.

CXCVII. R. P. TOURNEMINE.

R. P. Tournemine, *z*) è Societate Jeſu, Diſſertationes quinque in Diariis Trivultianis editæ ſunt, breves quidem, ſed eruditæ & elegantes: prima anno 1703. menſe Februario, ad nummum Fauſtinæ matris, in cujus averſa parte legitur SOVSTI. *a*) altera menſe Junio 1704. ad nummum Gallieni inſcriptum PIET SAECVLI, cum capra puerum lactante: quo typo pietatem erga Jovem puerum commendari contendit: quod cum minus placeret viro cuidam docto, qui Gallieni pietatem idcirco prædicari exiſtimabat, quia pueris expoſititiis alimenta ex ærario præberi juſſerat, ſententiam ſuam novis argumentis firmavit menſe Julio. Quarta anno 1708. menſe Januario prodiit ad nummum Hadriano cuſum Athenis, cujus typum ingeniose explicavit: quinta denique menſe Majo 1710. ad nummum Græcum, quo victor in ludis publicis commendatur.

CXCVIII. MEMORIÆ TRIVULTIANÆ.

Aliæ ſunt in Diariis Trivultianis eruditorum virorum Diſſertationes, quas recenſere juvat: prima *b*) anno 1701. menſe Martio, ad nummum Argis cuſum, in quo Nero & Agrippina hinc cælati ſunt, inde

y) T. I. p. 249. ſeq. edit. Amſtelæd. In hac probat vir doctiſſimus currus illos non eſſe ſymbola triumphi ſed decurſionum in ludis quos Magiſtratus publice ediderunt. Poſt hanc Baudeloti diſſertationem p. 296. refertur altera *Tilladeti* de allocutionibus militaribus quarum memoria in nummis occurit. Et p. 301. Joannis Foy Vaillant de Congiariis quæ in nummis notantur.

z) Renatus Joſephus Tournemine.

a) Hæc viri doctiſſimi diſſertatio quemadmodum altera quoque in Gallieni nummum Latine verſa exſtat in electis rei nummariæ p. 110. & 165.

inde gryphus : altera *c)* eodem anno mense Julio, ac tertia *d)* mense Octobri 1702. ad nummum Gratiani in quo AVG G AVG. dicitur, in aversa legitur GLORIA NOVI SAECVLI. utriusque auctores Harduino adversantur, scribenti legendum esse *Augusti gener Augustus*; sed inter se dissentiunt; ille enim *Augusti Germanus Augustus* legit, hic mavult *Augusto genitus Augustus*: ille præterea novam æram Diocletianeæ similem in aversa nummi parte consignatam esse conjecerat, hic affirmavit. Quarta prodiit mense Novembri 1704. ad nummum in quo duarum urbium Fortunæ, ac duæ sphinges sculptæ sunt: in quinta, mense Decembri, perpenditur, quam recte Harduinus, plures quam historici tradant, Constantinos fuisse collegerit ex nummis: sexta mense Februario 1708. scripta est ad nummum Græcum ΚΟΣΩΝ, quem auctor Cosæ in Hetruria cusum fuisse demonstravit, & Harduinum qui è singulis literis vocem conficiebat, confutavit: septima mense Aprili 1709. ad nummum Neronis, in quo decursio sculpta est: octava mense Julio varias continet observationes in dissertationes quas Diarii auctores ab aliquot annis edi curaverant; in nona denique mense Julio 1716. quæ sint vera numismata maxima, sive Medaglioni, examinatur.

CXCIX. N. LEMPEREUR.

Ibidem anno 1707. *e)* prodiit ad nummum sequioris ævi in quo Leo & Constantinus *f)* picti sunt, dissertatio elegans & erudita R. P. LEMPEREUR, è Societate Jesu.

CC. VARIA VARIOR. DE NUMISMATIBUS.

Postremam huic operi manum aliquando tandem admovemus, quod ut perfectum sit, id unum superest ut nonnulla doctorum hominum opera quæ diligentiam nostram fugerunt, recenseamus. Duo sunt *Balthazaris Bebelii g)* quæ Olearius in Dissertationibus laudavit;

Ee 3 *The-*

b) Latine in iisdem electis p. 81. seq. *c)* ibid. p. 327. *d)* p. 333.

e) Mense Januario p. 154. seq.

f) Leo Basilii F. cum fratre Constantino.

g) Duae hæ dissertationes breves Academicæ sunt sive schedismata quæ *D. Bebelius ὁ μαχαίρτης*, magnum postea inter Theologos nomen consecutus in lucem edidit admodum juvenis. Eum constat

Theses Philologicæ de re nummaria veterum.

Disputationes Philologicæ de Theologia Gentili ex antiquis nummis eruta. Witebergæ 1658.4.

neutrum opus noverat Philippus Labbe, à quo laudatus est, quem nescio an unquam prodierit, collectus à Paruta *b*) Thesaurus nummorum

ſtat obiisse Witebergæ (in quam Academiam ex Argentoratensi in magni Calovii locum coopatus fuerat) A. 1686. Similia schediasmata Academica hoc loco commemorare complura licebit, ut *M. Andreæ Rudolphi* de origine & natura nummi Helmst. 1695.4. *M. Valentini Alberti* (Theologi postea inclyti meritissimique, defuncti A. 1697.) de nummo in genere Lipſ. 1667. *Jo. Caroli Albhardti* Dresdensis, de quæstione, majorne sit inscriptionum veterum usus an nummorum inre litteraria, contra Marqu. Gudium inscriptiones præferentem, Witeb. 1696. *Hermanni Ulrici à Lingen* Lubecensis schediasma de origine & inventoribus pecuniæ & numismatum Phœnicibus ibid 1715. *Davidis Hoffmanni*, Vratislaviensis, Deam monetam ex memoria veteri illustratam. Helmst. 1717. *Jo. Christoph. Wagenseilii* diss. eruditam de re monetali Vett. Romanor. Altdorff. 1691. D. *Casp. Læscheri*, Theologi celeberimi Witeb. τȣ̃ μακαρίτȣ qui A. 1718. obiit exercitationē de nūmo scorteo sive coriaceo Lipſ. 1661. *Christiani Gottlieb Jæcher*, Lipsiensis, Biantem Prienæum in nummo argenteo. Lipſ. 1715. *Friderici Gotthilff Freytag*, de Alexandro M. cornigero Lipſ. 1715. *Cornelii Dieterici Koch* programma de Aristotele in nummo aureo, Helmst. 1703. *Jo. Theodori Leubſcher*, Briga Silesii ad nummum Agrippinæ (qualem exhibuere Torrentius ad Sueton. Calig. c. 15. & Pignorius p. 430. de servis) Witeberg. 1694. *D. Georg. Wolfgangi Wedelii* propemticum inaugurale de nummis pileatis. Jen. 1695. *Christ. Ehrenfridi Seyfert*, Croebra Misnici de nummis in ore defunctorum repertis (velut naulo Charontis Apulej. VI. Milesſ.) Lipſ. 1709. *Petri Zornii* Hamburgensis de missa ex nummis falso probata & illustrata, Rostoch. 1706. in quo mentionem facit etiam libri Gallice editi Paris. 1653. à *Bonefontio* S. I. hoc titulo: *le temple de la Verité, ou sont expliquées sixe verités Chretiennes & e de plusieurs medailles & Enrichies histoires* &c.

b) error hic non Labbei sed typographi, ut notatum supra ad p. 43. 44.

rum Hiſpanorum: & Hiſtoria Gallica *i)* principum Romanorum à C. Julio Cæſare ad Poſtumum, cum eorum nummis omnibus ex argento. Si huic credas, prodiit opus ipſo titulo inſigne Pariſiis anno 1642. in fol. & quidem apud Auguſtinum Courbé & Stephanum Sommaville; ſed qui de hujuſmodi hiſtoria quidquam audierit, hactenus reperi neminem. Deeſt etiam hac in ſerie Ulrici Obrecht Diſſertatio de nummo Domitiani Iſiaco *k*) quæ Argentorati edita dicitur anno 1657. in 4 necnon Joannis Joachimi Bockenhoffer *l)* Muſeum Brackenhofferianum, quod eadem in urbe, ſed biennio ſerius prodiit, & varia quidem quæ ad Hiſtoriam naturalem pertinent, numiſmata vero haud ita multa complectitur. Haud omittendus liber quo Mediobarbus uſum ſe eſſe profeſſus eſt:

Raccolta di Medaglie Imperiali del S. Pellegrino Aſcanii Pittore, In Modena 1677.

& Joannis Andreæ Schmidii opera duo à Germanis celebrata

Otium negotioſum m) Jenæ 1692. 4.

De nummo Philippeo aureo. Jenæ 1692. 4.

Eodem

i) Vide ſupra p. 57.

k) de hac dictum p. 83. *l)* Eliæ Brackenhoveri de quo ad p. 84.

m) In Otio negotioſo Rev. D. *Jo. Andreæ Schmidii,* Theologi hodie in Helmſtad. Academia & Abbatis Mariæ vallenſis doctrina & meritis celebratiſſimi, nihil eſt quod ad nummos ſpectet præter Antiquitates Macedonicas, quas ſub Schmidii præſidio A. 1682. publice defenſitaverat *Jo. Babtiſta Crophius*, ſub cujus nomine illæ memoratæ ſunt ſupra p. 89. 90. Cæterum Epiſtolam de nummo Philippeo aureo in agro Tannenſi invento ſeparatim edidit D. Schmidius ad Henricum von der Tann, & A. 1693. ſchediaſma de nummis cathedraticis. Eodem anno ſub ejuſdem præſidio quoque primum in lucem producta ſunt *Jo. Weidneri* & *Polycarpi Tentzelii* lucubrationes de nummis quas auctius deinde recuſas Erud. Bandurius memoravit ſupra p. 118. Omitto ut ab inſtituto hujus Bibl. alieniora ejuſdem Schmidii Epiſtolam de nummis bracteatis Numburgenſibus Cizenſibus & Pegavienſibus, vulgatam Jen. 1695. & diſſertationem de re monetali Hebræorum ſive vera ſive ficta ad res eorum reſpiciente, Helmſtad. 1699. 4.

Eodem anno Amſtelodami prodiit in 8. cum notis Salmaſii, Grævii, & aliorum Florus *n*) aliquot numiſmatum tabellis ornatus: poſt ſexennium vero laudatur Joannis Chriſtophori Olearii

Specimen rei nummariæ. o) Jenæ 1698. 8.

Jacobi Perizonii tres diſſertationes vidimus; ſed ejusdem commendantur

Animadverſiones Hiſtoricæ, p) in quibus quamplurima in priſcis Romanarum rerum utriusque linguæ auctoribus notantur, multa etiam illuſtrantur atque emendantur, varia denique antiquorum rituum eruuntur & uberius explicantur. Amſtelodami 1685. 8.

Diſſertatio de ære gravi; cui ſubjuncta eſt Epiſtola ad Morellium de nummis Conſularibus. Lugduni Bat. 1713. *in* 12.

Utrumque opus evolvere ſane juviſſet, perinde atque aliud Chriſtophori Cellarii, *q*) cui titulum hunc præfixit:

Ortho-

n) De Floro Clariſſ. Grævii cura veteribus nummis illuſtrato ac diſtincto mentionem feci ſupra p. 130. Similis lux è nummorum & aliorum veterum monumentorum penu longe diligentius ab eo tempore allata Floro in primoribus duobus libris duntaxat a celeberrimo Begero de quo p. 177. Nam Begeri pariter & ſororis eus filii Joannis Caroli Schott conatibus, qui poſteriores etiam libros ſimili cura illuſtratos ſtudioſis volebant offerre, fata interceſſerunt.

o) de hoc & aliis Rev. Olearii ſcriptis mentio facta ſupra, p. 119.

p) In his nonnullæ obſervationes inſignes de familiis Rom. unde nummis quibusdam Conſularibus lux. Sed harum & diſſertationis de ære gravi jam facta mentio ſupra p. 88.

q) Hic *Chriſtoph. Cellarii* τ͂ μακαρίτȣ liber, jam tertium excuſus Hal. 1710. 8. in duas partes diſtibuitur, priore de litteris ipſis & quæ illis accidunt differit, poſteriore per ordineam litterarum perſequitur varias voces in quarum ſcriptura à multis contra veterum morem peccatur. Eodem ſpectat & ſimiliter literarum ordine vocabula ut ſcribenda ſint docet Orthographia Romana ex acroaſibus Erudutiſſ. *Conradi Samuelis Schurzfleiſchii* edita à Jo. Davide Colero, Witeberg. 1707. 8. ſubjunctis præclaris Emin. Cardi-

nalis

Orthographia Latina ex vetustis monumentis, hoc est, nummis, marmoribus, &c. excerpta, digesta, &c. Halæ Magdeburg. 1703. 8.

necnon qui à Laurentio Begero conscripti dicuntur Commentarii *r)* in nummos maximos Thesauri Regii Galliarum: & Dapperi *s)* Descriptionem numismatum quæ in Insulis Ægæi maris cusa olim fuerunt; & Gleichii *t)* numismatum historiam succinctam: & Ernesti Locheri

Ff Differ-

nalis Norisii ex ejus diatribis ad marmor Pisanum, orthographicis observationibus. Cæterum in hac Orthographia Schurzfleischiana, quemadmodum & in ejus supplementis vulgatis Halæ Magdeb. 1712. 8. rarius ad nummos veteres, frequentius ad priscorum Codicum & Inscriptionum vetustarum fidem provocari videas. Primus vero nummorum veterum ope ad orthographiæ rationes emendandas usus est *Aldus Manutius* Pauli F. tunc admodum adolescens, cujus Orthographia ex Libris antiquis, Grammaticis, Etymologia, Græca consvetudine, nummis veteribus, tabulis æreis & lapidibus amplius M D collecta lucem vidit Venet. 1566. 8. Manutium secuti sunt *Justus Lipsius, Claudius Dausquejus* itemque alii. Sed nummos unice hanc in rem consuluit *Christianus Fridericus Rube* qui observationes hujus argumenti quam plurimas & diversam vocum in nummis orthographiam singulari studio annotavit in speciminibus duobus Philologiæ Numismatico Latinæ, de quibus supra num CLXXX.

r) Hos editos esse non memini.

s) In *Ottonis Dapperi* descriptione Asiæ, quæ ex Belgico versa Germanice etiam exstat Norimberg. 1681. fol. video plures inscriptiones veteres memorari, sed nummos pauciores, ut Smyrnæorum Colophoniorum, Ephesionum &c. At plures comparent in descriptione Insularum Archipelagi, Cypri, Rhodi &c. quæ ex Belgico Gallice versa prodiit. Amst. 1703. fol.

t) Rev. *Jo. Andreæ Gleichii* Concionatoris in Aula Regia & Electorali Dresdensi Historia numismatum succincta præmittitur diatribæ ejus de nummis in victorias navales cusis. Utrumque schediasma paucis paginis & una tabella nummorum quinque recentium in victorias navales constat. Lipsiæ 1698. 4.

u) Dissertationes quinque de usu nummorum veterum in Theologia: & J.Groeningii w) historiam numismatico-criticam: &Henrici Bohmer x) Disserta-

u) Rev. *D. Valentinus Ernestus Læscherus* hodie Antistes Dresdensis doctrina&meritis inclytus Jenæ A. 1694. tunc ad huc juvenis edidit schediasma de nummorum veterum in Theologia, explicatione S. Scripturæ & Ecclesiasticæ antiquitatis usu. Et A. 1695. Witebergæ aliud de nummariæ rei usu in Historia Ecclesiastica, item aliud eodem anno de rei nummariæ usu in explicatione sacræ Antiquitatis. Nec plura hoc in genere ab illo edita memini, licet in Conatibus litterariis p. 687. testatus est se aliquando molitum Historiam Augustarum è nummis, & p. 702. Lexicon triplex nummarium, technicum historicum & Geographicum.

w) *D. Jo. Groningius*, Wismariensis, auctor est introductionis duplicis in rei nummariæ notitiam, veteris ac recentis, quæ semel iterumque lucem vidit lingua Germanica in Tomo collectionis variorum utilium librorum de disciplinis & scientiis nobilem virum decentibus sub titulo *palæstra equestris aperta* (der geöfnete Ritter-Platz) Hamb. 1702. 1705. 12. Das geöffnete Müntz Cabinet, oder Einleitung wie solche Wissenschafft leicht zu erkennen / was zu Erkäntniß der Antiquen und Modernen Müntzen erfodert werde / und wie solche nützlich zugebrauchen / samt Beschreibung der berühmten Müntz-Cabinetten und Scribenten. Ejusdem Historia Numismatum Critica, oder die neueröffnete Historie der modernen Medaillen, samt einer Liste der bewehrtesten Scribenten / wie auch der vornehmsten Cabinetten und Kunst-Kammern. Ejusdem Philosophia Numismatum nova, oder neueröffneter Tractat von dem Nutzen und Würden der modernen Medaillen. Inter scriptores quos de antiquis nummis commemorat hos duos reperi Bandurio præteritos nec mihi unquam visos: *D. Porporini* de Faenza, Patino pridem memoratam Galeriam Cæsaream. Faenza 1672. 12 & *Schynocki* Münt Cabinet, Amst. 1695. 8.

x) Rev. *Justi Christophori Bohmeri* Theolog. celeberrimi Helmstadiensis programmata tria auspicalia junctim prælis data sunt Helmst. 1717.

Diſſertationem de Providentia Auguſtorum in nummis: & Joannis Conradi Schemarts *y*) Miſcellanea, quæ Coburgi anno 1716. prodierunt: & Alexandri Wilthemii, *z*) e Societate Jeſu, Icones Conſtantini M. & Helenæ; ſed hæc & alia, ſi quæ forte deſint, alter haud fortaſſe diligentior, ſed felicior reperiet; nos enim à lectore, quem jam diu fatigamus, miſſionem facile imperaturos eſſe confidimus.

1717. 4. quorum primum eſt de Providentia Auguſtorum in veteribus quibusdam Rom. numis, & alterum de Principe Oratore, ubi differit de nummis in quibus conſpicitur AD LOCUT.

y) V. Cl. *Jo. Conradus Schwarze* qui cum magna laude humaniores litteras docet in Gymnaſio Caſimiriano, Coburgi 1715. 8. novæ editioni Germanici poetæ notis virorum doctorum illuſtrati ſubjunxit Miſcellanea, in quibus præter expoſitionem amuleti cujusdam Baſilidiani aliasque eruditas lucubrationes occurrit Epiſtola ad Nobiliſſimam D. Godofredum Thomaſium in qua diverſus abit in quibusdam veterum monumentis explicandis à clariſſimo Begero, & in nummo Chiorum non ut ille T. 3. theſauri Brandenburg. p. 46. Herculem, ſed Chiorum conditorem Egertinum videre ſibi videtur. Deinde in eodem nummo legit ΕΠΙ ΑΡΧ ΚΟ ΟΥΑ ΠΡΕΙΜΟΥ.

z) *Alexander Wilthemius* S. J. in expoſitione Diptychi Leodienſis capite V. p. 18. ſeq. (Leodii 1659. fol.) nummos conſulares Theodoſii, Valentiniani & Leonis confert cum diptychis. Sed idem etiam ſeparatim edidit icones Conſtantini Maximi & D. Helenæ Auguſtiſſimæ Matris ejus, parvo paucarum paginarum ſchediasmate. in 4.

Hiſce porro addi poſſunt Eruditiſſ. Bandurio prætetiti

Ad pag. 127.

FRANCISCUS BLANCHINUS.

Franciscus Blanchinus Veronenſis, & ad S. Mariæ ad Martyres Romæ Canonicus, Italica lingua edidit & Emin. Cardinali Petro Othoboni inſcripſit opus ſumma compoſitum cura & multiplici exquiſitaque eruditione refertum, quo à primis rerum initiis ad Aſſyriaci usque

Ff 2 impe-

imperii excidium, rerum antiquissimarum memoriam, origines & fata regnorum & rerump. nec non inventa varia & gesta illustria ex reliquiis veterum monumentorum omnis generis, marmoribus, gemmis, sigillis vasis & nummis antiquis illustrat jucundissime, quibus per capita XXXII. descriptis, observationes eruditas adjungit. Præter tabulas æneas singulis capitibus præmissas, in quibus aliquot passim nummi, etiam capite trigesimo primo exstat tabula numismatum in Asia minori percussorum quorum pleraque producta ex Museo Othoboniano. Titulus operis est:

La istoria universale provata con monumenti, e figurata con simboli de gli antichi, in Roma 1699. 4. pagg. 572.

Ad pag. 208.

N. TERRIN.

In memoriis Trivultianis A. 1711. p. 484. & in Ephemeridibus Parisiensibus A. 1711. mense Majo p. 582. edit. Amstelod. occurrit explicatio nummi Macedonici in quo caput Alexandri, in aversa parte AESILLAS.

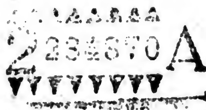
Dissertation sur une medaille des Macedoniens par Mr. Terrin, Conseiller du Roy à la Senechaussée d'Arles.

Jo. CRAFTO HIEGELL.

Aliquot nummi familiarum Rom. Imperatorum & Augustarum, licet vulgares plerique, brevissime describuntur in libello cui titulus:

Museum Higellianum, sive designatio generalis Naturæ, Artis & Antiquitatis collectaneorum, quæ Confluentiæ asservat Joannes Crafto Hiegell M. E. T. Confluentiæ 1714. 4. libellus pagg. 20.

FINIS.

SCRI-

SCRIPTORUM DE RE NUMMARIA Syllabus PER NATIONES.

GERMANI.

Chriſto-

Andreas

II. Index scriptorum de re nummaria per Classes rerum digestus.

* In præsenti quoque Bibliotheca illustrium Museorum & numophyla-

II. IN REM NUMISMATICAM INTRODUCTIO & OBSERVATIONES GENERALES.

SINGULORUM IMPP.

* Solenne Erizzo, nobili alias antiquario, graviter in citandis Græcis quos affert nummis hallucinari, ut notat illustris Spanhemius. T. 1. edit. Lond. p. 339. Idem alibi negat Occoni, Goltzio aliisque illius ætatis temere mancipandam fidem, ubi Græcos nummos attigere.

VII. CHRONOLOGIÆ RATIONES NUMMORUM OPE ILLUSTRATÆ.

VIII. GEOGRAPHIÆ VETERI E NUMMIS LUX.

Galatiæ

XIII. GRAMMATICÆ ET PHILOLOGICÆ OBSERVATIONES IN NUMMIS.

XIV. COLLECTIONES MISCELLANEÆ NUMISM. VETERUM, & Variæ in eas observationes.

INDEX SCRIPTORUM
QUORUM OPERA IN BIBLIOTHECA NUMMARIA VEL IN NOTIS AD EAM RECENSENTUR.

Crophius

Turre

ERRATA.

p. 12. pro *Versaliensis* lege *Vesaliensis.*
13. Cæsaris vita & numismata; *ibid.* Julii Cæsaris avia
27. pro *ludiis* lege *ludis.*
44. *Augustinus Inveges* lege pro *Juveges.*
59. pro *Joanne* lege *Jacob. Rhenferd.*
65. *ad calcem opusculi*, pro *ad calem.*
179. *Minerva* pro *Menerva.*
192. *Massoni Tom. VII.* lege pro *T. II.*

